

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

CURRICULUM DEVELOPMENT FOR ENHANCE TEACHER PROFESSIONAL'S
ATTRIBUTE OF STUDENTS FACULTY OF EDUCATION
YALA RAJABHAT UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต
สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2562

KMITL-2019-ED-D-228-013

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

CURRICULUM DEVELOPMENT FOR ENHANCE TEACHER PROFESSIONAL'S
ATTRIBUTE OF STUDENTS FACULTY OF EDUCATION
YALA RAJABHAT UNIVERSITY

น่านน้ำ บัวคล้าย
NANNAM BUAKLAY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต
สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ภายในห้องสมุดเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกสิ่งนี้ไป และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
พ.ศ. 2562

KMITL-2019-ED-D-228-013

CURRICULUM DEVELOPMENT FOR ENHANCE TEACHER
PROFESSIONAL'S ATTRIBUTE OF STUDENTS FACULTY OF
EDUCATION YALA RAJABHAT UNIVERSITY

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
DOCTOR OF INDUSTRIAL EDUCATION
IN INDUSTRIAL EDUCATION (RESEARCH AND CURRICULUM DEVELOPMENT)

FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION AND TECHNOLOGY

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2018

KMITL-2019-ED-D-228-013

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

COPYRIGHT 2019

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

FACULTY OF INDUSTRIAL EDUCATION AND TECHNOLOGY

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของ
นักศึกษา	นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
รหัสประจำตัว	นายน่านน้ำ บัวคล้าย
ปริญญา	56603005
สาขาวิชา	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต
พ.ศ.	ครุศาสตร์อุตสาหกรรม (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	2562
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ พิมพ์ดี อาจารย์ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์

บทคัดย่อ

การวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ประกอบด้วย 1) การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 239 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.81 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น และ 2) การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ตามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ประกอบด้วย 1) การยกร่างหลักสูตร เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมายกร่างหลักสูตรตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 2) การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญด้านคุณลักษณะวิชาชีพครู ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน และด้านการวัดและประเมินผล รวม 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู แบบทดสอบความรู้ เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพครู เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 50 ข้อ มีค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.43 – 0.63 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.36 – 0.89 และค่าความเที่ยง (r_{tt}) มีค่าเท่ากับ 0.96 และแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 4) การประจักษ์การหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา กับคณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่ควรนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่หรือใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต

การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา เมื่อเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น ด้านการรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ ด้านการเข้าใจและยอมรับผู้อื่น ด้านการส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ และด้านความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ประกอบด้วย ลักษณะของครูที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่บทบาทครูจะเป็นลักษณะของผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ และบัณฑิตวิชาชีพครูควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูจากคุรุสภา เสริมทางด้านการแบ่งปันความรู้ ความรับผิดชอบ การยอมรับผู้อื่น และส่งเสริมให้ผู้อื่นให้มีความคิดสร้างสรรค์

2. หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

2.1 หลักสูตรมีองค์ประกอบ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร สารการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งโครงสร้างหลักสูตรออกเป็น 5 หน่วย ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 15 ชั่วโมง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ

2.2 นักศึกษามีคุณลักษณะวิชาชีพครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู ระดับมากที่สุด

2.3 คณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ อยู่ในระดับมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis Title	Curriculum Development for Enhance Teacher Professional's Attributy of Students Faculty of Education Yala Rajabhat University
Student	Mr. Nannam Buaklay
Student ID.	56603005
Degree	Doctor of Industrial Education
Program	Industrial Education (Research and Curriculum Development)
Year	2019
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Paitoon Pimdee
Thesis Co-advisor	Dr. Phadungchai Pupat

ABSTRACT

This research consists of two steps. The first step is the study of basic information about curriculum development to enhance the professional teacher characteristics of the students, which consists of two parts. 1) The needs assessment of professional teacher characteristics of students of the Faculty of Education, Yala Rajabhat University. The sample of 239 students are selected by stratified sampling. The tool for data collection is a questionnaire about the needs assessment for professional teacher characteristics for which the reliability is 0.81. The data are analyzed by mean, S.D., and needs value. 2) The study of guidelines for enhancing the professional teacher characteristics of students according to the opinions of eight experts. The tool used for data collection is semi-structured interviews which are analyzed by content analysis. The second step is the development of the curriculum to enhance the professional teacher characteristics of the students. This step comprises four parts. 1) Curriculum drafting which uses the information from the basic information study to draft the curriculum according to the process of curriculum development. 2) Curriculum quality examination by seven experts in professional teacher characteristics, curriculum development and teaching, and measurement and evaluation. The tool for data collection is an assessment form for the suitability and consistency of the curriculum. 3) Curriculum testing with the sample group consisting of 24 students in semester 2 of the educational year 2017 from the Faculty of Education, Yala Rajabhat University. The tools for data collection are the curriculum for enhancing professional teacher characteristics and a professional teacher characteristics test of 50 multiple-choice questions with four choices for which the range of difficulty (p) is 0.43 – 0.63, the range of discrimination

(r) is 0.36 – 0.89, and the reliability (r_{tt}) is 0.96. The satisfaction assessment form for the curriculum for enhancing professional teacher characteristics is analyzed by mean and S.D. 4) The public hearing for the curriculum for enhancing professional teacher characteristics of 24 students and teachers from the Faculty of Education, Yala Rajabhat University. The tool for data collection is a questionnaire asking about opinions of the curriculum and analyzed by mean and S.D. From the study the results can be shown as follows:

1. The needs of professional teacher characteristics from the highest are knowledge sharing preference, responsibility sharing, understanding and accepting, creativity support, and kindness and good wishes. The experts have the opinion that the guidelines for enhancing professional teacher characteristics of students consist of teacher characteristics which are consistent with the curriculum objectives for the basic education level, especially for 21st-century skills in which the role of teachers is to support students. Moreover, professional teacher graduates should have professional characteristics consistent with teaching professional standards according to The Teachers' Council of Thailand to enhance knowledge sharing, responsibility sharing, accepting, and creativity support.

2. Curriculum for enhancing the professional teacher characteristics of students.

2.1 The curriculum covers the components, history and importance, objectives, structure, learning subjects, media and learning resources, and learning measurement and assessment. The curriculum structure can be separated into five units which need 15 hours each to arrange the learning activity. The curriculum is highly suitable and consistent with all components.

2.2 The professional teacher characteristics of students are very high. The post-test score is higher than the pre-test score overall with the statistical significance at the level of .01. Moreover, the students are highly satisfied with the application of the curriculum for enhancing their professional teacher characteristics at a very high level.

2.3 Teachers of the Faculty of Education, Yala Rajabhat University, highly agree with the curriculum for enhancing the professional teacher characteristics of the students of the Faculty of Education.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ พิ
มดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้
คำปรึกษา คำแนะนำและข้อเสนอแนะ ตรวจสอบรวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ
ในการทำวิจัยด้วยความเอาใจใส่เสมอมาตลอดระยะเวลาของการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ จนทำ
ให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่าง
สูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อธิการบดี คณบดีคณะครุศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศลักษณ์
กลิ่นหอม และอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านในการ
ให้ข้อมูลสัมภาษณ์และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่
เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย จนทำให้การวิจัยสมบูรณ์ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอบคุณเพื่อน พี่ น้องนักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิต สาขาวิชาครุศาสตร์
อุตสาหกรรม แขนงวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และเป็นกำลังใจ
ในการทำวิจัย

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุน โครงการคุรุทายาท มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา สมาชิกในครอบครัว และเพื่อนร่วมงาน
ทุกท่านที่เป็นกำลังในที่สำคัญในการเรียนและการทำวิจัย ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน
ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ความสำเร็จและคุณค่าของ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพยิ่ง หากมีข้อผิดพลาดประการใด
ผู้วิจัยขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

น่านน้ำ บัวคล้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญภาพ.....	VIII
สารบัญตาราง.....	IX

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	7

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ	
1.1 ประวัติความเป็นมา.....	11
1.2 บริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.....	12
1.3 ข้อมูลพื้นฐานของคณะครุศาสตร์.....	13
2. การพัฒนาหลักสูตร	
2.1 ความหมายของหลักสูตร.....	14
2.2 องค์ประกอบของหลักสูตร.....	16
2.3 พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร.....	20
2.4 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	23
2.5 การประเมินหลักสูตร.....	31
2.6 ความพึงพอใจ.....	42

3. การพัฒนาวิชาชีพครู

3.1 การพัฒนาวิชาชีพครูในต่างประเทศ.....	47
3.2 การปฏิรูปวิชาชีพครูเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษา.....	50
3.3 แนวทางการพัฒนาและปฏิรูปวิชาชีพครู.....	51
3.4 การพัฒนาครูยุคใหม่ภายใต้การปฏิรูปการศึกษาไทย.....	52
3.5 ความคาดหวังคุณลักษณะวิชาชีพครู.....	53

3.6 คุณลักษณะวิชาชีพครู.....	61
------------------------------	----

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น 4. ความต้องการจำเป็น

4.1 ความหมายของความจำเป็น.....	81
4.2 การประเมินความจำเป็น.....	82

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.3 จุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น.....	83
4.4 ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น.....	83
4.5 ประเภทของความต้องการจำเป็น.....	84
4.6 วิธีการในการประเมินความต้องการจำเป็น.....	86
4.7 การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น.....	90
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร.....	91
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	98
3.2 การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.....	102
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของ นักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.....	111
4.2 ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.....	112
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	138
5.2 อภิปรายผล.....	141
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	144
บรรณานุกรม.....	146
ภาคผนวก.....	159
ภาคผนวก ก หนังสือราชการประกอบการวิจัย.....	160
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	167
ภาคผนวก ค แบบประเมินคุณภาพ.....	174
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	183
ภาคผนวก จ หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา.....	200
ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบงานวิจัย.....	257
ประวัติผู้เขียน.....	262

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 องค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตร.....	17
2.2 ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler.....	25
2.3 ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของ Taba.....	26
2.4 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor.....	27
2.5 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Oliva.....	28
2.6 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Beauchamp.....	29
2.7 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Johnson.....	30
2.8 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของจรัส บัวศรี.....	30
2.9 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Tyler.....	40
2.10 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Provus.....	41
3.1 ขั้นตอนและรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย.....	98

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนค่าร้อยละของนักศึกษาจำแนกตาม สาขาวิชา.....	111
4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.....	111
4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการปฏิบัติ สภาพที่คาดหวัง และลำดับที่ ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา.....	112
4.4 แสดงขอบเขตเนื้อหาการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.....	116
4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสม ของหลักสูตร เสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.....	126
4.6 ค่าดัชนีความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.....	128
4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับวัดคุณลักษณะวิชาชีพครู ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.....	129
4.8 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน และค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียน แบบทดสอบความรู้ เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพครู.....	131
4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษา ต่อการใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู.....	132
4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับ หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู.....	134

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“ครู” ตามความหมายในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ได้บัญญัติความหมายของคำว่า ครู ไว้ในส่วนนำของพระราชบัญญัติว่า “ครู” หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งรัฐและเอกชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 4) ในปัจจุบันรัฐได้ให้ความสำคัญต่อวิชาชีพครูมาก โดยในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ได้กำหนดไว้ในหมวด 7 มาตรา 52 ว่า ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณ และจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ ซึ่งจากพระราชบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีเจตนารมณ์ให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง และผู้ประกอบวิชาชีพนี้จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นบุคลากรที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ เป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของประชากรในประเทศโดยรวมในอนาคต จากการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง “การผลิตครู : วิฤตและโอกาส” ในวันสถาปนาการฝึกหัดครูไทย ทิศทางความเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจโลก ส่งผลต่อระบบการศึกษาของไทย ทำให้ครูต้องมีการพัฒนาให้ก้าวหน้าและก้าวไกลและประเทศไทยก็กำลังจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงจำเป็นต้องมีการจัดระบบการศึกษา โดยเฉพาะเรื่องภาษาอังกฤษ การจัดการศึกษาแบบบูรณาการ ร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น สถาบันผลิตครูเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาครูให้มีศักยภาพ มีคุณภาพ ไปพร้อมกับเป็นครูที่ทันสมัย เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยพัฒนาท้องถิ่นและขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวหน้าทันความเปลี่ยนแปลงของโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554 : 1)

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งเป็นวิชาชีพที่สร้างและพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ บทบาทของครูในการช่วยเด็กนักเรียน มีการพัฒนาความรู้มากขึ้น ครูต้องการพัฒนาการเรียนการสอนแต่มาตรฐานการพัฒนาของครูแต่ละคนไม่เท่ากัน ดังที่ วิจิตร ศรีสอาน (2552 : 1) ได้สรุปคุณลักษณะวิชาชีพเพื่อเป็นเกณฑ์พิจารณาวิชาชีพครูไว้ 6 ประการ คือ 1) วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีการบริการที่ให้แกสังคมที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและจำเป็น อาชีพครูใช้กิจกรรมการสอนเป็นกิจกรรมทางปัญญาการออกแบบวิธีการถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม ทักษะ และความรู้ให้กับเยาวชน ครูต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์แห่งวิชาชีพอันเป็นวิชาการเฉพาะด้านและต้องใช้สติปัญญาในการถ่ายทอดความรู้แต่ละสิ่งอย่างให้กับศิษย์ 2) สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงจะต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ อาชีพครูเป็นอาชีพที่ให้บริการแกสังคมในด้านการถ่ายทอดทักษะทางสังคมค่านิยมตลอดจนวิชาการต่างๆ ให้แกสังคม ตามที่สังคมพึงประสงค์เป็นการให้บริการที่เฉพาะสาขาวิชาที่

ต่างจากวิชาชีพอื่น 3) สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงจะต้องได้รับการอบรมให้มีความรู้กว้างขวาง ลึกซึ้งโดยใช้ระยะเวลาานพอสมควร อาชีพครูก็ต้องใช้เวลาเล่าเรียนและฝึกฝนในสถาบันสถานศึกษาและต้องใช้เวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 4 ปีจึงจะสำเร็จการศึกษาออกไปทำการสอนได้ 4) สมาชิกของวิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีเสรีภาพในการใช้วิชาชีพตามมาตรฐานของวิชาชีพ ในการประกอบวิชาชีพครูนั้นผู้ประกอบวิชาชีพมีเอกสิทธิ์ในการตกลงใจและตัดสินใจที่จะใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาการสอนแต่ละครั้งแต่ละวิชา ครูย่อมมีเอกสิทธิ์ ที่จะกำหนดวิธีการสอนและกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตร 5) วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีจรรยาบรรณ วิชาชีพครูก็มีจรรยาบรรณ ซึ่งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 50 มาตรฐานการปฏิบัติตน ให้กำหนดไว้ว่าเป็นข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณต่อประกอบด้วย จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคม และ 6) วิชาชีพชั้นสูงจะต้องมีสถาบันวิชาชีพเป็นแหล่งกลางในการสร้างสรรค์ จรรโลงมาตรฐานของวิชาชีพปัจจุบันพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ได้กำหนดสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ครูสภา เป็นสภาวิชาชีพครู ดังนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจึงมีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพของครู ประโยชน์ของพระราชบัญญัติ คือมีมาตรฐาน และกำหนดคุณลักษณะของครูที่มีมาตรฐาน พระราชบัญญัติ มีรายละเอียดว่าข้อกำหนดและความหมายของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ทั้งนี้เพื่อเป็นการประกันคุณภาพวิชาชีพครู สำหรับความไว้วางใจและการให้ความเคารพนับถือของศิษย์และสังคมทั่วไป (อุบล เลี้ยววาริณ. 2556 : 16)

ในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพครูทั่วโลกไม่ว่าในประเทศไทยหรือในต่างประเทศ ก็ได้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ ในการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษนี้ต้องปรับเปลี่ยนไป ครูจะไม่ทำหน้าที่บรรยายความรู้เช่นอดีต แต่ครูจะต้องมีความรู้และมีการสอนอย่างมีคุณภาพ ครูต้องรู้ความต้องการของผู้เรียนและผู้เรียนก็ต้องเข้าใจจุดประสงค์ของครู ครูต้องให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้ รู้จักเลือกใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ครูต้องให้ผู้เรียนใช้อินเตอร์เน็ตและให้ผู้ปกครองช่วยสอดส่องดูแล ครูต้องให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง และครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ต้องสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ และครูจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นผู้เรียนที่สามารถพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้บทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดนซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็วด้วยตนเอง ครูจึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้ให้คำแนะนำในการเรียนรู้ เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูจึงต้องศึกษาความรู้ในวิทยาการสมัยใหม่เพื่อสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนในทักษะการคิด การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมถึงวิธีการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (วิจารณ์ พานิช. 2554 : 1) จากการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาทั่วโลกด้วยการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ต่างๆ ในระบบสารสนเทศที่รวดเร็วเนื่องจากความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้เกิดการพัฒนาของวิชาชีพครู ฉะนั้นครูต้องสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนได้ เน้นการให้ผู้เรียนรู้จักเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศ แต่อย่างไรก็ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมยังมีความสำคัญที่ครูต้องปลูกฝังให้ผู้เรียน แต่ในขณะเดียวกัน ครูต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์ หรือ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวด้วย ครูต้องใช้ผลจากงานวิจัยมาช่วยการจัดการเรียนการสอน ใช้ลักษณะการสอนที่แตกต่างกับผู้เรียนที่หลากหลาย เน้นเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ ครูต้องทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงเพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียน ครูต้องเปิดโลกทัศน์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกาภิวัตน์ ครูมีใช้ถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเดียวแต่ต้องทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และเน้นการกระทำ (Ingrid Veira. 2010 : 1) จากสาระการปฏิรูปและกระแสนสังคม เศรษฐกิจบ่งชี้วิสัยทัศน์ พบว่าในโลกยุคใหม่ในสังคมแห่งการเรียนรู้ ครูจะต้องมีบทบาทหน้าที่ซับซ้อนขึ้น ครูจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์และก้าวทันสถานการณ์โลก จะต้องเป็นผู้มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ ครูจะต้องจัดระบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา คือ ต้องสอนโดยยึดพื้นฐานความรู้ ความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก ครูในอนาคตจึงต้องมีมาตรฐานคุณภาพในระดับครูมืออาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคมในระดับสูง ดังนั้น ครูจะต้องเตรียมพร้อม สำหรับสังคมยุคใหม่ ที่จะปรับเปลี่ยนไปทั้งในปัจจุบันและในอนาคตโดยเชื่อว่าครูในปัจจุบันและอนาคตจะต้องมีคุณลักษณะโดดเด่น ดี เก่ง ทันโลกและเป็นครูมืออาชีพ (โณทัย อุดมบุญญาภาพ. 2554 : 2)

จากการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ลงนามในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2552 เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนการสอน และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตามประกาศกระทรวงฯ ให้ทุกหลักสูตรของสถาบันนำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ มาใช้ โดยใช้กับหลักสูตรที่จะรับนักศึกษาใหม่เป็นครั้งแรกตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นไป สำหรับหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่แล้วต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับประกาศกระทรวงฯ ฉบับนี้ภายในปีการศึกษา 2555 และให้คณะกรรมการการอุดมศึกษากำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของทุกสถาบัน เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นอย่างมีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้สถาบันอุดมศึกษามีความหลากหลายประชาชนมีโอกาสดำเนินการเรียนในระดับอุดมศึกษาได้อย่างทั่วถึง ที่สำคัญคือสังคมจะเชื่อมั่นได้ว่าคุณวุฒิที่บัณฑิตได้รับจากสถาบันมีคุณภาพและมีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้อย่างน่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับของสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่า สิ่งหนึ่งที่จะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและมีมาตรฐานของคุณวุฒิดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒินั้นๆ ซึ่งสามารถพิจารณาผลการเรียนรู้ของบัณฑิต ทางด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ด้านต่างๆ ในการทำงานและประกอบอาชีพ รวมทั้งคุณลักษณะอื่น ๆ ในการทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงควรได้มีส่วนร่วมกันกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตในแต่ละคุณวุฒิไว้เป็นหลัก เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันได้อย่างมีคุณภาพ เพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่สังคมในด้านคุณภาพและมาตรฐานของคุณวุฒิที่บัณฑิตพึงมีหลังจากสำเร็จการศึกษาให้มีคุณภาพครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และได้มอบหมายให้คณะกรรมการการอุดมศึกษานำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ไปพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่างๆ ของแต่ละระดับคุณวุฒิ เพื่อสถาบันอุดมศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้

คุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตในสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒิเดียวกันมีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ ทั้งในระดับชาติและระดับสากล (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552 : Online)

ประเทศไทยมีความพยายามในการแก้ปัญหาวิชาชีพครู โดยกำหนดไว้ทั้งแนวนโยบายของรัฐบาลกำหนดไว้ในแผนงานสำคัญระดับชาติ ทั้งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งกำหนดเป็นพระราชบัญญัติเพื่อจัดตั้งองค์กรที่ดูแลภาวะเทียบที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการของครูและพระราชบัญญัติเพื่อจัดตั้งองค์กรที่ดูแลภาวะเทียบที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการของครูและพระราชบัญญัติเพื่อการจัดตั้งองค์กรการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู และมีมติคณะรัฐมนตรีเพื่อตั้งหน่วยงานดูแลการปฏิบัติการฝึกหัดครูโดยเฉพาะ แต่เนื่องจากปัญหาด้านวิชาชีพครูเป็นปัญหาที่ได้รับการสั่งสมมานาน การแก้ปัญหาคงต้องอาศัยระยะเวลาและความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในระดับประเทศ ซึ่งเป็นผู้วางนโยบายและกำหนดทิศทางในการดำเนินงาน ประกอบกับระบบการบริหารทางการศึกษาต้องเอื้อให้ครูและผู้ได้รับผลจากวิชาชีพครูโดยตรง ประชากรของประเทศ ได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นที่น่ายินดีว่ารัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าวและกำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง (มาตรา 78) ซึ่งจะส่งผลให้ความพยายามในการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและการแก้ไขปัญหวิชาชีพครูได้ดำเนินการไปในทิศทางที่ถูกต้อง และแก้ไขปัญหวิชาชีพครูได้ดำเนินการไปในทิศทางที่ถูกต้อง และแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ (ดิเรก พรสีมา. 2556 : 1)

ปัจจุบันนี้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีการเปิดสอนวิชาทางการศึกษา หลักสูตรการเรียนจะแตกต่างกันไป มีจุดเน้นแตกต่างกัน ทำให้หลักสูตรปัจจุบันแตกต่างจากหลักสูตรเก่า หลายด้าน เพราะมีฐานคิดที่ว่าจะต้องผลิตบัณฑิตออกไปให้เป็นครูมืออาชีพ สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูจะต้องมีเอกภาพด้านนโยบาย แผนงาน และมาตรฐานการผลิตครู ผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องคุณลักษณะของครูที่ดี ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ฝึกฝนได้ทั้งสิ้น เพียงแต่ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีความตั้งใจและความมุ่งมั่น สามารถฝึกฝนและปรับปรุงตนเองให้เป็นครูที่ดี ได้ด้วยความพากเพียร และตั้งใจ เพื่อพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ ประกอบกับ ครู ที่ดี ควรมีความรักและความเมตตาต่อศิษย์ มีความเสียสละ หมั่นเพียรศึกษา ต้องมีความเข้าใจและเอาใจใส่ต่อศิษย์ทุกคน เป็นกำลังใจและช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับศิษย์เพื่อให้นักศึกษาเป็นคนใฝ่เรียนรู้ เป็นแบบอย่างที่ดีมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณของความเป็นครู สามารถถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความยุติธรรม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมถึงยอมรับและเข้าใจความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละคน ดังนั้น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ควรมีการพัฒนาหลักสูตรด้านผลิตครูที่ชัดเจนให้มีการพัฒนาหลักสูตร ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตครูใหม่ ให้มีคุณลักษณะวิชาชีพครู ตามความต้องการของผู้ใช้ครู ปรับปรุงและพัฒนาคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูให้มีคุณภาพของการพัฒนาคุณลักษณะวิชาชีพครู และความต้องการของการจัดการศึกษาด้านครุศาสตร์ นโยบายแห่งรัฐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ บริบททางสังคม เศรษฐกิจ มาตรฐานการจัดการศึกษาของชาติ การผลิตและพัฒนาทรัพยากรด้านการศึกษาสภาวะความต้องการเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ และการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นวิชาชีพควบคุม ที่ต้องมีมาตรฐานวิชาชีพครู จึงเป็นบทบาทหน้าที่ของคณะครุศาสตร์โดยตรง

จากความสำคัญของคุณลักษณะวิชาชีพครู และผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะวิชาชีพครู รวมทั้งกรอบมาตรฐานวิชาชีพครู ระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ เพื่อจะส่งเสริมและเตรียมความพร้อมให้นักศึกษามีคุณลักษณะวิชาชีพครู พร้อมทั้งจะนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปประกอบอาชีพครู

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

1.2.1.1 เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

1.2.1.2 เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

1.2.2 เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

1.2.2.1 เพื่อยกร่างหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

1.2.2.2 เพื่อตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

1.2.2.3 เพื่อทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

1.2.2.4 เพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. คุณลักษณะวิชาชีพครู ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ Gourneau, B. (2005 : 1) ประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 5 ด้าน ดังนี้

1.1 ความมีเมตตา กรุณา และปรารถนาดีต่อผู้อื่น (Demonstrating Caring and Kindness)

1.2 การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ (Sharing Responsibility)

1.3 การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น (Sensitively Accepting Diversity)

1.4 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น (Fostering Individualized Instruction)

1.5 การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ (Encouraging Creativity)

2. ความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ สุวิมล ว่องวาณิช (2542 : 18) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา และวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็น โดยคำนวณหาค่า PNI modified

3. แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของของ Tyler (1971 : 3) คือ การกำหนดจุดมุ่งหมาย สารการเรียนรู้/เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

4. การพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ Taba (1962 : 438) คือ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกเนื้อหาสาระ การจัดการเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ การเลือกประสบการณ์เรียนรู้ การจัดการเกี่ยวกับประสบการณ์เรียนรู้ และวิธีการประเมิน และ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2547 : 17) คือ ใช้ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม มากำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้าง และออกแบบหลักสูตร การยกย่องเนื้อหาสาระ แต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ การทดลองใช้หลักสูตร การประเมินผล องค์ประกอบของหลักสูตรได้ประยุกต์แนวคิดของ Tyler (1971 : 10) คือ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ผู้วิจัยนำเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วยการประเมินความต้องการจำเป็นและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อศึกษาแนวทางเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ดำเนินการยกย่องหลักสูตรตามองค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แล้วตรวจสอบหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญด้วยการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง และทดลองใช้หลักสูตรเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตร

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีขอบเขตการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ประกอบด้วย

1. การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

1.1 ประชากร เป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 721 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie and Morgan (1970 : 608) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

1.2 ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

2. การศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

2.1 แหล่งข้อมูล คือ ผู้ที่มีส่วนข้องเกี่ยวกับการผลิตครู โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนในคณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ ที่มีประสบการณ์การสอนนักศึกษาในคณะ ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 8 คน

2.2 ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

1. การยกร่างหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา แหล่งข้อมูล คือ ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1

2. การตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

2.1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตครู โดยประกอบด้วยอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ ที่มีความรู้ทางด้านการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู การพัฒนาหลักสูตร และด้านการวัดผลและประเมินผล จำนวน 7 คน

2.2 ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

3. การทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

3.1 ประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 5 กลุ่มเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ได้สุ่มแบบกลุ่ม มา 1 กลุ่มเรียน จำนวน 24 คน

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

3.2.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

3.2.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย คุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา และความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

4. การประชาพิจารณาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

4.1 ประชากร คือ อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปี พ.ศ. 2561 จำนวน 42 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 24 คน

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความคิดเห็นของอาจารย์คณะครุศาสตร์ เกี่ยวกับหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 คุณลักษณะวิชาชีพครู หมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถในการปฏิบัติที่มีต่อวิชาชีพครู ประกอบด้วย

1. ความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมเกี่ยวกับ การให้ความรักต่อเพื่อน การเอาใจใส่ต่อเพื่อน ความเอื้ออาทรต่อเพื่อน ความปรารถนาดีต่อเพื่อน มุ่งหวังให้เพื่อนในชั้นเรียนประสบความสำเร็จ และความเป็นกันเองกับเพื่อน

2 การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมเกี่ยวกับ การมีความทุ่มเทในงานที่ได้รับมอบหมาย ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานกลุ่มกับงานที่ได้รับมอบหมาย มีการวางแผนในการศึกษา มีอิสระทั้งการเรียนและการตัดสินใจ และยอมรับผลกระทำของตนด้วยความเต็มใจ

3. การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมเกี่ยวกับการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่แสดงอารมณ์ฉุนเฉียวต่อเพื่อนในชั้นเรียน พุดให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนทำผิดพลาด แสดงกิริยาต่อเพื่อนในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสมรับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของเพื่อนในชั้นเรียน และปฏิบัติตามความคิดเห็นโดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

4. การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียนส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน สร้างวัฒนธรรมในการเรียนรู้ให้กับเพื่อนในชั้นเรียน และถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์ส่วนตัวให้กับเพื่อนในชั้นเรียน

5. การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมเกี่ยวกับ การเปิดโอกาสให้เพื่อนในชั้นเรียนมีอิสระในการคิดและการแสดงออก กระตุ้นให้เพื่อนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เพื่อนสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการเรียนรู้ สนับสนุนให้เพื่อนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม กระตุ้นให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และส่งเสริมให้เพื่อนคิดวิธีแก้ปัญหาแปลกใหม่

1.5.2 ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

1.5.2.1 สภาพที่เป็นจริง หมายถึง สภาพจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

1.5.2.2 สภาพที่คาดหวัง หมายถึง สภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นเกี่ยวกับ การเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

1.5.3 หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู หมายถึง หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นกิจกรรมเสริมจากหลักสูตร ซึ่งเน้นการพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มี ความเมตตา กรุณา และปรารถนาดีต่อผู้อื่น แบ่งปันความรับผิดชอบ เข้าใจและยอมรับผู้อื่น รักที่จะแบ่งปันความรู้ และส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเตรียมความพร้อมเป็นครูที่มีคุณสมบัติตามแนวปฏิรูปการศึกษา โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.5.4 แนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู หมายถึง แนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู การพัฒนาหลักสูตร และด้านการวัดผลและประเมินผล

1.5.4.1 ความเหมาะสมของหลักสูตร หมายถึง ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา เกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.5.4.2 ความสอดคล้องของหลักสูตร หมายถึง ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ต่อเนื่อง และสอดคล้องกันขององค์ประกอบหลักสูตร

1.5.5 ประสิทธิภาพของหลักสูตร หมายถึง ผลที่แสดงถึงความสำเร็จอันเกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ประกอบด้วย

1.5.5.1 คุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา หมายถึง การปฏิบัติตนของนักศึกษา ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู 5 ด้าน คือ การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น การรู้จักแบ่งปัน ความรับผิดชอบ การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ และมีความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น วัดได้จากแบบสอบถามคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

1.5.5.2 ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา หมายถึง ความรู้จากผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา วัดได้จากแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

1.5.5.3 ความพึงพอใจของนักศึกษา หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือมีทัศนคติที่ดีต่อหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา หลังจากใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ในด้าน จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล วัดได้จากแบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

1.5.6 ความคิดเห็นของอาจารย์คณะครุศาสตร์ต่อหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู หมายถึง ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา หลังจากการนำหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษาไปทดลองใช้

1.5.7 นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ปริญญาตรี 5 ปี) ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีหัวข้อดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ
 - 1.1 ประวัติความเป็นมา
 - 1.2 บริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
 - 1.3 ข้อมูลพื้นฐานของคณะครุศาสตร์
2. การพัฒนาหลักสูตร
 - 2.1 ความหมายของหลักสูตร
 - 2.2 องค์ประกอบของหลักสูตร
 - 2.3 พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร
 - 2.4 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร
 - 2.5 การประเมินหลักสูตร
 - 2.6 ความพึงพอใจ
3. การพัฒนาวิชาชีพครู
 - 3.1 การพัฒนาวิชาชีพครูในต่างประเทศ
 - 3.2 การปฏิรูปวิชาชีพครูเพื่อรองรับยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา
 - 3.3 แนวทางการพัฒนาและปฏิรูปวิชาชีพครู
 - 3.4 การพัฒนาครูยุคใหม่ภายใต้การปฏิรูปการศึกษาไทย
 - 3.5 ความคาดหวังคุณลักษณะวิชาชีพครู
 - 3.6 คุณลักษณะวิชาชีพครู
4. ความต้องการจำเป็น
 - 4.1 ความหมายของความต้องการจำเป็น
 - 4.2 การประเมินความต้องการจำเป็น
 - 4.3 จุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 4.4 ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 4.5 ประเภทของความต้องการจำเป็น
 - 4.6 วิธีการในการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 4.7 การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยที่พัฒนามาจากโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ที่ตั้งอยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของประเทศ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยครู หลังจากนั้นได้รับพระราชทานนาม “ราชภัฏ” จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ให้เป็นชื่อประจำสถาบัน พร้อมทั้งพระราชทานตราประจำมหาวิทยาลัย ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏมียุ 38 แห่งทั่วประเทศ

1.1 ประวัติความเป็นมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏได้พัฒนามาจาก “โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์” โดยโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์แห่งแรกเปิดสอนเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2435 ซึ่งตั้งขึ้นบริเวณโรงเรียนเด็ก ตำบลสวนมะลิ ถนนบำรุงเมือง จังหวัดพระนคร (ปัจจุบัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร) หลังจากนั้น จึงได้ขยายไปตั้งอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “วิทยาลัยครู” ในเวลาต่อมา และเมื่อปี พ.ศ. 2538 ได้มีพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏยกฐานะวิทยาลัยครูให้เป็น “สถาบันราชภัฏ” โดยให้สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู จากนั้น ในปี พ.ศ. 2547 สถาบันราชภัฏ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏดังเช่นปัจจุบัน

สัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ จักรีนฤพดินทรสยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานนาม “ราชภัฏ” และตราประจำมหาวิทยาลัย นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณและเกียรติยศสูงสุดแก่ขามหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วพระราชอาณาจักร โดยนาม “ราชภัฏ” หมายความว่า เป็นปราชญ์ของพระราชธา” ตราสัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏ พิจารณาจากดวงตราพระราชลัญจกรประจำพระองค์รัชกาลที่ 9 เพื่อกำหนดรูปแบบสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏ และได้รับพระราชทานมาเป็นตราประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วพระราชอาณาจักร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. เป็นรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้ให้กำเนิดสถาบัน
2. เป็นรูปแบบที่เป็นกลาง เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นที่ตั้ง ธรรมชาติ และความสอดคล้องกับชื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ได้รับพระราชทาน
3. สีของตราประจำมหาวิทยาลัย มี 5 สี โดยมีความหมาย ดังนี้ สีน้ำเงิน แทนค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ผู้ให้กำเนิด และพระราชทานนาม “มหาวิทยาลัยราชภัฏ”

สีเขียว แทนค่าแหล่งที่ตั้งในแหล่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม

สีทอง แทนค่าความเจริญรุ่งเรืองทางภูมิปัญญา

สีส้ม แทนค่าความรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

สีขาว แทนค่าความคิดอันบริสุทธิ์ของนักปราชญ์แห่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการเรียนการสอน ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ หากมีผู้ใดนำเอกสารนี้ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตให้ถือว่าผิดกฎหมายและต้องแจ้งถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 บริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ก่อตั้งเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูเมื่อปี พ.ศ. 2477 ต่อมาปี พ.ศ.2518 ยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูยะลา และในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 ได้รับพระราชทานนามว่า สถาบันราชภัฏยะลา หลังจากนั้นได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2547 มีส่วนราชการในมหาวิทยาลัย 7 ส่วนราชการ ได้แก่ สำนักงานอธิการบดี สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันวิจัยและพัฒนาชายแดนภาคใต้ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการเกษตรและคณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เน้นการผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติที่มีคุณภาพเป็นเลิศ โดยกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายดังนี้ (สำนักงานประกันคุณภาพ. 2561 : 3-4)

ปรัชญา

สร้างพลังปัญญาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นชายแดนใต้

วิสัยทัศน์

“มหาวิทยาลัยคลังปัญญาแห่งชายแดนใต้” คลังปัญญา หมายถึง แหล่งรวบรวม สั่งสม ถ่ายทอดองค์ความรู้ ปัญญาขององค์กร ชุมชนและท้องถิ่นชายแดนใต้ หมายถึง จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

พันธกิจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีพันธกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. ผลิตบัณฑิตให้เป็นนักปฏิบัติ มีทักษะวิชาชีพ บุคลิกภาพดี มีคุณธรรม จิตอาสา สู้งาน รับผิดชอบตนเองและสังคม และเป็นคลังปัญญาของชุมชนและท้องถิ่น
2. วิจัยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล โดยมุ่งเน้นแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนและท้องถิ่นชายแดนใต้
3. ผลิต พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้มาตรฐานวิชาชีพและมีคุณภาพตามความต้องการของพื้นที่
4. ให้บริการวิชาการถ่ายทอดเทคโนโลยี น้อมนำแนวพระราชดำริ และทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมให้แก่ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม
5. บริหารจัดการมหาวิทยาลัยให้มีความคล่องตัวสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. จัดการเรียนการสอนให้บัณฑิตมีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์และการสื่อสาร สามารถใช้ชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรมด้วยหลักคุณธรรม เพื่อการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้เข้มแข็งและยั่งยืน

2. วิจัย สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อการแก้ปัญหา การพัฒนาคุณภาพชีวิต การสร้างมูลค่าและทุนทางสังคม อันจะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่ม การลดช่องว่างและความเหลื่อมล้ำให้แก่ท้องถิ่นและสังคม

3. ผลิตครู พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพครู

4. ให้บริการวิชาการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี น้อมนำแนวพระราชดำริ และทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและแก้ปัญหาของท้องถิ่นและสังคมให้มีคุณภาพและ มาตรฐานชีวิตที่ดี มีความพอเพียง มีความเข้มแข็งและพัฒนาอย่างยั่งยืน

5. บริหารจัดการทรัพยากรของมหาวิทยาลัยให้มีความคล่องตัว สู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี และมี การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีเป้าหมายดังนี้

1. การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาแก่ชุมชนและท้องถิ่น
2. การบูรณาการงานวิจัย การบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเข้ากับ กระบวนการจัดการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น
3. การยกระดับคุณภาพชีวิต การลดช่องว่างและความเหลื่อมล้ำทางสังคม การสร้าง ประชาชนในท้องถิ่นชายแดนใต้ให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และเพิ่มขีดความสามารถในระดับสากล
4. เป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศ นำสังคม พร้อมเป็นที่พึ่งของชุมชนและท้องถิ่น
5. ปฏิรูประบบบริหารจัดการมหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ยุทธศาสตร์

1. ยกระดับคุณภาพมาตรฐานการผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติการอย่างมืออาชีพที่มีคุณธรรม จริยธรรม
2. ปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาชายแดนใต้
3. ยกระดับมาตรฐานการวิจัยและงานสร้างสรรค์สู่มาตรฐานสากล
4. ยกระดับมาตรฐานการให้บริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยการ น้อมนำแนวพระราชดำริ เพื่อสนองตอบกับความต้องการของ ชุมชนและท้องถิ่น

1.3 ข้อมูลพื้นฐานของคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์มีวิวัฒนาการจากหมวดการศึกษาของโรงเรียนฝึกหัดครูยะลาจนมาเป็นคณะ วิชาในวิทยาลัยครูยะลา และเป็นคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏยะลาจนถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา ในปัจจุบัน คณะครุศาสตร์กำหนดปรัชญาเป็นไปตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น ด้วยกระบวนการพัฒนาองค์ความรู้บน พื้นฐานการบูรณาการศาสตร์สากล และภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีวิสัยทัศน์ ดังนี้ “คณะครุศาสตร์ เป็น องค์กรที่มุ่งผลิตบัณฑิต และพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษาที่ได้มาตรฐานและมีความเป็นเลิศทาง วิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม” ปีการศึกษา 2560 คณะครุศาสตร์มีหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนรวมทั้งสิ้น 9 หลักสูตร ประกอบด้วยหลักสูตรระดับปริญญาตรี 5 ปี 5 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา สาขาวิชาการ ประถมศึกษา และสาขาวิชาภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีการศึกษา หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี จำนวน 1 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา และหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 3 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชา

การสอนอิสลามศึกษา และสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยเพื่อการพัฒนา (สำนักงานประกันคุณภาพ. 2561 : 10)

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีภารกิจที่สำคัญนั่นก็คือ การเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยทำหน้าที่ในการผลิตบัณฑิต ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทุนบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู ทั้งนี้ เพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นคนดีมีคุณภาพสามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม ท้องถิ่น และประเทศชาติได้สมดังเจตนารมณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำการดำเนินการ ตามปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายมาเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรเสริมคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ต่อไป

2. การพัฒนาหลักสูตร

2.1 ความหมายของหลักสูตร

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 1) กล่าวว่า หลักสูตร คือ 1) วิชาและเนื้อหาโปรแกรมการศึกษา เอกสารและหลักสูตรแม่บท 2) ประสบการณ์ 3) สิ่งที่คาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 6) กล่าวว่า “หลักสูตร” แปลมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “curriculum” ซึ่งมีรากศัพท์ มาจากภาษาละตินว่า “currere” หมายถึง “running course” หรือ เส้นทางที่ใช้วิ่งแข่ง ต่อมาได้นำคำศัพท์นี้มาใช้ในทางการศึกษาว่า “running sequence of course or learning experience” ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบหลักสูตรกับสนามหรือเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่งอาจเนื่องมาจากการที่ผู้เรียนจะสำเร็จการศึกษาในระดับใดหรือหลักสูตรใดก็ตามผู้เรียนจะต้องฟันฝ่าความยากของวิชา หรือประสบการณ์การเรียนรู้ตามลำดับขั้นที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

เทียน ทองแก้ว (2546 : 52) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง การวางแผนหรือจัดระบบเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้เรียนแสดงการเรียนรู้และมีคุณลักษณะที่สังคมต้องการ

ศิรินันท์ โชติญาณนนท์ (2548 : 10) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ว่าเป็นประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีการพัฒนาด้านร่างกาย สังคม ปัญญา และจิตใจ

ปราโมทย์ จันเรือง (2548 : 5) กล่าวถึง ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรจะมีวิวัฒนาการ คือเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยเดิม หมายถึง รายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนเรียน ส่วนความหมายใหม่ หมายถึง มวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการในด้านร่างกาย สังคม ปัญญาและจิตใจ

เกษมสันต์ วัฒนาณรงค์ (2549 : 198) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง การจัดประสบการณ์ไว้เป็นระเบียบ และมีระเบียบการตรวจสอบผล เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างประสบการณ์และการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ตามความต้องการ

Dewey (1978 ; อ้างใน เกษมสันต์ วัฒนาณรงค์ 2549 : 198) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า เป็นแผนที่ทำขึ้นเพื่อชี้แนวทางให้กับโรงเรียนที่จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดขึ้นจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าผู้เรียนได้เรียนอะไร เพื่ออะไรและอย่างไร

อัศครัตน์ พลุกระจำง (2550 : 31) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนการเรียนรู้หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้อย่างเป็นทางการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและเจตคติที่พึงประสงค์ในทุกด้านตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สุวิมล ติรกานันท์ (2550 : 256) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนงานที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดเนื้อหาวิชา กิจกรรม และประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีการกำหนดขอบเขตของแต่ละเนื้อหา แผนการสอน วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ วิธีการสอน นอกจากนี้ยังมีการกำหนดแนวทางในการตรวจสอบผลที่ได้จากการดำเนินการตามแผนงานหรือการประเมินแผนงาน

พิสนุ พองศรี (2550 : 134) กล่าวว่า หลักสูตร คือ การวางแผนหรือจัดระบบทางการศึกษาเกี่ยวกับประมวลวิชา ประสบการณ์ต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ฉันท ธาตุดอง (2551 : 6) กล่าวว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ความรู้ต่าง ๆ ที่จัดให้ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นกิจกรรม โครงการหรือแผน ซึ่งประกอบด้วย ความมุ่งหมายของการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้พัฒนาและมีคุณลักษณะตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2553 : 41) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนที่ประกอบด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

พนัส หันนาคินทร์ (2554 : 187) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดแผนการเรียนการสอนอันเป็นส่วนรวมของประเทศเพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556 : 3) กล่าวว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายซึ่งเป็นแนวทางสำหรับจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้เขามีคุณลักษณะตามที่สังคมคาดหวังไว้

Zais (1999 : 45) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลกิจกรรมและโครงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครูผู้สอนสามารถยึดเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรและบรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้ โดยที่ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งทางด้านวิชาการและลักษณะนิสัยอื่น ๆ เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุขเพื่อสนองความต้องการของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น

Oliva (2001 : 3) ได้รวบรวมความหมายของหลักสูตร ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

หลักสูตร คือ ชุดวิชาที่เรียน (set of subjects)

หลักสูตร คือ สารการเรียนรู้ (content)

หลักสูตร คือ โปรแกรมการเรียน (program of studies)

หลักสูตร คือ ชุดของวัสดุอุปกรณ์การเรียน (set of materials)

หลักสูตร คือ การเรียงลำดับวิชา (sequence of courses)

หลักสูตร คือ ทุกสิ่งที่ดำเนินการในโรงเรียน รวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรม

แนะแนว และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

หลักสูตร คือ ทุกสิ่งที่กำหนดขึ้นโดยบุคคลในโรงเรียน

หลักสูตร คือ ลำดับกิจกรรมในโรงเรียนที่ดำเนินการโดยผู้เรียน

หลักสูตร คือ ประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งเกิดจากการจัดการของโรงเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ภายในเท่านั้น ไม่ควรเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

Ornstein and Hunkins (2004 : 10-11) กล่าวว่า มีนักการศึกษาได้นิยามความหมายหลักสูตรไว้มากมาย ขึ้นอยู่กับแนวคิดพื้นฐานที่แต่ละคนยึดถือ โดยสรุปเป็น 5 ความหมายหลักดังนี้

1. หลักสูตร คือ แผนสำหรับการปฏิบัติ หลักสูตรที่เป็นเอกสารที่กำหนดกลวิธีในการปฏิบัติที่ทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการของหลักสูตร เน้นความคิดพื้นฐานทางพฤติกรรมนิยม (Behavioral approach) มีลำดับขั้นตอนและกระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบ

2. หลักสูตร คือ ประสบการณ์ของผู้เรียนทั้งในและนอกโรงเรียนตามที่กำหนดไว้เป็นส่วนสำคัญของหลักสูตร รวมถึงโปรแกรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน หลักสูตรนี้มีแนวคิดพื้นฐานทางมนุษยนิยม (Humanistic Approach)

3. หลักสูตร คือ ระบบความสัมพันธ์ของคนที่เกี่ยวข้องกับการ ซึ่งเป็นกระบวนการจัดระบบให้กับบุคลากรและให้การดำเนินการนำระบบไปใช้ หลักสูตรคือ สาขาความรู้ที่ศึกษาประกอบด้วยรากฐานและขอบเขตของความรู้ที่เน้นความรู้ทางทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ หลักสูตรนี้สนใจเรื่องประวัติศาสตร์ ปรัชญาและสังคม อยู่บนพื้นฐานแนวคิดพื้นฐานทางวิชาการ (Academic Approach)

4. หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่เรียนหลักสูตรนี้เน้นรายวิชาหรือกลุ่มวิชาที่เรียนไม่มีแนวคิดพื้นฐานใดโดยเฉพาะที่ใช้ในการอธิบายหลักสูตรนี้

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตรจากนักวิชาการด้านการศึกษาดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า หลักสูตร คือ การวางแผนอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมวลประสบการณ์ที่จัดให้ตามความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.2 องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร หมายถึง การจัดระบบโครงสร้างภายในของหลักสูตรว่ามีส่วนประกอบอะไรบ้าง ซึ่งนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ ดังนี้

พนัส หันนาคินทร์ (2545 : 23) กล่าวว่า หลักสูตรที่จัดดำเนินการขึ้นมีองค์ประกอบดังนี้ 1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร 2. เนื้อหาหลักสูตร 3. การนำหลักสูตรไปใช้

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 11) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตร หมายถึง ในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนจะต้องดำเนินการพัฒนาในองค์ประกอบพื้นฐาน 4 องค์ประกอบตามลำดับ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย สารความรู้ ประสบการณ์ กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล โดยเริ่มต้นที่การกำหนดจุดประสงค์หรือความมุ่งหมาย ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางและขอบเขตในการให้การศึกษาเป็นความคาดหวังที่ต้องให้ผู้เรียนมีหรือปฏิบัติได้ แต่องค์ประกอบที่เต็มรูปแบบของหลักสูตรมีมากกว่า 4 องค์ประกอบ เช่น การเพิ่มองค์ประกอบของหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง มาตรฐานการเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 18-19) ได้จำแนกองค์ประกอบของหลักสูตร แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1.วัตถุประสงค์ 2. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ 3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และ 4. การประเมินผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

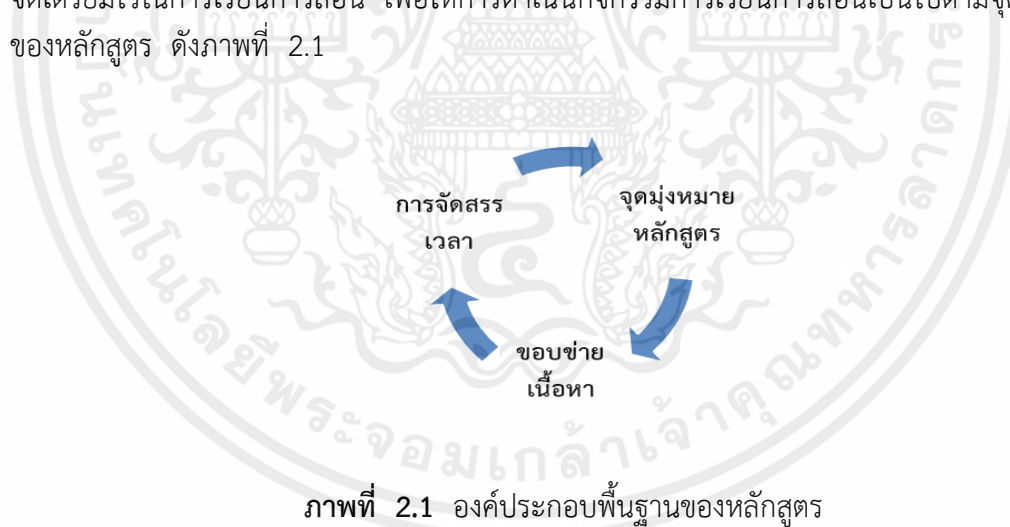
ปราโมทย์ จันเรือง (2548 : 10) ได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตร คือ 1. หลักการ 2. จุดหมาย 3. โครงสร้าง 4. คำอธิบายรายวิชา 5. ขอบข่ายเนื้อหา 6. เวลาเรียน 7. กิจกรรมการเรียนการสอน 8. สื่อการเรียนการสอน 9. การวัดผลและประเมินผล

McLaughin and Nolet. (2005 : 18-19) ได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร อาจจะกำหนดขึ้นโดยนโยบายของรัฐหรือครูผู้สอนก็ได้ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน สามารถตอบสนองความแตกต่างและหลากหลายของผู้เรียน รูปแบบการเรียนรู้ รวมไปถึงหลักสูตรต้องสะท้อนสิ่งที่เรียนไปยังสภาพบริบทของสังคมที่ผู้เรียนอาศัย ซึ่งโรงเรียนทำหน้าที่เป็นผู้จัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนตามแนวทางที่เป็นไปตามสภาพบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียนและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2. ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร อาจกำหนดจากธรรมชาติของเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทักษะความรู้ต่าง ๆ ความชัดเจนของขอบข่ายเนื้อหาได้มาจากนิยามและจุดมุ่งหมาย เมื่อผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมตามจุดมุ่งหมายและขอบข่ายเนื้อหาได้เป็นอย่างดีแล้วจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนตอบสนองต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (21st Century skills) เป็นทักษะที่ต้องเรียนรู้และให้มีประสบการณ์มาก และจัดการศึกษาที่ไม่ได้เน้นที่ตัวเนื้อหาสาระวิชา (Content-Based Education) โดยเน้นที่ผลลัพธ์ (Outcome-Based Education) ว่าผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นและสังคมรอบข้างได้อย่างปกติสุข

3. การจัดสรรเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เป็นเวลาที่ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้ในการเรียนการสอน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตร

พิสนุ พองศรี (2549 : 134-135) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ความตั้งใจหรือความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้ที่จะผ่านหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสำคัญเพราะเป็นตัวกำหนดทิศทาง และขอบเขตในการให้การศึกษา ช่วยในการเลือกเนื้อหาและกิจกรรม ตลอดจนเลือกใช้มาตรการอย่างหนึ่งในการประเมินผล จุดมุ่งหมายของการศึกษามีอยู่หลายระดับ ได้แก่ จุดมุ่งหมายระดับหลักสูตรซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่บอกให้ผู้เกี่ยวข้องรู้เป้าหมายของหลักสูตรนั้น ๆ จุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชา วิชาแต่ละกลุ่มจะสร้างคุณลักษณะที่แตกต่างกันให้กับผู้เรียน ดังนั้นแต่ละกลุ่มวิชาจึงมีการกำหนดจุดมุ่งหมายไว้แตกต่างกัน จุดมุ่งหมายรายวิชาเป็นจุดมุ่งหมายที่ละเอียด

จำเพาะเจาะจงกว่าจุดมุ่งหมายกลุ่มวิชา ผู้สอนรายวิชาจะกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนเนื้อหาแต่ละบทแต่ละตอนขึ้นในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

2. เนื้อหาวิชาหรือสาระการเรียนรู้ (Content) เลือกเนื้อหาประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยดำเนินการตั้งแต่การเลือกเนื้อหาและประสบการณ์ การเรียงลำดับเนื้อหาสาระ พร้อมการกำหนดเวลาเรียนที่เหมาะสม

3. การนำหลักสูตรไปใช้หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (Curriculum Implementation) เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครู เอกสารหลักสูตร แผนการสอน แนวการสอน และแบบเรียน เป็นต้น ต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดโต๊ะ ห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ในการเรียน จำนวนครูและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การดำเนินการสอนเป็นกิจกรรม ที่สำคัญที่สุดในขั้นนำหลักสูตรไปใช้ เพราะหลักสูตรจะได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของครู ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ในด้านการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ การวัดและประเมินผล จิตวิทยาการสอน ตลอดจนทั้งปรัชญาการศึกษาของแต่ละระดับ จึงทำให้การเรียนของผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

4. การประเมินผลหลักสูตร (Evaluation) เป็นการหาคำตอบว่า หลักสูตรผลสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และอะไรเป็นสาเหตุ การประเมินผลหลักสูตรเป็นงานใหญ่มีขอบเขตกว้าง ผู้ประเมินต้องวางโครงการประเมินผลไว้ล่วงหน้า

สุวิมล ติรกานันท์ (2550 : 257) ได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เป้าหมายของหลักสูตร
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์
4. วิธีการสอน
5. ครูผู้สอน
6. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้และ
7. การประเมินผลการเรียน

จารุวรรณ รัตนโกศา (2551 : 47) ได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตรมี 4 องค์ประกอบดังนี้

1. วัตถุประสงค์ (Objectives) เป็นแนวทางการเรียนการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นอย่างไร ต้องสอนเนื้อหาอะไร สอนแก่ใคร สอนทำไม

2. เนื้อหาวิชา (Subject Matter) หมายถึง สาระของความรู้และประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ตามศาสตร์สาขานั้น ๆ เนื้อหาเป็นรายละเอียดที่นำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3. วิธีสอนและการจัดดำเนินการ (Method and Organization) หมายถึง การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน สอนเนื้อหาวิชาที่หลักสูตรกำหนดด้วยวิธีการสอนแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ มีความรู้ สมรรถนะ ทักษะ เจตคติ และคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนด

4. การประเมินหลักสูตร (Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และประเมินว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ สมรรถนะ ทักษะ เจตคติและคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยใช้วัตถุประสงค์เป็นแนวทางในการประเมินผล

ชนันท์ ธาตุทอง (2551 : 9) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร มี 4 องค์ประกอบคือ

1. ความมุ่งหมาย (Objectives) เป็นเสมือนการกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปในลักษณะต่างๆ ที่พึงประสงค์ การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรต้องคำนึงข้อมูลพื้นฐานของสังคม และสนองความต้องการของสังคม และผู้เรียนสอดคล้องสัมพันธ์กับนโยบายของการจัดการศึกษาของชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปใช้ซ้ำหรือเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. เนื้อหาวิชา (Content) เป็นสาระที่สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาไปสู่ความมุ่งหมายของหลักสูตร โดยเนื้อหาสาระที่ได้กำหนดไว้ต้องผนวกความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม แนวคิด และทัศนคติเข้าด้วยกัน

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะเป็นกิจกรรมที่จะแปลงหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ กิจกรรมมีหลายลักษณะแต่กิจกรรมที่สำคัญที่สุดคือ กิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดวิธีการที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความมุ่งหมายของหลักสูตรประกอบด้วย

3.1 วิธีการจัดการเรียนรู้

3.2 วัสดุประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย

3.2.1 วัสดุประกอบหลักสูตรสำหรับครู

3.2.2 วัสดุประกอบหลักสูตรสำหรับนักเรียน

3.3 การประเมินผล

ศรีพรรณ สกลกิตติ (2552 : 11) ได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ 1. เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร 2. จุดมุ่งหมายเฉพาะของหลักสูตร 3. การคัดเลือกเนื้อหา 4. การจัดเนื้อหาและประสบการณ์ 5. การเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ 6. การประเมินผล

อึ้ง บัศรี (2554 ; อ้างใน ประสาท เนืองเฉลิม. 2556 : 7-8) ได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

1. เป้าประสงค์และนโยบายทางการศึกษา (Educational Goals and Policies) เป็นสิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา

2. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) เป็นผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรแล้ว

3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures) เป็นลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงรายละเอียดวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์

4. จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) เป็นผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว

5. เนื้อหา (Content) เป็นสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้เกิดขึ้น รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

6. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน (Instructional Objectives) เป็นการระบุถึงสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีทักษะและความสามารถหลังจากเรียนรู้เนื้อหาที่กำหนด

7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมอย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้

8. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media) ได้แก่ เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดิทัศน์ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งอุปกรณ์สื่อดิจิทัล เทคโนโลยีทางการศึกษา ที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้ใช้องค์ประกอบของหลักสูตรของ Tyler (1949 : 3) เพื่อจัดเป็นองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นกำหนดขึ้นโดยนโยบายของรัฐหรือครูผู้สอนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน สามารถตอบสนองความแตกต่างและหลากหลายของผู้เรียน

2. เนื้อหาและประสบการณ์ เป็นเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ รวมไปถึงเนื้อหาวิชาที่เป็นทางเลือกที่ให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัดและสนใจ ในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาและประสบการณ์ การเรียงลำดับของเนื้อหาสาระ การกำหนดระยะเวลาที่มีความเหมาะสมจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเป็นสำคัญ

3. กระบวนการเรียนการสอน เป็นการจัดประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการเรียนการสอน ระยะเวลาให้แก่ผู้เรียนที่เหมาะสมอย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้มีความรู้ สมรรถนะ ทักษะ เจตคติ และคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนด

4. การประเมินผล เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินการเป็นไปตามความมุ่งหมายหรือไม่เพียงไร มีความรู้ ความสามารถ สมรรถนะ ทักษะ เจตคติและคุณสมบัติตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ โดยใช้ตัวตุลประสงค์เป็นแนวทางในการประเมินผล

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมีหลายประการ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้จุดมุ่งหมายบรรลุผล วิธีการจัดประสบการณ์ เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และวิธีการประเมิน เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

2.3 พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร

ในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร จำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานด้านต่างๆ ในการพัฒนาหลักสูตร ให้ถูกต้องสอดคล้องกับผู้เรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 26) กล่าวว่าพื้นฐานของหลักสูตรได้แก่ พื้นฐานจากปรัชญา พื้นฐานจากประวัติศาสตร์ พื้นฐานจากวิชาความรู้ต่าง ๆ พื้นฐานจากสังคม พื้นฐานจากจิตวิทยาโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. พื้นฐานจากปรัชญา (Philosophical Foundations) มีส่วนสำคัญต่อการสร้างหรือการพัฒนาหลักสูตรมาก ในการพัฒนาหลักสูตรจะใช้ปรัชญาช่วยในการกำหนดจุดประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการสอน

1.1 ปรัชญาสารัตถนิยม (Essentialism) เน้นเนื้อหาที่ได้จากมรดกทางวัฒนธรรม มีความรู้ ทักษะและอุดมการณ์เป็นหลัก ระบบการศึกษามุ่งถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้แก่เยาวชน

1.2 ปรัชญานิรันดรนิยม (Perennialism) เชื่อว่าสิ่งสำคัญที่สุดของธรรมชาติมนุษย์ คือ ความสามารถใช้ความคิด ใช้เหตุผลการตัดสินใจ การศึกษาควรสอนสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลงคุณค่าของเหตุผล

1.3 ปรัชญาพิพัฒนาการ (Progressivism) เน้นอิสระเสรีของมนุษย์ให้ผู้เรียนเข้าใจคุณค่าและตระหนักในคุณค่าของตนเอง เนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและ ผู้เรียนเชื่อว่านักเรียนเรียนรู้ได้โดยอาศัยประสบการณ์ ครูมีหน้าที่จัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

1.4 ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) เน้นในเรื่องชีวิตและการสร้างสังคมใหม่ที่เสมอภาค

1.5 ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) มีความเชื่อว่าบุคคลย่อมเป็นตัวของตัวเองมีเสรีภาพและความรับผิดชอบของตัวเอง การศึกษาควรปราศจากการบังคับเน้นการพัฒนาตนเอง

2. พื้นฐานจากประวัติศาสตร์ (Historical Foundations) ในการสร้างหรือการพัฒนาหลักสูตรจะมีอิทธิพลจากประวัติศาสตร์ที่มีต่อการสร้างและพัฒนาหลักสูตร แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือ ในหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นจะมีความรู้ ผลการค้นพบและแนวปฏิบัติ ที่เคยมีในอดีตเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ลักษณะที่สองคือ ความสำเร็จและความล้มเหลวจากการจัดการศึกษาในอดีตเป็นบทเรียนในการพัฒนาหลักสูตรใหม่

3. พื้นฐานจากวิชาความรู้ในด้านต่างๆ (The Disciplines of Knowledge Foundations) โครงสร้างของวิชาการต่าง ๆ ของการเรียนรู้หลักสูตรจะมุ่งให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ มโนทัศน์ (Concept) วาญนัยทั่วไป (Generalizations) และวิธีการ (Methods of Inquiry)

4. พื้นฐานจากสังคม (Sociological Foundations) หลักสูตรมีพื้นฐานจากทางสังคมเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดนั้น คือ ได้รับอิทธิพลจากทางสังคมมากที่สุด ทั้งนี้ก็เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคม สมาชิกเป็นผู้สร้างและพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้สนองความต้องการของสังคม ตัวอย่างแสดงถึงรากฐานของสังคมที่มีต่อการสร้างหรือการพัฒนาหลักสูตร

4.1 การถ่ายทอดวัฒนธรรมซึ่งมีความหมายรวมถึง ภาษา ศีลธรรม ศาสนา ความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม และระบบของความรู้

4.2 หลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ เกี่ยวกับปัญหาทางสังคม สาเหตุแห่งปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาเหล่านั้น

4.3 หลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ เข้าใจตนเอง สามารถดำเนินบทบาทของตนให้สอดคล้องกับสภาพและสังคมอย่างมีความสุข

5. พื้นฐานจากจิตวิทยา (Psychological Foundations) เป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของมนุษย์ ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเอง เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ โดยการนำไปใช้ในการปรับปรุงโปรแกรมการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน นอกจากนี้หลักสูตรจะมีส่วนขององค์ความรู้ที่เกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์มี 5 ด้าน ได้แก่ พื้นฐานทางชีววิทยาของความแตกต่างระหว่างบุคคล วุฒิภาวะทางกาย พัฒนาการและความสัมพันธ์ทางสติปัญญา พัฒนาการทางด้านอารมณ์ พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมจิตวิทยามีส่วนสำคัญต่อการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรและการสอน โดยเฉพาะจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ซึ่งมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้กล่าวไว้มากมาย

วีระศักดิ์ คงจันทร์ (2550 : 20) กล่าวว่าในการสร้างหลักสูตรหรือพัฒนาหลักสูตรจะต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องดังต่อไปนี้

1. พื้นฐานทางด้านปรัชญา เป็นตัวกำหนดนโยบาย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมและการประเมินผล

2. พื้นฐานทางด้านจิตวิทยาในการสร้างหลักสูตร กำหนดเนื้อหา กิจกรรมฝึกอบรม จะต้องพิจารณาองค์ประกอบทางจิตวิทยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นตัวกำหนดองค์ประกอบเหล่านั้น ได้แก่ 1) ทฤษฎีพัฒนาการของมนุษย์ 2) จิตวิทยาการเรียนรู้ 3) จิตวิทยาสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปใช้ในการอื่นใดได้ หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยเป็นอย่างสูง

3. พื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมองค์กรและบุคคล ในแต่ละแหล่งวัฒนธรรมขององค์กรจะไม่เหมือนกัน การกำหนดค่านิยมวัฒนธรรมและบุคคลจะต้องประสานควบคู่ไปกับวัฒนธรรมขององค์กร ดังนั้นนโยบายและเนื้อหา วิธีการที่จะต้องใช้อย่างไม่ขัดแย้งกับวัฒนธรรมขององค์กรและบุคคล

4. พื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี ในการฝึกอบรมนั้นเนื้อหาจะต้องมีความทันสมัยสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจ สภาพสังคม การเมือง กฎหมาย และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556 : 32-33) กล่าวว่าปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานด้านปรัชญาการศึกษา ปัจจัยพื้นฐานด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ปัจจัยพื้นฐานด้านจิตวิทยา ปัจจัยพื้นฐานด้านพัฒนาการของผู้เรียน ปัจจัยพื้นฐานด้านความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ปัจจัยพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยพื้นฐานด้านปรัชญาการศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรเป็นเครื่องช่วยกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แนวทางในการจัดการศึกษา การเลือกและการจัดเนื้อหาและกิจกรรมการนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตร โดยปรัชญาการศึกษาที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรมีดังนี้

1.1 ปรัชญาสาขาสารัตถนิยม (Essentialism) ยึดเนื้อหาเป็นสำคัญของการศึกษาและเนื้อหาที่สำคัญนั้นเน้นเนื้อหาที่ได้มาจากมรดกทางวัฒนธรรม

1.2 ปรัชญาสาขานิรันดรนิยม (Perennialism) เชื่อว่าการศึกษาควรจะได้สอน สิ่งซึ่งเป็นนิรันดรไม่เปลี่ยนแปลงมีคุณค่าไม่ว่าจะเป็นยุคสมัยใด ซึ่งได้แก่ คุณค่าของเหตุผลและคุณค่าทางศาสนา

1.3 ปรัชญาสาขาพิพัฒนิยม (Progressivism) เน้นความมีอิสระเสรีของมนุษย์ การศึกษาจะต้องเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เข้าใจและตระหนักในคุณค่าของตนเอง

1.4 ปรัชญาสาขาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) พัฒนามาจากปรัชญาพิพัฒนิยมแต่เน้นการศึกษาเพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมใหม่ เป็นสังคมที่มีความเสมอภาค ยุติธรรมกว่าสังคมที่เป็นอยู่ปัจจุบัน หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการปฏิรูปสังคม

1.5 ปรัชญาอัตติภาวะนิยม (Existentialism) เน้นความเป็นอิสระของบุคคล และเน้นให้บุคคลได้รับผิดชอบตนเอง

2. ปัจจัยพื้นฐานด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง การพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องคำนึงถึงข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นปัจจุบันและอนาคตอยู่เสมอ จึงทำให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของสังคม รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาและสนองความต้องการของสังคมในอนาคตได้อย่างแท้จริง

3. ปัจจัยพื้นฐานด้านจิตวิทยาต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการของผู้เรียน เพศ และอารมณ์ของผู้เรียน โดยในหลักสูตรควรกำหนดให้ผู้เรียนได้เริ่มเรียนจากสิ่งที่ยากไปหาสิ่งที่ยาก และเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการกระทำที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียน

4. ปัจจัยพื้นฐานด้านพัฒนาการของผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรมีความจำเป็นจะต้องคำนึงถึงพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนทั้งในด้านวุฒิภาวะทางร่างกาย ทางสังคม และทางจิตใจ ซึ่งความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนนี้มีความสำคัญอย่างมากต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ยังในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ การกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียน

5. ปัจจัยพื้นฐานด้านความต้องการและความสนใจของผู้เรียน สืบเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม แต่อีกส่วนหนึ่งนอกเหนือไปจากที่กล่าวคือ ความต้องการทางการศึกษาของผู้เรียน สภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนปัจจุบันแสดงถึงภูมิหลังการศึกษา แต่ความต้องการของผู้เรียนแสดงถึงความต้องการทางการศึกษาในอนาคตของผู้เรียน ความมุ่งหมายที่จะสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเพียงพอ เน้นการปูพื้นฐานทางด้านความรู้และประสบการณ์ให้ผู้เรียน

6. ปัจจัยพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กับชีวิตของมนุษย์อีกมากทั้งด้านการสื่อสาร การแพทย์ การศึกษา การเกษตร และด้านอื่น ๆ ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษาต้องคำนึงถึงการพัฒนาหลักสูตรให้คนของประเทศมีความรู้และความสามารถที่เท่ากันและรองรับพัฒนาการของเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง

สรุปได้ว่า พื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตรมีหลายประการ ประกอบด้วย พื้นฐานด้านปรัชญา ด้านสังคม ด้านจิตวิทยา ด้านประวัติศาสตร์ ด้านความต้องการและความสนใจของผู้เรียน และพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอย่างมีระบบ

2.4 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

2.4.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

ฉวีวรรณ เศรษฐมาลย์ (2545 : 26) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) หมายถึง กระบวนการการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภทเพื่อให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงตามจุดประสงค์ที่กำหนด โดยมีการวางแผน ประเมินผลเพื่อให้ทราบแน่ชัดว่า การเปลี่ยนแปลงในตัวนักเรียนนั้นบรรลุประสงคจริงหรือไม่

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 63) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่าในการศึกษารูปแบบหรือทฤษฎีการวางแผนหรือพัฒนาหลักสูตร พบว่ามีหลายคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันและสามารถใช้แทนกันได้ คำเหล่านี้ได้แก่ Curriculum – Planning, Curriculum – Development, Curriculum – Construction, Curriculum – Improvement และ Curriculum – Revision แต่อย่างไรก็ตามคำเหล่านี้ก็มีความหมายแตกต่างกันดังนี้

Curriculum – Planning หมายถึง กระบวนการในการสร้างหลักสูตร กรณีที่กล่าวถึงหลักสูตรในรูปสิ่งที่คาดหวัง หรือแบบแผนอย่างหนึ่ง

Curriculum – Development มีความหมายเดียวกันกับ Curriculum – Planning แต่ในปัจจุบันคำนี้มักหมายถึง การสร้าง Curriculum Materials รวมทั้งสื่อการเรียนที่นักเรียนใช้ ไม่ใช้การวางแผนหลักสูตรแต่จะเป็นผลที่เกิดจากการวางแผนหลักสูตร

Curriculum – Improvement หมายถึง การปรับปรุง หรือการวางแผนหลักสูตรในส่วนที่เป็นเป้าประสงค์มากกว่าที่จะหมายถึง กระบวนการในการวางแผนหรือพัฒนาหลักสูตร

นิลวรรณ โรงแสง (2547 : 32) ได้สรุปความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า กระบวนการในการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ หรือการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น โดยกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตรจะต้องประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย โครงสร้าง การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมและสื่อต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการวัดและประเมินผล

วิชาญ พันธุ์ประเสริฐ (2551 : 15) ได้สรุปความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า กระบวนการวางแผนและพัฒนาประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน ซึ่งสามารถพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ที่ยังไม่เคยมีหลักสูตรนั้นมาก่อน โดยการเลือกจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียน การสอน เวลาที่ใช้ตลอดจนการวัดประเมินผลได้อย่างเหมาะสม

จุนิทร์ มลิณทุต (2552 : 55) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่าเป็น กระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

Good (1973 ; อ้างใน ฆนัท ธาตุทอง. 2552 : 67) ได้ให้ความหมายของคำว่า การพัฒนาหลักสูตรไว้ 2 ความหมาย คือ 1. การปรับปรุงหลักสูตร และ 2. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร โดยการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ความเหมาะสมกับโรงเรียน หรือระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอน วัสดุ หลักสูตร วิธีสอน รวมทั้งการประเมินผล โดยจัดให้มีการปรับปรุงหลักสูตรทั้งระบบติดต่อกันไปหรือปรับปรุงโปรแกรมศึกษาให้เหมาะสม สำหรับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึง การดัดแปลงให้แตกต่างออกไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นใหม่โดยการเปลี่ยนแปลงแบบหลักสูตร

บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2553 : 40) ได้สรุปว่าการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น โดยมีการวางแผนหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร

ศุกลรัตน์ มิ่งสมร (2553 : 28) ได้สรุปการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจหาทางเลือกขององค์ประกอบที่เหมาะสมต่างๆ เข้าด้วยกันจนเป็นระบบที่สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อผู้เรียน ทั้งนี้ประกอบไปด้วยการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนการร่างหลักสูตร ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ และขั้นตอนการประเมินหลักสูตรที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องจนเกิดเป็นภาพรวมของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

พระราชรัตนมงคล (2554 : 11) ได้สรุปว่าการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือเป็นการจัดทำหลักสูตรใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน ต้องทำอยู่ 3 ประการ คือ

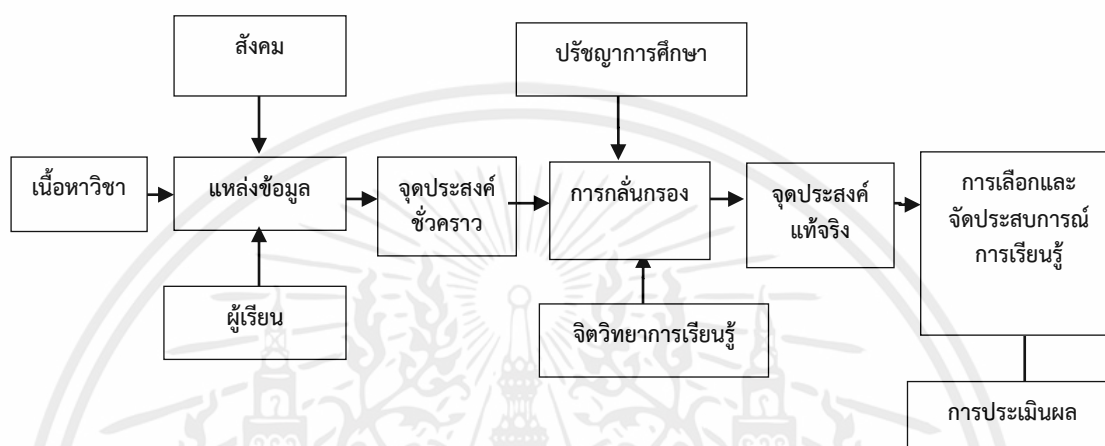
1. การพิจารณาและการกำหนดเป้าหมายเบื้องต้นที่สำคัญของหลักสูตรที่จัดทำนั้นว่ามีเป้าหมายเพื่ออะไร ทั้งโดยส่วนรวมและส่วนย่อยของหลักสูตรนั้น ๆ อย่างชัดเจน
2. การเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและวัสดุประกอบการเรียนการสอน การเลือกสรรเนื้อหาสาระเพื่อการอ่าน การเขียน การทำแบบฝึกหัด และหัวข้อสำหรับการอภิปราย ตลอดจนกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน เป็นต้น
3. การกำหนดระบบการจัดวัสดุอุปกรณ์และการเรียนการสอน ตลอดทั้งการทดลองที่เป็นประโยชน์ เหมาะสมกับการเรียนการสอนแต่ละวิชา และแต่ละชั้นเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.2 ทฤษฎีและรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร

ทฤษฎีและรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร มีนักการศึกษาได้เสนอไว้ ดังนี้

1. ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler กล่าวถึง หลักเกณฑ์จัดทำหลักสูตรควรตอบคำถามพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ ความมุ่งหมายของการศึกษามีอะไรบ้างมีประสบการณ์อะไรที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายจะจัดประสบการณ์ให้มีประสิทธิภาพอย่างไรและจะประเมินผลอย่างไรจึงจะตัดสินใจว่าได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด วิชัย วงษ์ใหญ่ (2546 : 10-11) ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler

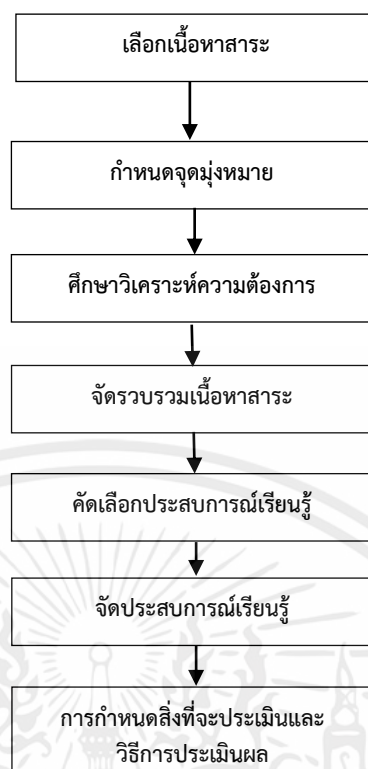
ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มี 2 ขั้นตอน ในขั้นแรกเป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายชั่วคราว โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสังคม ศึกษาผู้เรียนและการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ ปรัชญาสังคม ปรัชญาการศึกษา ขั้นตอนที่สองการกลั่นกรองให้จุดประสงค์ที่สำคัญและสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ใช้จริง โดยมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงผู้เรียน

ขั้นที่ 2 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์การต่อเนื่อง การจัดเรียงลำดับก่อนหลัง ยากง่ายและบูรณาการขององค์ประกอบของหลักสูตร

ขั้นที่ 3 การประเมินผล โดยพิจารณาจากจุดประสงค์ที่จะวัดวิเคราะห์สถานการณ์ที่จะทำให้เกิดพฤติกรรม การสร้างเครื่องมือ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ พิจารณาถึงการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพมากขึ้น

2. ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของ Taba กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรควรคำนึงถึงองค์ประกอบของหลักสูตรเป็นสำคัญ และเน้นจุดเด่นอยู่ที่ยุทธวิธีการสอนและการจัดประสบการณ์เรียนรู้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2546 : 15 - 16) ได้กล่าวถึง รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Taba สรุปเป็นลำดับขั้นได้ดังนี้ ดังภาพที่ 2.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

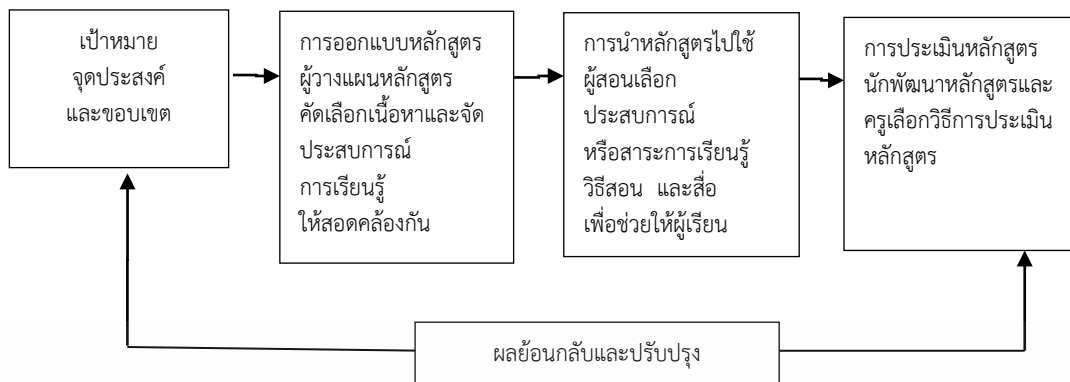

ภาพที่ 2.3 ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของ Tabata

- ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและสังคม
- ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- ขั้นที่ 3 คัดเลือกเนื้อหา
- ขั้นที่ 4 จัดลำดับเนื้อหา
- ขั้นที่ 5 จัดประสบการณ์การเรียนการสอน
- ขั้นที่ 6 เรียงลำดับประสบการณ์ที่ควรจัดให้ผู้เรียน
- ขั้นที่ 7 กำหนดวิธีการประเมินและแนวทางในการปฏิบัติ

3. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง เทคนิคการกำหนดจุดประสงค์ การเลือกหาประสบการณ์และมุ่งเน้นความสำคัญที่การประเมินผล หลักสูตร สุนทร โคตรบรรเทา (2547 : 26) กล่าวถึง รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor สรุปเป็นลำดับขั้นตอนได้ดังต่อไปนี้ ดังภาพที่ 2.4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

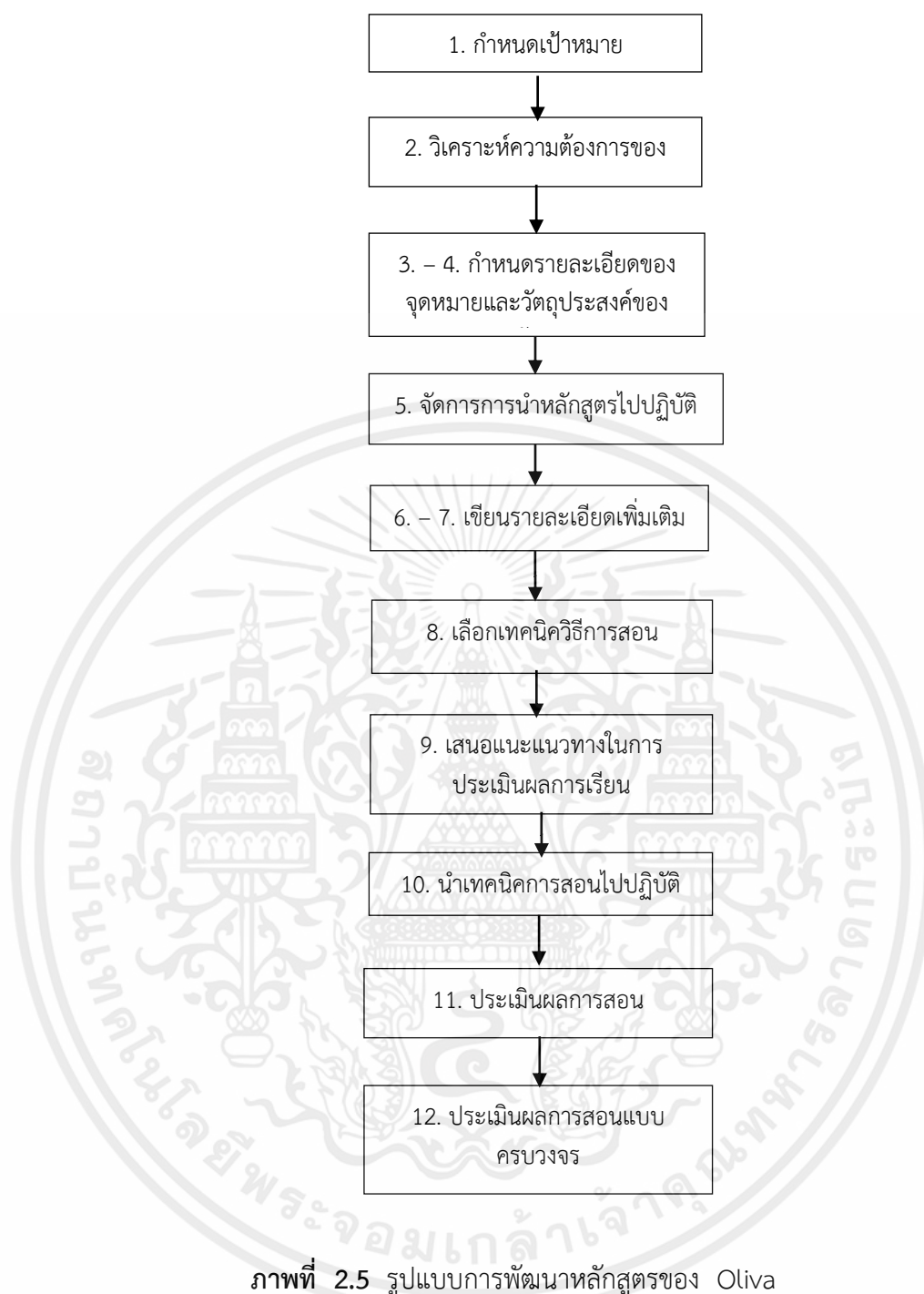

ภาพที่ 2.4 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Saylor

Saylor ได้นำแนวความคิดมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยวิธีการสำรวจความต้องการของผู้เรียนและสังคม แล้วจึงตัดสินใจว่าจะพัฒนาหลักสูตรอย่างไร และมีการตรวจสอบ การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงเพื่อให้สามารถสนองความต้องการของผู้เรียนให้มากขึ้น ได้กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยศึกษาพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความต้องการของสังคม ผู้เรียน ผลการวิจัย ปรัชญาการศึกษา
 2. การออกแบบหลักสูตร โดยเลือกและจัดเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับมุ่งหมายของหลักสูตร เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่ได้เลือกมาแล้ว
 3. การใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรไปใช้โดยครูเลือกวิธีการสอนและสื่อการเรียนรู้เพื่อจัดทำแผนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายตามจุดหมายที่กำหนดไว้
 4. การประเมินผลหลักสูตร เพื่อตรวจสอบว่าบรรลุผลตามเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยการประเมินควรเน้นที่การประเมินหลักสูตร คุณภาพของการสอน และพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน เพื่อหาข้อมูลไว้ปรับปรุงหลักสูตรต่อไป
4. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Oliva ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรไว้ 12 ขั้นตอน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556 : 84) ดังนี้ ดังภาพที่ 2.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมายโดยการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรที่คาดหวังไว้ให้เกิดกับผู้เรียน

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการของชุมชน โดยวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

ขั้นที่ 3 และ 4 กำหนดรายละเอียดของจุดหมาย และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรซึ่งขึ้นอยู่กับ

เป้าหมายใหญ่ ความเชื่อและความต้องการในขั้นที่ 1 และ 2 ที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 5 จัดการและการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดโครงสร้างที่จะให้มีการจัดการไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้คิดแบบลงมือทำและต้องอิงกับใจของเอกลีรทุกครั้งที่มีการนำใบ

เกี่ยวกับหลักสูตร

ขั้นที่ 6 และ 7 เขียนรายละเอียดเพิ่มเติม เกี่ยวกับจุดหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 8 เลือกเทคนิควิธีการสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

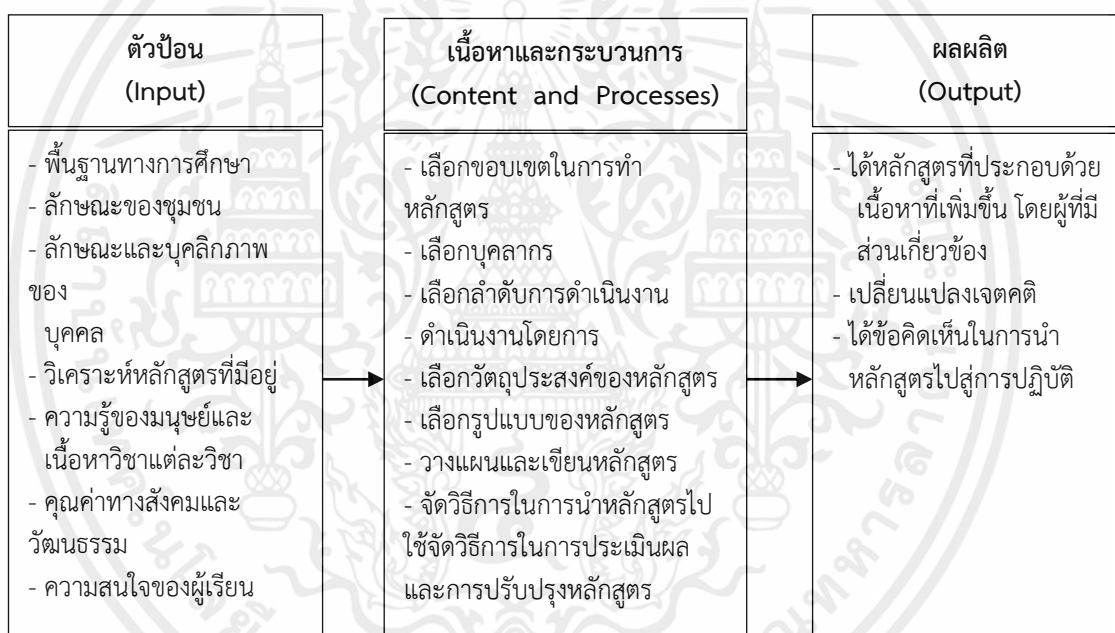
ขั้นที่ 9 เสนอแนะแนวทางในการประเมินผลการเรียนของนักเรียน

ขั้นที่ 10 นำเทคนิคการสอนไปปฏิบัติ เป็นการนำหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติการสอนในชั้น

ขั้นที่ 11 ประเมินผลการสอบ เมื่อสอนแล้วจึงมีการติดตามประเมินผลผู้เรียนตามจุดหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้

ขั้นที่ 12 ประเมินผลการสอบแบบครบวงจร เป็นการประเมินผลการเรียนการสอนให้ครอบคลุมทุกเรื่องที่หลักสูตรกำหนดไว้

5. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Beauchamp ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบเชิงระบบ (Model of Curriculum System) ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556 : 86-87) ดังภาพที่ 2.6

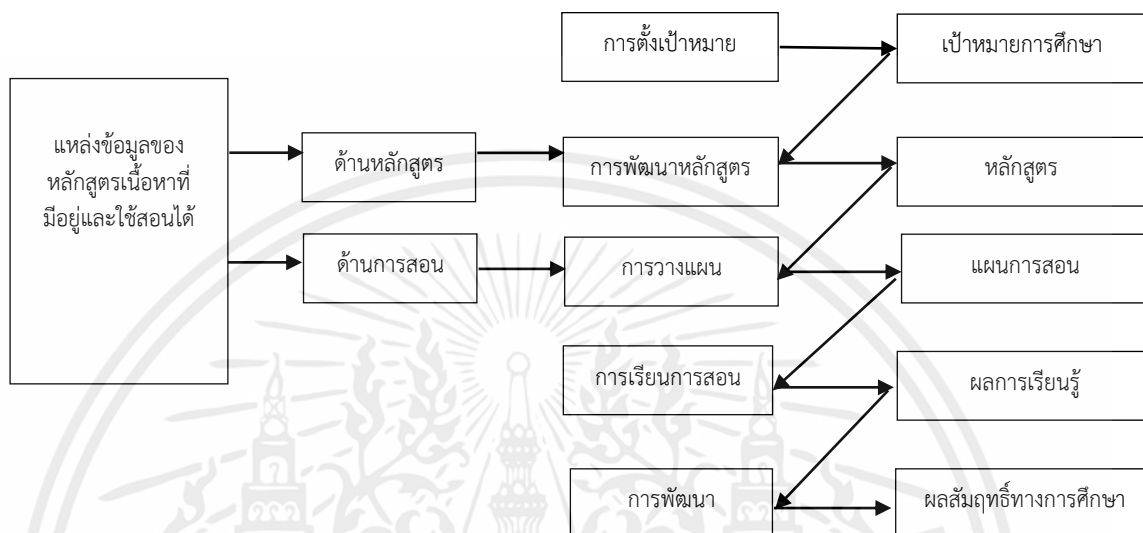
ภาพที่ 2.6 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Beauchamp

องค์ประกอบที่ 1 ตัวป้อนเข้าของระบบหลักสูตร พิจารณาถึงพื้นฐานทางการศึกษา ลักษณะของชุมชน ลักษณะและบุคลิกภาพของบุคคล รวมทั้งวิเคราะห์หลักสูตรที่มีอยู่ ความรู้ของมนุษย์และเนื้อหาวิชาแต่ละวิชา คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรมและความสนใจของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 2 เนื้อหาและกระบวนการ พิจารณาจากขอบเขตในการทำหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร รูปแบบของหลักสูตร วางแผนและเขียนหลักสูตร บุคลากร ลำดับการดำเนินงานและวิธีการ วิธีการประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร

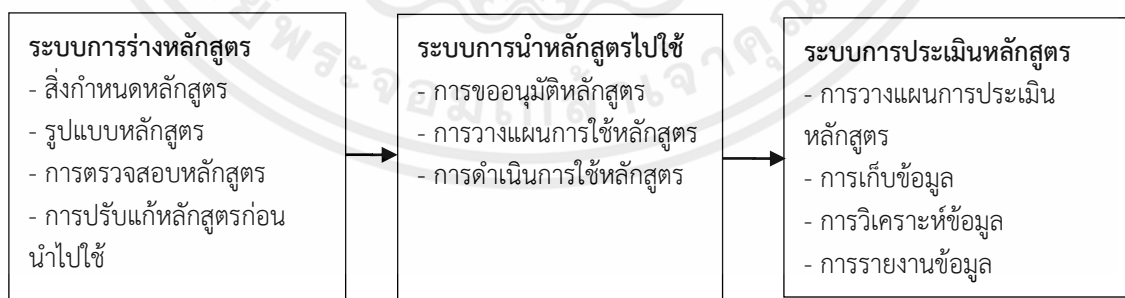
องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต ได้หลักสูตรที่ประกอบด้วย เนื้อหาที่เพิ่มขึ้นโดยอาศัยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ช่วยกันสร้างขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และได้ข้อคิดเห็นในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

6. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Johnson ได้กล่าวถึงหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่บอกได้ว่าอะไรจะนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนการสอนเป็นกระบวนการ ส่วนการพัฒนาหลักสูตรนั้นเป็นกระบวนการอย่างหนึ่ง เพื่อเลือกและสร้างให้เกิดผลแก่การเรียนรู้ที่ต้องการผลิตคนในสังคมตามคุณลักษณะที่ต้องการ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Johnson ชวลิต ชูก่าแพง (2551 : 55) ดังภาพที่ 2.7

ภาพที่ 2.7 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Johnson

7. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของอาร์ง บัวศรี ได้นำเสนอวงจรการพัฒนาหลักสูตรเป็นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่ประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญอีกสองขั้นตอนคือ การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผลหลักสูตรโดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติ 10 ขั้นตอน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556 : 92-93) ดังภาพที่ 2.8

ภาพที่ 2.8 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของอาร์ง บัวศรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ภายในเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

- ขั้นที่ 3 การกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของหลักสูตร
- ขั้นที่ 4 การกำหนดจุดประสงค์ของวิชา
- ขั้นที่ 5 การเลือกเนื้อหา
- ขั้นที่ 6 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
- ขั้นที่ 7 การกำหนดประสบการณ์การเรียนรู้
- ขั้นที่ 8 การกำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอน
- ขั้นที่ 9 การประเมินผลการเรียนรู้
- ขั้นที่ 10 การจัดวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

จากแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีและรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร ได้นำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาหลักสูตร เป็นการเตรียมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาหลักสูตร โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ในการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบหลักสูตร เป็นการนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำ (ร่าง) หลักสูตร โดยมีรายละเอียดประกอบด้วย (ร่าง) หลักสูตร และจากผู้ทรงคุณวุฒิประเมินเอกสารหลักสูตร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข (ร่าง) หลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้และศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสมและความถูกต้องของหลักสูตรสามารถใช้ปฏิบัติจริงในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตร เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้มาปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.5 การประเมินหลักสูตร

2.5.1 ความหมายของการประเมินหลักสูตร

สำราญ มีแจ้ง (2545 : 15 - 16) ได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ว่า

1. การประเมิน คือ การพิจารณาตัดสินคุณค่าว่าคุ้มกับสิ่งที่ลงทุนไปหรือไม่ในทางการศึกษา คือพิจารณาคุณค่าของการลงทุนทางการศึกษานั้นเอง
2. การประเมิน คือ การประเมินคุณค่าของงานทางการศึกษา เช่น หลักสูตรวิชาต่าง ๆ หรือกระบวนการสอน

$$\text{การประเมิน} = \text{ผลตัดสินเปรียบเทียบ} = \frac{\text{ข้อมูลจากผลงานจริง ๆ}}{\text{ข้อมูลจากผลงานที่พึงปรารถนา}}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

3. การประเมิน คือ กระบวนการที่ช่วยผู้ตัดสินใจ ได้แก่ การเลือกสาระบางอย่าง การรวบรวมสาระ การวิเคราะห์สาระ แล้วรายงานสรุปผลให้ผู้มีหน้าที่ตัดสินใจเลือก

3.1 การประเมิน คือ กระบวนการรวบรวมข้อมูลที่ไม่ได้จากการวัดหรือการทดสอบอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว มิได้มาจากการกระทำที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเพียงอย่างเดียวมิได้มาจากการตัดสินใจที่น่าเชื่อถือ แต่การประเมินต้องเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลที่มีระบบ

3.2 ในการรวบรวมสาระเพื่อประเมิน ต้องกระทำการตัดสินใจเลือกสาระต่าง ๆ อย่างมีระบบ โดยพิจารณาประเภทของสาระและกระบวนการรวบรวมสาระที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ตัดสินใจเท่านั้น มิใช่เพื่อการอื่น

3.3 ในการรายงานสาระต่าง ๆ ให้ผู้ตัดสินใจจะต้องทำอย่างมีระบบและตรงตามที่คุณตัดสินใจต้องการอยู่ในรูปแบบที่เขาจะนำไปใช้ได้ทันที

3.4 การตัดสินใจแบบต่าง ๆ อาจใช้วิธีการประเมินแบบต่าง ๆ ก็ได้

4. การประเมิน คือ กระบวนการประมาณค่าซึ่งเกี่ยวข้องกับการยอมรับคุณค่าเฉพาะบางอย่างและใช้เครื่องมือสังเกตหลายแบบเป็นพื้นฐานการตัดสินใจคุณค่า

5. การประเมิน คือ การรวบรวมข้อมูลหรือหลักฐานสำหรับการตัดสินใจและตรวจสอบกับนโยบายและคุณค่าที่ใช้เป็นพื้นฐาน

6. การประเมินมีจุดหมายเพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับการเลือก การสนับสนุนและการหาคุณค่าของเอกสารและกิจกรรมทางการศึกษา มักจะมุ่งไปยังคำถามว่าหลักสูตรนี้มีคุณค่าสมราคาไหม หนังสือเล่มนี้ดีกว่าหนังสือเล่มหนึ่งหรือไม่

7. การประเมิน คือ ขบวนการพิจารณาค่าหรือจำนวนของสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนด

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2545 : 54) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการที่มุ่งตอบคำถาม How Good ดังนั้นการประเมินจึงมีความหมายไว้ 2 ประการ คือ

1. การประเมิน หมายถึง การตัดสินใจคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
2. การประเมิน หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ (Information) เพื่อช่วยในการตัดสินใจและในการประเมินสิ่งใดก็ตามต้องประกอบด้วยส่วนประกอบ (Performance) ที่ได้จากการวัดและการตัดสินใจคุณค่าของส่วนประกอบนั้น โดยเปรียบเทียบส่วนประกอบที่ได้จากการวัดกับเกณฑ์ประเมิน ซึ่งองค์ประกอบประเมินจะเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{การประเมิน} = \text{การวัด} + \text{การตัดสินใจ}$$

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 53) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการในการพิจารณาตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตรนั้น ๆ มีประสิทธิภาพแค่ไหน เมื่อนำไปใช้แล้วบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีอะไรที่ต้องแก้ไขเพื่อนำผลที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่าต่อไป

ธีรพัฒน์ พิเชฐวงศ์ (2546 : 48) กล่าวว่าสรุปว่า การประเมินประสิทธิผล คือ กระบวนการที่ใช้ดุลยพินิจ (Judgment) ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาตัดสินใจคุณค่าความเหมาะสม ความคุ้มค่าหรือผลสัมฤทธิ์ของโครงการ เมื่อโครงการนั้น ๆ ดำเนินการเสร็จแล้วได้ผลอย่างไร เป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไร และสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงโครงการ หรือนำไปพิจารณาตัดสินใจว่าโครงการควรจะดำเนินการต่อไปหรือควรจะยุติ

รุจิระ ภูระ (2546 : 143) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า หมายถึง

1. การวัดผลการปฏิบัติของผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในเชิงปริมาณ

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิบัติของผู้เรียนกับมาตรฐาน
3. การอธิบายและการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร
4. การอธิบายการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการเลือกการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเรื่องหลักสูตร
5. การใช้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพในการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้

ฉันท ชาติทอง (2552 : 318) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตัดสินคุณค่าของหลักสูตรว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงไร และเพื่อนำผลการประเมินดังกล่าวมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

รินทร์ภัส เกษศรีรัตน์ (2552 : 62) ได้สรุปความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า หมายถึง กระบวนการพิจารณา ตัดสินคุณค่าของหลักสูตร โดยรวบรวมและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร กระบวนการใช้หลักสูตร และผลผลิตของหลักสูตร เพื่อประกอบการตัดสินใจและนำผลการวิเคราะห์ไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สนองตามจุดหมายของหลักสูตร

อารีย์ พรหมเล็ก (2553 : 30) ได้สรุปความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า หมายถึง กระบวนการของการกำหนด รวบรวมและประมวลข้อมูลที่มีประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ เพื่อพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตร โดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่าง ๆ มาพิจารณาร่วมกัน เช่น เอกสารหลักสูตร วัสดุหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรและความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556 : 278) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่า หมายถึง เป็นการพิจารณาคุณค่าของหลักสูตรต่อผู้เรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด หลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดหมายได้จริงหรือไม่ ซึ่งข้อมูลการประเมินหลักสูตรจะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีคุณภาพสูงขึ้น

สรุปได้ว่า ความหมายของการประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำผลมาใช้ในการพิจารณาว่าหลักสูตรนั้น บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนมากน้อยเพียงใด และต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพให้ดีที่สุดอย่างไร

2.5.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตร

นักศึกษาด้านหลักสูตรได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบของการประเมินหลักสูตรไว้ดังนี้

อึ้ง บั้วศรี (2542 : 332-334) กล่าวว่า รูปแบบและวิธีการประเมินผลสามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 ประเมินผลผลิตหรือผลกระทบบการกระทำ คือ การประเมินผลสิ่งที่ได้รับหลังจากการดำเนินการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ได้เสร็จสิ้นแล้วเป็นการตรวจสอบดูว่าผลที่ได้รับนั้นเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลประเภทนี้มีหลายรูปแบบ เช่น

1. รูปแบบการวัดความสำเร็จของผู้เรียน (Student Attainment Model) ใช้เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2. รูปแบบของ Taba หรือรูปแบบที่ยึดเป้าประสงค์หรือจุดประสงค์เป็นหลัก (Goal – Based Description Model) ใช้เพื่อการเปรียบเทียบสิ่งที่ผู้เรียนสามารถกระทำได้จริงหลังจากที่ได้จัดการเรียนการสอนแล้วกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

3. รูปแบบของ Stake หรือรูปแบบความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของ Stake (The Stake Congruence – Contingency Model) ต้องพิจารณา 3 องค์ประกอบคือ

3.1 ตัวป้อนหรือปัจจัยก่อนดำเนินการ (Antecedents)

3.2 กระบวนการหรือกระทำระหว่างดำเนินการ (Transaction)

3.3 ผลผลิตหรือผลกระทบที่ได้รับ (Outcomes)

4. รูปแบบการประเมินผลความคลาดเคลื่อนของ Provus (Provus Discrepancy Evaluation Model) ใช้เพื่อการตรวจสอบว่าการดำเนินงานตามหลักสูตรได้ผลตรงหรือคลาดเคลื่อนไปจากมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่

ประเภทที่ 2 ประเมินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน ไม่จำเป็นต้องเป็นการประเมินผลผลิตหรือสิ่งที่ได้รับเสมอไป จะประเมินผลอะไรก็ได้ เช่น

1. รูปแบบที่เป็นอิสระจากจุดประสงค์ของ Scriven (Scriven Goal – Free Description Model) การประเมินผลรูปแบบนี้ผู้ประเมินไม่ต้องคำนึงถึงจุดประสงค์ แต่ใช้วิธีการตรวจสอบและผลที่ได้รับโดยตรงไปตรงมา แล้วผลจากการตรวจสอบนั้นว่าหลักสูตรดีหรือไม่

2. รูปแบบที่ใช้ประสบการณ์ทดแทน (Surrogate Experience Model) การประเมินผลรูปแบบนี้ผู้ประเมินมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย รูปแบบเน้นในเรื่องกระบวนการมากกว่าปัจจัยนำเข้าและผลผลิต ซึ่งการประเมินไม่มีการเตรียมการล่วงหน้าว่าจะเก็บรวบรวมข้อมูลอะไรบ้างแต่จะเตรียมเฉพาะวิธีการเก็บข้อมูล

ประเภทที่ 3 ประเมินผลเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ เป็นการแยกประเมินผลและการตัดสินใจออกจากกันและมีหลักในการตัดสินใจต่างหาก เช่น

1. รูปแบบของคณะกรรมการเกียรตินิยมการศึกษาหรือรูปแบบของ Stufflebeam (The Phi Delta Kappa Committee Model or The Stufflebeam Model) เป็นการประเมินที่ครอบคลุมกระบวนการทำงานในทุก ๆ ขั้นตอน ซึ่งมีการประเมิน 4 ประเด็น ดังนี้

1.1 การประเมินผลบริบทหรือสิ่งแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินผลในชั้นวางแผน (Planning)

1.2 การประเมินผลตัวป้อนหรือปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินผลในชั้นจัดทำโครงการหรือโครงสร้าง (Programming or Structuring)

1.3 การประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินผลในชั้นปฏิบัติงาน (Implementing)

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลขั้นทบทวน (Recycling)

2. รูปแบบการพิจารณาตัดสินของคณะกรรมการ (Panel Review Model) โดยใช้คณะกรรมการหนึ่งคณะหรือมากกว่า ประกอบด้วยผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ และนักการศึกษา ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตร ทำหน้าที่ศึกษาข้อมูล แล้วรายงานผลว่าหลักสูตรดีหรือไม่ดี

3. รูปแบบที่เปลี่ยนวิธีการทางกฎหมาย (Legal Model) การประเมินผลจะมีประสิทธิภาพต้องประเมินทั้งในแง่บวกและแง่ลบ วิธีการคือ ให้มีผู้ประเมินสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเสนอข้อมูลในแง่ดีและอีกฝ่ายหนึ่งเสนอข้อมูลในแง่ลบ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2546 : 125-127) ได้สรุปแนวคิดของรูปแบบการประเมินหลักสูตรได้ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

1. กลุ่มแรกเป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลัก (Goal – Based Model) ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของหลักสูตรเป็นหลัก คุณภาพหรือความสำเร็จของหลักสูตรสามารถตรวจสอบได้จากผู้เรียนว่ามีคุณลักษณะเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพียงใด เช่น

1.1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Tyler เป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Base) โดยเป็นการเปรียบเทียบว่าพฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไปนั้นเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบของกระบวนการจัดการศึกษา 3 ส่วนคือ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยองค์ประกอบทั้งสามส่วนต่างมีความสัมพันธ์กันโดยนิยมนิยามเรียกว่า “ห่วงวงกลมของ Tyler” และได้จัดลำดับขั้นตอนออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ 1. กำหนดจุดมุ่งหมายอย่างกว้างๆ 2. กำหนดจุดประสงค์เฉพาะ 3. กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ 4. เลือกวิธีสอน 5. ประเมินผลโดยการทดสอบ และ 6. ปรับปรุงหลักสูตร

1.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Hammond เป็นรูปแบบการประเมินคล้าย Tyler แต่เสนอแนวคิดการประเมินผลควรประเมินเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปของปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของมิติต่าง ๆ ที่อยู่ในสภาวะแวดล้อมทางการศึกษาที่ประกอบด้วย 3 มิติใหญ่ๆ ซึ่งในแต่ละมิติประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ ๆ หลายตัวแปร ความสำเร็จของหลักสูตรนั้นขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติด้านการสอน (Instructional Dimension) มิติสถาบัน (Institutional Dimension) และมิติด้านพฤติกรรม (Behavioral Dimension) ซึ่งรวมเรียกว่าโครงสร้างเพื่อการประเมิน และขั้นตอนการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1. กำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน 2. กำหนดตัวแปรในมิติการสอนและมิติสถาบันให้ชัดเจน 3. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 4. ประเมินพฤติกรรมที่ระบุไว้ในจุดประสงค์ 5. วิเคราะห์ผลภายในองค์ประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ 6. พิจารณาสถานการณ์ที่ควรปรับปรุง

2. กลุ่มสองเป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นหลัก (Criterion – Based Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมินเป็นหลักเช่น

2.1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Stake เป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก กระบวนการประเมินนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญอยู่ 3 ด้านคือ สิ่งที่มีอยู่ก่อนหรือปัจจัยเบื้องต้น (Antecedents) กระบวนการเรียนการสอน (Transactions) และผลผลิต (Outcomes)

2.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Scriven เป็นรูปแบบการประเมินโดยไม่ยึดเป้าหมาย คือ เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากหลักสูตรที่คาดหวังและไม่คาดหวัง

2.3 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Cronbach เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้กันโดยทั่วไป เช่น วิธีสอบ และเอาผลการสอบมาพิจารณา โดยเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรไว้ 4 วิธีคือ การศึกษากระบวนการ การวัดความสามารถของนักเรียน การวัดเจตคติของนักเรียน และการติดตามผล

2.4 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Welch เป็นรูปแบบการประเมินที่มุ่งหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ โดยในการประเมินทุกครั้งต้องตอบคำถาม 3 ข้อ คือ 1. ทำไมต้องประเมิน 2. ประเมินอะไร และ 3. ประเมินอย่างไร

2.5 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Pyissance เป็นวิธีการประเมินเอกสารหลักสูตรที่วิเคราะห์องค์ประกอบ 3 ส่วนของหลักสูตร คือ จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน

3. กลุ่มสามเป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดความต้องการเป็นหลัก (Decision – Based Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจทางการบริหารเป็นหลัก

3.1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Provus เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่เรียกว่า “การประเมินความไม่สอดคล้อง” (The Discrepancy of Evaluation) โดยการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดนี้จะทำการประเมินในองค์ประกอบ 5 ส่วนที่สำคัญ คือ การออกแบบ (Design) ทรัพยากรหรือสิ่งที่เกี่ยวกับการเริ่มใช้หลักสูตร (Installation) กระบวนการ (Processes) ผลผลิตของหลักสูตร (Products) และค่าใช้จ่ายหรือผลตอบแทน (Cost) ในขั้นตอนการประเมินผลจะดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

- 3.1.1 ต้องกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน (Standard : S)
- 3.1.2 ต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน (Performance : P)
- 3.1.3 นำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานในขั้นตอนที่ 1 (Compare : C)
- 3.1.4 ศึกษาความแตกต่างระหว่างผลการปฏิบัติงานจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน (Discrepancy : D)
- 3.1.5 ส่งผลข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (Decision Making)

3.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Phi Delta Kappa หรือ CIPP Model เป็นกระบวนการรวบรวมและสกัดข้อมูลเพื่อสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งในการตัดสินใจนี้สามารถแบ่งออกได้ 4 แนวทาง ได้แก่

- 3.2.1 การวางแผน (Planning Decision)
- 3.2.2 โครงสร้าง (Structuring Decision)
- 3.2.3 การปฏิบัติ (Implementing Decision)
- 3.2.4 การดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดการใช้หลักสูตร (Recycling Decision)

3.3 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Gow เป็นรูปแบบการประเมินเพื่อตัดสินคุณภาพของหลักสูตร กระบวนการดำเนินการในการประเมินหลักสูตรมี 2 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์หลักสูตรโดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ประการ คือ โอกาสในการเรียนรู้ (Opportunity) สิ่งเร้า (Motivators) โครงสร้างของหลักสูตร (Structure) และสภาพการเรียนการสอน (Instructional Events) และเป็นการตัดสินคุณภาพของหลักสูตรโดยใช้ทฤษฎีทางการศึกษาและทางทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นหลัก

3.4 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ cse ของ Alkin เป็นรูปแบบการประเมินเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมาเพื่อรับการประเมินหลักสูตร ไม่ใช่ผู้จัดทำหลักสูตรเป็นผู้ประเมินค่าประสานสัมพันธ์กัน โดยแบ่งออกเป็น 5 ระยะ ดังนี้

- 3.4.1 ระยะที่ 1 การสำรวจความจำเป็นต่อสิ่งที่ประเมิน
- 3.4.2 ระยะที่ 2 การวางแผนการประเมิน

3.4.3 ระยะที่ 3 การปรับปรุงปรับแผน

3.4.4 ระยะที่ 4 ประเมินความก้าวหน้า

3.4.5 ระยะที่ 5 ประเมินผลผลิต

นุชจิรา ปาสาเนอร์ (2548 : 27) ได้จัดกลุ่มการประเมินออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่ 1 Cronbach, Scriven and Stake แนวคิดกลุ่มนี้ต้องการให้นักประเมินเล่นบทบาทในการตัดสินใจ โดย Cronbach เสนอแนวคิดแล้ว Scriven ก็ขยายแนวคิดของ Cronbach ส่วน Stake ก็มีแนวคิดเน้นเรื่องการวัดเป็นสิ่งที่สำคัญซึ่งก็ได้รับอิทธิพลจากแนวทั้ง Cronbach and Stake

1.1 รูปแบบการประเมินของ Cronbach แนวความคิดการประเมินมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการตัดสินใจ 3 กรณีคือ

1.1.1 การปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพื่อช่วยตัดสินใจว่าวัสดุอุปกรณ์การสอนและวิธีสอนที่ใช้อยู่เป็นที่พอใจแล้วหรือยัง มีส่วนใดบ้างที่ควรปรับปรุงแก้ไข

1.1.2 การพิจารณาตัวบุคคล เพื่อช่วยตัดสินใจว่าจะวางแผนการสอนอย่างไรจึงจะสอดคล้องกับความต้องการด้านต่าง ๆ ของนักเรียน

1.1.3 การจัดระบบการบริหาร เพื่อช่วยตัดสินใจว่าจะจัดระบบหรือวิธีการบริหารอย่างไรให้เหมาะสม

1.2 รูปแบบการประเมินของ Scheafer ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินปัจจุบันว่า แนวคิดในการประเมินที่ดี เครื่องมือที่ใช้ในระบบการศึกษา อาทิเช่น หลักสูตร แบบเรียน วิธีการสอน ฯลฯ ก็ดีไม่เพียงพอทั้งด้านแนวคิดและการปฏิบัติ Scheafer ได้เสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับการประเมินดังนี้

1.2.1 เป้าหมายของการประเมินกับบทบาทของการประเมิน

1.2.2 การประเมินอาชีพกับการประเมินสมัครเล่น

1.2.3 การศึกษาการประเมินกับการศึกษากระบวนการ

1.2.4 การประเมินกับการประมาณผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย

1.2.5 การประเมินวิธีการกับการประเมินผลของหลักสูตร

1.2.6 แนวปฏิบัติสำหรับการประเมินแบบผสม

1.2.7 ความเป็นไปได้ของการประเมินผลโดยตรงกับหลักสูตร

1.2.8 การประเมินแบบเปรียบเทียบกับการประเมินไม่เปรียบเทียบ

1.2.9 เกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสำหรับการประเมินผล

1.2.10 คุณค่าและการลงทุน

1.3 รูปแบบการประเมินของ Stecker เป็นการประเมินหลักสูตรอย่างครอบคลุม มิใช่ทำเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของโครงสร้างแต่ทำการประเมินองค์ประกอบทุกด้านดังนี้

1.3.1 การประเมินสิ่งที่อยู่ก่อน (Antecedent) ประเมินสภาพเงื่อนไขปัจจัยต่าง ๆ จะเอื้ออำนวยในการเรียนการสอน

1.3.2 การประเมินกระบวนการ (Transaction) ได้แก่ ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และกิจกรรมที่ปฏิบัติ โดยการสังเกตในขณะที่มีการเรียนการสอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาและวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปใช้ในการอื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสาร

1.3.3 การประเมินผลผลิต (Outcomes) ได้แก่ การประเมินความสามารถด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนโดยพิจารณาเมื่อการเรียนการสอนจบลง

2. กลุ่มที่ 2 Stufflebeam and Alkin ทั้งสองท่านนี้เน้นการประเมินที่เรียกว่าการตัดสินใจเพื่อการจัดการ (Decision Management Approaches)

2.1 รูปแบบการประเมินของ Alkin ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจโดยมีสิ่งที่จะต้องประเมินอยู่ 5 อย่างคือ

2.1.1 การประเมินระบบ (System Assessment) เป็นการประเมินข้อสารสนเทศสำหรับรวบรวมข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับระบบ เป็นการพิจารณาขอบเขตและกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

2.1.2 การประเมินการวางแผนหลักสูตร (Program Planning) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการกำหนดวิธีการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายก่อนการนำหลักสูตรไปใช้

2.1.3 การประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ (Program Implementation) ว่าได้ดำเนินการไปตามที่คาดหวังไว้มากน้อยเพียงใด เป็นการประเมินข้อกำหนดปัจจัยเบื้องต้นของระบบว่าสอดคล้องกับปัจจัยเบื้องต้นที่จริงหรือไม่เพียงใด

2.1.4 การประเมินเพื่อปรับปรุงหลักสูตร (Program Improvement) เป็นการประเมินเพื่อเสนอผู้มีอำนาจตัดสินใจในการปรับปรุงหลักสูตร การประเมินต้องเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในส่วนที่เป็นความสำเร็จและส่วนที่บกพร่องเป็นปัญหาให้ได้ข้อมูลให้มากที่สุด

2.1.5 การประเมินเพื่อการรับรองหลักสูตร (Program Certification) เป็นการประเมินเพื่อเสนอผู้มีอำนาจตัดสินใจ โดยประเมินหลักสูตรทั้งหมด เพื่อตีราคาว่า หลักสูตรควรเลิกใช้ ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

2.2 รูปแบบการประเมินของ Stufflebeam เป็นการประเมินหลักสูตรตามรูปแบบของการประเมิน CIPP Model เป็นรูปแบบการประเมินที่พัฒนามาจากแนวคิดของ Stufflebeam โดยพิจารณาสรุปเป็นแนวทางในการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนของหลักสูตร การประเมินจะพิจารณาใน 4 ด้าน

2.2.1 ประเมินบริบท คือ การประเมินสภาพแวดล้อม แนวคิดปรัชญา การศึกษา วัฒนธรรมและความต้องการของคนในชุมชนที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ผลที่ได้จะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน การวางนโยบายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้เรียน

2.2.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือการประเมินปัจจัยเบื้องต้นว่าความพร้อมด้านตัวผู้สอน งบประมาณ อาคารเรียน สื่อวัสดุอุปกรณ์ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหารหลักสูตร รวมทั้งการนำมาใช้ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และประโยชน์ในการตัดสินใจว่าระบบและโครงการต่าง ๆ ของหลักสูตรมีความเหมาะสมหรือไม่

2.2.3 การประเมินกระบวนการ คือ การประเมินกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชาภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจดำเนินการปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่หรือใช้ซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุขัดแย้งเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.4 การประเมินผล คือ การประเมินผลจากการใช้หลักสูตรในวิธีและแนวทางในการดำเนินสอนตามที่ได้ตัดสินใจเพื่อตรวจหาข้อบกพร่องในการวางแผน งานการบริหารและการนำหลักสูตรไปใช้ว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง เมื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแล้วต้องทำการประเมินในกระบวนการเช่นเดิมอีก

3. กลุ่มที่ 3 Tyler, Metfessel, Michael, Hammond and Provus เน้นการวางแผนเพื่อการตัดสินใจ จุดประสงค์ (Decision Objective Plans)

3.1 รูปแบบการประเมินของ Tyler การประเมินหลักสูตรควรใช้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นศูนย์กลางของทุกสิ่งทุกอย่าง การประเมินหลักสูตรจึงเป็นการตรวจสอบว่าผลผลิตเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่

3.2 รูปแบบการประเมินของ Hammond เสนอแนวความคิดการประเมินหลักสูตรโดยมุ่งเน้นการประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยเสนอการประเมินในรูป 3 มิติ คือ 1. มิติด้านการสอน 2. มิติด้านสถาบัน 3. มิติพฤติกรรม

แต่ละด้านประกอบด้วยตัวแปรหลายตัว ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรพิจารณาได้จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในมิติต่าง ๆ ทั้ง 3 แนวความคิดของ Hammond จะเริ่มจากการประเมินโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบันจากนั้นจึงเริ่มกำหนดทิศทางและกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง โดยใช้นวัตกรรมหรือพัฒนาโครงการขึ้นมาใหม่

3.3 รูปแบบการประเมินของ Provus ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่เรียกว่ารูปแบบการประเมินไม่สอดคล้องกัน มีขั้นตอนการประเมิน 5 ขั้นตอนดังนี้

3.3.1 การนิยามหลักสูตร (Program Definition) เป็นการพิจารณาคุณภาพสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ได้แก่ วัตถุประสงค์ คุณลักษณะของตัวผู้สอนและผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนรวมถึงวัสดุอุปกรณ์ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรจากการจัดกลุ่มตามจุดมุ่งหมายการศึกษา

3.3.2 การประเมินการจัดตั้งหลักสูตร (Program Installation) เป็นการประเมินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินว่ามีความเหมาะสมกับมาตรฐานที่ตั้งไว้เพียงใดซึ่งจะได้ทราบความแตกต่างระหว่างสิ่งต่าง ๆ ที่ตั้งไว้กับสิ่งที่ป็นจริง

3.3.3 การประเมินกระบวนการ (Program Process) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นบางส่วนจากการดำเนินการ ผลย่อย ๆ ที่เกิดขึ้นจะเป็นประโยชน์ในค่าของการปรับปรุงการดำเนินการ ผู้ประเมินซึ่งมุ่งหาคำตอบว่าหลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ย่อยเพียงใดและภายใต้เงื่อนไขใด การประเมินกระบวนการคือ ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการกับผลผลิตที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์

3.3.4 การประเมินผลผลิตของหลักสูตร (Program Product) เป็นการประเมินผลผลิตขั้นสุดท้ายของหลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อมุ่งหาคำตอบว่าหลักสูตรได้บรรลุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเพียงใด

3.3.5 การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลที่ได้รับ (Cost - Benefit Analysis) เป็นการวิเคราะห์ว่าหลักสูตรดังกล่าวได้ผลตอบแทนคุ้มค่ากับการลงทุนมากน้อยเพียงใด การประเมินในขั้นนี้อาจมีหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ประเมินจะพิจารณา

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556 : 299-301) ได้เสนอรูปแบบการประเมินหลักสูตรต่าง ๆ สามารถจัดกลุ่มรูปแบบการประเมินหลักสูตร ได้ดังนี้

1. กลุ่มรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดจุดมุ่งหมาย

1.1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Ralph W. Tyler Curriculum Evaluation Model เป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก พิจารณาผู้เรียนว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่จุดมุ่งหมายกำหนดหรือไม่ โดยศึกษาจากความสัมพันธ์ของ 3 องค์ประกอบ คือ จุดมุ่งหมายของการศึกษา ประสพการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้กับผู้เรียน และการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดังภาพที่ 2.9

ภาพที่ 2.9 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Tyler

1.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Robert L. Hammonds Curriculum Evaluation Model เป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลักเช่นเดียวกับรูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Tyler แต่จะประเมินประสิทธิภาพของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนด โดยประเมินใน 3 มิติ ได้แก่

1.2.1 มิติด้านการเรียนการสอน (Instructional Dimension) ประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ 5 ประการคือ การจัดชั้นเรียนและตารางสอน เนื้อหาวิชา วิธีการ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และงบประมาณ

1.2.2 มิติด้านสถาบัน (Institutional Dimension) ประกอบด้วยตัวแปรที่ควรต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร 6 ประการ คือ นักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครอบครัว และชุมชน

1.2.3 มิติด้านพฤติกรรม (Behavioral Dimension) มีองค์ประกอบของพฤติกรรม 3 ด้าน คือ ความรู้ ความคิด (Cognitive) ด้านทักษะ (Psychomotor) และด้านเจตคติ (Affective)

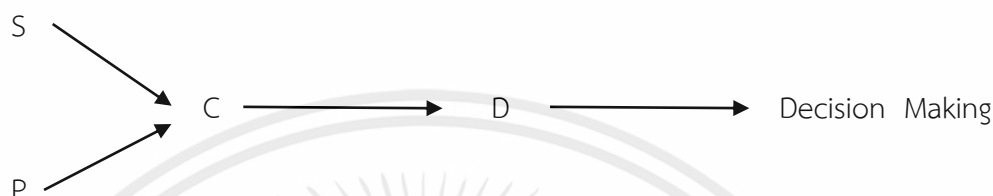
2. กลุ่มรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก

2.1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Puissance Curriculum Evaluation Model เป็นวิธีการที่ใช้ประเมินผลหลักสูตรโดยรวม คือ ประเมินองค์ประกอบ 3 ส่วนรวมกัน ได้แก่ จุดมุ่งหมาย กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล

2.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Robert E. Stake Curriculum Evaluation Model เป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก ซึ่งเกณฑ์นั้นคือ มาตรฐาน 2 ประการ ได้แก่ มาตรฐานสัมบูรณ์และมาตรฐานสัมพัทธ์ โดยคำนึงถึงข้อมูลเชิงบรรยายและข้อมูลตัดสิน ต้องคำนึงถึงแหล่งที่มา 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยเบื้องต้น เพื่อทราบสภาพก่อนใช้หลักสูตรด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านผลผลิตจากการใช้หลักสูตร

3. กลุ่มรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ใช้เพื่อการตัดสินใจ

3.1 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Provus Curriculum Evaluation Model หรือวิธีการประเมินความไม่สอดคล้อง (Discrepancy Evaluation Model) และนิยามการประเมินว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องพิจารณาไม่สอดคล้องระหว่างส่วนต่าง ๆ ของหลักสูตรกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้น และใช้ข้อมูลที่ไม่สอดคล้องสำหรับหาจุดอ่อนหลักสูตร ดังภาพที่ 2.10

ภาพที่ 2.10 รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ Provus

S = Standard เป็นขั้นแรกของการดำเนินการประเมินหลักสูตร คือ ผู้ประเมินต้องตั้งมาตรฐานที่ต้องการไว้ก่อน

P = Performance เป็นขั้นที่ผู้ประเมินต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือปฏิบัติจริง ในสิ่งที่ต้องการวัด ข้อมูลที่รวบรวมนั้นต้องแสดงให้เห็นพฤติกรรมที่ชัดเจน

C = Compare เป็นขั้นที่นำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

D = Discrepancy จากการเปรียบเทียบข้อมูลกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ผู้ประเมินพบว่ามีช่องว่างอะไรที่เกิดขึ้นกับผลที่คาดหวัง

Decision Making เป็นขั้นที่ผู้ประเมินจะส่งผลประเมินไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เพื่อตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง

3.2 รูปแบบการประเมินหลักสูตร Daniel L. Stufflebeam Curriculum Evaluation Model เป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ช่วยในการตัดสินใจใน 4 ประการ คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง การตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและการตัดสินใจเมื่อสิ้นสุดโครงการ

จากรูปแบบการประเมินหลักสูตร สรุปได้ว่า การประเมินผลสิ่งที่ได้รับหลังจากการดำเนินการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ได้เสร็จสิ้นแล้วเป็นการตรวจสอบดูว่าผลที่ได้รับนั้นเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ วิธีและแนวทางในการดำเนินสอนตามที่ได้ตัดสินใจเพื่อตรวจหาข้อบกพร่องในการวางแผนงานและการนำหลักสูตรไปใช้ว่าควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง เมื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแล้วต้องทำการประเมินในกระบวนการ โดยต้องคำนึงถึงแหล่งที่มา 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยเบื้องต้น เพื่อทราบสภาพก่อนใช้หลักสูตรด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านผลผลิตจากการใช้หลักสูตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6 ความพึงพอใจ

2.6.1 ความหมายของความพึงพอใจ

จากการศึกษาความหมายของความพึงพอใจ พบว่า มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าความพึงพอใจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

รจนา เตชะศรี (2550 : 12) กล่าวว่า ความพอใจเป็นความรู้สึกชอบ พอใจ หรือเต็มใจที่จะปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์มีความสุข รวมทั้งประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานนั้น

ภาวิณี เพชรสว่าง (2552 : 46) กล่าวว่า ทักษะคติในการทำงานที่มีความสำคัญสำหรับองค์กร คือ ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกหรืออารมณ์ทางบวกโดยเป็นผลจากประสบการณ์ในการทำงาน

Powell (1983 : 17) ได้เสนอความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความสุขที่เกิดจากการปรับตัวของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี และเกิดความสมดุลระหว่างความต้องการของบุคคล และได้รับการตอบสนอง จากความหมายของความพึงพอใจที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่าความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกของบุคคลที่แสดงออก เป็นความชอบใจ พอใจ เมื่อได้รับการตอบสนองอย่างสมดุลกับความต้องการของบุคคลทั้งร่างกายและจิตใจ จะช่วยลดความตึงเครียดของมนุษย์ให้น้อยลงหรือหมดไป

Shell (1975 : 252) ได้กล่าวถึงทฤษฎีของความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือเป็นความรู้สึกที่ระบบย้อนกลับ ความสุขที่สามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อนและมีความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่น

Morse (1967 : 81) กล่าวว่า ความพึงพอใจหรือความพอใจ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Satisfaction” หมายถึง สิ่งที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เป็นการลดความตึงเครียดทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือสภาพความรู้สึกของบุคคลที่มีความสุข ความชื่นใจตลอดจนสามารถสร้างทัศนคติในทางบวกต่อบุคคลต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามความพอใจต่อ สิ่งนั้น

สรุปได้ว่า ความหมายของความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกที่ดี หรือมีทัศนคติที่ดีของบุคคลในด้านบวกซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการแก่บุคคลนั้น เมื่อได้รับการตอบสนองตามความคาดหวัง และความต้องการของตนเอง จึงทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้นๆ หรือสิ่งที่ควรจะเป็นไปตามความต้องการ ความพึงพอใจจึงเป็นผลของการแสดงออก ของทัศนคติของบุคคลอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีประสบการณ์ที่มนุษย์เราได้รับอาจจะมากหรือน้อยก็ได้ และเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ แต่ถ้าเมื่อใดสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางบวกเป็นความรู้สึกที่พึงพอใจ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าสิ่งนั้นสร้างความรู้สึกผิดหวัง ไม่บรรลุจุดมุ่งหมายก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6.2 ลักษณะของความพึงพอใจ

อาภากร ธาตุโลหะ และคณะ (2553 : 10) กล่าวว่า ความพึงพอใจมีลักษณะทั่วไปดังนี้

1. ความพึงพอใจในการแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบตัว การตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลด้วยการโต้ตอบกับบุคคลอื่นๆ และสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ทำให้แต่ละบุคคลมีประสบการณ์การเรียนรู้ สิ่งที่จะได้รับตอบสนองแตกต่างกันออกไป

2. ความพึงพอใจเกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่าง สิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริง ในสถานการณ์หนึ่ง ในสถานการณ์ก่อนที่ผู้ใช้บริการจะมารับบริการก็ตาม มักจะมีมาตรฐานการบริการนั้นอยู่ในใจอยู่แล้ว ซึ่งอาจเป็นแหล่งอ้างอิงคุณค่า แต่ถ้าไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง อาจจะสูงกว่าหรือต่ำกว่านับเป็นการยืนยันที่คลาดเคลื่อนจากความหวังดังกล่าว ทั้งนี้ช่วงความแตกต่างที่เกิดขึ้น จะชี้ให้เห็นถึงระดับความพึงพอใจหรือความไม่พึงพอใจมากน้อยได้ ถ้าข้อยืนยันเบี่ยงเบนไปในทางบวกแสดงถึงความพึงพอใจ ถ้าไปในทางลบแสดงถึงความไม่พึงพอใจ

3. ความพึงพอใจสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามปัจจัยแวดล้อม และสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกชอบสิ่งหนึ่งที่ผันแปรได้ตามปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับคาดหวังไว้ของบุคคลในแต่ละสถานการณ์ ช่วงเวลาหนึ่งที่บุคคลอาจไม่พอใจต่อสิ่งหนึ่งเพราะไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ แต่อีกช่วงหนึ่งหากสิ่งที่คาดหวังไว้ได้รับการตอบสนองอย่างถูกต้อง บุคคลสามารถเปลี่ยนความรู้สึกเดิมต่อสิ่งนั้นได้อย่างทันทีทันใด แม้ว่าจะเป็นความรู้สึกที่ตรงกันข้ามก็ตาม นอกจากนี้ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่สามารถแสดงออกในระดับมากน้อยได้ ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของการประเมินสิ่งที่ได้รับจริงกับสิ่งที่คาดหวังไว้

Parasuraman. et al. (1990 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพให้เกิดความพึงพอใจโดยจำแนกคุณลักษณะคุณภาพ 5 ด้าน ดังนี้

1. ความเป็นรูปธรรม คือ ควรมีความเป็นรูปธรรมที่สามารถสัมผัสจับต้องได้ มีลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็น เช่น สถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ วัสดุ เป็นต้น

2. ความเชื่อมั่นไว้วางใจได้ คือต้องมีความถูกต้องเหมาะสม และมีความสม่ำเสมอที่สามารถสร้างความเชื่อถือ

3. การตอบสนอง คือ ความเต็มใจและมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือได้ทันที และผู้รับที่สะดวกและรวดเร็ว

4. การให้ความมั่นใจ คือ การให้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ตอบสนองความต้องการของผู้รับ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำให้เกิดความเชื่อถือและสร้างความมั่นใจ

5. การเข้าใจและรู้จัก คือ ความเอาใจใส่ ศึกษาความต้องการ ความเหมือนและความแตกต่างในบางเรื่อง ใช้เป็นแนวทางในการสร้างความพึงพอใจ

ทฤษฎีการจูงใจของ (Maslow. 1970 : 122) กล่าวถึงลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ออก 5 ขั้นตามลำดับ คือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological) เป็นความต้องการพื้นฐานที่สำคัญที่สุดเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้

2. ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (Safety) หลังจากที่ร่างกายได้รับการตอบสนองความต้องการแล้วก็เกิดความต้องการด้านความปลอดภัย ซึ่งหมายถึง ความปลอดภัยทางด้านร่างกายที่ต้องการได้รับความคุ้มครอง และยักรวมถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจด้วย

3. ความต้องการทางสังคม (Social) เป็นความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมของกลุ่ม ได้รับการยอมรับและเป็นผู้ที่มีความสำคัญในกลุ่ม

4. ความต้องการมีชื่อเสียง (Esteem) เป็นความต้องการที่จะเป็นบุคคลที่มีความมั่นใจในตนเอง มีบุคคลยอมรับนับถือ ได้รับการยกย่องจากคนอื่นเมื่อทำงานสำเร็จ ต้องการมีฐานะเด่นทางสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ความมั่นใจในตนเอง และรู้สึกว่ามีคุณค่า

5. ความต้องการความสำเร็จตามความนึกคิด (Self Actualization) เป็นความต้องการลำดับขั้นสูงสุด เมื่อคนได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกาย ความปลอดภัย ด้านสังคม ความมีชื่อเสียง แล้วต่อมาไม่นานนักคนก็จะเกิดความไม่พอใจได้ ถ้าเขาไม่สามารถหา สิ่งที่ต้องการทำ รวมทั้งต้องการให้ชีวิตดีขึ้น มีความก้าวหน้าและทำในสิ่งที่ตนชอบ นอกจากนั้นยังรวมถึงองค์ประกอบอื่นๆ เช่น ความรู้สึกทำงานมีความสำคัญ ทำลายความสามารถ ความก้าวหน้า ความสำเร็จมากยิ่งขึ้นไปอีก

สรุปได้ว่า ลักษณะของความพึงพอใจ เป็นความพึงพอใจที่เกิดจากอารมณ์และความพึงพอใจที่ต้องพิจารณาในหลายๆ ด้าน ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจ ความพึงพอใจมีความสำคัญในการดำเนินงานทุกครั้ง ต้องมีความถูกต้อง อย่างมีประสิทธิภาพ

2.6.3 เครื่องมือการวัดความพึงพอใจ

วิธีการวัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสามารถทำได้หลายวิธี ในการวัดนั้นอาจใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือใช้หลายวิธีประกอบกัน เพื่อให้ผลที่แน่นอนขึ้น นักวิชาการได้ให้เสนอแนวคิดในการวัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2532 : 138) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความพึงพอใจแบ่งแบบวัดตามลักษณะข้อคำถามที่ถามออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. แบบสำรวจปรนัย เป็นแบบวัดที่มีคำถามและคำตอบให้เลือกตอบ โดยที่ผู้ตอบตอบตามที่ตนเองมีความคิดเห็นและความรู้สึกเป็นข้อมูลที่มีการวิเคราะห์ด้วยเชิงปริมาณ

2. แบบสำรวจเชิงพรรณนา เป็นแบบสอบถามที่ผู้ตอบตอบด้วยคำพูดและข้อเขียนของตนเอง เป็นแบบสัมภาษณ์หรือคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบโดยอิสระเป็นข้อมูลที่ได้ในเชิงคุณภาพแบบวัดยังสามารถแบ่งได้ตามคุณลักษณะของงานเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1 แบบวัดความพึงพอใจงานโดยทั่วไป เป็นแบบวัดที่วัดความพึงพอใจของบุคคลที่มีความสุขอยู่กับงานโดยส่วนรวม ตัวอย่างแบบวัดชนิดนี้ ได้แก่ แบบวัดของแอคแมน และโอมแฮม ซึ่งมีข้อคำถามเพียง 5 ข้อ เป็นลักษณะแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่ามีข้อ 2 และข้อ 5 เป็นคำถามนิเสธ

2.2 แบบวัดความพึงพอใจเฉพาะเกี่ยวกับงานของแบบวัดนี้เป็นการวัดความพึงพอใจในแต่ละด้าน ตัวอย่างแบบวัดชนิดนี้ ได้แก่ แบบวัดของแอคแมนและโอมแฮม แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มีข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจ

สาโรช ไสยสมบัติ (2534 : 39) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีการวัดความพึงพอใจ อาจกระทำได้หลายวิธีต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมกันอย่างแพร่หลายวิธีหนึ่ง โดยการขอร้องหรือขอความร่วมมือจากบุคคลที่ต้องการวัด แสดงความคิดเห็นลงในแบบฟอร์มที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ หรือเป็นคำตอบอิสระ โดยคำตอบที่ถามอาจจะถามถึงความพึงพอใจในด้านต่างๆ

การวัดความพึงพอใจโดยวิธีนี้ผู้วัดจะต้องกระทำอย่างจริงจังและมีแบบแผนที่แน่นอนจึงจะสามารถประเมินถึงระดับความพึงพอใจ ได้อย่างถูกต้อง (จิรวรรณ ภักดีบุตร. 2540 : 183) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการวัดความพึงพอใจ สามารถทำได้หลายวิธีต่อไปนี้

2. ศึกษาจากสถิติการใช้บริการสารสนเทศ โดยนำสถิติผู้ใช้บริการของห้องสมุดนั้นๆ มาวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบความพึงพอใจหรือความต้องการ เพื่อจะได้จัดหาและวางแผน

4. การสัมภาษณ์ผู้ใช้โดยตรง อาจแบ่งประเภทเป็นทางการและไม่เป็นทางการประเภทที่เป็นทางการคือ การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามเป็นแนวซึ่งอาจสัมภาษณ์ผู้ใช้แบบตัวต่อตัวหรือแบบกลุ่มก็ได้ ประเภทที่ไม่เป็นทางการ คือการสนทนาพูดคุยซักถามกับผู้ใช้เพื่อถามถึงความต้องการ ความพึงพอใจ ปัญหาที่ประสบ และต้องการให้มีการปรับปรุง

ศาโรจ ไสยสมบัติ (2534 : 39) ความพึงพอใจเกิดขึ้นหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบกับระดับความรู้สึกของนักเรียน ดังนั้นในการวัดความพึงพอใจในการเรียนรู้กระทำได้หลายวิธีคือ วิธีที่หนึ่ง การใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้มากอย่างแพร่หลาย วิธีที่สอง การสัมภาษณ์ซึ่งเป็นวิธีที่ต้องอาศัยเทคนิค และความชำนาญพิเศษของผู้สัมภาษณ์ที่จะสนใจให้ผู้ตอบคำถามตามข้อเท็จจริง และวิธีที่สาม การสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมทั้งก่อนการปฏิบัติกิจกรรมขณะปฏิบัติกิจกรรมและหลังการปฏิบัติกิจกรรมจะเห็นได้ว่าการวัดความพึงพอใจในการเรียนรู้สามารถที่จะวัดได้หลายวิธีทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวกความเหมาะสม ตลอดจนจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมายของการวัดด้วยจึงจะส่งผลให้การวัดนั้นมีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือ

สรุปได้ว่า วิธีการวัดความพึงพอใจ ทำได้หลายวิธี ซึ่งประกอบไปด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้ การศึกษาค้นคว้าจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ สถิติการให้บริการ การสอบถาม สัมภาษณ์ และการสังเกต อาจจะใช้กระบวนการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ผลความพึงพอใจที่น่าเชื่อถือ

3. การพัฒนาวิชาชีพครู

Gutek (1981 : 382) อธิบายว่าการสอนมีฐานะเป็นวิชาชีพ สาขาหนึ่งในสังคม (Teaching as a profession) จึงส่งผลให้ครูมีฐานะเป็นนักการศึกษาในระดับวิชาชีพด้วย จึงต้องเตรียมตัวในด้านสมรรถนะของตน การดำรงตำแหน่งผู้สอน และผลผลิตจากการสอนของตน เป็นต้น ซึ่ง Gutek ได้รวบรวมเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเพื่อการยอมรับว่าการสอนเป็นวิชาชีพ จากแนวคิดของ Robert Howsam จากหนังสือ Educating a Profession ซึ่งจัดพิมพ์โดยสมาคมวิทยาลัยครูของอเมริกา (American Association of Colleges for Teacher Education. 1976) E.H. Schein จากหนังสือ Professional Education (1972) และ Janes M. Hughes & Frederick M. Schultz จากหนังสือ Education in America (1976) ได้สรุปคุณลักษณะวิชาชีพที่จะนำมา เป็นเกณฑ์สำหรับวิชาชีพครูไว้ 7 ประการ คือ

1. เป็นวิชาชีพที่เป็นกิจกรรมทางปัญญาและวิชาความรู้เฉพาะด้านการสอนการออกแบบวิธีถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม ทักษะและค่านิยมให้กับเยาวชน ครูต้องใช้ทั้งศาสตร์ และศิลป์แห่งวิชาชีพ อันเป็นวิทยาการเฉพาะด้าน และต้องใช้สติปัญญาในการถ่ายทอดแต่ละสิ่งแต่ละอย่างให้กับศิษย์
2. เป็นวิชาชีพที่สังคมต้องการบริการสังคมเพื่อถ่ายทอดทักษะทางสังคม ค่านิยม ตลอดจนวิชาการต่างๆ ให้แก่เยาวชนตามที่สังคมประสงค์ เป็นการให้บริการเฉพาะสาขาวิชาที่ต่างจากวิชาชีพอื่น ๆ
3. การประกอบวิชาชีพนั้นอยู่บนพื้นฐานทางทฤษฎีทางวิทยาการของศาสตร์ แต่ละสาขาที่สามารถประยุกต์มาเป็นการปฏิบัติ งานฝีมือโดยทั่วไปจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสามารถเฉพาะตัวของผู้ประกอบการ แม้ว่าจะมีการถ่ายทอดเคล็ดลับวิธีการเฉพาะตัวบ้างก็ตาม แต่การประกอบวิชาชีพนั้นเป็นงานฝีมือที่สร้างสรรค์บนพื้นฐานของความรู้หลาย ๆ ด้านที่มีความหมายมากกว่าเคล็ดลับเพียงประการเดียวการสอนก็เช่นกันเป็นงานที่ต้องผสมผสานวิทยาการทั้งปรัชญาทางการศึกษา ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา หลักการสอน การประเมินผลทางการศึกษา ฯลฯ ในการจัดการสอนแต่ละครั้ง
4. การเข้าสู่วงการวิชาชีพนั้นต้องเตรียมตัวในการศึกษาวิชาชีพนั้น ๆ ใน วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยเป็นระยะเวลาที่มากพอสมควร วิชาเรียนก็ต้องใช้เวลาเล่าเรียนและฝึกฝนในสถาบัน ฝึกหัดครูเช่นกันและต้องใช้เวลาโดยทั่วไปไม่น้อยกว่า 4 ปี จึงจะสำเร็จการศึกษาออกไปทำการสอนได้
5. วิชาชีพแต่ละสาขาจะกำหนดมาตรฐานแห่งวิชาชีพขึ้นมีจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติตน ตลอดจนมาตรฐานและคุณภาพในการประกอบ วิชาชีพของสมาชิก นอกจากจะมีศาสตร์และศิลป์แห่งการสอนยังมีจรรยาบรรณวิชาชีพที่ได้ประกาศเผยแพร่และใช้ควบคุมมาตรฐานและคุณภาพในการปฏิบัติตนของครูเช่นกัน
6. ผู้ประกอบการวิชาชีพมีเอกสิทธิ์และเสรีภาพทางวิชาชีพ (Autonomy and freedom) การประกอบวิชาชีพนั้นผู้ประกอบการวิชาชีพมีเอกสิทธิ์ในการตกลงใจและตัดสินใจที่จะใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาการสอนแต่ละครั้งแต่ละวิชา ผู้สอนมีเอกสิทธิ์ที่จะกำหนดวิธีสอนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตร
7. สมาชิกแห่งวิชาชีพต่าง ๆ มีการจัดองค์กรวิชาชีพที่เป็นอิสระในการควบคุมจรรยาบรรณมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ และสามารถลงโทษสมาชิกการสอนนั้นผู้ทำการสอนต้องมีการ

จัดตั้งองค์กรวิชาชีพที่หลากหลายเพื่อควบคุมมาตรฐาน ตลอดจนเผยแพร่ผลงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้แกกันและกัน

3.1 การพัฒนาวิชาชีพครูในต่างประเทศ

การปรับปรุงการครุศึกษาของต่างประเทศ (มนตรี จุฬารัตนทล. 2542 : 121-125) การครุศึกษา (Teacher Education) ของนานาประเทศ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอุดมศึกษา กำลังเผชิญกับสถานะเสื่อมถอยเช่นเดียวกับประเทศไทย อันเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจ กระแสโลกาภิวัตน์ นานาประเทศกำลังเผชิญกับ กระแสการเปิดเสรีทางการศึกษา และสภาพสังคมที่เปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ รวมถึง ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไม่หยุดยั้ง เป้าหมายของรัฐบาลนานาประเทศมุ่งสู่ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพระดับโลก (World Class) เพื่อสร้างสมรรถนะในการแข่งขัน พัฒนาทุนปัญญา และกระแสด้านการจัดการศึกษาแบบหุ้นส่วน พหุภาคี กำลังเป็นที่นิยมมากขึ้น นานาประเทศมีแนวโน้มในการปรับปรุงวิชาชีพครู และปรับปรุงคุณภาพของการครุศึกษา (Teacher Education) ในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

1. พัฒนาศักยภาพผู้เรียน เพื่อให้เป็นผู้ที่สามารถสร้างองค์ความรู้เองได้ มีความสามารถในการหลอมรวมความคิด การเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติในบริบทจริง ผู้ที่สำคัญที่สุดที่ต้องพัฒนาก่อนก็คือครู นานาประเทศกล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิชาชีพครูให้ทันสมัย การลงทุนส่งเสริมด้านเทคโนโลยี การสนับสนุนกิจกรรมในห้องเรียน การยกระดับมาตรฐาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น กล่าวคือการมีภาวะผู้นำที่ดี มีสิ่งจูงใจเพื่อความเป็นเลิศ มีวัฒนธรรมอันมั่นคงเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ และการให้การส่งเสริมให้ครูทุ่มเทให้แก่การสอน ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ภาพพจน์และสถานภาพของวิชาชีพครูให้ดีขึ้น

2. พัฒนาหลักสูตรการผลิตครู โดยเน้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ครอบคลุมให้บัณฑิตครูมีสมรรถนะระดับสากล จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ซับซ้อน หลายระดับ ตั้งแต่ระดับความรู้เบื้องต้นระดับวิธีวิทยา และระดับการประยุกต์ใช้ขั้นสูง เน้นการเรียนรู้ในแนวลึก และปฏิบัติงานครูในบริบทจริง เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาผู้เรียน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

3. พัฒนาระบบการ สถาน ที่ บริบท และเวลา โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น เกิดชุมชนการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ เกิดองค์การการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบเครือข่าย และการเรียนรู้ด้วยสื่อประสม

4. กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาครูระดับสูง มีการประเมินผลการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูแห่งชาติ มีการกำหนดความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

5. มีแนวคิดในการจัดตั้ง โรงเรียนเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู หรือ PDSs (Professional Development Schools) ที่ทำงานประสานกันเป็นเครือข่ายระหว่างโรงเรียน มหาวิทยาลัย และชุมชน เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Teacher Education)

6. นานาประเทศมีนโยบายในการสร้างแรงจูงใจทางการเงินเพื่อชักชวนให้คนเก่ง คนดี เข้าสู่วิชาชีพครู และยังมีเส้นทางลัดเข้าสู่วิชาชีพครู โดยที่จะดึงดูดบัณฑิตที่มีความสามารถให้เข้ามาเป็นครู และให้ครูที่ดีเด่นสามารถก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างรวดเร็ว ครูในระดับเส้นทางลัดจะได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม โดยมีสัญญาเพิ่มเติมที่ให้มีช่วงเวลาทำงานยาวนานขึ้น และมีค่าตอบแทนที่สูง

7. นานาประเทศ มีระบบการประกันคุณภาพของครูศึกษา และรับรองคุณภาพของบัณฑิตครู ตามเกณฑ์มาตรฐาน ระดับชาติ มีการจัดตั้งคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูแห่งชาติ มีการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตครู และการประเมินผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้การปรับปรุงการครูศึกษาของนานาชาติมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษ ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิชาชีพครูให้ทันสมัย การลงทุนส่งเสริมด้านเทคโนโลยี การสนับสนุนกิจกรรมในห้องเรียน และการก่อสร้างอาคารเรียน จะช่วยยกระดับมาตรฐาน และผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้นอย่างทั่วถึง ทั้งนี้จำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ใหม่ของวิชาชีพครู และการให้การสนับสนุนที่ดีขึ้น เพื่อส่งเสริมการลงทุนให้ครูทุ่มเทให้แก่การสอน ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงภาพพจน์ และสถานภาพของวิชาชีพครูให้ดีขึ้นมีแผนการให้ครูได้รับการฝึกอบรมที่จำเป็น และสนับสนุนให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างดี และมีความก้าวหน้าในอาชีพครู ครูจะได้รับการฝึกอบรมเบื้องต้นที่ยืดหยุ่นมากขึ้น แต่เข้มงวดมากขึ้นเพื่อให้โอกาสครูใหม่ทุกคนมีทักษะการสอนที่ดีโดย

1. ครูทุกคนต้องผ่านการทดสอบระดับชาติ เน้นทักษะระดับสูงทางการคิดคำนวณ การรู้หนังสือ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร
2. ครูจะได้รับการจัดบริการแบบใหม่ก่อนเริ่มหลักสูตรสำหรับครูผู้รับการฝึกอบรม
3. การทบทวนขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับสถานภาพครูที่มีวุฒิ (Qualified Teacher Status)
4. พัฒนาเครือข่ายโรงเรียนที่ใช้วิธีการดำเนินงานที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ การฝึกอบรมครูตามความริเริ่มของโรงเรียน
5. ยกระดับครูโดยให้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างกว้างขวางที่สุด และจัดหลักสูตรฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นมากขึ้น
6. เปิดโอกาสให้ปฏิบัติงานสอนเพื่อให้มีงานทำมากขึ้น

นอกจากนี้ยังมีโครงการเส้นทางลัดระดับชาติแบบใหม่ที่จะดึงดูดบัณฑิตที่มีความสามารถให้เข้ามาเป็นครู และให้ครูที่ดีเด่นสามารถก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างรวดเร็ว ครูในระดับเส้นทางลัดจะได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม โดยมีสัญญาเพิ่มเติมที่ให้มีช่วงเวลาทำงานยาวนานขึ้น แต่มีเงื่อนไขให้เคลื่อนย้ายได้มากขึ้น ในอนาคตครูจะขยายการสอนออกไปสู่วิธีการที่เรียกว่า Masterclasses คือสอนนักเรียน กลุ่มเล็กๆ หรือตัวต่อตัว เพื่อประเมินความก้าวหน้า ครูจะเป็นผู้จัดการในด้านการเรียนรู้ เช่นเดียวกับการเป็นครูในความหมายดั้งเดิม ใช้ทรัพยากรด้านบุคคล และวิชาการที่มีอยู่ทั้งหมด เพื่อช่วยให้เด็กบรรลุผลสำเร็จ จำเป็นต้องมีครูมืออาชีพกลุ่มใหม่ที่ต้องเป็นดังนี้

1. ตั้งความหวังในตัวเอง และนักเรียนไว้สูง
2. ยอมรับกับการแสดงความรับผิดชอบ
3. มีความรับผิดชอบในด้านส่วนตัวและส่วนรวมต่อการปรับปรุงทักษะ ความรู้ ของตน
4. พยายามตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่บังเกิดผลในโรงเรียนระดับประเทศ และระดับนานาชาติ
5. ปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียน
6. ยินดีรับความสนับสนุนจากผู้ปกครอง ภาครัฐกิจ และบุคคลอื่นๆ ที่อยู่นอกโรงเรียน

สามารถช่วยให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ

7. มุ่งหวังให้มีการเปลี่ยนแปลง และเสริมให้มีการใช้นวัตกรรมการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ารับการฝึกอบรมครูในประเทศอังกฤษ ยากลำบากมากขึ้นเรื่อยๆ รัฐบาลแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการใช้วิธีจูงใจทางการเงิน ผู้ที่เข้าสู่วิชาชีพครูใหม่ จะได้รับเงินเดือนในขั้น 9 (22,410 ปอนด์ หรือประมาณ 1,546,290.- บาท) ภายในเวลา 7 ปี ถ้าครูผู้ผ่านการประเมินในครั้งแรกที่ได้รับการประเมินก็จะได้รับการเลื่อนระดับให้ผ่านเส้นแบ่งระดับหากปรากฏว่ายังมีผลการเรียนปฏิบัติงานติดต่อกัน ครูผู้นี้ก็จะได้รับเงินเดือนในตำแหน่งเพิ่มขึ้นอีก และสามารถจะได้รับการขึ้นเงินเดือนต่อไปอีก โดยปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น และมีความท้าทายมากขึ้น

3.1.2 ประเทศออสเตรเลีย

ปัจจุบันการครูศึกษาของประเทศออสเตรเลียได้มีความพยายามอย่างมากในการปฏิรูปหลักสูตร ทั้งในระดับปริญญา และระดับบัณฑิตศึกษา มีการนำรูปแบบใหม่ของการเรียนการสอนโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่ทันสมัย มีการประกันให้ห้องสมุดเป็นแหล่งอ้างอิงที่มีคุณภาพสูง รวมทั้งการจัดโครงการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยให้มีความรู้และทักษะในนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับความท้าทายของโรงเรียนในปัจจุบัน มีการแข่งขันกันเองระหว่างมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างชื่อเสียงที่โดดเด่นการปรับปรุงกระบวนการผลิตครูของประเทศออสเตรเลีย เพื่อให้มีการผสมผสานระหว่างภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ และมีการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานครูในบริบทจริง เน้นให้มีการตระหนักในงานในหน้าที่ครูที่ซับซ้อน มีการสาธิตวิธีสอนที่หลากหลาย มีการเรียนการสอนที่เน้นวิจัยและเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ และให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพครู และผสมผสานความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้าน (Indigenous Education) ทุกรายวิชาใช้วิธีการสอนแบบ Problem Based และ Investigative Approaches

3.1.3 ประเทศนิวซีแลนด์

การปฏิรูปการผลิตครูในประเทศนิวซีแลนด์ โดยรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนกำหนดให้ครูต้องมีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป และต้องจดทะเบียนครู สำหรับการสรรหาครูใหม่เป็นหน้าที่ของโรงเรียน ซึ่งต้องทำสัญญาจ้าง สัญญาจ้างจะมี 3 ลักษณะ คือลักษณะสัญญาจ้างปีต่อปี สัญญาจ้างตามโครงการ และสัญญาจ้างครูประจำ การจัดหลักสูตรการผลิตครูมีหลากหลายรูปแบบ และการพัฒนาครูเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษา และตัวครูเอง ครูก่อนประจำการต้องมีเวลาสำหรับพัฒนาตนเอง เป็นการพัฒนาครูประจำการทั้งรูปแบบที่เป็นการพัฒนาภายในโรงเรียน และการพัฒนาที่จัดภายนอกโรงเรียน โดยมีกองทุนสนับสนุนการพัฒนาครู

3.1.4 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการออกกฎหมายกำหนดเป้าหมายการผลิต และการพัฒนาครู เพื่อให้ครูมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการสอน และการเตรียมนักเรียนในศตวรรษหน้า มีการทดลองใช้กลยุทธ์ใหม่ๆ ในการฝึกหัดครูรุ่นใหม่ การสรรหาครูและการพัฒนาครูรุ่นใหม่ เช่น โปรแกรมการฝึกหัดครู (5 ปี) ได้รับ 2 ปริญญา คือปริญญาทางการศึกษา และปริญญาสาขาวิชาที่สอน ในด้านการสรรหาครูมีโปรแกรมแก้ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมุ่งสรรหาครูจากชนกลุ่มน้อยที่มีความสามารถสูงมาสู่อาชีพครู เช่น โครงการกองกำลังยุวชนของรัฐเซาท์แคโรไลนา และมีโปรแกรมพัฒนาครูใหม่ที่ประสบผลสำเร็จ คือโปรแกรมครูพี่เลี้ยงแห่งรัฐเดลาแวร์คณะกรรมการ

มาตรฐานวิชาชีพครูของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ไว้ 5 ประการ หรือ Five Core Propositions for Professional Teaching Standards : ดังนี้

1. ครูจะต้องผูกพันกับศิษย์ และการเรียนรู้ของศิษย์
2. ครูจะต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน และรู้วิธีที่จะถ่ายทอดเนื้อหานั้นให้แก่ผู้เรียน
3. ครูต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการ และปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. ครูจะต้องคิดอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู และเรียนรู้จากประสบการณ์ของตน

5. ครูจะต้องเป็นสมาชิก ของชุมชนการเรียนรู้แนวโน้มนปัจจุบันในการปรับปรุงคุณภาพครูศึกษาของสหรัฐอเมริกา ที่สำคัญมี 6 ประการคือ

1. เพิ่มการเตรียมการทางวิชาการมากขึ้น (Increased Academic Preparation)
2. เพิ่มการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมากขึ้น (More Field Experiences)
3. มีโรงเรียนร่วมพัฒนามหาวิทยาลัยครู (Professional Development Schools)
4. เพิ่มบทบาทให้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนามหาวิทยาลัยครูมากขึ้น (Expanded Role for Schools Based Teacher Education)
5. ออกใบรับรองวิชาชีพครูโดยคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูแห่งชาติ (Certification by the Nation Board for Professional Teaching Standards)
6. ชักจูงและสนับสนุนการเข้าสู่วิชาชีพครูของครูใหม่ (Induction and Support for Beginning Teachers)

3.2 การปฏิรูปวิชาชีพครูเพื่อรองรับยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Professional) ดังนั้นสิ่งที่เป็น “ครู” จะต้องมีความรู้ ความชำนาญทางวิชาชีพ ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการคือ (วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร. 2553 : 2)

1. ความรู้ที่แตกฉานในวิชาที่รับผิดชอบในการสั่งสอนและถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียน
2. มีความรู้ความชำนาญเป็น “เอตทัคคะ” ในการสั่งสอนและถ่ายทอดวิชาความรู้
3. มีความสามารถในการ “ปลูกฝัง” บรรดา “จิตสำนึก” ต่างๆ ที่ผู้เรียนพึงจะได้รับ

ในการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาและประถมศึกษา ซึ่งระดับของวิชาความรู้ ที่ครูจะต้องสั่งสอนและถ่ายทอดให้แก่ศิษย์ยังอยู่ในขั้นต้นๆ ดังนั้นในการศึกษาระดับดังกล่าวภารกิจของครูจึงเน้นไปที่ความรู้ความชำนาญในการสั่งสอนและถ่ายทอดวิชาความรู้ตลอดจนความสามารถในการ “ปลูกฝัง จิตสำนึก” แต่ในระดับมัธยมศึกษาและสูงขึ้นไป นอกจากครูจะต้องมีความรู้ความชำนาญทั้งในการสอนและการปลูกฝังจิตสำนึกแล้ว ยังจะต้องมีความรู้แตกฉานในวิชาที่สอนอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ “การผลิตครู” จึงควรได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษเพราะมิใช่ว่าใครๆ ที่สำเร็จการศึกษา ระดับอุดมศึกษาแม้จะได้รับปริญญาทางครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ก็จะเป็นครูได้โดยอัตโนมัติ ซึ่งมีมติเกี่ยวกับปัญหาการผลิตครูดังที่กล่าวถึงนั้นสอดคล้องกับที่ ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล และ ญัฐภูมิ สุวรรณทิพย์ (2552 : 7) กล่าวว่า โดยเฉพาะปัญหาการผลิตครูนอกจากจะ “เกิน” ในเชิงปริมาณแล้ว ยัง “ขาด” ในเชิงคุณภาพอีกด้วย เห็นได้ชัดจากการเน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ ไม่เชื่อมโยงกับสภาพจริงในโรงเรียนใช้วิธีการสอนแบบธรรมดาและขาดการเตรียมความพร้อมให้ครูไปทำงานในชนบท “การปฏิรูปการศึกษา” จะเดินหน้าต่อไปได้ก็ต่อเมื่อมีความพร้อมของกลุ่ม

บุคลากรกลุ่ม “ครู” ซึ่งจะมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน และความพร้อมเหล่านั้นจำเป็นจะต้องมีเทคโนโลยีที่จำเป็นเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้บังเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3.3 แนวทางการพัฒนาและปฏิรูปวิชาชีพครู

เกี่ยวกับการพัฒนาและปฏิรูปวิชาชีพครูนั้น ในต่างประเทศเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาครูไว้หลากหลายยุทธศาสตร์ด้วยกันเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศซึ่งแนวทางหรือมาตรการที่กำหนดเช่น (Dilworth and Imig, 1995 : 1)

1. ปฏิรูปในเชิงโครงสร้างของการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู โดยเริ่มทดลองใช้ตั้งแต่การพัฒนาวิชาชีพครูก่อนประจำการหรือการเริ่มต้นวิชาชีพครู ไปจนถึงการพัฒนาครูระดับปฏิบัติการหรือครูมืออาชีพเฉพาะทาง

2. รัฐให้การสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในเชิงระบบของการพัฒนาวิชาชีพครู ระหว่างองค์การภาครัฐ กับองค์การอิสระ หรือองค์การรัฐวิสาหกิจด้านการพัฒนาครู

3. มีการพัฒนาหรือปรับปรุงระบบการประเมินครูในการประกอบวิชาชีพตามสมรรถนะหรือมาตรฐานรายวิชาที่รับผิดชอบ

4. ให้ความสำคัญ หรือมีการจัดทำเกณฑ์ชี้วัดสำหรับการประเมินและการเตรียมการด้านวิชาชีพครูที่มีความชัดเจนต่อการปฏิบัติ

5. จัดตั้งเตรียมการระบบการทำงานเพื่อพัฒนาวิชาชีพในรูปแบบของคณะกรรมการมาตรฐานทางวิชาชีพครู เพื่อควบคุมดูแลให้เป็นระบบหรือเป็นมาตรฐานเดียวกัน

6. มีการกำหนดมาตรการจูงใจหรือการกำหนดรูปแบบของค่าตอบแทนทางวิชาชีพให้มีความเหมาะสมต่อวิชาชีพ

7. ให้ความสำคัญต่อการสร้างระบบเพื่อเชื่อมโยงกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูของภาครัฐ กับสถาบันด้านครุศึกษาแห่งชาติ

นอกจากนี้ จากการวิจัยเชิงเอกสารของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน (2551 : คำนำ) ซึ่งได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูของต่างประเทศ โดยพบประเด็นที่น่าสนใจโดยสรุป ดังนี้

1. มีกระบวนการสรรหาผู้มีความสามารถเป็นเลิศเพื่อมาเรียนครูหรือประกอบวิชาชีพครู และปฏิรูปหลักสูตรการผลิตครูให้ทันสมัย

2. มีการประเมินและต่ออายุใบประกอบวิชาชีพครูเป็นระยะๆ รวมทั้งการตรวจสอบคุณภาพของครูอย่างต่อเนื่อง

3. มีการแบ่งเขตพื้นที่ในการพัฒนาครู โดยมอบหมายให้อยู่ภายใต้การดูแลของแต่ละ มลรัฐ ซึ่งมีกฎหมายบังคับใช้กับครูในพื้นที่ของตน และเน้นการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM : School-based Management)

4. มีงบประมาณค่อนข้างสูงในการจัดโครงการพัฒนาครู

5. มีการพัฒนาแบบเครือข่ายความร่วมมือที่มีความเข้มแข็ง

6. มีการพัฒนาผู้บริหาร เพื่อให้สามารถบริหารจัดการพัฒนาครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. มีระบบการรักษาและยกย่องครูที่มีผลงานดีเด่นให้คงอยู่ในวิชาชีพครูตลอดชีวิต โดยพัฒนาระบบการให้รางวัลหรือค่าตอบแทนทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม

8. กำหนดแนวทางการพัฒนาครูทั้งแบบระดับชาติ ระดับโรงเรียนและระดับบุคคลตามสมรรถนะที่จำเป็นต้องพัฒนา

จากที่กล่าวมาเบื้องต้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาและปฏิรูปวิชาชีพครูของต่างประเทศนั้น จะมีความหลากหลายในยุทธศาสตร์การทำงาน ซึ่งเป็นลักษณะของกระบวนการในเชิงระบบที่เน้นการพัฒนาทั้งกลุ่มครูก่อนประจำการ ครูประจำการ รวมทั้งการรักษาคุณภาพมาตรฐานทางวิชาชีพ โดยการประเมินสมรรถนะอย่างต่อเนื่องและการสร้างขวัญกำลังใจในวิชาชีพ ซึ่งในบางยุทธศาสตร์นั้นก็นำมาปรับใช้ในประเทศไทยในปัจจุบัน

3.4 การพัฒนาครูยุคใหม่ภายใต้การปฏิรูปการศึกษาไทย

จากบริบทของสภาพปัญหาการศึกษาไทยจนนำมาซึ่งข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ในมาตรการเร่งด่วนที่ต้องเร่งปฏิรูป ใน 4 ประการ ได้แก่ 1. การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2. การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ 3. การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และ 4. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ นั้น ในส่วนของการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ได้มีการกำหนดแนวทางการปฏิรูปดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551 : 94)

1. การพัฒนาระบบการผลิตครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มีมาตรการ ดังนี้

1.1 ปรับระบบการผลิต การคัดสรร ค่าตอบแทนและสวัสดิการให้สามารถดึงดูดคนเก่งมีใจรักในวิชาชีพมาเป็นครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา เช่นมีระบบการให้ทุนการศึกษาแก่ผู้เรียนดี มีใจรักมาเรียนครูและรับประกันบรรจุเป็นข้าราชการครูเมื่อสำเร็จการศึกษา หรือจัดให้นิสิต/นักศึกษาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ฝึกประสบการณ์การสอนในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปีและให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานวิชาชีพครู เป็นต้น

1.2 ให้มีสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นความเป็นเลิศด้านการผลิตครู วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับวิชาชีพครูรวมทั้งมีระบบประกันและรับรองมาตรฐานวิชาชีพและสถาบันผลิตครู

1.3 วางแผนการผลิต การพัฒนา และการใช้ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา อย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับความต้องการ ทั้งระดับพื้นฐาน อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

1.4 จัดระบบเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาอื่นที่มีใจรักวิชาชีพครูมาเป็นครู โดยศึกษาวิชาครูเพิ่มเติมตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งส่งเสริมให้สถานศึกษาระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ราษฎรชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน/ท้องถิ่นเพื่อเป็นผู้สอนและพัฒนาการเรียนรู้

1.5 พัฒนาระบบการผลิตครู คณาจารย์และบุคลากรสำหรับการอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา เชื่อมโยงความสามารถในการสอนและประสบการณ์ในสถานประกอบการ รวมถึงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ผลผลิตเชิงพาณิชย์

2. การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีมาตรการสำคัญดังนี้

2.1 ปรับปรุงและพัฒนาระบบและหลักเกณฑ์การประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูให้เชื่อมโยงกับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 เร่งรัดการจัดตั้งกองทุนพัฒนาและกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

2.3 พัฒนาครูอาจารย์โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้สามารถจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาครูประจำการที่สอนไม่ตรงวิชาเอกให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ รวมทั้งให้มีระบบและมาตรการจูงใจให้ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.4 พัฒนาคณาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรด้านอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอน วิจัยและพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยี

3. การใช้ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มีมาตรการสำคัญดังนี้

3.1 คัดครูให้แก่ผู้เรียนโดยลดภาระงานอื่นที่ไม่จำเป็นและจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนให้เพียงพอ เพื่อให้ครูได้ทำหน้าที่พัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มที่และมีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.2 ปรับปรุงเกณฑ์กำหนดอัตราครูโดยพิจารณาจากภาระงานที่ชัดเจนร่วมด้วยและจัดให้มีจำนวนครูเพียงพอตามเกณฑ์และมีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน

3.3 แยกบัญชีเงินเดือนและวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากกัน

สรุปได้ว่า แนวทางต่างๆที่เป็นมาตรการเร่งด่วนในการปฏิรูปครูยุคใหม่ในทศวรรษที่สองนี้ จะเป็นยุทธศาสตร์การทางานเชิงระบบที่มุ่งเน้นการพัฒนาตั้งแต่ระบบการผลิตครูก่อนประจำการ พัฒนาครูประจำการ รวมทั้งการสร้าง ความมั่นคงในวิชาชีพ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประจำการที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนานั้นได้มุ่งเน้นระบบการปฏิบัติที่โรงเรียนเป็นฐานสำคัญที่เรียกว่าใช้โรงเรียนเป็นฐานการพัฒนา (School-Based Management) เพื่อส่งผลต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.5 ความคาดหวังคุณลักษณะวิชาชีพครู

วิชาชีพครูยังนับเป็นวิชาชีพระดับสูงแขนงหนึ่งในสังคม เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์คุณลักษณะของวิชาชีพชั้นสูงดังที่ วิจิตร ศรีสอาน (2535 : 823-824) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของวิชาชีพครูว่าเป็นวิชาชีพพิเศษที่สังคมยอมรับสาขาหนึ่งทั้งนี้พิจารณาจากเกณฑ์วิชาชีพครู ดังต่อไปนี้

1. วิชาชีพครู เป็นวิชาชีพที่เป็นกิจกรรมที่ใช้วิถีทางแห่งปัญญาใช้วิชาความรู้เฉพาะด้าน การสอนก็เป็นกิจกรรมทางปัญญา เป็นการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม ทักษะต่างๆ ไปสู่ผู้เรียนครูต้องใช้ศาสตร์ และศิลป์แห่งวิชาชีพ อันเป็นวิทยาการเฉพาะด้าน

2. การประกอบวิชาชีพครู เป็นกิจกรรมที่ให้บริการแก่สังคมที่เฉพาะเจาะจง การสอนเป็นการให้บริการแก่สังคม เพื่อพัฒนาสมาชิกใหม่ในสังคมให้ดำรงตนอยู่ได้ เป็นกิจกรรมสำคัญที่เป็นรากฐานของสังคม เป็นวิชาชีพหลักที่เป็นแหล่งกำเนิดของอาชีพต่าง ๆ ในสังคม

3. การประกอบวิชาชีพครูอยู่บนพื้นฐานทางทฤษฎีทางวิทยาการของศาสตร์แต่ละสาขาที่ประยุกต์มาเป็นการปฏิบัติ การสอนเป็นการผสมผสานวิทยาการมากมายทั้งปรัชญาการศึกษา ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา หลักการสอน การประเมินผลการศึกษา เป็นต้น

4. การเข้าสู่การวิชาชีพครู ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องเตรียมตัวในการศึกษาวิชาชีพจากวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย เป็นระยะเวลาที่มากพอสมควรและใช้ระยะเวลาในการฝึกฝนอบรมในสถาบันผลิตครูไม่น้อยกว่า 4 ปีจึงจะสำเร็จการศึกษาออกไปทำการสอนได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาและวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นใดได้

5. วิชาชีพแต่ละสาขาจะกำหนดมาตรฐานวิชาชีพขึ้นมีจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติตน ตลอดจนมาตรฐานและคุณภาพในการประกอบวิชาชีพของมวลสมาชิก

6. ผู้ประกอบวิชาชีพครู มีเอกสิทธิ์และเสรีภาพทางวิชาชีพ มีเอกสิทธิ์ในการตกลงใจและตัดสินใจที่จะใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหา มีเอกสิทธิ์ในการกำหนดวิธีสอน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตร

7. สมาชิกแห่งวิชาชีพมีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพ ที่เป็นอิสระในการควบคุมจรรยาบรรณมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ และสามารถลงโทษสมาชิก ตลอดจนส่งเสริมความก้าวหน้าของวิชาชีพ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 บัญญัติให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติและพัฒนาวิชาชีพครู และเมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งนี้เป็น มาตรา 53 ได้กำหนดให้มี องค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา และมาตรา 73 บัญญัติว่าให้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2483 เพื่อให้เป็นไปตามสาระสำคัญดังกล่าวและเพื่อสืบทอดประวัติศาสตร์และเจตนารมณ์ของการจัดตั้งคุรุสภาให้เป็นสภาวิชาชีพครูต่อไป จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 12 มิถุนายน 2546 โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้มีสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาเรียกว่า “คุรุสภา” มีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2549 : 9-11) และมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้คือ 1. กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ 2. ควบคุมความประพฤติ และการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ 3. ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอประกอบวิชาชีพ 4. พักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาต 5. สนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ 6. ส่งเสริม สนับสนุน ยกย่อง และผดุงเกียรติผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา 7. รับรองปริญญา ประกาศนียบัตร หรือวุฒิบัตรของสถาบันต่างๆ ตามมาตรฐานวิชาชีพ 8. รับรองความรู้และประสบการณ์ทางวิชาชีพ รวมทั้งความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาของประเทศไทย 9. ส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ 10. เป็นตัวแทนผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาของประเทศไทย 11. ออกข้อบังคับคุรุสภาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามภารกิจที่กำหนดในกฎหมาย 12. ให้คำปรึกษาหรือเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายหรือปัญหาการพัฒนาวิชาชีพ 13. ให้คำแนะนำหรือเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพหรือการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศต่างๆ 14. กำหนดให้มีคณะกรรมการเพื่อกระทำการใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคุรุสภา และ 15. ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคุรุสภา

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าวิชาชีพครูนั้นได้ว่าเป็นวิชาชีพระดับสูง ฉะนั้นผู้อยู่ในวิชาชีพ จะต้องมีความซื่อสัตย์และมุ่งมั่นในการทำหน้าที่ของครูอย่างแท้จริง ในงานวิจัยนี้จะเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู ตามความคาดหวังของผู้ประกอบวิชาชีพครู ในด้านการปฏิบัติงานใน

หน้าที่ ด้านจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านสมรรถนะของครู และด้านการเตรียมตัวที่จะอยู่ในสังคมแห่งการเรียนรู้

3.5.1 คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู

ภารกิจที่ครูต้องปฏิบัติงานหรือกระทำตามความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่มีต่อศิษย์ ต่อสถาบันวิชาชีพ ต่อสังคมทุกระดับ โดยบทบาทหน้าที่หลักของครูต่อศิษย์คือการสอนเพื่อให้ศิษย์ มีความรู้ มีความสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จากภารกิจของครูที่กล่าวมาข้างต้น ย่อมเป็นสิ่งที่บ่งชี้ได้ว่าครูเป็นผู้สร้างสรรค์สังคม ประเทศชาติ และโลก トラบใดที่สังคมมนุษย์ยังผลิตสมาชิกใหม่ให้แก่สังคม สังคมก็ยังคงต้องการครูที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อช่วยพัฒนาประเทศทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ให้มีคุณภาพและศักยภาพสูงสุด แต่ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย ภารกิจของครูในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูก็จะมีรายละเอียดแตกต่างกันไปตามยุคนั้นๆ

ในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพครูทั่วโลกไม่ว่าในประเทศไทยหรือในต่างประเทศ ก็ได้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ โดย (Ujlakyné Szűcs Éva. 2009 : 1) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษนี้ ต้องปรับเปลี่ยนไป ครูจะไม่ทำหน้าที่บรรยายความรู้เช่นอดีต แต่ครูจะต้องมีความรู้และมีการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ครูต้องรู้ความต้องการของผู้เรียนและผู้เรียนก็ต้องเข้าใจจุดประสงค์ของครู ครูต้องให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้ รู้จักเลือกใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ครูต้องให้ผู้เรียนใช้อินเทอร์เน็ตและให้ผู้ปกครองช่วยสอดส่องดูแล ครูต้องให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง และครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ต้องสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ และครูจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นผู้เรียนที่สามารถพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการอีกท่านหนึ่งกล่าวถึงบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ในลักษณะเดียวกัน คือ ในโลกปัจจุบันที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ฉะนั้นครูต้องสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนได้ เน้นการให้ผู้เรียนรู้จักเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศ แต่อย่างไรก็ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมยังมีความสำคัญที่ครูต้องปลูกฝังให้ผู้เรียน แต่ในขณะเดียวกัน ครูต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์ หรือ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวด้วย ครูต้องใช้ผลจากงานวิจัยมาช่วยการจัดการเรียนการสอน ใช้ลักษณะการสอนที่แตกต่างกับผู้เรียนที่หลากหลาย เน้นเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ ครูต้องทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงเพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียน ครูต้องเปิดโลกทัศน์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกาภิวัตน์ ครูมิใช่ถ่ายทอดความรู้อย่างเดียวแต่ต้องทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และเน้นการกระทำ (Ingrid Veira. 2010 : 1)

จากสาระการปฏิรูปและกระแสสังคม เศรษฐกิจบ่งชี้วิสัยทัศน์ พบว่าในโลกยุคใหม่ในสังคมแห่งการเรียนรู้ ครูจะต้องมีบทบาทหน้าที่ซับซ้อนขึ้น ครูจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์และก้าวหน้า สถานการณ์โลก จะต้องเป็นผู้มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ ครูจะต้องจัดระบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา คือ ต้องสอนโดยยึดพื้นฐานความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก ครูในอนาคตจึงต้องมีมาตรฐานคุณภาพในระดับครูมืออาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคมในระดับสูง ดังนั้น ครูจะต้องเตรียมพร้อมสำหรับสังคมยุคใหม่ ที่จะ

ปรับเปลี่ยนไปทั้งในปัจจุบันและในอนาคตโดยเชื่อว่าครูในปัจจุบันและอนาคตจะต้องมีคุณลักษณะโดดเด่น ดี เก่ง ทันโลกและเป็นครูมืออาชีพ (โณทัย อุดมบุญญาภภาพ. 2554 : 3)

อย่างไรก็ตามไม่ว่าโลกจะพัฒนาไปเช่นใด การปฏิบัติในหน้าที่สำคัญของครูที่ขาดไม่ได้ บทบาทหนึ่ง คือ บทบาทในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียน โดยปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุน บทบาทครูที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนในปัจจุบัน ได้แก่ การบริหารจัดการ การวางแผนอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อการพัฒนาผู้เรียน ความตระหนักถึงการสร้างคนดีสู่สังคม การสร้างบรรยากาศของความร่มเย็น บุคลิกภาพและความสามารถเฉพาะตัวของครู ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี การจัดการเรียนการสอนที่ตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดึงดูดความสนใจของผู้เรียนในด้านคุณธรรม การหางบประมาณในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ เป็นต้น

3.5.2 คุณลักษณะด้านจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพครู

จรรยาบรรณวิชาชีพครู หรือ จรรยาบรรณครู คือ กฎแห่งความประพฤติสำหรับสมาชิกวิชาชีพครู ซึ่งองค์กรวิชาชีพครูเป็นผู้กำหนด และสมาชิกในวิชาชีพทุกคนต้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด หากมีการละเมิดจะมีการลงโทษ (พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. 2554 : 1)

คุรุสภาได้สรุปจรรยาบรรณของวิชาชีพไว้ 5 ประการ จำแนกตามการปฏิบัติหน้าที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 51-52) ดังนี้

1. จรรยาบรรณต่อตนเอง คือ ครูต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาด้านวิชาชีพบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจสังคม และการเมืองอยู่เสมอ
2. จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ คือ ครูต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ
3. จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ คือ ครูต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจ แก่ศิษย์ และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า ครูต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัย ที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ ครูต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ
4. จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ คือ ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ
5. จรรยาบรรณต่อสังคม คือ ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ส่วนในด้านมาตรฐานวิชาชีพครู คุรุสภาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบของครู เป็นไปในทิศทางเดียวกันไว้ 12 มาตรฐาน (อุบล เลี้ยววาริณ 2554 : 44) ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารลิขสิทธิ์สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาด้านตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการ

เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุม ปฏิบัติการ เป็นต้นทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาด ด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้นในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่นๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือ เตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมือ อุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ จุดประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวร หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ตามสภาพความแตกต่างของบุคคล ด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการได้รับการพัฒนาและเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน
2. เทคนิค วิธีการ หรือ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้นๆ
3. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดกับผู้เรียน
4. ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และ ร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน การร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึง การตระหนักในความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สืบค้น จัดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียน และการจัดกิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวร เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของครูอีกแบบหนึ่ง ที่จะนำเอาวิกฤติต่างๆ มาเป็นโอกาสในการพัฒนา ครูจำเป็นต้องมองมุมต่างๆ ของปัญหา แล้วผันมุมของปัญหาไปในทางการพัฒนา กำหนดเป็นกิจกรรมในการพัฒนาของผู้เรียน ครูจึงต้องเป็นผู้มองมุมบวกในสถานการณ์ต่างๆ ได้ กล่าวที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ มีสติในการแก้ปัญหา มิได้ตอบสนองปัญหาต่างๆ ด้วยอารมณ์หรือแค้นแบบตรงตัว ครูสามารถมองหามุมในทุกๆ โอกาส มองเห็นแนวทางที่นำไปสู่ผลก้าวหน้าของผู้เรียน

3.5.3 คุณลักษณะด้านสมรรถนะของครู

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้ให้ความหมายของสมรรถนะว่าเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร กล่าวคือ การที่บุคคลจะแสดงสมรรถนะใดสมรรถนะหนึ่ง จะต้องมียอดประกอบของความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ (สำนักงาน ก.พ. 2548 : 4)

จากความหมายของสมรรถนะดังกล่าวข้างต้น เมื่อนำมาโยงกับผู้ประกอบวิชาชีพครู สมรรถนะความเป็นครูจึงหมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพครู คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กำหนดสมรรถนะที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูจำเป็นต้องมีอีก 2 ด้าน ฉะนั้น สมรรถนะที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูพึงมีจึงประกอบด้วย 1) สมรรถนะหลัก 2) สมรรถนะประจำสายงาน 3) สมรรถนะตามมาตรฐานความรู้เชิงวิชาชีพ 4) สมรรถนะตามมาตรฐานประสิทธิภาพวิชาชีพครู โดยจะกล่าวลำดับต่อไปนี้ (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา. 2550 : 21-23)

1. สมรรถนะหลัก (core competency) สมรรถนะหลักเป็นสมรรถนะร่วมที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมี เพราะเป็นสมรรถนะพื้นฐานของบุคลากรที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานในทุกตำแหน่งหน้าที่ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย 4 สมรรถนะ คือ

1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นเพื่อให้งานสำเร็จ ถูกต้อง สมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานและพัฒนาผลงานให้มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

1.2 การบริการที่ดี หมายถึง ความตั้งใจที่จะปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้รับบริการ เช่น นักเรียน ครู ผู้ปกครองพึงพอใจ

1.3 การพัฒนาตนเอง หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ พร้อมทั้งติดตามศึกษาองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในวงวิชาการและวิชาชีพ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

1.4 การทำงานเป็นทีม หมายถึง ความร่วมมือร่วมใจ สนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ ให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และกลุ่มคนที่หลากหลายได้ และมีภาวะผู้นำ ผู้ตามที่ดี

2. สมรรถนะประจำสายงาน (functional competency) สมรรถนะประจำสายงาน หมายถึง สมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละตำแหน่ง เช่น ผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ ทำให้สามารถปฏิบัติงานในสายงาน นั้น ๆ ได้สำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งสมรรถนะประจำสายงานของครูนั้นประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือ

2.1 การจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ความรู้ลึกเรื่องเนื้อหาสาระ เทคนิคกระบวนการจัดการเรียนรู้ การสร้าง การเลือก การใช้ สื่อแหล่งเรียนรู้และนวัตกรรมทางการศึกษา ตลอดจนการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

2.2 การพัฒนาผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แก่ผู้เรียน ทั้งคุณธรรม จริยธรรม ทักษะชีวิต สุขภาพพลานามัย ความเป็นประชาธิปไตย ความเป็นไทย รวมไปถึงการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน หมายถึง ความสามารถในการกำกับดูแลชั้นเรียน สร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ จัดทำข้อมูลสารสนเทศประจำชั้นและประจำวิชา

2.4 การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การวิจัย คือ ความสามารถในการคิดแยกแยะ ทำความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ แล้วสรุปเป็นกฎเกณฑ์ หลักการ สามารถรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ อย่างเป็นระบบเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน

2.5 การสร้างความร่วมมือกับชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อดึงชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3. สมรรถนะตามมาตรฐานความรู้เชิงวิชาชีพครู สมรรถนะในด้านนี้เป็นสมรรถนะในการปฏิบัติงานในวิชาชีพครูซึ่งมีคุณลักษณะเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะ 9 ด้าน ดังนี้คือ

3.1 สมรรถนะครูด้านภาษาและเทคโนโลยี ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีสมรรถนะด้านภาษาและเทคโนโลยี ดังนี้ 1) สามารถใช้ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาไทย เพื่อการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง 2) สามารถใช้ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เพื่อการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง และ 3) สามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน

3.2 สมรรถนะครูด้านการพัฒนาหลักสูตร ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีสมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ 1) สามารถวิเคราะห์หลักสูตร 2) สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่าง

หลากหลาย และ 3) สามารถประเมินหลักสูตรได้ทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตร 4) สามารถจัดทำหลักสูตร

3.3 สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) สามารถนำประมวลรายวิชามาจัดทำแผนการเรียนรู้รายภาคและตลอดภาค 2) สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 3) สามารถเลือกใช้ พัฒนา และสร้างสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 4) สามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และจำแนกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินผล

3.4 สมรรถนะครูด้านจิตวิทยา ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีสมรรถนะด้านจิตวิทยา ดังนี้ 1) เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน 2) สามารถช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนรู้และพัฒนาได้ตามศักยภาพแห่งตน 3) สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และ 4) สามารถส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

3.5 สมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ดังนี้ 1) สามารถวัดและประเมินผลได้ตามสภาพความเป็นจริง และ 2) สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร

3.6 สมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการในชั้นเรียน ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีสมรรถนะด้านการบริหารจัดการในชั้นเรียน ดังนี้ 1) มีภาวะผู้นำ 2) สามารถบริหารจัดการในชั้นเรียน 3) สามารถสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพ 4) สามารถใช้การประสานประโยชน์ และ 5) สามารถนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการ

3.7 สมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษา ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีสมรรถนะด้านการวิจัยทางการศึกษา ดังนี้ 1) สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และ 2) สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน

3.8 สมรรถนะครูด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ดังนี้ 1) สามารถเลือกใช้ ออกแบบ สร้าง และปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี 2) สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี และ 3) สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.9 สมรรถนะครูด้านความเป็นครู ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีสมรรถนะด้านความเป็นครู ดังนี้ 1) รัก เมตตา และปรารถนาดีต่อผู้เรียน 2) อดทนและรับผิดชอบ 3) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ 4) มีวิสัยทัศน์ 5) ศรัทธาในวิชาชีพครู และ 6) ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู

4. สมรรถนะตามมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีสมรรถนะตามมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพครู ดังต่อไปนี้

4.1 สมรรถนะครูด้านการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูจะต้องมีการฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนโดยต้องมีสมรรถนะด้านประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้ 1) สามารถศึกษาและแยกแยะผู้เรียนได้ตามความแตกต่างของผู้เรียน 2) สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ 3) สามารถฝึกปฏิบัติการสอนตั้งแต่การจัดทำแผนการสอน ปฏิบัติการสอน ประเมินผล และปรับปรุง และ 4) สามารถจัดทำโครงการทางวิชาการ

4.2 สมรรถนะครูด้านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีสมรรถนะด้านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ดังนี้ 1) สามารถจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ 2) สามารถประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน 3) สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน และ 4) สามารถจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน

3.5.4 คุณลักษณะด้านการเตรียมตัวอยู่ในสังคมแห่งการเรียนรู้

สังคมแห่งการเรียนรู้ คือ สังคมที่มีลักษณะ 1) เรียนรู้เกี่ยวกับสังคม และวิชาการที่สังคมเปลี่ยนแปลง 2) มีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ของตนเอง 3) สมาชิกทุกคนในสังคมมีการเรียนรู้ และ 4) เรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพของการเรียนรู้อย่างเป็นประชาธิปไตย Merricks (2010 : 123)

Griffin & Brownhill (2010 : 55) ได้ให้ความหมายของสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์แนวคิดจากนักวิชาการประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสวีเดน และประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์เป็น 3 แนวทาง ตามมุมมองด้านมนุษยวิทยา ด้านเทคโนโลยี และด้านการเมืองแบบประชาธิปไตย ดังนี้คือ 1) ในมุมมองด้านมนุษยวิทยา สังคมแห่งการเรียนรู้จะให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม โดยเห็นว่าสังคมแห่งการเรียนรู้คือ คุณค่าหรือค่านิยม (values) ในด้านต่างๆ ที่ให้แก่การเรียนรู้ โดยสังคมแห่งการเรียนรู้จะทำให้คนในสังคมเป็นผู้มีวัฒนธรรมมีความสามารถในการเลือกและตัดสินใจเอง 2) ในมุมมองด้านเทคโนโลยี สังคมแห่งการเรียนรู้คือ พัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นส่วนสำคัญต่อรูปแบบของชีวิตในหน้าที่การงาน ครอบครัว ชุมชน โดยสังคมแห่งการเรียนรู้ต้องการผู้ที่สามารถควบคุมดูแลตัวเองได้ เรียนรู้วิธีเรียนและการนำไปใช้ 3) ในมุมมองด้านการเมืองระบอบประชาธิปไตย สังคมแห่งการเรียนรู้คือ การเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมและได้รับโอกาสการเรียนรู้อย่างทั่วถึง โดยทำให้เป็นผู้มีความพึงพอใจในตนเอง และในขณะเดียวกันก็ยอมรับฟังและพร้อมที่จะเรียนรู้จากผู้อื่นด้วย

กล่าวโดยสรุป สังคมแห่งการเรียนรู้ คือ สังคมที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่ใช้ความรู้เป็นฐาน กระตุ้นให้สมาชิกในสังคมมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในสังคมและกับสังคมอื่นๆ โดยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3.6 คุณลักษณะวิชาชีพครู

คุณลักษณะของครูที่ดีตามทัศนะของสุมน อมรวิวัฒน์ (2554 : 1-2) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีของบุคคลที่จะประกอบวิชาชีพครูดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้มีความรอบรู้ดี การเป็นผู้มีความรอบรู้ หมายถึง การมีความรู้หรือความเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ ซึ่งได้ศึกษาเล่าเรียนมาจากวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี มีความเชื่อมั่นในวิชาการแต่ไม่หยิ่งผยองว่าตนมีความรู้สูง

2. เป็นผู้ที่มีอารมณ์ขัน การเป็นผู้ที่มีอารมณ์ขัน คือ การเป็นผู้ที่สามารถในการรับรู้ ซาบซึ้ง หรือสามารถแสดงความรู้สึกในสิ่งที่ทำให้ขำขันหรือสนุกสนาน

3. การเป็นผู้มีความยืดหยุ่น หมายถึง การเป็นผู้ที่มีความรู้สึกไวต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปรับเปลี่ยน

4. เป็นผู้ที่มีวิญญานครู บุคคลที่มีวิญญานครูโดยแท้จริงแล้ว จะเป็นผู้ที่มีความรักในตัวเด็ก และยินดีในการกิจทางการสอน

5. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ การมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณลักษณะที่สำคัญมากสำหรับคนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นครูอาจารย์ ครูอาจารย์ที่มีความซื่อสัตย์จริงใจเมื่อบอกนักเรียนว่าจะทำอะไรก็จะพยายามทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ

6. เป็นผู้สามารถทำให้เข้าใจได้รวบรัดชัดเจน ซึ่งเป็นความสามารถในการสื่อสาร เป็นเรื่องของ การใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน และเป้าหมายสำคัญของการศึกษาประการหนึ่งก็คือ เพื่อช่วยให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสารได้รวบรัดชัดเจน

7. เป็นคนเปิดเผย การเป็นคนเปิดเผย คือ การเป็นคนที่ได้ใจจะเปิดเผยเรื่องราวที่ตนมีอยู่ให้ผู้อื่นรับรู้ ครูอาจารย์ที่เปิดเผยสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของตนเพื่อแสดงเป็นตัวอย่าง หรือเปิดเผยความรู้สึกในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในสถานการณ์ที่กำหนด

8. เป็นผู้มีความอดทน การเป็นผู้มีความอดทนในที่นี้ แสดงถึงความเป็นบุคคลที่มีความเพียรพยายามหรือขยันขันแข็ง น้อยคนนักที่จะมีคุณสมบัติข้อนี้เพียงพอ กล่าวคือ นักวิจัย นักปฏิบัติการต่าง ๆ พยายามเสนอแนะเทคนิคการเรียนการสอนจำนวนมากมาย เพื่อให้ครูอาจารย์นำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มต่างๆ ซึ่งอาจจะทำให้ครูอาจารย์เกิดความขัดข้องใจ ขณะที่ต้องรับภาระกับนักเรียนจำนวนมากๆ ดังนั้น ครูอาจารย์จึงต้องมีความอดทน ในการสอนนักเรียนในชั้นเรียน และจะต้องอดทนต่อการเรียนรู้ ความก้าวหน้าทีละเล็กละน้อยวันต่อวันของนักเรียนมากกว่าที่จะหวังผลเหมือนการแสดงละครที่เห็นผลในทันทีทันใด

9. เป็นผู้กระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีงาม ครูอาจารย์ควรเป็นบุคคลที่กระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นพิเศษ เพราะเด็กและเยาวชนต้องการแบบอย่าง การกระทำที่ถูกต้องดีงาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตน ปัจจุบันแบบกระสวนพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กจำนวนมาก มักจะได้มาจากแบบอย่างที่มาจากโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือเพื่อนบ้าน แบบอย่างบางประการ ที่ได้มาจากสื่อมวลชนอาจจะดีแต่ก็มีพฤติกรรมบางอย่างที่ลอกเลียนมาเป็นไปในทางลบ เยาวชนที่ขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา ป่วยตายายและไม่ได้แบบอย่างที่ดีงามจากครูอาจารย์มักจะปฏิบัติตัวไปในทางเสื่อมเสียตามที่ตนเองได้ตัดสินใจ ดังนั้นครูอาจารย์ควรระลึกอยู่เสมอว่าการกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ๆ ที่ตนเองรับผิดชอบเป็นสิ่งหนึ่งที่ดีที่สุดที่ครูอาจารย์สามารถให้ความช่วยเหลือสังคม

10. เป็นผู้ที่มีความสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีไปปฏิบัติได้ การนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาเล่าเรียนในสถาบันการศึกษาไปใช้ในโรงเรียนจริงๆ ให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก ดังนั้น ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครู จึงพยายามให้นักศึกษาครูได้มีประสบการณ์ในการสอนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นักศึกษาครูจะต้องพยายามมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริงๆ ในห้องเรียนให้มากและพยายามไต่ถามข้อข้องใจ จากอาจารย์ที่มีประสบการณ์จากผู้บริหาร จากผู้ปกครองและจากนักเรียน เป็นต้น

11. เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในเมื่อเราได้กำหนดตัวของเราเองเพื่อการสอนแล้ว ดังนั้น วิธีที่ดีที่สุดต่อการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ตนเอง ก็คือการทดสอบตัวเอง และพัฒนาความเชื่อมั่นในประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับการสอนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การได้รับข้อสังเกต ในทางบวกจากงานที่ได้กระทำสำเร็จลงด้วยดี จะช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นของบุคคลได้อย่างดี

12. เป็นผู้มีความสามารถพิเศษ ในศิลปะและวิทยาการหลายๆ ด้าน ครูอาจารย์ที่ประสบความสำเร็จ ส่วนมากมิได้มีความรู้เพียงอย่างเดียว แม้ว่าผู้ประกอบวิชาชีพครูจะได้เลือกเรียนวิชาสาขาใดสาขาหนึ่งเป็นวิชาเอก เช่น การประถมศึกษา ดนตรีศึกษา สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ หรืออื่น ๆ มาแล้วก็ตามยังคงต้องเรียนรู้เรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

13. เป็นผู้แต่งกายเรียบร้อย สะอาด สวมใส่เสื้อผ้า และมีสุขอนามัยส่วนตัว เสื้อผ้าอาภรณ์ที่ได้ออกแบบมาด้วยราคาแพง ๆ มิใช่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู สิ่งสำคัญอยู่ที่ความสะอาดเรียบร้อย และสวมใส่เสื้อผ้าซึ่งมีความเหมาะสมกับความเป็นครูหรือเหมาะสม ถูกต้องตามรูปแบบที่ทางสถานศึกษากำหนด สุขภาพอนามัยส่วนตัวของครูก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง หากครูมีร่างกายสกปรก สุขภาพไม่ดี ย่อมก่อให้เกิดปัญหาในการสอน ครูที่มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ จะช่วยสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนได้มากขึ้น

นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ (2550 : 22) ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นครูและธรรมิกกราชาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยมีการวิเคราะห์คุณธรรมเบื้องหลังพระราชกรณียกิจในด้านคุณธรรมความเป็นครู โดยแยกเป็น 3 ด้าน คือ คุณธรรมด้านคุณสมบัติของครู คุณธรรมด้านความสามารถในการสอน และคุณธรรมด้านการทำหน้าที่ครู พบว่า

ด้านที่ 1 คุณธรรมด้านคุณสมบัติของครู ประกอบด้วย

1. คุณธรรมของครูในฐานะผู้สอน ได้แก่ ความมีเมตตากรุณาต่อผู้เรียน ความใส่ใจเห็นประโยชน์ของผู้เรียน ความหนักแน่น มีหลักการ และความเป็นต้นแบบหรือเป็นแบบอย่างที่ดี

2. คุณธรรมของครูในฐานะผู้เรียน ได้แก่ การมีความพากเพียรในการเรียนรู้ทั้งสาระทฤษฎี และวิชาการสอน การฝึกฝนและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความรู้จริงในสิ่งที่เรียน และมีคุณสมบัติด้านความรู้จริงที่สามารถทดสอบได้

3. คุณธรรมของครูในฐานะผู้พัฒนา ได้แก่ การมีพรหมวิหาร การมีความพร้อมในการสังเคราะห์ด้วยสิ่งของ ด้วยวาจา ด้วยกำลัง ด้วยสามัคคี มีความพร้อมร่วมประชุมรับฟังความเห็นผู้อื่น และเอาใจใส่ช่วยเหลือพัฒนาคนและสังคม

ด้านที่ 2 คุณธรรมด้านความสามารถในการสอน ได้แก่ การรู้และกำหนดเป้าหมายในการสอน การวิเคราะห์และรู้จักผู้เรียน การคิดสรรสิ่งที่ประโยชน์มาสอนให้เหมาะกับผู้เรียน การสอนอย่างมีสมาธิ มีความอดทนในการสอน การสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การสอนเป็นลำดับขั้นตอน ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย สามารถสอนสิ่งยากให้เข้าใจได้ง่าย มีการประเมินการสอน และสามารถสอนให้รู้แจ้งจนสามารถนำไปสอนผู้อื่นได้

ด้านที่ 3 คุณธรรมด้านการทำหน้าที่ครู ได้แก่ การทำหน้าที่สอนศิษย์ให้เป็นคนดี สอนศิษย์ให้รู้แจ้ง โดยไม่ปิดบัง ยกย่องความดีของศิษย์ให้ปรากฏ และสร้างเครื่องค้ำจุนให้ศิษย์

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กำหนดให้แนวทางการปฏิบัติ มาจนถึงปัจจุบันนี้มีทั้งหมด 9 ข้อ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2554 : 1-4) ดังต่อไปนี้

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ หมายถึง ครูควรให้ความเอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า ตอบสนองต่อความต้องการ ความถนัด ความสนใจของศิษย์อย่างจริงใจ สอดคล้องกับการเคารพ การยอมรับ การเห็นอกเห็นใจต่อสิทธิพื้นฐานของศิษย์เป็นที่ไว้วางใจเชื่อถือและชื่นชมได้ เป็นผลไปสู่การพัฒนารอบด้านอย่างเท่าเทียมกันพฤติกรรมที่ครูแสดงออก ได้แก่

1.1 สร้างความรู้สึกเป็นมิตร เป็นที่พึ่งพาและไว้วางใจได้ของศิษย์แต่ละคนและทุกคน เช่น ให้ความเป็นกันเองกับศิษย์ รับฟังปัญหาของศิษย์ และให้ความช่วยเหลือศิษย์ ร่วมทำกิจกรรมกับศิษย์เป็นครั้งคราวตามความเหมาะสม สนทนาได้ถามทุกข์สุขของศิษย์

1.2 ตอบสนองข้อเสนอและการกระทำของศิษย์ในทางสร้างสรรค์ และตามสภาพปัญหา ความต้องการและศักยภาพของศิษย์แต่ละคนและทุกคน เช่น สนใจคำถามและคำตอบของศิษย์ทุกคน ให้โอกาสศิษย์แต่ละคนได้แสดงออกตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของศิษย์ รับการนัดหมายของศิษย์เกี่ยวกับการเรียนรู้ก่อนงานอื่น

1.3 เสนอและแนะแนวทางการพัฒนาของศิษย์แต่ละคนและทุกคนตามความถนัด ความสนใจ และศักยภาพของศิษย์ เช่น มอบหมายงานตามความถนัด จัดกิจกรรมหลากหลายตามสภาพความแตกต่างของศิษย์เพื่อให้แต่ละคนประสบความสำเร็จอยู่เสมอ แนะนำแนวทางที่ถูกให้แก่ศิษย์ปรึกษาหารือกับครู ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน เพื่อหาสาเหตุและวิธีแก้ปัญหของศิษย์

1.4 แสดงผลงานที่ภูมิใจของศิษย์แต่ละคน และทุกคนทั้งในและนอกสถานศึกษา เช่น ตรวจผลงานของศิษย์อย่างสม่ำเสมอ แสดงผลงานของศิษย์ในห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติการ ประกาศหรือเผยแพร่ผลงานของศิษย์ที่ประสบความสำเร็จ

2. ครูต้องอบรมสั่งสอนฝึกฝนสร้างเสริมความรู้ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ครูต้องอบรมสั่งสอนฝึกฝนสร้างเสริมความรู้ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ หมายถึง การดำเนินงานตั้งแต่การเลือกกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งผลต่อการพัฒนาในตัวศิษย์อย่างแท้จริง การจัดให้ศิษย์มีความรับผิดชอบและเป็นเจ้าของการเรียนรู้ตลอดจน การประเมินร่วมกับศิษย์ในผลการเรียนและการเพิ่มพูนการเรียนรู้ภายหลังบทเรียนต่างๆ ด้วยความปรารถนาที่จะให้ศิษย์แต่ละคนและทุกคนพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพและตลอดไปพฤติกรรมที่ครูแสดงออก ได้แก่

2.1 อบรม สั่งสอน ฝึกฝน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนาศิษย์อย่างมุ่งมั่นและตั้งใจ ตัวอย่างเช่น สอนเต็มเวลา ไม่เบียดบังเวลาของศิษย์ ไม่ไปหาผลประโยชน์ส่วนตน เอาใจใส่ อบรม สั่งสอนศิษย์จนเกิดทักษะในการปฏิบัติงาน อุทิศเวลาเพื่อพัฒนาศิษย์ตามความจำเป็นและเหมาะสม ไม่ละทิ้งชั้นเรียนหรือขาดการสอน

2.2 อบรม สั่งสอน ฝึกฝนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนาศิษย์อย่างเต็มศักยภาพ เช่น เลือกใช้วิธีการที่หลากหลายในการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของศิษย์ ให้ความรู้โดยไม่ปิดบัง เปิดโอกาสให้ศิษย์ได้ฝึกปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ สอนเต็มความสามารถและด้วยความเต็มใจ กำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย พัฒนาขึ้น ลงมือจัด เลือกกิจกรรมที่น่าสู่ผลจริงประเมิน ปรับปรุงให้ได้ผลจริง และภูมิใจเมื่อศิษย์มีการพัฒนา

2.3 อบรม สั่งสอน ฝึกฝน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนาศิษย์ด้วยความบริสุทธิ์ใจ เช่น สั่งสอนศิษย์โดยไม่ปิดป้องหรือปิดบัง อำพราง อบรมสั่งสอนศิษย์โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง และมอบหมายงานและตรวจผลงานด้วยความยุติธรรม

3. ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง การแสดงออกอย่างสม่ำเสมอของครูที่ศิษย์สามารถสังเกตรับรู้ได้เอง และเป็นการแสดงที่เป็นไปตามมาตรฐานแห่งพฤติกรรมระดับสูงตามค่านิยมคุณธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม พฤติกรรมที่ครูแสดงออก ได้แก่

3.1 ตระหนักว่าพฤติกรรมการแสดงออกของครูมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของศิษย์ อยู่เสมอ เช่น รมั้ดระวังในการกระทำและการพูดของตนเองอยู่เสมอ ไม่โกรธง่ายหรือแสดงอารมณ์ อุนเฉียวต่อหน้าศิษย์ มองโลกในแง่ดี เป็นต้น

3.2 พุดจาสุภาพและสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับศิษย์และสังคม เช่น ไม่ พุดคำหยาบหรือก้าวร้าว ไม่นินทาหรือพุดจาส่อเสียด พุดชมเชยให้กำลังใจศิษย์ด้วยความจริงใจ

3.3 กระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับคำสอนของตนและวัฒนธรรมประเพณี อันดีงาม ตัวอย่างเช่น ปฏิบัติตนให้มีสุภาพและบุคลิกภาพที่ดีอยู่เสมอ แต่งกายสะอาด วางตน เหมาะสมกับกาลเทศะ แสดงกิริยามารยาทสุภาพเรียบร้อยอยู่เสมอ ตรงต่อเวลา แสดงออกซึ่งนิสัยที่ดี ในการประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน สามัคคี มีวินัย รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดลอม

4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคมของ ศิษย์การไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของ ศิษย์ หมายถึง การตอบสนองต่อศิษย์ในการลงโทษหรือให้รางวัล หรือการกระทำอื่นใดที่นำไปสู่การ ลดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และการเพิ่มพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาพฤติกรรมที่ครูแสดงออก ได้แก่

4.1 ละเว้นการกระทำที่ทำให้ศิษย์เกิดความกระเทือนต่อจิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมของศิษย์ เช่น ไม่นำปมด้อยของศิษย์มาล้อเลียน ไม่ประจานศิษย์ ไม่พุดจาหรือ กระทำการใดที่เป็นการซ้ำเติมปัญหาหรือข้อบกพร่องของศิษย์ ไม่นำความเครียดมาระบายต่อศิษย์ไม่ว่าจะด้วยคำพุดหรือสีหน้า ท่าทาง ไม่ลงโทษศิษย์ เกินกว่าเหตุ

4.2 ละเว้นการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและร่างกายของศิษย์ เช่น ละเว้นการ กระทำที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและร่างกายของศิษย์ ไม่ทำร้ายร่างกายศิษย์ ไม่ลงโทษศิษย์เกินกว่า ระเบียบกำหนด ไม่จัดหรือปล่อยปละละเลยให้สภาพแวดล้อมเป็นอันตรายต่อศิษย์ ไม่ใช้ศิษย์ทำงาน เกินกำลังความสามารถ

4.3 ละเว้นการกระทำที่สกัดกั้นพัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคมของ ศิษย์ เช่น ไม่ตัดสินคำตอบถูกผิดโดยยึดคำตอบของครู ไม่ดุด่าซ้ำเติมศิษย์ที่เรียนช้า ไม่ขัดขวางโอกาส ให้ศิษย์ได้แสดงออกทางสร้างสรรค์ และไม่ตั้งฉายาในทางลบให้แก่ศิษย์

5. ครูไม่แสวงหาผลประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่การไม่ แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ศิษย์กระทำการ ใดอันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ หมายถึง การไม่กระทำการใดที่จะได้มาซึ่งผลตอบแทน เกินสิทธิที่พึงได้จากการปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบตามปกติพฤติกรรมที่ครูแสดงออก ได้แก่

5.1 ไม่รับหรือแสวงหาอามิสสินจ้างหรือผลประโยชน์อันมิควรจากศิษย์ เช่น ไม่หา รายได้จากการนำสินค้ามาขายให้ศิษย์ ไม่ตัดสินผลงานหรือผลการเรียนโดยมีสิ่งแลกเปลี่ยน ไม่บังคับ หรือสร้างเงื่อนไขให้ศิษย์มาเรียนพิเศษเพื่อหารายได้

5.2 ไม่ใช้ศิษย์เป็นเครื่องมือหาประโยชน์ให้กับตนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย วัฒนธรรม ประเพณีขนบธรรมเนียม หรือความรู้สึกของสังคม เช่น ไม่นำผลงานของศิษย์ไปแสวงหากำไรส่วนตน ไม่ใช้แรงงานศิษย์เพื่อประโยชน์ส่วนตน ไม่ใช้หรือจ้างวานศิษย์ไปทำสิ่งผิดกฎหมาย

6. ครูยอมพัฒนาดนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนา ทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอการพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้าน บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ หมายถึง การใฝ่รู้ ศึกษาค้นคว้า ริเริ่มสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์ และทันต่อการ

เปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี สามารถพัฒนาบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์พฤติกรรมที่ครูแสดงออก ได้แก่

6.1 ใส่ใจศึกษาค้นคว้า ริเริ่ม สร้างสรรค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับวิชาชีพอยู่เสมอ เช่น หาความรู้ จากเอกสาร ตำรา และสื่อต่าง ๆ อยู่เสมอ จัดทำและเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ตามโอกาส เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา หรือฟังการบรรยายหรืออภิปรายทางวิชาการ

6.2 มีความรอบรู้ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ สามารถนำมาวิเคราะห์ กำหนดเป้าหมาย แนวทางพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การอาชีพและเทคโนโลยี เช่น นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การเมืองอยู่เสมอ วางแผนพัฒนาตนเองและพัฒนางาน

6.3 แสดงออกทางร่างกาย กิริยา วาจา อย่างสง่างาม เหมาะสมกับกาลเทศะ เช่น รักษาสุขภาพและปรับปรุงบุคลิกภาพอยู่เสมอ มีความเชื่อมั่นในตนเอง แต่งกายสะอาดเหมาะสมกับกาลเทศะและทันสมัย และมีความกระตือรือร้น

7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู หมายถึง การแสดงออกด้วยความชื่นชม และเชื่อมั่นในอาชีพครูด้วยตระหนักว่าอาชีพนี้เป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีความสำคัญและจำเป็นต่อสังคม ครูพึงปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและภูมิใจ รวมทั้งปกป้องเกียรติภูมิของอาชีพครู เข้าร่วมกิจกรรม และสนับสนุนองค์กรวิชาชีพครู พฤติกรรมที่ครูแสดงออก ได้แก่

7.1 ครูเชื่อมั่น ชื่นชม ภูมิใจในความเป็นครูและองค์กรวิชาชีพครูว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อสังคม เช่น ชื่นชมในเกียรติและรางวัลที่ได้รับ และรักษาไว้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย ยกย่องชมเชยเพื่อนครูที่ประสบผลสำเร็จเกี่ยวกับการสอน เผยแพร่ผลสำเร็จของตนเองและเพื่อนครู แสดงตนว่าเป็นครูอย่างภาคภูมิใจ

7.2 เป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพครู และสนับสนุน หรือเข้าร่วม หรือเป็นผู้นำในกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครู เช่น ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดขององค์กร ร่วมกิจกรรมที่องค์กรจัดขึ้นเป็นกรรมการหรือคณะทำงานขององค์กร

7.3 ปกป้องเกียรติภูมิของครูและองค์กรวิชาชีพ เช่น เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของครูและองค์กรวิชาชีพครู เมื่อมีผู้เข้าใจผิดเกี่ยวกับวงการวิชาชีพครูก็ชี้แจงทำความเข้าใจให้ถูกต้อง

8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์การช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์ หมายถึง การให้ความร่วมมือ แนะนำปรึกษาช่วยเหลือแก่เพื่อนครูทั้งเรื่องส่วนตัว ครอบครัว และการทำงานตามโอกาสอย่างเหมาะสม รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนโดยการให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางวิธีการปฏิบัติตน ปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน พฤติกรรมที่ครูแสดงออก ได้แก่

8.1 ให้ความร่วมมือแนะนำ ปรึกษาแก่เพื่อนครูตามโอกาสและความเหมาะสม เช่น ให้คำปรึกษาการจัดทำผลงานทางวิชาการ ให้คำแนะนำการผลิตสื่อการเรียนการสอน

8.2 ให้ความช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์สิ่งของแก่เพื่อนครูตามโอกาสและความเหมาะสม เช่น ร่วมงานกุศลช่วยทรัพย์ เมื่อเพื่อนครูเดือนร้อนจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

8.3 เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน รวมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางวิธีการปฏิบัติตน ปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เช่น แนะนำแนวทางการป้องกันและกำจัดมลพิษ ร่วมกิจกรรมตามประเพณีของชุมชน

9. ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย การเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย หมายถึง การริเริ่มดำเนินกิจกรรม สนับสนุนส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย โดยรวบรวมข้อมูล ศึกษาวิเคราะห์ เลือกสรรปฏิบัติตน และเผยแพร่ศิลปะ ประเพณี ดนตรี กีฬา การละเล่น อาหาร เครื่องแต่งกาย เพื่อใช้ในการเรียน การสอน การดำรงชีวิตตนและสังคมพฤติกรรมที่ครูแสดงออก ได้แก่

9.1 รวบรวมข้อมูลและเลือกสรรภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่เหมาะสมมาใช้จัด กิจกรรมการเรียนการสอน เช่น เชิญบุคคลในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ จัดการเรียนการสอน นำศิษย์ไปศึกษาในแหล่งวิทยาการชุมชน

9.2 เป็นผู้นำในการวางแผนดำเนินการเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและ วัฒนธรรม เช่น ฝึกการละเล่นท้องถิ่นให้แก่ศิษย์ จัดตั้งชมรม สนใจศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น จัดทำ พิพิธภัณฑสถานศึกษา

9.3 สนับสนุนส่งเสริมเผยแพร่และร่วมกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนอย่าง สม่าเสมอ เช่น รมรงค์การใช้สินค้าพื้นเมือง เผยแพร่การแสดงศิลปะพื้นบ้าน และร่วมงานประเพณี ของท้องถิ่น

9.4 ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อนำผลมาใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน เพลงกล่อม เด็กตำนานและความเชื่อถือ นำผลการศึกษาวิเคราะห์มาใช้ในการเรียนการสอน

ปัจจุบันครูสภาได้สรุปจรรยาบรรณของวิชาชีพไว้ 5 ประการ จำแนกตามการปฏิบัติหน้าที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 51-52) ดังนี้

1. จรรยาบรรณต่อตนเอง คือ ครูต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจสังคม และการเมืองอยู่เสมอ

2. จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ คือ ครูต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและ เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

3. จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ คือ ครูต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจ แก่ศิษย์และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า ครูต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะและ นิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความ เป็น ปฏิกิริยาต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการ ครูต้อง ให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่ง หน้าที่โดยมิชอบ

4. จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ คือ ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่าง สร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

5. จรรยาบรรณต่อสังคม คือ ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และ ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เอกสารนี้เป็นเอกสารของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๓๖ จังหวัดนครราชสีมา ไม่ควรเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
Bonni Gourneau (2005 : 1) คุณลักษณะวิชาชีพครู ประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 5 ด้าน ดังนี้

1. ความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น (Demonstrating Caring and Kindness)
2. การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ (Sharing Responsibility)

3. การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น (Sensitively Accepting Diversity)
4. การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น (Fostering Individualized Instruction)
5. การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ (Encouraging Creativity)
1. ความมีเมตตา กรุณา และปรารถนาดีต่อผู้อื่น (Demonstrating Caring and Kindness)
- 1.1 ความหมายของความมีเมตตา กรุณา และปรารถนาดีต่อผู้อื่น

Hosking (2007 : 1) ให้ความหมาย ความเมตตา ว่าเป็น ความเห็นอกเห็นใจอย่างลึกซึ้ง ซึ่งทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นให้บรรเทาความเจ็บปวด หรือความโชคร้าย พระมหาบุญเรือน ปถกโร (2542 : 3) กล่าวว่า เมตตา คือ ความรัก ความปรารถนาดีความเป็นมิตร ความผูกมิตร ความเป็นผู้รักใคร่สนิทกัน ความอนุเคราะห์ ตลอดจนความไม่พยายาบปองร้ายต่อกันและกัน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือความรักแท้กับความรักเทียม ซึ่งความรักแท้ หมายถึง ความรักที่บริสุทธิ์ไม่เจือด้วยตัณหาหรือราคะ เป็นความรักที่ต้องการให้โดยไม่มีเงื่อนไขเป็นความรักที่ประกอบด้วยปัญญา ไม่มีความต้องการ เป็นความรักที่ไม่แปรผันไปตามสถานการณ์ ส่วนความรักเทียม หมายถึง ความรักที่ไม่บริสุทธิ์เจือด้วยตัณหาหรือราคะ เป็นความรักที่เกิดจากอารมณ์ ความต้องการมีเงื่อนไข ผันแปรเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ เป็นความรักที่มีจุดบกพร่องที่จะต้องพัฒนาไปสู่ความรักแท้

พระมหาวง ทิวาโร (2548 : 1) กล่าวว่า เมตตา เป็นความรักที่บริสุทธิ์ ไม่ใช่ความรักที่มุ่งสนองความต้องการของตัวเองเป็นที่ตั้ง แต่มุ่งเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่บุคคลและสัตว์อื่น โดยไม่คำนึงว่าเขาจะสนองความดีของเราหรือไม่ โดยพยัญชนะ เมตตา หมายถึง ความสนิทสนม เว้นจากราคะ แต่โดยนัยแล้ว หมายถึงความปรารถนาความสุขความเจริญเพื่อผู้อื่น เป็นลักษณะของการมุ่งให้สรรพสัตว์ทั้งหลายอยู่อย่างไม่มีเวรไม่มีภัย ไม่เบียดเบียนกัน ไม่ประทุษร้ายกัน ให้อยู่ดีมีความสุขตามสมควรแก่ฐานะของตน

กันยารัตน์ รินศรี (2549 : 3) เมตตา หมายถึง ความรัก ความปรารถนาดี เป็นความรักที่บริสุทธิ์ ไม่เจือปนด้วยกิเลสตัณหา เกิดจากจิตที่ไม่โกรธ หรือ ออโทสเจตสิก และปรารถนาให้สัตว์ทั้งหลายมีความสุขด้วย

นันท ธีข (2542 : 1) กล่าวว่าความเมตตา คือ ความรักที่แท้ ความรักที่เป็นความตั้งใจและความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นเบิกบาน เป็นสุข ซึ่งจะบ่มเพาะได้หากบุคคลฝึกฝนการเฝ้าดูและการรับฟังอย่างตั้งใจ เพื่อให้เห็นและมีความเข้าใจถึงความต้องการ ตลอดจนความทุกข์ทรมานของผู้อื่น

ประภาศรี สีหอำไพ (2543 : 63) กล่าวว่าความเมตตา กรุณาต้อง

1. แบ่งปันในสิ่งที่ตนมีอยู่จนเกินความจำเป็นอย่างเหมาะสมตามกำลังของตน
2. เสียสละในสิ่งที่ตนมีหรือผู้ที่จำเป็นกว่า แม้จะทำให้ตนขาดสิ่งนั้นไป
3. ช่วยเหลือเมื่อเห็นผู้อื่นประสบทุกข์ภัยด้วยความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล
4. ยินดีกับความสุขความสำเร็จที่ผู้อื่นได้รับ
5. เห็นใจ ปลอดภัย ให้กำลังใจและหาหนทางช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมิได้คิดเป็นลิขสิทธิ์ และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. ให้อภัยผู้ที่ทำผิด ไม่ผูกอาฆาตพยายาบาท
7. ไม่ขูดรีดเอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่น
8. บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ความเมตตา กรุณา คือ พฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวกับการแสดงความช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสุข และช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ตามความสามารถของตน

1.2 ความสำคัญความมีเมตตา กรุณา และปรารถนาดีต่อผู้อื่น

ในสังคมใดก็ตามที่บุคคลมีความเมตตา กรุณาน้อย สังคมนั้นย่อมจะมีปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความทุกข์ยาก การกดขี่ข่มเหงรังแกซึ่งกันและกัน ฟั่น ดอกบัว (2542 : 297) กล่าวว่า หากทุกคนมีเมตตาต่อกัน การล่วงละเมิดศีล 5 ก็จะไม่เกิดขึ้น กล่าวคือ เมื่อมีเมตตาปราณีต่อผู้อื่นก็จะไม่ทำร้ายผู้อื่นหรือสัตว์อื่น เมื่อมีเมตตา ก็จะไม่นักไม่โกงทรัพย์สินของผู้อื่น เพราะจะทำให้เขาเดือดร้อน เมื่อมีเมตตา ก็จะไมแย่งคู่ครองของผู้อื่น เพราะเป็นการทำลายเกียรติของผู้อื่น เมื่อมีเมตตา ก็จะไม่หลอกลวง ไม่ใส่ร้ายไม่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด เมื่อมีเมตตา ก็จะไมค้ำดันหรือเหยียดคนอื่น ยำบ่าให้แกใคร เพราะจำทำให้คนอื่นเดือดร้อน เพราะฉะนั้นเมตตาจึงเป็นรากฐานของธรรมทั้งหลาย คนเมื่อมีเมตตา ก็ย่อมมีความปรารถนาดีซึ่งกันและกัน จึงไม่เบียดเบียนทำร้ายกันในทุกรูปแบบ เมื่อคนเราไม่เบียดเบียนทำร้ายกัน สังคมก็สงบสุข

วารสารเพื่อปลูกฝังศีลธรรมแก่สถาบันครอบครัวและสถาบันศึกษา (2544 : 20) เมตตาธรรม ควรจะเป็นนิโรธและพื้นฐานให้คนไทยและชาวโลกทุกเชื้อชาติ ศาสนา ได้ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะเมตตาธรรม เป็นธรรมสากลที่ทุกศาสนาต้องยึดเป็นข้อวัตรปฏิบัติของศาสนิกชนอยู่แล้วจึงถือเป็นจุดร่วมกันทุกศาสนาที่ศาสนิกชนทั่วโลกจะยึดถือปฏิบัติร่วมกันได้และมีผลทำให้เกิดสันติสุขทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคมในที่สุดจากความสำคัญของความเมตตา กรุณาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า ความเมตตา กรุณาเป็นหลักธรรมให้คนเราปฏิบัติตนอยู่ในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นและทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า ความมีเมตตา กรุณา และปรารถนาดีต่อผู้อื่น คือความปรารถนาดีความเป็นมิตร ความผูกมิตร ความเป็นผู้รักใคร่สนิทกัน ความอนุเคราะห์ ตลอดจนความไม่พยายาทำร้ายต่อกันและกัน มีเมตตา กรุณา พฤติกรรมหลัก คือ มีความสนใจและห่วงใยในการเรียนและความประพฤติของนักเรียน ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้ ไม่นิ่งดูตายและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ ให้ความรักความเอาใจใส่ช่วยเหลือดูแลนักเรียนให้ได้รับความสุขและพ้นทุกข์ เป็นกันเองกับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกเปิดเผยไว้วางใจ และเป็นที่พักพิงของนักเรียน เมตตา กรุณาโดยไม่หวังผลตอบแทน ไม่คิดทวงคืนจากศิษย์ กระทำอย่าง ไม่ขาดตอนและไม่ลดละ ทำเพราะรู้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องควรทำ ให้เพราะรู้ว่าเป็นสิ่งที่ ควรให้ ไม่ว่าจิตใจของครู ในขณะนั้น จะเป็นอย่างไร บ่อของความเมตตา กรุณา ในใจของครู ยิ่งมั่นคง เต็มเปี่ยม พร้อมที่จะเผื่อแผ่ไหลหลั่งเจือจานลูกศิษย์ได้เสมอ

2. การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ (Sharing Responsibility)

2.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลซึ่งแสดงออกโดยมีความสนใจ เอาใจใส่ ตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายด้วยความพากเพียรพยายาม อดทนต่ออุปสรรคใดๆ ที่ขัดข้อง มีการวางแผนงานอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ขวัญฤดี ขำซ้อน สัตย์. 2542 : 21 และ อมรรวณ แก้วผ่อง. 2542 : 65) รวมถึงให้ความสำคัญที่จะกระทำตามสิ่งที่ตนเอง ได้เคยพูดหรือให้คำมั่นสัญญาไว้ อีกทั้งมีความซื่อสัตย์ เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ และมีวินัย ในตนเอง (ยินดี ตรีศักดิ์หิรัญ. 2542 : 40) ยอมรับผลกระทำของตนด้วยความเต็มใจโดยรับทั้งความผิดและความชอบจากการกระทำนั้นๆ (ปริยา ชัยนิยม. 2542 : 9) ถึงแม้ว่าผลที่ปรากฏออกมา จะประสบความสำเร็จหรือไม่ ก็ยอมรับผลนั้นด้วยความเต็มใจพร้อมทั้งมุ่งมั่นพยายามที่จะแก้ไขปรับปรุงให้

ดีขึ้น (สุทธิพงศ์ บุญผดุง. 2541 : 22) ทั้งนี้ความรับผิดชอบจะเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานอย่างสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมจรรยาและตามกฎเกณฑ์ของสังคม แม้ว่าจะไม่มีการใช้อำนาจในการบังคับควบคุมก็ตาม (ลักขณา สะแกคุ้ม. 2543 : 34)

2.2 ประเภทของความรับผิดชอบ

รุ่งทิพา กันหาทิพย์ (2543 : 141-142) ได้แบ่งประเภทของความรับผิดชอบตามลักษณะความหมายไว้อย่างสอดคล้องดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. ความรับผิดชอบต่อสังคม

ซึ่งแต่ละประเภทยังมีรายละเอียดดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรับรู้ฐานะและบทบาทของตนที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมซึ่งจะต้องดำรงตนอยู่ในสภาพที่ช่วยเหลือตนเองได้โดยที่บุคคลควรที่จะวิเคราะห์และแยกแยะว่าสิ่งใดถูกหรือผิด เหมาะสมหรือไม่ และมีความสามารถที่จะเลือกตัดสินใจในการเป็นที่ยอมรับของสังคมความรับผิดชอบต่อตนเองแบ่งได้เป็น

1.1 ความรับผิดชอบในด้านการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง คือสามารถเอาใจใส่และระมัดระวังสุขภาพอนามัยของตนเอง ให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ

1.2 ความรับผิดชอบในการหาเครื่องอุปโภคบริโภค คือสามารถจัดหาและดูแลเครื่องใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบเรียบร้อย อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้เหมาะสม

1.3 ความรับผิดชอบในด้านสติปัญญาและความสามารถ คือ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ใฝ่หาความรู้ต่างๆ การฝึกฝนตนเองในด้านประสบการณ์ต่างๆ

1.4 ความรับผิดชอบในด้านความประพฤติ คือ รู้จักประพฤติให้เหมาะสม เป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อย ดำรงตนให้อยู่ในคุณธรรม จริยธรรม

1.5 ความรับผิดชอบในด้านมนุษยสัมพันธ์ คือรู้จักที่จะปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสม

1.6 ความรับผิดชอบในด้านเศรษฐกิจส่วนตัว คือ รู้จักวางแผนและประมาณการใช้จ่ายของตนโดยยึดหลักการประหยัดและอดออม

1.7 ความรับผิดชอบเรื่องการทำงาน คือ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำกิจใดก็ต้องทำให้เรียบร้อยภายในเวลาที่กำหนด

1.8 ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน คือ ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งผลดีหรือในด้านที่เกิดผลเสีย

2.3 ความรับผิดชอบต่อสังคม

ภาระและหน้าที่ของบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกด้วยเหตุที่บุคคลทุกคนเป็นส่วนประกอบของสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมขนาดเล็กจนถึงสังคมขนาดใหญ่ได้แก่ ครอบครัว ชั้นเรียน สถานศึกษา ชุมชน และประเทศชาติตามลำดับ ดังนั้นการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมต้องส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมไม่มากก็น้อยเมื่อบุคคลทุกคนมีภาระหน้าที่ที่จะเกี่ยวพันกับสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่บุคคลจึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อปฏิบัติต่อสังคม 5 ประการ (จันทรา พวงยอด. 2543 : 15) ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปใช้ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยเป็นอย่างสูงและต้องขออภัยเป็นอย่างสูงจากเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.1 ความรับผิดชอบต่อบิดามารดา และครอบครัว ได้แก่ ให้ความเคารพและเชื่อฟัง ช่วยเหลือการทำงานให้เต็มความสามารถในแต่ละโอกาสอันสมควร ประพฤติตนเป็นคนดีตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว และช่วยกันรักษาและเชิดชูชื่อเสียงวงศ์ตระกูล

2.3.2 ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ได้แก่ การให้ความรักแก่เพื่อนเปรียบเสมือนพี่น้องของตนตักเตือนเมื่อเพื่อนกระทำผิดคอยแนะนำให้เพื่อนกระทำในสิ่งที่ถูกต้องช่วยเพื่อนอย่างเหมาะสม และถูกต้อง ไม่เอารัดเอาเปรียบให้อภัยในกรณีที่เกิดความผิดพลาดหรือบาดหมางกัน ใช้ถ้อยคำสุภาพต่อกันด้วยความอ่อนโยน

2.3.3 ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ครู อาจารย์ ได้แก่ การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ไม่หนีเรียน เคารพและเชื่อฟังครู อาจารย์ ช่วยเหลือกิจกรรมงานของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัดรักษาความสะอาด ไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติของสถานศึกษา รักษาและสร้างชื่อเสียงเกียรติยศของสถานศึกษา

2.3.4 ความรับผิดชอบต่อชุมชน ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชน ได้แก่ เคารพและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ หรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือภายในชุมชนของตนช่วยรักษาสาธารณสมบัติ และให้ความร่วมมือในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนไม่ละเลยต่อพลเมืองดี

2.3.5 ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ ได้แก่ ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ ของสังคมรักษาสาธารณสมบัติของชาติ ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของชาติ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รักษาความสามัคคีของคนในชาติ ดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมแห่งความเป็นไทย ความสำคัญของความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติที่ดีอย่างหนึ่ง ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชนไทย นอกจากความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร มีมานะอดทน และความเสียสละอันเป็นคุณลักษณะของพลเมืองดีซึ่งเป็นลักษณะนิสัยและการกระทำที่สอดคล้องกับมาตรฐานและกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ของศาสนาอีกทั้งคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าการฉวยโอกาสเพื่อตนเองความรับผิดชอบจะเป็นกลไกที่สำคัญในการผลักดันให้บุคคลปฏิบัติตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้ มีความเคารพสิทธิของผู้อื่น ซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกในสังคมสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข หากสมาชิกทุกคนในสังคมเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ปัญหาความวุ่นวายต่างๆ ที่สังคมกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน คงไม่เกิดขึ้นดังที่สัญญา สัญญาวิวัฒน์ กล่าวไว้ว่าสังคมจะขาดความสงบสุขเนื่องจากมีบุคคลส่วนหนึ่งของสังคม เป็นผู้ที่ขาดคุณลักษณะของความรับผิดชอบ ความสม่ำเสมอ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ ความพยายามที่จะพึ่งพาตนเอง และลดความต้องการที่จะพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยลง

การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ (Sharing Responsibility) การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบนั้นมีลักษณะคล้ายกับการสร้างพลังให้กับบุคคลอื่น เป็นการทำให้บุคคลที่ปฏิบัติงานเกิดแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) รวมทั้ง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถเพียงพอ (Self-efficacy) ที่จะทำงานนั้นสำเร็จ จากการศึกษาของ Zimmerman (1990 : 3) เชื่อว่ากระบวนการเรียนรู้ควรจัดในลักษณะที่นักเรียนต้องมีความรับผิดชอบสำหรับการเรียนรู้ของพวกเขาเอง นักเรียนควรจะมีอิสระในการคิดและการปฏิบัติ ซึ่งการเรียนรู้ที่รู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบจะทำให้นักเรียนสามารถตัดสินใจได้ว่าตนเองมีระดับความสามารถในการเรียนรู้มากน้อยอยู่ในระดับใด เพื่อสามารถวางแผนการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ คือ การช่วยให้นักเรียนได้มีเป้าหมายของการเรียน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข พ้นจากความทุกข์และความเบื่อหน่ายในการเรียน การมา

เข้าเรียน จะมาเรียนด้วยความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ นักเรียนจะสามารถทุ่มเท มีความอดทน ใช้ศักยภาพและความสามารถที่มีอยู่ในตัวเองได้อย่างเต็มที่ และเมื่อนักเรียนได้ใช้ศักยภาพและความสามารถอย่างเต็มที่แล้ว อาจารย์ก็จะพบว่า การเรียนการสอนเป็นสิ่งที่น่าท้าทาย ห้องเรียนเป็นสถานที่ของความสนุกกับการใช้ปัญญา ได้ค้นพบสิ่งน่าทึ่งใหม่ๆ และมีความสุขกับการสอน เช่นเดียวกับนักศึกษาที่มีความสุขกับการเรียนเช่นกัน

3. การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น (Sensitively Accepting Diversity)

3.1 ความหมายของการยอมรับผู้อื่น

Roger & Shoemaker (1971 : 19) ได้กล่าวว่า กระบวนการยอมรับ เป็นกระบวนการทางจิตใจของแต่ละคน ที่เริ่มตั้งแต่การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีหนึ่งๆ ไปถึงการยอมรับอย่างเต็มที่โดยเปิดเผย

การยอมรับของแต่ละบุคคลนั้นถือว่าการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายไว้มาก เช่น การยอมรับ หมายถึง การที่ได้รับ เรียนรู้โดยผ่านระบบการศึกษา สามารถอธิบายได้โดยผ่านขั้นตอนการรับรู้ การยอมรับจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบการเรียนรู้จะได้ผลก็ต่อเมื่อบุคคลนั้น ได้ทดลองปฏิบัติจนเกิดความแน่ใจว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์ การยอมรับเป็นพฤติกรรมของบุคคลในการที่จะยอมรับเอาสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ตนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีกว่า ทั้งรูปธรรมและนามธรรมไปปฏิบัติด้วยความพอใจ และการยอมรับจะเกิดขึ้นได้โดยผ่านขั้นตอนการเรียนรู้ และได้ทดลองมาขั้นหนึ่งแล้ว โดยมีระยะเวลาในการตัดสินใจรับเอาสิ่งนั้นอาจกินเวลาเป็นปี ๆ การยอมรับเป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งใหม่และเกิดขึ้นในสมอง โดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่ขั้นแรกที่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่ไปจนถึงขั้นยืนยันการตัดสินใจที่กระทำไปแล้วซึ่งนับเป็น การตัดสินใจแบบพิเศษ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นกระบวนการและมีระยะเวลาที่ชัดเจน ปริชา วันดี (2545 : 29) ซึ่งการยอมรับของบุคคลใดเพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ นั้น ตามแนวของ Roger (1962 : 77) จะต้องผ่านกระบวนการยอมรับ (Adoption Process) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นแห่งการรับรู้ (Awareness Stage) เป็นขั้นที่บุคคลตื่นตัวรู้เรื่องราวต่าง ๆ โดยผ่านการสังเกต การฟัง และการพบเห็น แต่ยังไม่รู้รายละเอียดปลีกย่อย
2. ขั้นสนใจและหาความรู้เพิ่มเติม (Interest Stage) เป็นขั้นที่เริ่มความสนใจแสวงหาข่าวสาร รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งใหม่เพิ่มเติม ขั้นนี้แตกต่างจากขั้นตอนแรก เป็นพฤติกรรมเป็นไปในลักษณะที่ตั้งใจ ใช้กระบวนการคิดมากกว่าขั้นแรก
3. ขั้นประเมินค่า (Evaluation Stage) เป็นขั้นที่เริ่มพิจารณาประเมินคุณค่าของสิ่งใหม่โดยเปรียบเทียบผลได้เสีย ขั้นตอนนี้แตกต่างจากขั้นตอนอื่น ๆ ตรงที่เกิดการตัดสินใจที่จะใช้หรือลองของใหม่
4. ขั้นทดลอง (Trial Stage) เป็นขั้นที่บุคคลลองใช้สิ่งใหม่กับสถานการณ์ของตนเพื่อดูความเป็นไปได้ของการใช้ และผลที่เกิดขึ้นจากการใช้ก่อนที่จะยอมรับจริง
5. ขั้นการยอมรับ (Adoption Stage) เป็นขั้นที่บุคคลยอมรับสิ่งใหม่ไปใช้ในสถานการณ์ของตนอย่างจริงจังเต็มที่ ขั้นตอนนี้เมื่อทดลองดูว่าเป็นประโยชน์ต่อตนเองแล้ว ประสพการณ์ที่เกิดขึ้นจะมีอิทธิพลมากที่สุด นอกจากปัจจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการยอมรับ ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ยอมรับนั้น แบ่งได้ 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยด้านลักษณะส่วนตัว เป็นปัจจัยที่ประกอบด้วยสถานภาพส่วนตัว ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้ ทรัพย์สินที่ครอบครอง ความรู้ความสามารถเฉพาะทาง รวมถึงอายุและการศึกษา

2. ปัจจัยด้านพฤติกรรมสื่อสาร พฤติกรรมสื่อสารของแต่ละบุคคลประกอบด้วยการติดตามข่าว ซึ่งมีทั้งข่าวสารที่มาจากแหล่งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ข่าวสารที่มาจากภายนอกชุมชน ความใกล้ชิดกับข่าวสาร

การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น (Sensitively Accepting Diversity) การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียนที่ขาดความมั่นใจในตนเอง หรือนักเรียนที่กำลังคิดจะลองทำสิ่งใหม่ ๆ เด็กอาจจะเกิดมาพร้อมกับพรสวรรค์หรือไม่ก็ตาม แต่คนที่เป็นครูจะต้องตระหนักและเชื่อในสิ่งนั้น ครูที่ดีจะต้องเสริมสร้างสนับสนุนและชื่นชมการทำงานและการทำกิจกรรมของนักเรียนของตน โดยทั่วไปบุคคลจะมีความแตกต่างกันในด้านต่อไปนี้ คือ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านความถนัด ด้านความสนใจ ด้านเจตคติ ด้านแรงจูงใจทางสังคม ด้านค่านิยม ด้านรสนิยม ด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ด้านการศึกษาอบรม ด้านการกระทำและด้านอายุการจัดการเรียนการสอนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามหลักสูตรต้องการ ทั้งพฤติกรรมด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาเองเต็มศักยภาพ แต่เราจะสามารถจัดการเรียนการสอนได้บรรลุวัตถุประสงค์เพียงใดนั้นปัจจัยสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งควรคำนึง คือ ความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และด้านบุคลิกภาพอื่นๆ ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวล้วนส่งผลต่อการเรียนรู้ของบุคคลทั้งสิ้น ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมการผลิตครูจำเป็นต้องให้ผู้ที่จะเข้าสู่อาชีพครูมีความรู้และประสบการณ์ที่มีความหลากหลายรวมทั้งความหลากหลายทางวัฒนธรรม ครูจะส่งผลต่อพฤติกรรมในห้องเรียนโดยเฉพาะทัศนคติของผู้เรียน ครูผู้สอนจำเป็นที่จะต้องใช้รู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและยอมรับความต่างนั้น Nel (1992 : 1)

สรุปได้ว่า การเข้าใจและยอมรับผู้อื่นได้นั้น จะต้องรับรู้ภาพพจน์ผู้อื่นได้ถูกต้อง สามารถรับรู้ จุดดี จุดเด่น และจุดบกพร่องของผู้อื่น ซึ่งสามารถนำแบบอย่างเหล่านั้นมาช่วยปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น และเมื่อรู้จุดบกพร่องของผู้อื่นก็พร้อมที่จะให้อภัยแก่จุดบกพร่องของเขา การเข้าใจและพร้อมที่จะยอมรับบุคคลอื่นเช่นนี้ จะช่วยทำให้เกิดรากฐานการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น

4. การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น (Fostering Individualized Instruction)

4.1 ความหมายของความรู้

อรรถวรรณ อุทัยมณีรัตน์ (2551 : 2) กล่าวถึง ความรู้ คือ กรอบของการประสมประสานระหว่างประสบการณ์ ความรอบรู้ในบริบท และความรู้แจ้งอย่างซ้ำซ้อน เป็นการประสมประสานที่ให้กรอบสำหรับการประเมินค่า และการนำเอาประสบการณ์กับสารสนเทศใหม่ๆ มาผสมรวมเข้าด้วยกัน มันเกิดขึ้น และถูกนำไปประยุกต์ในใจของคนที่มี สำหรับในแง่ขององค์กรนั้น ความรู้ มักจะสั่งสมอยู่ในรูปของเอกสาร หรือแฟ้มเก็บเอกสารต่างๆ รวมถึงสั่งสมอยู่ในการทำงานอยู่ในกระบวนการอยู่ในการปฏิบัติงานและอยู่ในบรรทัดฐานขององค์กรนั่นเอง

4.2 ประเภทของความรู้

บุญดี บุญญาภิกิจ และคณะ (2548 : 3) กล่าวว่าเราสามารถจำแนกความรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ Tacit และ Explicit Knowledge ซึ่งได้รับความนิยมและนำมาใช้อย่างแพร่หลาย คำจำกัดความของความรู้ทั้ง 2 ประเภท มีดังต่อไปนี้

1. ความรู้ซ่อนเร้น (Tacit Knowledge) คือ ความรู้ที่อยู่ในตัวของแต่ละบุคคลเกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ หรือพรสวรรค์ต่างๆ ซึ่งสื่อสารหรือถ่ายทอดในรูปตัวเลข สูตร หรือลายลักษณ์อักษรได้ยาก ความรู้ชนิดนี้พัฒนาและแบ่งปันกันได้ และเป็นความรู้ที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน

2. ความรู้เด่นชัด (Explicit Knowledge) คือ ความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผล สามารถรวบรวมและถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่างๆ ได้ เช่น หนังสือ คู่มือ เอกสาร และรายงานต่างๆ ซึ่งทำให้คนอื่นสามารถเข้าถึงได้ง่าย

ความรู้ทั้ง 2 ประเภท มีวิธีการจัดการที่แตกต่างกัน คือ การจัดการ “ความรู้เด่นชัด” จะเน้นไปที่การเข้าถึงแหล่งความรู้ ตรวจสอบ และตีความได้ เมื่อนำไปใช้แล้วเกิดความรู้ใหม่ ก็นำมาสรุปไว้เพื่อใช้อ้างอิง หรือให้ผู้อื่นเข้าถึงได้ต่อไป ส่วนการจัดการ “ความรู้ซ่อนเร้น” นั้น จะเน้นไปที่การจัดเวทีเพื่อให้มีการแบ่งปันความรู้ที่อยู่ในตัวผู้ปฏิบัติ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอันนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ที่แต่ละคนสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ต่อไป ความรู้ทั้ง 2 ประเภทสามารถเปลี่ยนสถานะระหว่างกันได้ตลอดเวลา บางครั้งความรู้ที่ซ่อนเร้นก็ออกมาเป็นความรู้เด่นชัด และบางครั้งความรู้เด่นชัดก็เปลี่ยนไปเป็นความรู้ซ่อนเร้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์

นฤมล พุกขศิลป์ และพัชรา หาญเจริญกิจ (2543 : 12) แบ่งความรู้ออกเป็นหลายประเภทดังนี้

1. ความรู้ก่อนประสบการณ์ (Priori Knowledge) คือความรู้ที่ไม่ต้องอาศัยประสบการณ์
2. ความรู้หลังประสบการณ์ (Posteriori Knowledge) คือ ความรู้ที่เกิดหลังจากที่มีประสบการณ์แล้ว
3. ความรู้โดยประจักษ์ (Knowledge by Acquaintance) คือ ความรู้ที่เกิดจากสิ่งที่ถูกรู้ซึ่งปรากฏโดยตรงต่อผู้รู้ผ่านทางหู ตา จมูก ลิ้น หรือ กาย
4. ความรู้โดยบอกกล่าว (Knowledge by Description) คือ ความรู้ที่เกิดจากคำ บอกเล่า
5. ความรู้เชิงประจักษ์ หรือความรู้เชิงประสบการณ์ (Empirical Knowledge) คือ ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ หรือความรู้หลังประสบการณ์
6. ความรู้โดยตรง (Immediate Knowledge) คือ ความรู้ที่ได้รับโดยสัมผัสทั้ง 6 คือ เห็น ได้ยิน กลิ่น รส สัมผัส และรับรู้ทางใจ
7. ความรู้เชิงประจักษ์ หรือ ความรู้เชิงวัตถุวิสัย (Objective Knowledge) คือ ความรู้ที่เกิดจากเหตุผล หรือประสบการณ์ที่สามารถอธิบาย หรือทดสอบให้ผู้อื่นรับรู้ได้อย่างที่ตนรู้
8. ความรู้เชิงอัตวิสัย หรือความรู้เชิงจิตวิสัย (Subjective Knowledge) คือ ความรู้ที่เกิดจากการประสบด้วยตนเอง และตนไม่สามารถอธิบายได้ หรือทดสอบให้ผู้อื่นรับรู้ได้

สุวรรณ เจริญเสาวภาคย์ (2548 : 3) กล่าวว่า ความรู้ สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน เกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ หรือพรสวรรค์ต่างๆ อธิบายออกมาได้ยาก แต่สามารถพัฒนา และแบ่งปันได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น ลิขสิทธิ์เป็นของเจ้าของเอกสาร และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ความรู้ที่ชัดแจ้ง ความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผล สามารถถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่างๆ ได้ เช่น หนังสือ คู่มือ เอกสาร

อรรณพ อุทัยมณีรัตน์ (2551 : 2) ได้จัดแบ่งประเภทของความรู้ไว้ ดังนี้

1. ความรู้ภายนอก เป็นความรู้ที่ได้จากการแสดงความคิดเห็น ความเชื่อของบุคคลในการทำงาน
2. ความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ เป็นความรู้ที่มาจากแหล่งความรู้อื่นๆ ภายนอกตัวบุคคล และแหล่งความรู้ต่างๆ
3. ความรู้ที่ไม่อยู่เฉพาะที่ เป็นความรู้ที่เป็นอิสระ สามารถถ่ายทอดได้จากบุคคลไปสู่องค์กร หรือจากองค์กรไปสู่องค์กร

การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น (Fostering Individualized Instruction) ความลำบากใจของครูเมื่อต้องเขียนแผนการสอนก็คือ การหาวิธีดึงความสนใจของเด็กออกจากเกม คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต รายการโทรทัศน์ รายการดนตรี ฯลฯ ครูจะต้องพยายามสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนโดยการสร้างสรรค์กิจกรรมและบทเรียนที่จะดึงดูดความสนใจจากผู้เรียน เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ถ้าเทียบการเรียนรู้เป็นเสมือนการเดินทาง เด็กแต่ละคนต่างก็มีเส้นทางการเดินที่แตกต่างกันไปตามความสนใจ ไม่ได้มีเพียงเส้นทางเดียว ถนนหลายสายนำไปสู่สถานที่หลากหลาย นักเรียนมีสิทธิที่จะเดินทางไปพร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวกหรือการเสริมแรงให้กำลังใจจากครูที่รออยู่ที่ถนนตรงหน้า ครูทุกคนจะต้องมีรอยยิ้มและทัศนคติในแง่บวกที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการเรียนรู้อย่างที่ทราบกันว่าเด็กทุกคนมีความแตกต่างกัน ครูอาจจะต้องทำงานหนักมากขึ้นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เนื้อหาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน และวิธีการสอนที่จะต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ McNergney และ Keller (1999 : 211-212) พบว่าครูส่วนใหญ่ที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องใส่ใจกับความคืบหน้าของนักเรียนและแข่งขันในการหากิจกรรมเพื่อดึงความสนใจให้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในขณะที่ให้คำแนะนำและการยกย่องสำหรับความพยายามและความสำเร็จ

สรุปได้ว่า การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น คือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการได้มาซึ่งความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ แล้วสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดหรือทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ การแบ่งปันความรู้ที่อยู่ในตัวผู้ปฏิบัติ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอันนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ที่แต่ละคนสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ต่อไป

5. การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ (Encouraging Creativity)

5.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคลทุกคนมากบ้างน้อยบ้างตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ถ้าพิจารณาความคิดสร้างสรรค์ในเชิงผลงาน ผลงานนั้นต้องเป็นงานที่แปลกใหม่และมีคุณค่า กล่าวคือใช้ได้โดยมีคนยอมรับถ้าพิจารณาความคิดสร้างสรรค์ในเชิงกระบวนการ กระบวนการคิดสร้างสรรค์ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545 : 14) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นการขยายขอบเขตความคิดออกไปจากกรอบความคิดเดิมที่มีอยู่ สู่ความคิดใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน เพื่อการค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2546 : 7) ได้ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นความสามารถทางสมองที่มีลักษณะ การคิดแบบนอกเนกนัย (Divergent thinking) เน้นความสามารถในการคิดเชิงปริมาณและคุณภาพ นำไปสู่การคิดสิ่งประดิษฐ์แปลกใหม่ และการค้นพบแนวทางในการแก้ปัญหาให้สำเร็จไปด้วยดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปใช้ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อารี พันธมณี (2546 : 153) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นจินตนาการประยุกต์ (Applied Imagination) จินตนาการที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง โดยที่ลักษณะความคิดสร้างสรรค์ดังกล่าวจะนำไปสู่ผลผลิตที่แปลกใหม่และเป็นประโยชน์

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2546 : 7) สรุปไว้ว่าความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงความสามารถของสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายแง่มุม เรียกว่า ความคิดแบบอเนกนัย ซึ่งทำให้เกิดความคิดแปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิม เป็นความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว เกิดการเรียนรู้ เข้าใจ จนเกิดปฏิกิริยาตอบสนองให้เกิดความคิดเชิงจินตนาการ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของความคิดสร้างสรรค์อันจะนำไปสู่การประดิษฐ์หรือคิดค้นสิ่งแปลกใหม่หรือเพื่อการแก้ไขปัญหาซึ่งจะต้องอาศัยการบูรณาการ จากประสบการณ์และความรู้ทั้งหมดที่ผ่านมา

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2546 : 19) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ Guilford ไว้ใกล้เคียงกันว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมอง ที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่า ลักษณะการคิดอเนกนัย หรือการคิดแบบกระจาย (Divergent thinking) ว่าประกอบด้วย

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่แตกต่างไปจากความคิดธรรมดาหรือความคิดง่าย ๆ เป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม อาจเกิดจากการนำความรู้เดิม มาคิดดัดแปลงและประยุกต์ให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น เช่น การคิดเครื่องบินได้สำเร็จได้แนวคิดจากการทำเครื่องร่อน เป็นต้น

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความสามารถในการคิดได้คล่องแคล่วรวดเร็ว และคิดได้ปริมาณมากโดยแบ่งออกเป็น

2.1 ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ คือ ความสามารถในการใช้ถ้อยคำ ได้อย่างคล่องแคล่ว

2.2 ความคิดคล่องแคล่วทางการโยนสัมพันธ์ คือ ความสามารถคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกัน หรือคล้ายกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด

2.3 ความคล่องแคล่วทางการแสดงออก คือ ความสามารถในการใช้สีหรือประโยคกล่าวคือ สามารถที่จำ นำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

2.4 ความคล่องแคล่วในการคิด คือ ความสามารถที่จะคิดสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้คิดหาประโยชน์ของก้อนอิฐมาให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนด

3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภท หลายแบบ หลายทิศทาง แบ่งออกเป็น

3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที คือ ความสามารถที่จะพยายามคิดได้หลายอย่างอย่างอิสระ เช่น คนที่มีความคิดยืดหยุ่นในด้านนี้จะคิดได้ว่าประโยชน์ของก้อนหินมีอะไรบ้างหลายอย่าง ในขณะที่คนไม่มีความคิดสร้างสรรค์จะคิดได้เพียงอย่างเดียวหรือสองอย่างเท่านั้น

3.2 ความคิดยืดหยุ่นทางการดัดแปลง คือ ความสามารถที่จะคิดได้หลากหลาย และสามารถดัดแปลงสิ่งหนึ่งไปเป็นหลายสิ่งได้

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียด เพื่อตกแต่งหรือขยายความคิดหลักให้ได้ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ความคิดละเอียดลออเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างผลงานที่มีความแปลกใหม่ให้สำเร็จ

ปราณี สุรสิทธิ์ (2541 : 51) ได้กล่าวสรุปลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. เป็นตัวของตัวเอง มีความคิดอิสระ ไม่ชอบตามอย่างใคร ไม่ยอมคล้อยตามความคิดเห็นของคนอื่นอย่างง่ายดาย กล้าคิด กล้าแสดงออก ชอบแสดงความคิดเห็น ชอบคลุกคลีในสังคม ถือตัวเองเป็นศูนย์กลาง

2. รักที่จะก้าวไปข้างหน้าเต็มใจทำงานหนัก อุทิศเวลาให้งาน มีความมานะบากบั่นที่จะทำงานยาก และ ซ้ำซ้อนให้สำเร็จจนได้ เปิดรับประสบการณ์อย่างไม่หลีกเลี่ยง มีประสบการณ์อย่างกว้างขวาง มีความเต็มใจเสี่ยง อยากรู้อยากเห็น ตื่นตัวที่จะรับรู้ กระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร มีแรงจูงใจสูง มีอัตมตณทัศน์ (Self concept) สูง

3. ไวต่อปัญหารับรู้และง่าย มองการณ์ไกล มีความสามารถในการคิดหลายแง่ หลายมุม มีความสามารถในการแก้ปัญหา ใช้ความคิดได้อย่างคล่องแคล่วมีความยืดหยุ่น พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีเก่ามาสู่แนวใหม่ หรือวิธีการใหม่ ช่างสงสัยและมีนิสัยที่จะคิดหาคำตอบ

4. มีความสามารถในการใช้สมาธิ มีความสามารถในการพินิจพิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน

5. มีความคิดริเริ่ม ชอบคิด ชอบทำสิ่งที่ซับซ้อนและแปลกใหม่ ชอบความยุ่งยากซับซ้อน และสามารถใช้คำถามซักถามสิ่งที่ต้องการจะรู้

6. ยอมรับในสิ่งที่ไม่แน่นอน และสิ่งที่เป็นข้อขัดแย้ง อดทนต่อสิ่งที่ยังไม่แน่ชัดไม่ขาดกลัวต่อสิ่งที่ยังไม่ทราบ สิ่งทีกลับและน่าสงสัย กลับรู้สึกถึงพอใจและตื่นเต้นที่จะเผชิญกับสิ่งเหล่านั้น

7. มีความอดทนต่อความไม่เป็นระเบียบ ไม่ชอบทำตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ ไม่ค่อยมีความสม่ำเสมอ และไม่ชอบถูกบังคับ

8. มีอารมณ์ขัน ชอบคิดเล่นไปเรื่อย ๆ มีจินตนาการ

ประดัด จันทรสุขศรี (2542 : 3) ได้อธิบายถึงลักษณะบุคคลที่มีความคิดริเริ่มที่ดี และมีการสร้างสรรค์ในการคิดมักจะมีลักษณะชอบการคิดริเริ่มด้วยการตั้งคำถาม ซักถาม นิยมวิธีการแสวงหาทดลอง และต้องการที่จะ ค้นพบความจริง พยายามหาหนทาง ที่จะค้นพบความจริงหรือคำตอบด้วยตนเอง

5.2 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เป็นการช่วยให้บุคคลได้ใช้ความสามารถของตนสร้างสรรค์ตนเอง และสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสม เกิดความพึงพอใจ และมีชีวิตที่เป็นสุข ความคิดสร้างสรรค์จึงควรได้รับการพัฒนา นักวิชาการได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

อารี พันธมณี (2543 : 62) กล่าวว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก็ด้วยการให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าว โดยมีจุดมุ่งหมายให้เด็กได้ฝึกฝนพฤติกรรมดังนี้

1. ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง ให้เด็กได้รู้จักคิดให้ได้ปริมาณมาก หรือคิดให้ได้หลายๆ ความคิดจากโจทย์ที่ครูให้ เช่น ลองบอกครูซิว่า อะไรบ้างที่มีลักษณะกลม ดอกไม้อะไรบ้างที่เป็นสีเหลือง บอกสิ่งของเครื่องใช้ที่คุณแม่ใช้มาให้มากที่สุด เป็นต้น

2. ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ให้เด็กรู้จักคิดให้ได้ปริมาณมาก ยังมีหลายแนวทางหลายประเภทยิ่งดี เช่น ลูกบอล ลูกเทนนิส แบดมินตัน ก็เป็นลูกกลม แต่รูปวงกลมสามารถเป็นจานข้าว เป็นดวงตา เป็นดวงไฟ เหยี่ยว กระถาง เป็นต้น ซึ่งจะเห็นหลากหลายชนิด

3. ความคิดริเริ่ม หมายถึง ความคิดที่แปลกใหม่ ที่ไม่เคยมีหรือไม่ซ้ำกับคนอื่น ๆ เช่น ให้ต่อเติมภาพที่ให้มี ฟังนิทานแล้วต่อเรื่องให้จบ ดูภาพแล้วบอกว่าหลังจากนั้นจะมีอะไรเกิดขึ้น เป็นต้น

4. ความคิดละเอียดลออ หมายถึง ความคิดในรายละเอียดที่นำมาตกแต่งความคิดครั้งแรก ให้ได้ความหมายสมบูรณ์ขึ้น เช่น ต่อเติมเส้นให้เป็นภาพ บรรยายภาพ ต่อเติมวงกลมเป็นภาพเป็นต้น

5. ความคิดจินตนาการ หมายถึง ให้เด็กคิดของตนเองแล้วเล่าเรื่องออกมา เช่น จู่ๆ เห็นเป็นภาพอะไรบ้าง เด็กแต่ละคนจะคิดและตอบไม่เหมือนกัน ซึ่งแล้วแต่การรับรู้ของเด็กแต่ละคนที่อาจแตกต่างกัน

6. การสังเคราะห์ หมายถึง การรวม การผสมผสาน การนำเอาสิ่งเดิมๆ มาผสมผสานให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น เช่น ให้งกลมมา 3 วง ก็อาจเอางกลมมาต่อเป็นรถไฟหรือเด็กอาจจะเอามาวางเป็นภาพขึ้น เป็นต้น

Torrance (1962 ; อ้างใน อารี พันธุ์มณี. 2546 : 166-167) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดตาม และให้ความสนใจต่อคำถามที่แปลกใหม่ ซึ่งเขาเห็นว่าครูไม่ควรมุ่งเพียงคำตอบที่ถูกต้องเพียงอย่างเดียว แต่ควรส่งเสริมให้แก้ปัญหาด้วยการเดาและกระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์ค้นหาและเพื่อพิสูจน์ การเดาโดยใช้พื้นฐานการสังเกตและประสบการณ์ของผู้เรียน

2. ตั้งใจฟังและเอาใจใส่ต่อความคิดแปลกใหม่ของผู้เรียนด้วยใจเป็นกลาง เมื่อผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเรื่องใดแม้จะไม่เคยได้ยินมาก่อนก็อย่าเพิ่งด่วนตัดสินใจ ให้รับฟังไว้ก่อน

3. กระตุ้นหรือรับต่อคำถามที่แปลกใหม่ของผู้เรียนด้วยการตอบคำถามอย่างมีชีวิตชีวาหรือชี้แนะให้ผู้เรียนหาคำตอบจากแหล่งต่างๆ ด้วยตนเอง

4. แสดงและเน้นให้ผู้เรียนเห็นว่าความคิดของเขามีคุณค่า และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจที่คิดต่อไป

5. กระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ควรให้โอกาสและเตรียมการให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ลดการบรรยายลง เพิ่มกิจกรรมที่ทำด้วยตนเองมากขึ้น

6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ค้นคว้าอย่างต่อเนื่องเสมอโดยไม่ต้องใช้วิธีขู่ด้วยคะแนนหรือการสอบ

7. ควรใช้เวลาผู้เรียนในการคิด เพราะการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต้องให้ค่อยเป็นค่อยไป

8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้จินตนาการของตนเอง ยกย่องชมเชยผู้ที่มีจินตนาการแปลกและมีคุณค่า

วนิช สุธารัตน์ (2547 : 263) กล่าวถึงเทคนิคที่ใช้กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในแต่ละคนนั้น มีวิธีการทำให้ความคิดสร้างสรรค์ปรากฏออกมาต้องอาศัยการกระตุ้นอย่างถูกวิธี ดังนี้

1. จะต้องทำตัวให้เป็นบุคคลที่มีความคิดในลักษณะยืดหยุ่น มีความคิดเห็นหลากหลาย ใจกว้าง

2. การพักผ่อน โดยการเดินเล่น เดินช้าๆ ปลดปล่อยความคิด และจิตใจให้เป็นอิสระจากเรื่องทั้งหลาย การพักผ่อนแบบผ่อนคลาย

3. การกระตุ้นโดยการเริ่มจากงานที่แต่ละคนสนใจเป็นพิเศษ คิดทำสิ่งแปลก ๆ จากงานประจำได้สำเร็จ ความคิดสร้างสรรค์จะเพิ่มพูนขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตของเจ้าของลิขสิทธิ์

4. การพยายามเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่ซ้ำซาก จำเจ จะทำให้มองเห็นความเปลี่ยนแปลง

5. การทำสมาธิหรือการทำจิตใจให้สงบด้วยการทำสมาธิและวิปัสสนาจากแนวคิดการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สรุปได้ว่าครูสามารถส่งเสริม และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้

โดยการจัดบรรยากาศแบบผ่อนคลาย การทำจิตใจให้สงบ ยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดในรูปแบบที่หลากหลาย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

5.3 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

Torrance (1962 : 1) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้ทุกเพศทุกวัย เช่น วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ แม้ว่าผลจากการศึกษาจะพบว่าเด็กมีความคิดสร้างสรรค์สูงสุดเมื่ออายุ 4 ปี ก็ได้หมายความว่าความคิดสร้างสรรค์จะไม่พัฒนาในช่วงวัยอื่นๆ ความคิดสร้างสรรค์จะค่อยๆพัฒนาขึ้นจนกระทั่งเด็กเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เป็นต้น วาระียบข้อบังคับ กฎเกณฑ์วัฒนธรรมประเพณีที่เด็กเรียนรู้ ควบคู่กับอายุที่เพิ่มขึ้น หากอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้ออำนวยความคิดสร้างสรรค์ก็ยังคงพัฒนาต่อไป

Anderson and other (1970 : 90) ได้ให้ความเห็นว่าทุกคนเกิดมาพร้อมกับมีศักยภาพทางการคิดสร้างสรรค์ซึ่งสามารถพัฒนาได้ในทุกระดับอายุและทุกสาขาถ้าจัดประสบการณ์ให้เหมาะสม

Mccandless and Evans (1978 : 209) ได้เสนอว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ และสนับสนุนให้เกิดขึ้นในโรงเรียนเพราะ โรงเรียนสามารถส่งเสริมให้มีการพัฒนาได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงคือการสอน การฝึกฝน การอบรม และในทางอ้อมคือการสร้างบรรยากาศและการจัดสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความเป็นอิสระในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Roger (1959 : 1) ที่ว่าความคิดสร้างสรรค์ ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งเปรียบเสมือนกับชาวนาที่สามารถให้ต้นพืชงอกงามออกมาจากเมล็ดได้ก็ต่อเมื่อจัดสิ่งแวดล้อมให้พอเหมาะทั้งอากาศ น้ำ และดิน เมล็ดพืช นั้นจึงงอกออกได้ ความคิดสร้างสรรค์ก็เช่นเดียวกันจะเสริมสร้างขึ้นได้ก็ด้วยการจัดสภาพการณ์และเทคนิควิธีที่เหมาะสม

Hallman (1971 ; อ้างใน ดิลก ดิลกานนท์. 2534 : 21) ให้ข้อเสนอแนะสำหรับครูในการพัฒนาความสามารถในการส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์แก่นักเรียนดังนี้

1. ให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยความคิดริเริ่มของตนเอง ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเป็นผู้ค้นพบ และอยากทดลอง
2. จัดบรรยากาศในการเรียนรู้แบบเสรี ให้นักเรียนมีอิสระในการคิดและการแสดงออกมีอิสระในการศึกษาค้นคว้าในกรอบของความสนใจและความสามารถของเขา ครูต้องไม่กระทำตัวเป็นเผด็จการทางความคิด
3. สนับสนุนให้นักเรียนเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นโดยการให้ข้อมูลข่าวสารที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง
4. ส่งเสริมกระบวนการในการคิดสร้างสรรค์ โดยยั่วให้เด็กเรียนคิดหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในรูปแบบที่แปลกใหม่จากเดิมส่งเสริมจากจินตนาการ ส่งเสริมให้คิดวิธีแก้ปัญหาแปลกใหม่ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนมีความกล้าเสี่ยงทางสติปัญญา
5. ไม่เข้มงวดกับผลหรือคำตอบหรือข้อสรุปที่ได้จากการค้นพบของนักเรียนเกินไป ครูต้องไม่ให้ความสำคัญของความคลาดเคลื่อนเกินไปนักต้องยอมรับว่าความคลาดเคลื่อนและความผิดพลาดนั้นเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้
6. สนับสนุนให้นักเรียนมีความยืดหยุ่นทางสติปัญญา โดยยั่วให้เด็กเรียนคิดหาวิธีหาคำตอบหรือแก้ปัญหาหลายๆ วิธี ด้วยการพยายามคิดหาความหมายใหม่ โดยใช้ประสบการณ์เดิมในบริษัทใหม่ ไม่ให้ยึดมั่นกับประสบการณ์เดิมเพียงด้านเดียว

7. สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักประเมินผลสัมฤทธิ์และความก้าวหน้าด้วยตัวเองให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบ และรู้จักประเมินตนเองพยายามหลีกเลี่ยงการใช้เกณฑ์มาตรฐาน หรือข้อสอบมาตรฐาน

8. ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่ไวต่อการรับรู้สิ่งเร้า ทั้งในด้านความรู้และปัญหาด้านสังคมและบุคคล

9. ส่งเสริมให้นักเรียนตอบคำถามประเภทปลายเปิดที่มีความหมายและไม่มีคำตอบที่เป็นจริงแน่นอนตายตัว คำถามประเภทนี้จะสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม

10. เปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ความคิดและเครื่องมือในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าใจกระบวนการโดยตลอด

11. ฝึกให้นักเรียนต่อสู้ความล้มเหลวและความคับข้องใจ ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ต้องมีความสามารถที่จะอยู่ในสถานการณ์ที่คลุมเครือ และสามารถจัดการกับสถานการณ์เหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม

12. ฝึกให้นักเรียนพิจารณาปัญหาในภาพรวม มากกว่าที่จะพิจารณาปัญหาย่อยให้รู้จักบูรณาการและเข้าใจปัญหาเหล่านั้น

การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ (Encouraging Creativity) เมื่อได้รับโอกาสที่จะได้ปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนจะได้เรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ครูควรประยุกต์การเรียนรู้ที่ใช้ประโยชน์จากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้จะเอื้อต่อการเข้าใจบทเรียนของผู้เรียนนอกจากนี้การใช้ทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ในการวางแผนบทเรียนสามารถระบุทิศทางที่หลากหลายสำหรับครูผู้สอนเพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้ของนักเรียน ทิศนา ขัมมณี (2545 : 85) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการสอนแบบพหุปัญญาว่า ผู้บุกเบิกทฤษฎีการสอนแบบนี้ คือ Howard Gardner นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) โดยเขาได้เขียนหนังสือเรื่อง “Frames of Mind : The Theory of Multiple Intelligences” ซึ่งได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางแนวคิดของเขาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดเกี่ยวกับ “เชาวน์ปัญญา” เป็นอย่างมาก และกลายเป็นทฤษฎีที่กำลังมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางต่อการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนในปัจจุบัน ทฤษฎีพหุปัญญาของ Gardner (1997 : 2) ประกอบด้วย ภาษา (verbal-linguistic), ตรรกะและคณิตศาสตร์ (logical-mathematical), มิติสัมพันธ์ (visual-spatial), ร่างกายและกล้ามเนื้อ (bodily-kinesthetic), ดนตรี (musical), การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (interpersonal), รู้จักและเข้าใจตนเอง (intrapersonal) และเข้าใจหลักธรรมชาติ (naturalistic) ความคิดของการ์ดเนอร์สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่บุคคลทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยมีมาพร้อมตั้งแต่กำเนิด โดยมีองค์ประกอบทางด้านความคิดที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์ในการนำไปสู่การสร้างสิ่งที่แปลกใหม่ที่เป็นความคิดของตนเองต่อไป ลักษณะบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ นักจิตวิทยาและนักวิชาการได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ไว้คล้ายคลึงกัน ดังนั้นการส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ ครูจะต้องจัดการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถ จัดบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการยอมรับ และการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ คิดหา

ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในรูปแบบที่แปลกใหม่จากเดิมส่งเสริมจากคิดจินตนาการ ส่งเสริมให้คิดวิธีแก้ปัญหาแปลกใหม่ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนมีความกล้าเสี่ยงทางสติปัญญา บุคคลที่จัดว่ามีความคิดสร้างสรรค์นั้น เป็นบุคคลที่มีความคล่องแคล่ว ยืดหยุ่นในการคิด มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความอยากรู้อยากเห็น ใฝ่หาความรู้ ชอบค้นคว้า ทดลองทำตามวิธีของตนเอง มีอิสระทางความคิด มากกว่าตามผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผล และมีอารมณ์ขัน จึงทำให้สังคมมองว่าเป็นคนที่แปลก ดังนั้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ นอกจากจะพัฒนาด้านความคิดแล้วยังพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ด้วย

4. ความต้องการจำเป็น

4.1 ความหมายของความต้องการจำเป็น

Stufflebeam and others (1985 : 6-7) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง สิ่งที่ต้องได้รับการตอบสนองหรือก่อให้เกิดประโยชน์เมื่อได้รับการตอบสนอง โดยจำแนกความต้องการจำเป็นตามมุมมองที่แตกต่างกันได้ดังนี้

1. มุมมองของความแตกต่าง (Discrepancy View) เป็นความต้องการจำเป็นที่กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างการกระทำหรือผลการปฏิบัติงานที่ต้องการ กับการกระทำหรือผลการปฏิบัติงานที่สังเกตได้จากการปฏิบัติจริง
2. มุมมองของความเป็นประชาธิปไตย (Democratic View) เป็นความต้องการจำเป็นที่กล่าวถึงความปรารถนาหรือความต้องการของคนส่วนใหญ่ ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มอ้างอิงที่เชื่อถือได้
3. มุมมองของการวิเคราะห์ (Analytic View) เป็นความต้องการจำเป็นที่กล่าวถึงสารสนเทศของสิ่งหนึ่งสิ่งใดในหน่วยงานที่บุคลากรผู้มีความสามารถได้พิจารณาลงความเห็นว่ามีความสำคัญต่อหน่วยงานและจะทำให้เกิดการพัฒนาในหน่วยงาน
4. มุมมองของการวินิจฉัย (Diagnostic View) เป็นความต้องการจำเป็นที่กล่าวถึงสิ่งที่บุคคลได้พิจารณาแล้วว่ามีความบกพร่องหรือขาดหายไป และพิสูจน์ได้ว่าสิ่งที่ขาดหายไบนั้นจะทำให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงาน

Mckillip (1987 : 10) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง การตัดสินคุณค่าของกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาที่พบ และพยายามหาหนทางในการแก้ปัญหา ความหมายดังกล่าวจะเกี่ยวข้องใน 4 ลักษณะ คือ

1. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล
2. เป็นเรื่องเฉพาะของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
3. เป็นเรื่องที่อยู่ในรูปแบบของปัญหาเมื่อผลผลิตไม่เพียงพอ
4. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือการพิจารณาหาหนทางในการแก้ปัญหา

Barrow and Milburn (1990 : 222) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง บางสิ่งบางอย่างที่อาจขาดแคลนหรืออาจจะไม่ขาดแคลนแต่จำเป็นสำหรับวัตถุประสงค์ที่ต้องการบางอย่าง

Witkin and Altschuld (1995 : 4) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น คือความแตกต่างหรือช่องว่าง (Gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างหรือสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและสิ่งที่ควรจะเป็นหรือสภาพที่พึงปรารถนา

Revire and Others (1996 : 219) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น เป็นช่องว่างระหว่างสภาพการณ์ที่เป็นจริงและที่เป็นอุดมคติ ซึ่งเป็นที่รับรู้ทั้งของค่านิยมในชุมชนและยอมรับให้มีการเปลี่ยนแปลงได้

Kaufman (2000 : 47) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น คือผลต่าง (Gap) ระหว่างผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและผลที่ต้องการ

สุวิมล ว่องวานิช (2542 : 2) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น เป็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังหรือสิ่งที่ต้องการ กับสิ่งที่ป็นจริงในปัจจุบัน โดยความแตกต่างที่เกิดขึ้นจะบอกสภาพปัญหาที่เป็นอยู่

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546 : 5) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น คือสภาพความแตกต่างของสิ่งที่ป็นอยู่กับสิ่งที่ควรจะเป็น โดยความแตกต่างที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองหรือดำเนินการแก้ไขเพื่อให้ความต่างนั้นหมดไป

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556 : 107) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไข เนื่องจากยังไม่สามารถกระทำให้สำเร็จตามที่ควรจะเป็นได้

สรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง ช่องว่างระหว่างสภาพการณ์ที่เป็นจริง เป็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังหรือสิ่งที่ต้องการกับสิ่งที่ป็นจริงในปัจจุบัน สิ่งที่บุคคลได้พิจารณาแล้วว่ามีความบกพร่องหรือขาดหายไป และพิสูจน์ได้ว่าสิ่งที่ขาดหายไปนั้นจะทำให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงาน

4.2 การประเมินความต้องการจำเป็น

มีผู้ได้ให้คำจำกัดความของการประเมินความต้องการจำเป็นเอาไว้หลายท่าน ดังนี้

Kaufman and English (1981 : 8) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการที่เป็นทางการซึ่งกำหนดช่องว่างระหว่างผลผลิตหรือผลลัพธ์ในปัจจุบันกับผลลัพธ์ หรือผลผลิตที่เป็นที่ต้องการ และจัดช่องว่างระหว่างผลผลิตหรือผลลัพธ์ในปัจจุบันกับผลลัพธ์หรือผลผลิตที่เป็นที่ต้องการ และจัดช่องว่างเหล่านี้ตามลำดับความสำคัญและเลือกสิ่งที่เห็นว่าสำคัญที่สุดเพื่อแก้ไข้ปัญหา

Witkin and Altschuld (1995 : 10) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ เพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลัง และการตัดสินใจเกี่ยวกับแผนการดำเนินการและการจัดสรรทรัพยากร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546 : 6) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึงกระบวนการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นและสิ่งที่ป็นอยู่ในปัจจุบัน หากมีความขัดแย้งระหว่างความแตกต่างที่พบก็จะชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น

สุวิมล ว่องวานิช (2548 : 62) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลลัพธ์ที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาหรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้น

ปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556 : 107) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการประเมินสภาพปัญหา เพื่อนำมาซึ่งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือโครงการต่าง ๆ

สรุปได้ว่า เป็นกระบวนการที่เป็นทางการซึ่งกำหนดช่องว่างระหว่างผลผลิต หรือผลลัพธ์ในปัจจุบัน กับผลลัพธ์หรือผลผลิตที่เป็นที่ต้องการ และจัดช่องว่างเหล่านี้ตามลำดับความสำคัญและเลือกสิ่งที่เห็นว่าคุณค่าที่สุด การประเมินสภาพปัญหา เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา

4.3 จุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

Witkin and Altschuld (1995 : 10) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นเอาไว้ว่า เป็นการดำเนินการเพื่อมุ่งพัฒนาและปรับปรุงโปรแกรมการบริหารโครงสร้างขององค์กร และการดำเนินการขององค์กรให้ดีขึ้น

สุวิมล ว่องวานิช (2542 : 14) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นเอาไว้ว่า คือความพยายามให้ได้ข้อมูลที่จะช่วยเสริมการวางแผนในการดำเนินงาน ทำให้การพัฒนากิจกรรมหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้นจริง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556 : 108) ได้กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ ตรวจสอบให้ได้ข้อมูลที่เป็นความต้องการที่แท้จริงของหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคล เพื่อนำไปใช้เป็นข้อสนเทศในการวางแผน การบริหารจัดการให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย

สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลที่เป็นความต้องการจำเป็น เพื่อนำมาใช้ในการวางแผน ปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

4.4 ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินกิจกรรมขององค์กร ซึ่งทุกหน่วยงานก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประเมินความต้องการจำเป็น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546 : 8-9) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินความต้องการจำเป็นเอาไว้ ดังนี้

1. ทำให้ทราบปัญหาที่ต้องการแก้ไขตามลำดับความสำคัญ อันจะนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายของการดำเนินงาน
2. ช่วยในการตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. ช่วยลดการสูญเสียของงบประมาณ ทรัพยากร กำลังคนและเวลา
4. เป็นแนวทางในการวางแผน และนำแผนงานมาใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานและการบริหารต่อไป ศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยัง
5. เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงองค์กรและหน่วยงาน
6. ช่วยให้สามารถปฏิบัติหรือดำเนินการได้สอดคล้องตามความต้องการ
7. ช่วยระบุปัญหาที่แท้จริง ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด

8. ช่วยทำให้โครงการหรือหลักสูตรนั้นน่าเชื่อถือและเป็นไปได้สูง และส่งผลให้ได้รับการสนับสนุนเรื่องงบประมาณ

9. ช่วยในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาหลักสูตรที่ชัดเจน

10. เป็นการวิเคราะห์แยกแยะปัญหาชัดเจน ช่วยให้อำนาจหน้าที่หรือรูปแบบการพัฒนาที่ถูกต้อง

11. เป็นการใช่วิธีการทางวิทยาศาสตร์มาช่วยในการแก้ปัญหาแทนการลองผิดลองถูกหรือการกระทำโดยที่ไม่มีหลักเกณฑ์

12. ช่วยให้หน่วยงานประหยัดค่าใช้จ่ายและลดการสูญเสียในระยะยาว

นอกจากนี้ สุวิมล ว่องวาณิช (2548 : 28-29) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็นที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน ดังนี้

1. การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นเครื่องมือบริหารที่มีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถกำหนดแผนงานที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน ป้องกันการสูญเสียทรัพยากรกับการดำเนินงานที่ไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์การดำเนินงานอย่างแท้จริง

2. ผลที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็น เป็นข้อมูลที่สะท้อนภาพบริบทที่เกิดขึ้นของหน่วยงาน ข้อมูลดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การวางแผน การกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้น และสนองความต้องการขององค์กร นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นยังสามารถใช้เป็นหลักเทียบในการดำเนินงาน นำมาช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานให้มีความชัดเจน และมั่นใจได้ว่าวัตถุประสงค์ดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรนั้นอย่างแท้จริง

3. จากการศึกษาความต้องการจำเป็น จะเห็นว่าเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานที่นำไปสู่การพัฒนาองค์กรตั้งแต่ขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติงาน และการพัฒนาโครงการ การศึกษาความต้องการจำเป็นจะช่วยกำหนดเป้าหมายขององค์กรที่แสดงความต้องการจำเป็นขององค์กรที่ชัดเจน ช่วยในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด และช่วยกระตุ้นให้เกิดผลกระทบจากโครงการ ทำให้การพัฒนาการศึกษาได้รับการชื้อนแนวทางจากฐานข้อมูลที่มีอยู่ ทำให้สามารถวัดการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติงานในช่วงเวลาหนึ่ง

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น ทำให้ทราบปัญหาที่ต้องการแก้ไข ช่วยในการตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหา เป็นแนวทางในการวางแผน และนำแผนงานมาใช้ ช่วยในการกำหนดจุดมุ่งหมาย แยกแยะปัญหาชัดเจน ป้องกันการสูญเสียทรัพยากรกับการดำเนินงานที่ไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์การดำเนินงานอย่างแท้จริง

4.5 ประเภทของความต้องการจำเป็น

มีนักการศึกษาได้จัดประเภทของความต้องการจำเป็นหรือการประเมินความต้องการจำเป็นเอาไว้หลายท่าน ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรนำเอกสารนี้ไปใช้ในการอื่นใด

Kaufman and English (1981 : 66-67) ได้แบ่งประเภทของการประเมินความต้องการจำเป็นเอาไว้ 2 ประเภท คือ ความต้องการจำเป็นภายในและความต้องการจำเป็นภายนอก

1. ความต้องการจำเป็นภายใน เป็นการวิเคราะห์ ศึกษาดูความต้องการจำเป็น เพื่อศึกษาจัดลำดับ คัดเลือกความต้องการจำเป็นภายในขอบเขตขององค์กร

2. ความต้องการจำเป็นภายนอก เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นที่มุ่งหวังจะให้ได้ ความต้องการจำเป็นที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรทั้งในปัจจุบันและในอนาคตต่อองค์กรและสังคมโดยรวม

Witkin and Altschuld (1995 : 10) ได้แบ่งประเภทของการประเมินความต้องการจำเป็นตามระดับความต้องการออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับปฐมภูมิ เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับบริการ เช่น นักเรียน ลูกค้า คนไข้ ผู้ใช้ข้อมูล ผู้แลกเปลี่ยน เป็นต้น

ระดับที่ 2 ระดับทุติยภูมิ เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้ให้บริการและผู้วางแผนนโยบาย เช่น ครู ผู้ปกครอง พนักงานที่อยู่ในสังคม ผู้ให้การดูแลรักษา ผู้เชี่ยวชาญในด้านการดูแลสุขภาพ พนักงานในโรงงาน พนักงานไปรษณีย์ ผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา ผู้จัดการ เป็นต้น

ระดับที่ 3 ระดับตติยภูมิ เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวกับทรัพยากรหรือการแก้ไขปัญหา เช่น อาคาร อุปกรณ์อำนวยความสะดวก เครื่องไม้เครื่องมือ พستุ เทคโนโลยี กระบวนการ ระบบที่นำมาใช้ รายได้ เวลา สภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นต้น

ศรีสมร พุ่มสะอาด (2535 ; อ้างใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556 : 110-111) ได้แบ่งประเภทความต้องการจำเป็นตามช่วงเวลาเอาไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นเชิงแก้ไขปรับปรุง คือความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นในปัจจุบัน หรือในอดีตจนถึงปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต เช่น การที่นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินระดับชาติ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันก็ยังเป็นปัญหาอยู่ ซึ่งเป็นปัญหาความต้องการจำเป็นที่ต้องมีการแก้ไขปรับปรุงต่อไป

2. ความต้องการจำเป็นเชิงป้องกัน คือความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น ซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นความต้องการจำเป็นที่ยังไม่เกิดทั้งในอดีตและปัจจุบัน แต่มีเครื่องชี้วัด (Indicator) บ่งบอกว่าอาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น การที่รัฐบาลจะมีนโยบายให้นักเรียนใช้แท็บเล็ตในการเรียนการสอนแทนหนังสือเรียน ซึ่งหลายกระแสมีความเห็นคัดค้านว่าจะได้ผลดีหรือไม่และจะสิ้นเปลืองงบประมาณไปโดยเปล่าประโยชน์หรือไม่

3. ความต้องการจำเป็นเชิงพัฒนา คือสภาพที่เกิดขึ้นจริงในอดีตและปัจจุบันไม่แตกต่างจากสภาพที่ควรจะเป็น ดังนั้นในปัจจุบันจึงยังไม่เกิดความต้องการจำเป็น แต่ในอนาคตอาจเกิดความต้องการจำเป็นได้ ในกรณีที่ต้องการเพิ่มคุณภาพหรือประสิทธิภาพทำให้สภาพที่ควรจะเป็นสูงขึ้น ซึ่งก็จะทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น เช่น ความต้องการในการใช้หุ่นยนต์ในการผลิตสินค้า ซึ่งในปัจจุบันยังมีแรงงานเพียงพอ แต่ในอนาคตอาจต้องการมากขึ้นเนื่องจากต้องผลิตสินค้ามากขึ้นและต้องการคุณภาพที่สูงขึ้น

สุวิมล ว่องวาณิช (2548 : 47-49) ได้สังเคราะห์และจัดประเภทของความต้องการจำเป็นได้ดังนี้

1. การจัดประเภทตามช่วงระยะเวลาในการดำเนินขององค์กร จำแนกออกได้เป็นประเภทเตรียมการและประเภทย้อนหลัง

2. การจัดประเภทตามวิธีการที่ใช้ในการศึกษาความต้องการจำเป็น จำแนกออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ความต้องการจำเป็นปทัสถาน 2) ความต้องการจำเป็นตามการรับรู้ 3) ความต้องการจำเป็นที่แสดงออก และ 4) ความต้องการจำเป็นเชิงสัมพันธ์

3. การจัดประเภทตามความขาดแคลนหรือการแก้ปัญหา จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับผลงานหรือความสามารถในการปฏิบัติงาน และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสิ่งทดลอง

4. การจัดประเภทตามผลลัพธ์ของการดำเนินงาน จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ 1) ระดับกลาง เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าและกระบวนการหรือวิธีการ และผลผลิตที่เกิดขึ้นโดยทันที 2) ระดับรวบยอด เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวกับผลผลิตหรือบริการ และ 3) ระดับกลยุทธ์ เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นระดับองค์กรรวม

5. การจัดประเภทตามลักษณะของข้อมูล จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ ความต้องการจำเป็นเชิงปริมาณ และความต้องการจำเป็นเชิงคุณภาพ

6. การจัดประเภทตามแหล่งที่มาของข้อมูล คือ ความต้องการจำเป็นจริงกับความต้องการจำเป็นตามการรับรู้

7. การจัดประเภทตามองค์กรผู้รับหรือผู้ให้บริการ จำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ ความต้องการจำเป็นระดับปฐมภูมิ ระดับทุติยภูมิ และระดับตติยภูมิ

8. การจัดประเภทตามสาระของความต้องการจำเป็น จำแนกออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับบทบาททั่วไปหรือบทบาทเฉพาะ 2) ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับองค์กร 3) ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และ 4) ความต้องการจำเป็นส่วนบุคคล

9. การจัดประเภทตามกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการกำหนดความต้องการจำเป็น จำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) ความต้องการจำเป็นระดับบุคคล 2) ความต้องการจำเป็นของกลุ่ม และ 3) ความต้องการจำเป็นขององค์กร

10. การจัดประเภทตามช่วงเวลาที่ต้องการกำหนดความต้องการจำเป็น จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ ความต้องการจำเป็นในปัจจุบัน และความต้องการจำเป็นในอนาคต

11. การจัดประเภทตามขอบเขตของการวิจัย จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) การระบุความต้องการจำเป็น 2) การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น และ 3) การกำหนดทางเลือกของการแก้ไข้ปัญหา

สรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็นเชิงแก้ไข้ปรับปรุง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นในปัจจุบัน หรือในอดีตจนถึงปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น ซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นความต้องการจำเป็นที่ยังไม่เกิดทั้งในอดีตและปัจจุบัน แต่มีเครื่องชี้วัด (Indicator) บ่งบอกว่าอาจเกิดขึ้นในอนาคต สภาพที่เกิดขึ้นจริงในอดีตและปัจจุบันไม่แตกต่างจากสภาพที่ควรจะเป็น ดังนั้นในปัจจุบันจึงยังไม่เกิดความต้องการจำเป็น แต่ในอนาคตอาจเกิดความต้องการจำเป็นได้ ในกรณีที่ต้องการเพิ่มคุณภาพหรือประสิทธิภาพทำให้สภาพที่ควรจะเป็นสูงขึ้น ซึ่งก็จะทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น

4.6 วิธีการในการประเมินความต้องการจำเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ทราบว่ามีความต้องการจำเป็นอะไรเกิดขึ้นบ้าง อาจจะเป็นการสำรวจความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับสิ่งที่คาดหวังจะเกิดขึ้น หรือการสำรวจสภาพปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการทำงาน ซึ่งในการ

ประเมินความต้องการจำเป็นสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2546 : 27-31)

1. วิธีการเชิงสำรวจ เป็นวิธีการที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การค้นคว้าเอกสาร การทดสอบ และการวิเคราะห์งาน เป็นต้น

2. การใช้แบบสอบถาม การสำรวจความต้องการจำเป็นโดยใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นวิธีการที่คุ้นเคยและประหยัด สามารถรวบรวมข้อมูลจากคนจำนวนมากได้ การคำนวณค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทำได้ง่าย ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระเพราะไม่ต้องการเผชิญหน้ากับผู้เก็บข้อมูล แต่ก็มีข้อจำกัดในการได้ข้อมูลที่อาจไม่ตรงนัก เนื่องจากผู้ตอบขาดแรงจูงใจและตั้งใจในการตอบ

3. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการสำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นที่ง่าย อาศัยการเผชิญหน้าโต้ตอบระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ ทำให้เห็นบุคลิก ท่าทาง ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์ สามารถเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทุกระดับ สามารถถามถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน รวมถึงแนวทางแก้ไขปัญหา ทำให้ทราบถึงความต้องการจำเป็นของบุคคลนั้นเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับใช้เก็บข้อมูลจากผู้อ่านเขียนไม่ได้ คำถามมีความยืดหยุ่นสูง แต่การสัมภาษณ์อาจต้องใช้เวลาและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูง บางครั้งข้อมูลที่ได้อาจยากในการสรุปผลเนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์มีความแตกต่างกันในเชิงความคิดมาก วิธีการสัมภาษณ์อาจใช้วิธีการแบบอิสระ โดยปล่อยให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ทำให้ได้ข้อมูลมากแต่ค่อนข้างยากในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งอาจใช้การสัมภาษณ์แบบกำหนดข้อคำถามไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้สัมภาษณ์มากที่สุด

4. การสังเกต เป็นวิธีการสำรวจความต้องการจำเป็นที่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคล จดบันทึกพฤติกรรมในเครื่องมือที่สร้างขึ้น เช่น แบบวัดความถี่ของการมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชนของชาวบ้าน แบบตรวจสอบพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ซึ่งอาจใช้การสังเกตแบบมีโครงสร้างหรือแบบไม่มีโครงสร้าง หรือใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมหรือการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม แต่ก็มีข้อจำกัดในเรื่องการใช้เวลามากและงบประมาณสูงในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การค้นคว้าเอกสาร เป็นวิธีการสำรวจที่ศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ เช่น หลักสูตรเดิม บันทึกรายงานการประชุมของโรงเรียน เอกสารบันทึกการปฏิบัติงานของครู เอกสารนโยบายของโรงเรียน รายงานประจำปี แผนปฏิบัติการประจำปี ประวัติพนักงาน/เจ้าหน้าที่ เป็นต้น ซึ่งเป็นเอกสารที่ให้ข้อมูล 3 ลักษณะ คือ

5.1 สิ่งที่เกี่ยวข้ององค์กร ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ภาระหน้าที่ โครงสร้าง นโยบาย แผนงาน ระเบียบปฏิบัติงาน จำนวนบุคลากร อัตราการเรียน อัตราการจบ อัตราการเรียนต่อ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กร เป็นต้น

5.2 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร ได้แก่ ปัญหาของผู้ปฏิบัติงานการร้องทุกข์ การพิจารณาความดีความชอบ เป็นต้น

5.3 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานและสายทางเดินของงาน ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่งานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผลงาน ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ ค่าใช้จ่ายในการทำงาน ปฏิบัติงาน เป็นต้น

6. การทดสอบ เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวัดความสามารถ ความถนัด ความสนใจของบุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงาน ทำให้ทราบความต้องการจำเป็นที่ชัดเจนด้านความรู้

ทักษะ และทัศนคติ เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบ เช่น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบความถนัด แบบทดสอบบุคลิกภาพ แบบทดสอบการปฏิบัติงาน เป็นต้น

7. กระบวนการกลุ่ม การศึกษาความต้องการจำเป็นโดยใช้กระบวนการกลุ่ม สามารถเลือกใช้ได้หลายวิธี เช่น กลุ่มควบคุมคุณภาพ เทคนิคกลุ่มสมมติ การจัดสนทนากลุ่ม การระดมสมอง การปรึกษาหารือ เทคนิคเดคัม เป็นต้น

8. กลุ่มควบคุมคุณภาพ (Quality control) เป็นวิธีการหาความต้องการจำเป็นโดยมีหลักการว่าผู้ปฏิบัติงานนั้นเป็นผู้ที่สามารถเข้าใจสภาพของการปฏิบัติงานได้ดีที่สุด เช่น กลุ่มควบคุมคุณภาพมีขั้นตอนของการดำเนินงานโดยใช้กลุ่มครู 10 คน ที่มีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมกระบวนการกลุ่ม โดยร่วมกันระบุปัญหาในการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยดำเนินการทุกสัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยกลุ่มครูจะเลือกปัญหามาวิเคราะห์ จัดเรียงลำดับตามความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นร่วมกันหาสาเหตุของปัญหา แล้วเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมแนะนำวิธีการในการแก้ไขปัญหานั้นได้ข้อสรุปการแก้ปัญหา ข้อดีของเทคนิคนี้คือ ข้อมูลที่ได้สามารถแก้ปัญหาในการทำงานได้ตรงจุด และช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในองค์กร ข้อจำกัดของเทคนิคนี้คือ ผู้นำกลุ่มต้องมีความสามารถในกระบวนการสูง ผู้เข้าร่วมกระบวนการควรมีทักษะการวัดผลที่ดี และปัญหาที่ใช้ในการวิเคราะห์ต้องไม่ซับซ้อนเกินไป

9. เทคนิคกลุ่มสมมติ (Nominal group technique) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการรวบรวมแนวความคิดที่หลากหลายในเวลาอันสั้น ใช้การประชุมแบบมีโครงสร้าง โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญประมาณ 7-10 คน เขียนแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามที่ชัดเจน นำความคิดเห็นเหล่านั้นเข้าสู่กลุ่มเพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนและทำความเข้าใจในความคิดเห็นของแต่ละบุคคล แล้วลงมติโดยการประมาณค่า (Rating) หรือจัดเรียงลำดับความสำคัญ ส่วนจะตัดสินใจใช้วิธีใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่ามีความคิดที่ต้องการหาฉันทามติจำนวนมากหรือน้อย ถ้ามีจำนวนน้อยไม่กี่ข้อ วิธีที่เหมาะสมก็คือวิธีจัดเรียงลำดับความสำคัญ แต่ถ้ามีจำนวนมากหรืออาจจะมากกว่า 10 ข้อ วิธีที่เหมาะสมก็คือวิธีการประมาณค่า

10. การจัดสนทนากลุ่ม (Focus group technique) เป็นการใช้กระบวนการกลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ทำให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกในประเด็นที่ต้องการ โดยมีผู้ดำเนินการเป็นผู้กระตุ้นความคิดของผู้ร่วมสนทนา เหมาะสำหรับกลุ่มขนาดเล็ก 6-12 คน ซึ่ง สุวิมล ว่องวานิช (2548 : 347) กล่าวเอาไว้ว่า ขนาดของกลุ่มยังขึ้นอยู่กับประเด็นที่กำหนดให้อภิปรายและเวลาที่ใช้ในการประชุมกลุ่มด้วย ผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มคือความคิดและแนวทางหรือประเด็นปัญหา ความต้องการที่หลากหลายซึ่งผ่านการกลั่นกรองและการอภิปรายกลุ่ม วิธีการนี้เป็นการใช้กระบวนการกลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการกำหนดบุคคลที่จะเข้าร่วมกระบวนการและกำหนดประเด็นที่จะสนทนาร่วมกัน โดยกระบวนการเริ่มด้วยการชี้แจงจุดมุ่งหมาย การเตรียมคำถามสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่ม จากคำถามทั่วไปจนถึงคำถามเจาะลึก ใช้คำถามง่าย ไม่ลำเอียง แต่เจาะจง การกำหนดและเลือกผู้เข้าร่วมกระบวนการ การเตรียมสถานที่ประชุมที่มีความเงียบ จัดโต๊ะเก้าอี้ให้สมาชิกนั่งหันหน้าเข้าหากันระหว่างการดำเนินการสนทนากลุ่ม มีการบันทึกเทป ข้อควรระวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดำเนินการคือ ต้องเป็นผู้ฟังที่ดี ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นกับสมาชิกอื่น หลังจากได้ข้อมูลแล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนดค่าสำคัญ จัดกลุ่มข้อความที่เป็นประเด็นหลัก จัดกลุ่มคำตอบที่เป็นกลาง คำตอบทางบวก ทางลบและข้อเสนอแนะ แปลความหมาย ในการรายงานผลจะมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ

11. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นวิธีการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยไม่มีการประเมินคุณค่าของความคิดเห็นโดยสมาชิกในกลุ่ม โดยการให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่โดยไม่คำนึงว่าจะถูกต้องหรือไม่ เมื่อได้ระดมสมองความคิดเห็นเอาไว้เป็นจำนวนมากพอสมควรแล้ว จึงนำมาอภิปรายเลือกเฟ้นกันต่อไปตามที่กลุ่มเห็นว่าดีหรือเหมาะสม

12. การประชาพิจารณ์ (Public hearing) เป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนจากกลุ่มตัวอย่าง อาจเป็นการสำรวจทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และความเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตของประชาชนและคุณภาพการศึกษา เพื่อหยั่งความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ

13. เทคนิคเดคัม (Developing a curriculum : DACUM) เป็นกระบวนการกลุ่มที่มีขนาดเล็กประมาณ 8-12 คน ที่เป็นผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้อภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยมีหลักการที่สำคัญคือ ผู้ที่ปฏิบัติงานย่อมมีความเชี่ยวชาญในงานนั้นมากที่สุด กระบวนการที่สำคัญของเทคนิคเดคัมมี 3 ขั้นตอน คือ การระดมสมอง การอภิปรายแสดงความคิดเห็น และการหาฉันทามติจากผู้เข้าร่วมกระบวนการกลุ่ม โดยระบุความจำเป็นของงานที่มีความสำคัญลงบนแผนภูมิเดคัม จัดลำดับความสำคัญของงานภายในแผนภูมิ เทคนิคเดคัมจะช่วยให้มองเห็นภาพและทิศทางของการดำเนินงานได้ชัดเจน และเป็นเทคนิคที่ช่วยประหยัดเวลาและงบประมาณในการดำเนินการ ส่วนข้อจำกัดของเทคนิคนี้คือการวิเคราะห์งานไม่ค่อยได้รายละเอียดเท่ากับวิธีการอื่น

14. เทคนิคเชิงอนาคต การศึกษาความต้องการจำเป็นโดยใช้เทคนิคเชิงอนาคต สามารถเลือกได้หลายวิธี ดังนี้

15. เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เป็นวิธีการหาความต้องการจำเป็นอย่างเป็นระบบโดยใช้การระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยการไม่เปิดเผยชื่อและเผชิญหน้า เพื่อทำนายเหตุการณ์หรือความเป็นไปได้ในอนาคตโดยอาศัยฉันทามติจากผู้เชี่ยวชาญประมาณ 2-4 รอบ เป็นข้อสรุปที่ปราศจากการครอบงำทางความคิด ซึ่งผู้เชี่ยวชาญสามารถทบทวนคำตอบและมีโอกาสกลั่นกรองความคิดเห็นของตนเองอย่างรอบครอบ

16. การฉายภาพอนาคต (Scenarios) เป็นการสำรวจความเป็นไปได้ในอนาคตจากจินตนาการบนพื้นฐานของข้อมูล ซึ่งเป็นภาพของเหตุการณ์ที่จะเกิดในอนาคต ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตจะทำให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในปัจจุบัน

17. การศึกษาแนวโน้ม (Trend studies) เป็นการศึกษาข้อมูลทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ต่าง ๆ เพื่อศึกษาว่าตัวแปรเหล่านั้นมีผลต่อการพยากรณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้มากน้อยเพียงใด ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากตำรา ซึ่งบรรยายเหตุการณ์ปัจจุบันหรือสภาพการณ์เหล่านี้ที่เกิดในช่วงเวลาต่าง ๆ กันกับในอดีต นำข้อมูลมาศึกษาเปรียบเทียบ ใช้เทคนิคการวิจัยพยากรณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การศึกษาแนวโน้มมีความจำเป็นต่อการวางแผนโครงการ แผนการศึกษาและการเตรียมแก้ปัญหาอันเกิดจากอัตราการลดลงของประชากรวัยเรียน เป็นต้น

18. เทคนิควงล้ออนาคต (Future wheel) เป็นเทคนิคที่ใช้พยากรณ์แนวโน้มของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาจากสิ่งที่คิดว่าเป็นปัญหาหรือสิ่งที่เป็แนวทางแก้ไขเพื่อพิจารณาว่าเมื่อเกิดปัญหานี้แล้วจะมีผลกระทบต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมต่อไป

4.7 การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่ง Witkin (1984 ; อ้างใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2546 : 36-37) ได้เสนอแนะเอาไว้ ดังนี้

1. การจัดลำดับ เป็นวิธีการที่ง่ายและนิยมอย่างแพร่หลาย โดยการเปรียบเทียบความสำคัญของรายการแต่ละข้อ แล้วให้หมายเลขของความสำคัญของทุกข้อ จากนั้นนำผลการจัดเรียงลำดับของทุกคนมานับคะแนนความถี่ของลำดับความสำคัญในแต่ละข้อ แล้วจัดความต้องการจำเป็นตามลำดับ
2. การประเมินค่าตามสเกล เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ได้รับความนิยมและไม่ซับซ้อน ส่วนมากใช้มาตราประมาณค่าของลิเคิ์ทชนิด 5 ระดับ โดยให้ผู้ประเมินกำหนดน้ำหนักความสำคัญของความต้องการจำเป็นในแต่ละข้อ แล้วนำมาคำนวณเป็นค่าเฉลี่ย จากนั้นนำค่าเฉลี่ยไปจัดเรียงลำดับของความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย
3. การเรียงบัตร์รายการ เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้การเรียงบัตร์รายการตามความสำคัญของข้อรายการ ทำให้ผู้ประเมินเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน
4. การให้น้ำหนักคะแนนรายข้อ เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยการเปรียบเทียบความสำคัญและให้น้ำหนักคะแนนรายข้อทีละคู่ เลือกข้อรายการที่มีความสำคัญกว่าในคู่ นั้น จากนั้นมีการนับความถี่ในการเลือกความต้องการจำเป็นในแต่ละข้อรายการ แล้วนำไปจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
5. มาตรฐานประมาณขนาด เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้การเปรียบเทียบระหว่างข้อรายการทั้งหมดกับข้อเกณฑ์ซึ่งกำหนดน้ำหนักคะแนนไว้แล้ว แล้วให้น้ำหนักคะแนนที่แสดงถึงความสำคัญของความต้องการจำเป็นนั้น ๆ เมื่อเทียบกับข้อรายการเกณฑ์ แล้วนำน้ำหนักคะแนนที่ได้มาคำนวณ แล้วนำไปจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
6. ดัชนีการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น (Priority needs index : PNI) เป็นการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยการหาผลต่างระหว่างสภาพที่คาดหวัง (I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) แล้วหารด้วยค่าสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบเมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม มีสูตรในการคำนวณดังนี้ (สุวิมล ว่องวาณิช. 2548 : 279)

$$PNI = (I-D) / D$$

PNI	หมายถึง	ดัชนีการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น
I	หมายถึง	ระดับความสำคัญหรือระดับที่คาดหวัง
D	หมายถึง	สภาพที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้คำปรึกษาและตอบข้อสงสัยของเอกสารที่ส่งมาฟรีๆ

7. การจัดเรียงความแตกต่างของคะแนน (Rank order of difference scores) หรือความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean difference method : MDF) เป็นวิธีการที่ง่ายและนิยมกันอย่างแพร่หลาย โดยเป็นการนำค่าเฉลี่ยของผลต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นจริงมาจัด

เรียงลำดับความสำคัญตามค่าเฉลี่ยของผลต่าง ถ้าพบว่าค่าเฉลี่ยของผลต่างของความจำเป็นข้อใดสูงที่สุด แสดงว่าความต้องการจำเป็นข้อนั้นมีความสำคัญมากที่สุด มีสูตรการคำนวณดังนี้

$$MDF = X1 - X2$$

MDF หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

X1 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

X2 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยจะใช้วิธีการประเมินประเมินความต้องการจำเป็น เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร เสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1. เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่คาดหวัง และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยดัชนีการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น (PNI modified)

2. เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะวิชาชีพครู

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

นรินทร์ สุทธิศักดิ์ (2550 : 105-106) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านพลศึกษาของนักศึกษาในสถาบันการพลศึกษา การพัฒนาหลักสูตรดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา มี 4 ขั้นตอน คือ 1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3. การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม และ 4. การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม ประชากร คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตอ่างทอง ปีการศึกษา 2549 จำนวน 60 คน ผลการประเมินหลักสูตรพบว่า ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ด้านพลศึกษาภายหลังการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านพลศึกษาของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านพลศึกษาของกลุ่มทดลองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สันต์ ศูนย์กลาง (2551 : 110-111) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติวิชาชีพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1. การกำหนดข้อมูลพื้นฐาน 2. การออกแบบหลักสูตร 3. การทดลองใช้และการหาประสิทธิภาพ และ 4. การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับชั้นละ 1 คน จำนวน 9 คน ระยะเวลา

ที่นำหลักสูตรไปใช้ 13 สัปดาห์ โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียวทำการทดสอบก่อนและหลังใช้หลักสูตร ดำเนินการฝึกอบรมด้วยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) จำนวน 2 วนรอบ ผลการทดลองใช้พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

อดุล นาเคโร (2551 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการตนเองโดยใช้กิจกรรมแนะแนวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร โดยทำการศึกษาเอกสารและศึกษาความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม ขั้นที่ 2 การออกแบบหลักสูตร เป็นการเขียนโครงสร้างของหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน โดยประกอบด้วย ปัญหาและความจำเป็น หลักการ จุดหมาย สาระกิจกรรม กิจกรรมสื่อ และการวัดและการประเมินผล ขั้นที่ 3 การประเมินโครงสร้างหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ขั้นที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยสุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแล้วทำการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการจัดการตนเองของทั้งสองกลุ่มภายหลังการทดลองใช้ ขั้นที่ 5 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรภายหลังจากการทดลองใช้ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่สมบูรณ์สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

อัจฉรา ฉายวิวัฒน์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการนำแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรเสริมและการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2. การสร้างหลักสูตรเสริม เป็นการออกแบบโครงสร้างของหลักสูตรเสริม โดยประกอบด้วย หลักการและเหตุผล แนวคิดพื้นฐานเพื่อกำหนดกรอบแนวทางและสาระสำคัญ โครงสร้างการสอน และการวัดและประเมินผล จากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบโครงสร้างด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม 3. การทดลองใช้หลักสูตรเสริม เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ Pretest – Posttest Control Group Design มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 4. การประเมินการใช้หลักสูตรเสริม เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2

อัศพงศ์ สุขมาตย์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา โดยมีขั้นตอนการพัฒนาตามรูปแบบการวิจัยและพัฒนา ดังนี้ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษา สำนวณ วิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการจำเป็นในการสร้างหลักสูตร พร้อมทั้งศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร เป็นการร่างโครงสร้างหลักสูตร โดยนำข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดหลักการและเหตุผล แนวคิดพื้นฐาน จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และแนวการวัดและประเมินผล แล้วนำโครงสร้างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ขั้นที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ แบบแผนการทดลองแบบสองกลุ่มทดสอบก่อน-หลัง แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ขั้นที่ 4 การปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตรภายหลังจากการทดลองใช้ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ฉันทพร บขปฤทธิ (2554 : 220-221) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร การพัฒนาหลักสูตรดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร และขั้นตอนที่ 4 การประเมินคุณภาพของหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง คือ สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 30 คน ใช้แบบการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนสอบหลัง (The One – Group Pretest – Posttest Design) ผลการประเมินหลักสูตรพบว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สารการเรียนรู้ของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อประกอบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

มนตรี วงษ์สะพาน (2554 : 156-157) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูในการสร้างนวัตกรรมบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ การพัฒนาหลักสูตรดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา มี 4 ขั้นตอน คือ 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2. การจัดทำร่างหลักสูตร 3. การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร และ 4. การประเมินและปรับปรุงหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1 โรงเรียน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ระยะเวลาในการฝึกอบรม 9 สัปดาห์ หรือ 45 ชั่วโมง ผลการประเมินหลักสูตรพบว่า ทำให้ได้หน่วยการเรียนรู้และรายละเอียดของเนื้อหา และผลการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรพบว่า ครูผู้เข้าอบรมมีคะแนนการทดสอบความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกระบวนการคิดวิเคราะห์ หลังได้รับการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ร้อยละ 52 มีความสามารถในการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ และการสร้างนวัตกรรมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

อุบลรัตน์ โพธิ์พัฒนชัย และคณะ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการพยาบาลในเขตพื้นที่ประสภักดิ์พิบัติสึนามิสำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้ 1. การศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดสมรรถนะที่จำเป็น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกพยาบาลที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลผู้ที่ประสภักดิ์พิบัติสึนามิ จำนวน 12 คน และประชาชนผู้ประสภักดิ์พิบัติสึนามิ จำนวน 20 คน ทำให้ทราบสมรรถนะที่ต้องการสำหรับการพัฒนา 2. การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการพยาบาลที่ต้องการ แล้วนำหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรเสริม 3. การทดลองใช้หลักสูตร กับนักศึกษาพยาบาล จำนวน 40 คน โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One group pretest posttest design 4. การปรับปรุงหลักสูตร โดยปรับปรุงกิจกรรม เวลา และสื่อการเรียนการสอนให้น่าสนใจ เพื่อให้ได้หลักสูตรเสริมฉบับสมบูรณ์

อรอนงค์ นิยมธรรม (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความเมตตากรุณาสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก การวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการสังเคราะห์ความหมายและองค์ประกอบของความเมตตากรุณาและตรวจสอบยืนยันโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร เป็นการนำข้อมูล

พื้นฐานมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง ประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง สาระและกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล และตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 5 คน ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบสองกลุ่มทดสอบก่อน-หลัง (Pretest-posttest control group design) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินคุณลักษณะด้านความเมตตา กรุณา แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบบันทึกอนุทิน ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบประสิทธิผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เป็นการตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตรตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรฉบับสมบูรณ์

ยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร สำหรับผู้สอนอิสลามศึกษาของสถานศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตร แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) สสำรวจความต้องการ ความจำเป็นและความคาดหวังของผู้เรียน ผู้สอนและสังคม 3) การสำรวจและจัดระดับทักษะการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร โดยการจัดสนทนากลุ่ม ข้อมูลในขั้นนี้ถูกนำมากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ขั้นที่ 2 การจัดทำหลักสูตรฉบับร่าง เป็นการนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำเป็นหลักสูตรฉบับร่าง ประกอบด้วย เหตุและความเป็นมา หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง สาระการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ขั้นที่ 3 การประเมินผลหลักสูตรเสริม เป็นการประเมินหลักสูตรฉบับร่างโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ขั้นที่ 4 การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ เป็นการนำผลที่ได้จากการประเมินผลหลักสูตรเสริมฉบับร่าง มาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่าง ขั้นที่ 5 การประเมินคุณภาพของหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ จากนั้นหาประสิทธิผลของหลักสูตรโดยการวัดทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

พัชรี ศิริชนะ (2560 : บทคัดย่อ) ได้ทำการการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหา โดยผสานแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง มีขั้นตอน ดังนี้ ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหา ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ พบว่า การจัดการเรียนรู้ ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาของครูระดับประถมศึกษา ยังประสบปัญหาด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 2) การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาพบว่า หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครูมี 5 องค์ประกอบ คือหลักการของหลักสูตรจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะครู และการประเมินผล มีผลการประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญในระดับมาก 3) ผลการศึกษาการใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหา โดยผสานแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงพบว่า ครูผู้รับการพัฒนามตามหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังเสริมสร้างสมรรถนะครูสูงกว่าก่อนเสริมสร้างสมรรถนะครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และมีความพึงพอใจในระดับมาก

พัชรพล ธรรมแสง (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างการเรียนรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มี 2 ขั้นตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ประกอบด้วย 1) การประเมินความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนสาระเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร แหล่งข้อมูลได้แก่ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการพัฒนาหลักสูตร ตอนที่ 2 ประกอบด้วย 1) การยกร่างหลักสูตรเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมายกร่างหลักสูตรตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 2) การตรวจสอบหลักสูตร แหล่งข้อมูลได้แก่ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนการสอน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3) การทดลองใช้หลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31

พิศิษฐ์ ชำนาญนา (2560 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มีขั้นตอน ดังนี้ 1) การยกร่างหลักสูตรเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมายกร่างหลักสูตรตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 2) การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะทางสังคม ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน และด้านการวัดและประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย หลักสูตรเสริมสร้างทักษะทางสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี แบบวัดทักษะทางสังคม และแบบวัดความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตร และ 4) ประชาพิจารณาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะทางสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ดังกล่าวพบว่า มีขั้นตอนที่สำคัญของการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกัน มีดังนี้ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาร่างหลักสูตร การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร และมีส่วนที่แตกต่างกันเพียงการเพิ่มรายละเอียดแตกย่อยออกไปเท่านั้น เช่น จากการวิเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของ Taba (1962 : 438) คือ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น การกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกเนื้อหาสาระ การจัดการเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ การเลือกประสบการณ์เรียนรู้ การจัดการเกี่ยวกับประสบการณ์เรียนรู้ และวิธีการประเมิน และ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2547 : 17) คือ ใช้ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม มากำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้าง และออกแบบหลักสูตร การยกร่างเนื้อหาสาระ แต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ การทดลองใช้หลักสูตร การประเมินผล องค์ประกอบของหลักสูตรได้ประยุกต์แนวคิดของ Tyler (1971 : 10) คือ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

จากการศึกษาและวิเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษาในครั้งนี้ ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย การประเมินความต้องการจำเป็นและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อศึกษาแนวทางเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ดำเนินการยกร่างหลักสูตรตามองค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แล้วตรวจสอบหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญด้วยการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง และทดลองใช้หลักสูตรเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตร และการประชาสัมพันธ์หลักสูตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นการดำเนินงานในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

2. การศึกษาแนวทางเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การยกร่างหลักสูตร โดยกำหนดให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1

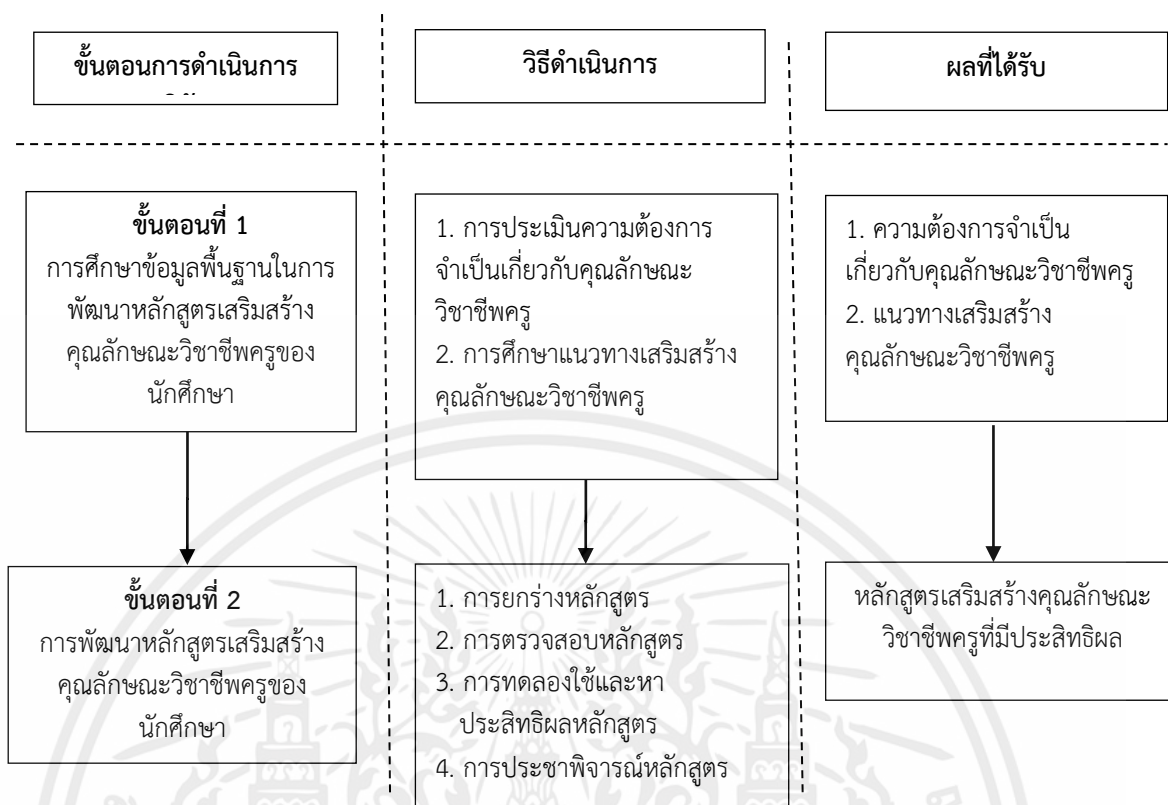
ขั้นที่ 2 การตรวจสอบหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรเป็นการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ และมีการปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรให้มีความเหมาะสม

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้และหาประสิทธิภาพหลักสูตร เป็นการนำโครงร่างหลักสูตรที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินหลักสูตรระหว่างการนำไปใช้ และหาประสิทธิภาพของหลักสูตร

ขั้นที่ 4 การประชาพิจารณาหลักสูตร เป็นการปรับปรุงหลักสูตรหลังจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีความสมบูรณ์

ในแต่ละขั้นตอน มีขั้นตอนและรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังภาพที่ 3.1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนและรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย

3.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และการศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1.1 วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา การศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.1.2 ประชากร

ประชากร คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 721 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 248 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie and Morgan (1970 : 608) การเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้นได้ใช้วิธีการสุ่มตามสาขาวิชา โดยใช้สาขาวิชาเป็นตัวแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3.1.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้เสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา เพื่อนำมากำหนดกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น และการส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามกรอบที่ได้ออกแบบไว้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสม จากนั้นนำกลับมาปรับปรุงเพื่อให้แบบสอบถามมีความเหมาะสมมากขึ้น

5. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน 1 เมื่อเห็นว่าเป็นความสอดคล้องของข้อคำถาม เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าเป็นความสอดคล้องของข้อคำถาม เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู

ให้คะแนน -1 เมื่อเห็นว่าไม่มีความสอดคล้องของข้อคำถาม เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู

คำนวณค่าเฉลี่ยของคะแนนรายข้อ โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์เฉพาะ

$$\frac{\sum R}{N}$$

แทนผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
แทนจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ข้อคำถาม จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ มาทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. นำแบบสอบถามคุณลักษณะวิชาชีพครู ไปทดลองใช้กับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 30 คน เพื่อมาวิเคราะห์หาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach (1984 : 161) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.94

3. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.1.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

ดำเนินการเก็บข้อมูลกับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 248 คน ด้วยวิธีการใช้เครือข่ายหัวหน้าห้องเป็นผู้เก็บรวบรวมส่งผู้วิจัย ในช่วงเดือน ตุลาคม ถึงเดือน พฤศจิกายน 2559 ได้รับกลับคืน จำนวน 239 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.37

3.1.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการใช้การหาค่า ความถี่ ร้อยละ

(2) วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเกณฑ์การแปลความหมาย (พรณี ลีกิจวัฒน์. 2555 : 172) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

(3) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น สภาพการปฏิบัติที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง และจัดลำดับความต้องการจำเป็น เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา โดยคำนวณหาค่าดัชนีการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น (PNI modified) (สุวิมล ว่องวาณิช. 2548 : 279) ดังนี้

$$\text{PNI modified} = \frac{\text{ระดับที่คาดหวัง (I)} - \text{สภาพที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน (D)}}{\text{สภาพที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน (D)}}$$

เมื่อ PNI modified หมายถึง ดัชนีการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น

I หมายถึง ระดับความสำคัญหรือระดับที่คาดหวัง
D หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานภายในของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ไม่ควรเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงชื่อของเอกสารนี้ทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.2 การศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีรายละเอียดดังนี้

3.1.2.1 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

3.1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนข้องเกี่ยวกับการผลิตครู โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนในคณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ ที่มีประสบการณ์การสอนนักศึกษาในคณะ ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 8 คน (รายชื่อในภาคผนวก ข) เพื่อสัมภาษณ์หาแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

3.1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

(1) ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดของ Tyler (1971 : 3) มาเป็นหัวข้อคำถามในดำเนินการสัมภาษณ์

(2) สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างตามกรอบที่ได้ออกแบบไว้ ประกอบด้วยประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

(2.1) ความคาดหวังหรือจุดมุ่งหมายของการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

(2.2) สารการเรียนรู้/เนื้อหา ที่จัดลงไปในหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

(2.3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

(2.4) แนวทางการวัดและประเมินผลการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

(2.5) ความคิดเห็นเพิ่มเติมในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

(3) นำแบบสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาทำการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้น

(4) ทำการจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ขออนุญาตจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ไปขออนุญาตสัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนข้องเกี่ยวกับการผลิตครู จำนวน 8 คน และนัดหมายวัน เวลาในการสัมภาษณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่หรือใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นได้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสาร

(2) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนข้องเกี่ยวกับการผลิตครู ด้วยตนเองระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 โดยมีการบันทึกเสียง และบันทึกข้อความในการสัมภาษณ์

3.1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.2 การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้ศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยในขั้นตอนนี้ได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ การยกร่างหลักสูตร การตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และการประชาพิจารณาหลักสูตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การยกร่างหลักสูตร

เป้าหมายจุดประสงค์และขอบเขตหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผู้วิจัยนำผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอน ที่ 1 มาเป็นข้อมูลสำหรับการกำหนดเป้าหมายจุดประสงค์หลักสูตรเสริม ตามองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

ในการยกร่างหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผู้วิจัยนำผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นข้อมูลสำหรับการยกร่างหลักสูตร โดยข้อมูลจากการประเมินความต้องการจำเป็น และข้อมูลจากการศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา Tyler (1971 : 3) นำมาใช้ในการกำหนดรายละเอียดในองค์ประกอบของหลักสูตร มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. โครงสร้างหลักสูตร
4. กิจกรรมการเรียนรู้
5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้
6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร

การออกแบบหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นการประเมินก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อศึกษาความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- 1.2 เพื่อศึกษาความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตรและผู้เชี่ยวชาญทางด้านคุณลักษณะวิชาชีพครู (รายชื่อในภาคผนวก ข)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยประยุกต์ใช้แนวทางของการหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) ซึ่งมีเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าองค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าองค์ประกอบไม่มีความสอดคล้องกัน

โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดและองค์ประกอบของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา รวมถึงแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดประเด็นที่ต้องประเมินและสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุม

2. สร้างข้อคำถามที่ประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตร จำนวน 21 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยข้อคำถามครอบคลุมในทุกองค์ประกอบของหลักสูตร และสร้างข้อคำถามที่ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา จำนวน 24 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยข้อคำถามครอบคลุมในทุกองค์ประกอบของหลักสูตร

3. นำแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและความชัดเจนของข้อคำถาม

4. ปรับปรุงแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์

5. นำแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องความสอดคล้องให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตร และประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแบบการประเมินตามข้อเสนอแนะ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น ผู้ที่ฝ่าฝืนมีผลตราบเท่าต้นฉบับและต้องรับผิดชอบต่อเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดำเนินการเก็บข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตรและผู้เชี่ยวชาญทางด้านคุณลักษณะวิชาชีพครู ในช่วงเดือน กรกฎาคม ถึงเดือน สิงหาคม 2560

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความเหมาะสม
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสมและถือว่าหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ ต้องมีค่าเฉลี่ยจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลความสอดคล้องของหลักสูตร ใช้การพิจารณาค่า IOC ซึ่งถ้าค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้อง จากสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้อง
R	คือ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
$\sum R$	คือ	ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
N	คือ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5.3 นำข้อมูลจากการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มาทำการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์และเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้และหาประสิทธิผลหลักสูตร

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการทดลองใช้และหาประสิทธิผลหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

1.2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

2. แบบแผนการวิจัย

ในขั้นตอนนี้ใช้การวิจัยแบบก่อนทดลอง (Pre-Experimental Research) มีแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) (Mcmillan and Schumacher, 2001 : 312)

กลุ่มทดลอง O1 X O2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบการวิจัย

O1 หมายถึง การทดสอบก่อนทดลอง

X หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู

O2 หมายถึง การทดสอบหลังทดลอง

3. ประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีการศึกษา คณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 5 กลุ่มเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ได้สุ่มแบบกลุ่ม มา 1 กลุ่มเรียน จำนวน 24 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

4.1 แบบสอบถามคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

(1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้เสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา เพื่อนำมากำหนดกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

(2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

(3) สร้างแบบสอบถามคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น และการส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ ตามกรอบแนวคิดของ Gournau, B. (2005 : 1) จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

(4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสม จากนั้นนำกลับมาปรับปรุงเพื่อให้แบบสอบถามมีความเหมาะสมมากขึ้น

(5) นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งให้คะแนน 1 เมื่อเห็นว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม เกี่ยวกับคุณลักษณะ

วิชาชีพครู

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องของข้อความเกี่ยวกับคุณลักษณะ
วิชาชีพครู

ให้คะแนน -1 เมื่อเห็นว่าไม่มีความสอดคล้องของข้อความเกี่ยวกับคุณลักษณะ
วิชาชีพครู

คำนวณค่าเฉลี่ยของคะแนนรายข้อ โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความและนิยามศัพท์เฉพาะ

$\sum R$ แทนผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

N แทนจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการตรวจสอบ พบว่า ข้อคำถาม จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ มาทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.2 แบบทดสอบความรู้เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพครู มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

(1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะวิชาชีพครู ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อทราบแนวความคิด ความหมายและองค์ประกอบต่าง ๆ ของคุณลักษณะวิชาชีพครู

(2) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านคุณลักษณะวิชาชีพครู และการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ ของคุณลักษณะวิชาชีพครู เพื่อสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู ตามนิยามศัพท์เฉพาะ

(3) กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ และองค์ประกอบของคุณลักษณะวิชาชีพครู ที่ได้จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

(4) สร้างข้อคำถามแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู ตามกรอบแนวคิดของ Gourneau, B. (2005 : 1) มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น และการส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นแบบทดสอบความรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 5 ด้าน ด้านละ 10 ข้อรวม 50 ข้อ

(5) นำแบบทดสอบความรู้ เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพครู ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและความชัดเจนของข้อคำถาม

(6) ปรับปรุงแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำแบบทดสอบความรู้ เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพครู ฉบับสมบูรณ์

(7) นำแบบทดสอบความรู้ เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู ที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับใช้ภาษา และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ในแต่ละด้านเป็นรายข้อ และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content

Validity) ของแบบทดสอบที่สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับประเด็นการประเมิน
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับประเด็นการประเมิน
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับประเด็นการประเมิน

$$\text{จากสูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง
 R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
 $\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
 N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ เฉพาะ จำนวน 50 ข้อ อยู่ระหว่าง 0.86-1.00

(8) นำแบบทดสอบความรู้ เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพครู เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ปริญญาตรี 5 ปี) ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาวิเคราะห์ตามลำดับ คือ มีค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.43 – 0.63 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.36 – 0.89 และค่าความเที่ยง (rw) มีค่าเท่ากับ 0.96 คำนวณด้วยสูตร Kuder-Richardson (KR-20) พบว่า

ด้าน	ค่าความเที่ยง
ความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น	0.94
การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ	0.86
การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น	0.81
การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	0.80
การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์	0.83

4.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

- (1) ศึกษาแนวคิดในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- (2) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจให้ครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา มีองค์ประกอบ 5 รายการ คือ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการ

เรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ จำนวน 25 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

(3) นำแบบประเมินความพึงพอใจที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำหลักสูตรเสริมเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู ทดลองกับนักศึกษาสาขาวิชา ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 24 คน เป็นระยะเวลา 15 ชั่วโมง ระหว่างวันที่ 7 ถึงวันที่ 9 มีนาคม 2561 โดยก่อนเรียน ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบความรู้เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพครู ระหว่างเรียนมีกิจกรรมใบงานให้นักศึกษาทำกิจกรรมกลุ่ม เมื่อเรียนจบในแต่ละเรื่อง ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบความรู้เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพครู และเมื่อเรียนครบทุกหน่วย ให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์คุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเกณฑ์การแปลความหมาย (พรณี ลีกิจวัฒน์. 2555 : 172)

6.2 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบ dependent sample t-test และแปลความหมาย

6.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ใช้การหาเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (พรณี ลีกิจวัฒน์. 2555 : 172) แล้วใช้เกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณลักษณะ/ความพึงพอใจ
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

ขั้นที่ 4 การประชาสัมพันธ์หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

ในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินหลักสูตรและศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ คณะครุศาสตร์ ไปปรับปรุงหลักสูตรหลังจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีความสมบูรณ์ทั้ง เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอน โครงสร้างหลักสูตร การวัดและประเมินผล รวมถึงโครงสร้างหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีความถูกต้องเหมาะสม และมีความสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ได้จริงต่อไป

4.1 วัตถุประสงค์

เพื่อประชาพิจารณาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

4.2 ประชากร คือ อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปี พ.ศ. 2561 จำนวน 42 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 24 คน

4.3 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

4.3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4.3.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา มีองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล จำนวน 24 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีเกณฑ์การประเมินดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

4.3.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้น

4.4 การรวบรวมข้อมูล

(1) ขอนหนังสืออนุญาตจากงานบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ไปขออนุญาต คณะบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เก็บข้อมูล

(2) นำหลักสูตร หนังสือขอนหนังสืออนุญาตจากงานบัณฑิตศึกษา และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ให้อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 24 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ช่วงเดือน มิถุนายน ถึงเดือน กรกฎาคม 2561 ได้รับกลับคืนคิดเป็นร้อยละ 100

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของอาจารย์ ที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (พรณี ลีกิจวัฒน์. 2555 : 172) และใช้เกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่

4.1.1 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

4.1.2 ผลการศึกษาแนวทางเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

4.2 ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

4.2.1 ผลการยกร่างหลักสูตร โดยกำหนดให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1

4.2.2 ผลการตรวจสอบหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรเป็นการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ และมีการปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรให้มีความเหมาะสม

4.2.3 ผลการทดลองใช้และหาประสิทธิภาพหลักสูตร เป็นการนำโครงร่างหลักสูตรที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินหลักสูตรระหว่างการใช้และหาประสิทธิภาพของหลักสูตร

4.2.4 ผลการประชาพิจารณาหลักสูตร เป็นการปรับปรุงหลักสูตรหลังจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีความสมบูรณ์

4.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

4.1.1 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา รายละเอียดดัง ตารางที่ 4.1 – 4.4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 จำนวนค่าร้อยละของนักศึกษาจำแนกตาม สาขาวิชา

สาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาปฐมวัย	86	36.00
พลศึกษาและสุขศึกษา	41	17.20
ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีการศึกษา	30	12.50
การประถมศึกษา	40	16.70
การสอนอิสลามศึกษา	42	17.60
รวม	239	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 รองลงมาสาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 17.60 สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 17.20 และสาขาวิชาภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50

ขั้นตอนที่ 2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

ด้าน	สภาพที่เป็นจริง (D)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น	4.23	0.49	มาก
การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ	4.13	0.50	มาก
การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น	4.12	0.55	มาก
การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	4.02	0.54	มาก
การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์	4.14	0.50	มาก
รวม	4.13	0.43	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สภาพที่เป็นจริง นักศึกษามีคุณลักษณะวิชาชีพครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น ($\bar{X}$ = 4.23, S.D. = 0.49) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.54)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการปฏิบัติ สภาพที่คาดหวัง และลำดับที่ความ ต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

ด้าน	สภาพการปฏิบัติ (D)		สภาพที่คาดหวัง (I)		ความต้องการจำเป็น (PNI) modified	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	(I-D)/D	ลำดับที่
ความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น	4.23	0.49	5.00	1.00	0.18	5
การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ	4.13	0.50	5.00	1.00	0.21	2
การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น	4.12	0.55	5.00	1.00	0.21	3
การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	4.02	0.54	5.00	1.00	0.24	1
การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์	4.14	0.50	5.00	1.00	0.20	4
รวม	4.13	0.43	5.00	1.00	0.21	-

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็นในภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.21 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.24 – 0.18 โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยดังนี้ ลำดับที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น (PNI = 0.24) ลำดับที่ 2 การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ (PNI = 0.21) ลำดับที่ 3 การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น (PNI = 0.21) ลำดับที่ 4 การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ (PNI = 0.20) และลำดับที่ 5 ความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น (PNI = 0.18)

4.1.2 ผลการศึกษาแนวทางเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครู ศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ในการศึกษาแนวทางเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ Tyler (1971 : 3) มาเป็นหัวข้อคำถาม ในดำเนินการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง แล้วบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) มีรายละเอียด ดังนี้

4.1.2.1 ความคาดหวังหรือจุดมุ่งหมายของการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครู ศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีดังนี้

- (1) มีองค์ความรู้ที่จำเป็นทั้งในเนื้อหาสาระวิชาที่สอนอย่างเพียงพอ
- (2) มีหลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้
- (3) สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้นับสนับสนุนการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ

- (4) เป็นครูที่ส่งเสริมการศึกษาเพื่อสันติภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับ (5). ควรเน้นลักษณะของครูที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่บทบาทครูจะเป็นลักษณะของผู้ส่งเสริมการเรียนรู้

- (6) ในศตวรรษที่ 21 ครูที่ฝึก พัฒนานักเรียนอย่างไรในศตวรรษที่ 21

- (7) คุณลักษณะของบัณฑิตโดยทั่วไป
- (8) มาตรฐานวิชาชีพ
- (9) จิตสำนึกสากลในตัวนักศึกษา เสริมสร้างมากกว่าปกติ
- (10) การเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู ควรสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา (มาตรฐานการปฏิบัติตน, ปฏิบัติงาน)
- (11) บัณฑิตวิชาชีพครูควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูจากคุรุสภา เสริมทางด้านการแบ่งปันความรู้ ความรับผิดชอบ การยอมรับผู้อื่น ส่งเสริมให้ผู้อื่นให้มีความคิดสร้างสรรค์
- (12) ด้านความรู้และทักษะที่ตรงกับสาขาวิชาเป็นประเด็นที่ควรเสริมสร้าง แต่อยากให้เพิ่มน้ำหนักในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมให้มากกว่านี้เพราะเป็นเรื่องที่สังคมขาดและเข้าขั้นวิกฤติ
- (13) ให้นักศึกษามีความเป็นครู
- (14) นักศึกษาเป็นครูที่ดี มีความสามารถ
- (15) มีความเป็นครู รอบรู้ในวิชาชีพครู และมาตรฐานทางด้านวิชาชีพ
- (16) สามารถคิด วิเคราะห์ และนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประกอบวิชาชีพได้
- (17) มีทักษะในการสร้างแรงจูงใจ
- (18) มีจิตสำนึกความเป็นครู

4.1.2.2 สารการเรียนรู้/เนื้อหา ที่จัดลงไปในหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีดังนี้

- (1) สารการเรียนรู้ที่เป็นไปตามมาตรฐานของคุรุสภา
- (2) ความรู้ความเข้าใจในบริบทอาเซียน
- (3) แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน
- (4) สารที่จำเป็นสำหรับหลักสูตรครู จัดตามลำดับสำคัญดังนี้
 - (4.1) การจัดการชั้นเรียน (Classroom Management)
 - (4.2) การสื่อสารและการนำเสนอ
 - (4.3) การสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring)
- (5) เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมแบบองค์รวม
- (6) สารการเรียนรู้/เนื้อหาของหลักสูตรควรสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา (มาตรฐานการปฏิบัติตน, ปฏิบัติงาน)
- (7) ความเข้าใจถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมแต่ไม่แตกแยก
- (8) ควรจัดสารการเรียนรู้แบบความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม มีจิตสาธารณะ
- (9) อยากให้เน้นทักษะการปฏิบัติหรือการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน
- (10) ครอบคลุมตามเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 11 มาตรฐานของคุรุสภา
- (11) มีคุณธรรม จริยธรรม ในวิชาชีพ
- (12) มาตรฐานวิชาชีพ 11มาตรฐาน ตามที่คุรุสภากำหนด
- (13) ทักษะในการดำรงชีวิตในสังคม
- (14) เรียนรู้บริบทของแต่ละพื้นที่และอาเซียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานภายในเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกส่งต่อให้ผู้อื่น และต้องแจ้งเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(15) การพัฒนาบุคลิกภาพสู่ความเป็นครู

4.1.2.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีดังนี้

- (1) การใช้โรงเรียนเป็นฐานการพัฒนา ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ตามลำดับความยากง่าย
- (2) การใช้ปัญหาเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้
- (3) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อให้นำไปใช้แก้ปัญหาในพื้นที่ได้จริง
- (4) ควรใช้รูปแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน โดยเฉพาะเนื้อหาที่ควรเรียนรู้จากบริบทของโรงเรียนโดยตรง

(5) ควรเริ่มสร้างลักษณะของครูให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 และเข้มข้นมากขึ้นเรื่อยๆ ในชั้นปีถัดมา การร่วมหารือกับโรงเรียนควรเป็นไปอย่างใกล้ชิด เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพของทั้ง 2 ฝ่าย คือคณะ และโรงเรียน

- (6) มีการบูรณาการ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง
- (7) การวิเคราะห์
- (8) กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบบรรยาย (ให้ความรู้), ศึกษกรณีศึกษา (วิเคราะห์) จากนั้นนำความรู้ไปบูรณาการเพื่อทำโครงการเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู
- (9) ใช้วิธีสอนแบบโครงงาน เรียนรู้จากการกระทำจริง
 - (9.1) ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
 - (9.2) การวิเคราะห์ สังเคราะห์
- (10) เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และรูปแบบการเรียนรู้วิธีอื่น ๆ เพื่อฝึกหัดครูให้สามารถสอนได้จริงโดยยึดที่เนื้อหาเป็นหลัก
- (11) ให้นักศึกษาได้รับการฝึกปฏิบัติ
- (12) ให้มีการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกัน
- (13) แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน
- (14) มีทักษะกระบวนการ กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องตามนโยบายทางการศึกษา
- (15) ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม
- (16) การเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย
- (17) เป็นการลงมือกระทำจริง

4.1.2.4 แนวทางการวัดและประเมินผลการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีดังนี้

- (1) การให้เรียนรู้ประเมินตนเองตามมาตรฐานของวิชาชีพ
- (2) การประเมินตามสภาพจริงของรายวิชา
- (3) การประเมินทางเลือก ที่ไม่ใช่แบบเลือกตอบอย่างเดียว
- (4) การประเมินจากโครงการพัฒนา ในระดับชั้นปีที่ 4 เพื่อต่อยอดนำไปใช้จริง
- (5) ควรใช้วิธีการประเมินแบบทางเลือก (Alternative) แบบเน้นการวัดลักษณะที่นักศึกษามีพัฒนาการจากการปลูกฝังในกระบวนการเรียนให้ตรงกับสภาพจริงมากที่สุด
- (6) ควรมีการประเมินตามสภาพจริง
- (7) ใช้การประเมินตามสภาพจริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ภายในเท่านั้น ไม่ควรเผยแพร่สู่สาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ หากมีผู้ใดละเมิดลิขสิทธิ์ของเอกสารนี้ กรุณาแจ้งให้ทางมหาวิทยาลัยทราบเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนทางกฎหมายต่อไป

- (8) ไม่ควรจะประเมินโดยคนเดียว
- (9) วิธีการสร้างเครื่องมือวัด
- (10) การใช้ ICT ไปช่วยในการวัดและประเมิน
- (11) ควรสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- (12) วัดทั้งความรู้ ทักษะและคุณธรรม
- (13) คู่มือ มคอ.2
- (14) ประเมินตามสภาพจริง
- (15) วัดทักษะปฏิบัติ
- (16) วัดจากทักษะการปฏิบัติจริง ทั้งด้านทักษะและความรู้ควบคู่กันไปเพื่อเน้นทักษะการปฏิบัติจริง ส่วนเกณฑ์ในการวัดก็ไม่ควรที่จะเน้นเกินไป ควรใช้ทั้งหลักรัฐศาสตร์และหลักนิติศาสตร์ควบคู่กันไปด้วย
- (17) ตามความจริงของมาตรฐานทางด้านวิชาชีพ
- (18) วัดตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะ กระบวนการ
- (19) การประเมินตามสภาพจริง
- (20) ประเมินแบบ 360 องศา

4.2 ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

4.2.1 ผลการยกร่างหลักสูตรเสริมสร้างเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมายกร่างหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ซึ่งเป็นหลักสูตรเสริมประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 15 ชั่วโมง มีองค์ประกอบหลักสูตร ดังนี้

4.2.1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร

ปัจจุบันการผลิตและพัฒนาทรัพยากรด้านการศึกษาคือให้ความสำคัญต่อวิชาชีพครูมาก โดยให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง และผู้ประกอบวิชาชีพนี้จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสร้างคุณลักษณะให้เป็นครูที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ เป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของประชากรในประเทศโดยรวมในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่สิ่งนี้ออกไปโดยไม่ได้รับอนุญาตจากทางมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีกระบวนการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูที่เน้นด้านการครองตน การปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคมและประเทศชาติ อีกทั้งส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีการ

ปรับเปลี่ยนแนวคิดใหม่ตามสภาพความต้องการของผู้ประกอบวิชาชีพครู ปรับปรุงและพัฒนา
นักศึกษา ให้มีคุณภาพของการพัฒนาคุณลักษณะวิชาชีพครู และความต้องการของการจัดการศึกษา
ด้านครุศาสตร์

4.2.1.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และ
คุณลักษณะ ดังนี้

มีคุณลักษณะวิชาชีพครู และสามารถนำไปเป็นแบบแผนในการประพฤติตนกับ
ผู้เรียน

4.2.1.3 โครงสร้างของหลักสูตร

หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา แบ่งโครงสร้างของหลักสูตรออกเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาในการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ 15 ชั่วโมง ดังนี้

1. ด้านการมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	จำนวน 3 ชั่วโมง
2. ด้านการรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ	จำนวน 3 ชั่วโมง
3. ด้านการเข้าใจและยอมรับผู้อื่น	จำนวน 3 ชั่วโมง
4. ด้านการส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์	จำนวน 3 ชั่วโมง
5. ด้านความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น	จำนวน 3 ชั่วโมง
	รวม 15 ชั่วโมง

ตารางที่ 4.4 ขอบเขตเนื้อหาการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

คุณลักษณะวิชาชีพครู	เนื้อหา
1. การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	1.1 สร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน 1.2 ส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ 1.3 ให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ ในเรื่องต่างๆ
2. การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ	2.1 ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ 2.2 ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานกลุ่มกับ งานที่ได้รับมอบหมาย 2.3 มีการวางแผนในการศึกษา
3. การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น	3.1 ไม่แสดงอารมณ์ฉุนเฉียวต่อเพื่อนในชั้นเรียน 3.2 พุดให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด 3.3 แสดงกริยาต่อเพื่อนในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

คุณลักษณะวิชาชีพครู	เนื้อหา
4. การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์	4.1 กระตุ้นให้เพื่อนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง 4.2 สนับสนุนให้เพื่อนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม 4.3 กระตุ้นให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
5. ความมีเมตตา กรุณา และปรารถนาดี ต่อผู้อื่น	5.1 การให้ความรักต่อเพื่อน 5.2 การเอาใจใส่ต่อเพื่อน 5.3 ความเอื้ออาทรต่อเพื่อน

หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา แบ่งโครงสร้างของหลักสูตรออกเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 15 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
1. การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	1.1 สร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน	1. นักศึกษาสามารถอธิบายความรู้ แนวคิด และทฤษฎีได้อย่างเข้าใจ ละเอียด สมบูรณ์ และเสนอเหตุผล การสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน 2. นักศึกษามีความสามารถในการตีความเชื่อมโยง และสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียนอย่างเข้าใจและกระจำชัด 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนของการสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
1. การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	1.2 ส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้	1. นักศึกษาสามารถอธิบายความรู้ แนวคิด และทฤษฎีได้อย่างเข้าใจ ละเอียด สมบูรณ์ และเสนอเหตุผล การส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ 2. นักศึกษาสามารถตีความเชื่อมโยง เรียบเรียงเรื่องราวต่างๆ เพื่อให้เกิดความหมายที่ชัดเจน ความเข้าใจ 3. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ และยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล ของการส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้	1
	1.3 ให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ	1. นักศึกษาอธิบายแนวคิด และทฤษฎีการให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ได้อย่างเข้าใจละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 2. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ คล่องแคล่วและยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ให้เข้าใจในมุมมองของเพื่อน	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
2. การรู้จักแบ่งปัน ความรับผิดชอบ	2.1 ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ	1. นักศึกษาอธิบายแนวคิด และทฤษฎีการใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถได้อย่างเข้าใจละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 2. นักศึกษาสามารถมีความสามารถในการวิพากษ์ ไตร่ตรอง ปรับความคิดเห็น และมุมมองที่แปลกใหม่ ลึกซึ้งและน่าเชื่อถือในด้านใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถนั้นการสร้างความร่วมมือ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติสู่การปฏิบัติในสถานการณ์จริง 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ ได้อย่างถูกต้อง	1
	2.2 ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานกลุ่มกับงานที่ได้รับมอบหมาย	1. นักศึกษารู้และเข้าใจ จุดอ่อน จุดแข็งของตนเองในด้านให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานกลุ่มกับงานที่ได้รับมอบหมาย และเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง 2. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ คล่องแคล่วและยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานกลุ่มกับงานที่ได้รับมอบหมาย ได้อย่างถูกต้อง	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำออกจำหน่ายหรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกานำไปใช้

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
2. การรู้จักแบ่งปัน ความรับผิดชอบ	2.3 มีการวางแผนในการศึกษา	1. นักศึกษามีความสามารถในการวิพากษ์ไตร่ตรอง ปรับความคิดเห็นและมีมุมมองที่แปลกใหม่ ลึกซึ้ง และน่าเชื่อถือ ในด้านการมีการวางแผนในการศึกษาโดยเน้นการสร้างความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้ในสถานการณ์จริง 2. นักศึกษามีความสามารถในการตีความเชื่อมโยง และเรียบเรียงเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนในการศึกษาอย่างเข้าใจและกระจ่างชัด 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนและนำเสนอผลการดำเนินงานตามการวางแผนในการศึกษา	1
3. การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น	3.1 ไม่แสดงอารมณ์ฉุนเฉียวต่อเพื่อนในชั้นเรียน	1. นักศึกษาสามารถวิพากษ์ไตร่ตรอง มองต่างมุม อย่างรู้แจ้ง เห็นจริง อย่างถ่องแท้ และมีมุมมองที่น่าเชื่อถือ ลึกซึ้งเป็นไปได้และแปลกใหม่ 2. นักศึกษาเข้าใจในมุมมองและความรู้สึกของผู้อื่น 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตน รู้และเข้าใจตนเอง ในเรื่องแสดงอารมณ์ฉุนเฉียวต่อเพื่อนในชั้นเรียนตระหนักถึงจุดอ่อน จุดแข็ง วิธีคิด วิธีปฏิบัติ ตระหนักรู้และปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
3. การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น	3.2 พูดให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด	1. นักศึกษาสามารถอธิบายความรู้ แนวคิด และทฤษฎีได้อย่างเข้าใจ ละเอียด สมบูรณ์ และเสนอเหตุผล สนับสนุนได้อย่างชัดเจน 2. นักศึกษาสามารถตีความเชื่อมโยง เรียบเรียงเรื่องราวต่างๆ เพื่อให้เกิดความหมายที่ชัดเจน ความเข้าใจ 3. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ คล่องแคล่วและยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล	1
	3.3 แสดงกิริยาต่อเพื่อนในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม	1. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ คล่องแคล่วและยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ 2. นักศึกษารู้และเข้าใจจุดอ่อน จุดแข็งของตนเองในด้านแสดงกิริยาต่อเพื่อนในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนต่อการแสดงกิริยาต่อเพื่อนในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม	1
4. การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์	4.1 กระตุ้นให้เพื่อนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง	1. นักศึกษาอธิบายแนวคิดและทฤษฎีการกระตุ้นให้เพื่อนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเองได้อย่างเข้าใจละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรนำออกจากรั้วมหาวิทยาลัยไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
4. การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์	4.1 กระตุ้นให้เพื่อนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง	2. นักศึกษาเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นทั้งเพื่อนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถ 3. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ และยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล ของการกระตุ้นให้เพื่อนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง	1
	4.2 สนับสนุนให้เพื่อนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม	1. นักศึกษาสามารถอธิบายแนวคิดและทฤษฎีการสนับสนุนให้เพื่อนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม ได้อย่างเข้าใจละเอียดสมบูรณ์และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 2. นักศึกษามีความสามารถประยุกต์แนวคิดหรือหลักการในเรื่องการสนับสนุนให้เพื่อนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมนำไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างมีประสิทธิภาพ 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการสนับสนุนให้เพื่อนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม ให้เข้าใจในมุมมองของตนเอง	1
	4.3 กระตุ้นให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ	1. นักศึกษาอธิบายแนวคิดและทฤษฎีการกระตุ้นให้เพื่อนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเองอย่างเข้าใจละเอียดสมบูรณ์และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่หรือใช้เพื่อการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาต
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
4. การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์	4.3 กระตุ้นให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ	2. นักศึกษาสามารถตีความเชื่อมโยง เรียบเรียงเรื่องราวต่างๆ เพื่อให้เกิดความหมายที่ชัดเจน ความเข้าใจ ตรงประเด็น และกระชับชัด 3. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ และยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล ของการกระตุ้นให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ	1
5. ความมีเมตตา กรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น	5.1 การให้ความรักต่อเพื่อน	1. นักศึกษาสามารถอธิบายแนวคิดและทฤษฎีการให้ความรักต่อเพื่อนได้อย่างเข้าใจละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 2. นักศึกษามีความสามารถประยุกต์แนวคิดหรือหลักการในเรื่องการให้ความรักต่อเพื่อนนำไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างมีประสิทธิภาพ 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการให้ความรักต่อเพื่อน ได้อย่างถูกต้อง	1
	5.2 การเอาใจใส่ต่อเพื่อน	1. นักศึกษาอธิบายแนวคิดและทฤษฎีการเอาใจใส่ต่อเพื่อนได้อย่างเข้าใจละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
5. ความมีเมตตา กรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น	5.2 การเอาใจใส่ต่อเพื่อน	2. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ คล่องแคล่วและยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับ การเอาใจใส่ต่อเพื่อน เข้าใจในมุมมองและความรู้สึกของผู้อื่น	1
	5.3 ความเอื้ออาทรต่อเพื่อน	1. นักศึกษาสามารถในการตีความเชื่อมโยง และเรียบเรียงเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในเรื่องของความเอื้ออาทรต่อเพื่อนอย่างเข้าใจและกระจ่างชัด 2. นักศึกษาเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นทั้งเพื่อนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและช่วยให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถ 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับความเอื้ออาทรต่อเพื่อน ได้อย่างถูกต้อง	1
รวม			15

4.2.1.4 กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักศึกษาพัฒนากระบวนการคิด และกิจกรรมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักศึกษา ให้นักศึกษากล้าคิดและกล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

จัดกิจกรรมที่เน้นกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสนใจ มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ โดยใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลายประกอบการใช้คำถาม กระตุ้นซักถาม ทบทวนหรือแสดงความคิดเห็นให้นักศึกษานำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งให้นักศึกษา มีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ร่วมแสดงออกด้วยการตั้งคำถาม ตอบคำถาม โดยออกแบบโดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับเนื้อหาและประสบการณ์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักศึกษา ให้นักศึกษากล้าคิดและกล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

สรุปผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วม โดยร่วมกันสรุปความรู้ ภาพรวมของเรื่องที่เรียนหรือสรุปสาระสำคัญของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยนำความรู้ที่ได้มาทั้งหมด มานำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันสรุปข้อค้นพบหรือสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่

4.2.1.5 สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ประกอบด้วย

- (1) สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน สื่อเพาเวอร์พอยท์ (Power Point)
- (2) เครื่องมือ ได้แก่ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต
- (3) แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต แหล่งข้อมูลนอกห้องเรียน

4.2.1.6 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีแนวทางการวัดและประเมินผลโดยมุ่งเน้นการประเมินเพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง แบ่งออกเป็น การวัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) การวัดและประเมินผลก่อนเรียน

การวัดและประเมินผลก่อนเรียน เป็นแบบทดสอบความรู้เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพครูก่อนเรียน ที่สร้างขึ้น

(2) การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน

การวัดและประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อตรวจสอบว่านักศึกษา มีความรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วยเรียนมากน้อยเพียงใด เป็นการประเมินที่เน้นให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ

(3) การวัดและประเมินผลหลังเรียน

เมื่อเรียนจบในแต่ละเรื่อง ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบความรู้เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพครู และเมื่อเรียนครบทุกหน่วย ให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ

4.2.2 ผลการศึกษาความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะ

วิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น

1. การศึกษาความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของหลักสูตร
เสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ยะลา

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร		4.54	0.39	มากที่สุด
1.1	ความจำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตร	4.43	0.54	มาก
1.2	ความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	4.43	0.54	มาก
1.3	ความจำเป็นสำหรับนักศึกษา	4.71	0.49	มากที่สุด
1.4	ความสมเหตุสมผล	4.57	0.54	มากที่สุด
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร		4.25	0.65	มาก
2.1.	ความชัดเจน	4.57	0.54	มากที่สุด
2.2	ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ	4.14	0.69	มาก
2.3	ความครอบคลุมลักษณะวิชาชีพครู	4.00	0.82	มาก
2.4	มีความเป็นไปได้	4.29	0.76	มาก
3. โครงสร้างของหลักสูตร		4.43	0.49	มาก
3.1	ความครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.71	0.49	มากที่สุด
3.2	ความเหมาะสมของเนื้อหา	4.29	0.49	มาก
3.3	ความเหมาะสมของเวลาในแต่ละหัวข้อ	4.43	0.54	มาก
3.4	ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ	4.29	0.76	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้		4.43	0.47	มาก
4.1	ความเหมาะสมกับเวลา	4.43	0.54	มาก
4.2	การเรียงลำดับขั้นตอน	4.43	0.54	มาก
4.3	การนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.29	0.76	มาก
4.4	ความมีประโยชน์ต่อนักศึกษา	4.57	0.54	มากที่สุด
5. สื่อการเรียนรู้		4.11	0.73	มาก
5.1	เหมาะสมกับนักศึกษา	4.00	0.82	มาก
5.2	การสนับสนุนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.29	0.76	มาก
5.3	ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้	4.14	0.69	มาก
5.4	สื่อมีความครอบคลุม	4.00	0.82	มาก
6. การวัดและประเมินผล		4.43	0.75	มาก
6.1	ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.43	0.79	มาก
6.2	ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ	4.57	0.79	มากที่สุด
6.3	ความเหมาะสมของเครื่องมือ	4.43	0.79	มาก
6.4	ความเหมาะสมของวิธีการ	4.29	0.76	มาก
รวมทุกด้าน		4.36	0.53	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.39) รองลงมา คือ ด้านโครงสร้างของหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.49) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.47) ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.75) ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.65) และด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.73) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

1. ด้านความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความจำเป็นสำหรับนักศึกษา ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.49) รองลงมา คือ ความสมเหตุสมผล ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.54) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ ความจำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตร และความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.54)

2. ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.54) รองลงมา คือ มีความเป็นไปได้ ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.76) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความครอบคลุมลักษณะวิชาชีพครู ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.82)

3. ด้านโครงสร้างของหลักสูตร พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.49) รองลงมา คือ ความเหมาะสมของเวลาในแต่ละหัวข้อ ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.54) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ ความเหมาะสมของเนื้อหา ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.49) และความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.76)

4. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความมีประโยชน์ต่อนักศึกษา ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.54) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ ความเหมาะสมกับเวลา และการเรียงลำดับขั้นตอน ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.54) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.76)

5. ด้านสื่อการเรียนรู้ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสนับสนุนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.69) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ เหมาะสมกับนักศึกษา และสื่อมีความครอบคลุม ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.82)

6. ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.79) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และความเหมาะสมของเครื่องมือ ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.79) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความเหมาะสมของวิธีการ ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.76)

2. การศึกษาความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 ค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู ของนักศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อที่	รายการประเมินความสอดคล้อง	IOC	การแปลผล
1	ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
2	ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับโครงสร้างหลักสูตร	0.85	สอดคล้อง
3	ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับสาระการเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
4	ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนรู้	0.85	สอดคล้อง
5	ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
6	ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
7	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับโครงสร้างของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
8	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับสาระการเรียนรู้	0.85	สอดคล้อง
9	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
10	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
11	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
12	โครงสร้างของหลักสูตรกับสาระการเรียนรู้	0.85	สอดคล้อง
13	โครงสร้างของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนรู้	0.85	สอดคล้อง
14	โครงสร้างของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
15	โครงสร้างของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล	0.85	สอดคล้อง
16	สาระการเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
17	สาระการเรียนรู้กับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
18	สาระการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
19	กิจกรรมการเรียนรู้กับสื่อและแหล่งเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
20	กิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	0.85	สอดคล้อง
21	สื่อและแหล่งเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	1.00	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีความสอดคล้องกันทุกข้อ

ข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับสาระการเรียนรู้ 3) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้ 4) ความเป็นมาและความสำคัญกับการวัดและประเมินผล 5) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับโครงสร้างของหลักสูตร 6) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนรู้ 7) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้ 8) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล 9) โครงสร้างของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้ 10) สาระการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล 11) สาระการเรียนรู้กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ 12) สาระการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล 13) กิจกรรมการเรียนรู้กับสื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 14) สื่อและแหล่งเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล

ข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.85 ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับโครงสร้างหลักสูตร 2) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนรู้ 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับสาระการเรียนรู้ 4) โครงสร้างของหลักสูตรกับสาระการเรียนรู้ 5) โครงสร้างของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนรู้ 6) โครงสร้างของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล และ 7) กิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล

4.2.3 การทดลองใช้และหาประสิทธิภาพหลักสูตร เป็นการนำโครงร่างหลักสูตรที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินหลักสูตรระหว่างการใช้งานไปใช้ และหาประสิทธิภาพของหลักสูตร

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ด้าน	คุณลักษณะวิชาชีพครู		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	4.84	0.22	มากที่สุด
1. สร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน	4.79	0.41	มากที่สุด
2. ส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้	4.79	0.42	มากที่สุด
3. ให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ	4.88	0.34	มากที่สุด
4. แลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน	4.92	0.28	มากที่สุด
5. สร้างวัฒนธรรมในการเรียนรู้ให้กับเพื่อนในชั้นเรียน	4.75	0.44	มากที่สุด
6. ถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์ส่วนตัวให้กับเพื่อนในชั้นเรียน	4.92	0.28	มากที่สุด
การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ	4.83	0.20	มากที่สุด
1. มีความทุ่มเทในงานที่ได้รับมอบหมาย	4.75	0.44	มากที่สุด
2. ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ	4.92	0.28	มากที่สุด
3. ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานกลุ่มกับงานที่ได้รับมอบหมาย	4.92	0.28	มากที่สุด
4. มีการวางแผนในการศึกษา	4.88	0.34	มากที่สุด
5. มีอิสระทั้งการเรียนและการตัดสินใจ	4.71	0.46	มากที่สุด
6. ยอมรับผลกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ	4.83	0.38	มากที่สุด
การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น	4.88	0.19	มากที่สุด
1. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.83	0.38	มากที่สุด
2. ไม่แสดงอารมณ์ฉุนเฉียวต่อเพื่อนในชั้นเรียน	4.83	0.38	มากที่สุด
3. พุดให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด	4.88	0.34	มากที่สุด
4. แสดงกิริยาต่อเพื่อนในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม	4.96	0.20	มากที่สุด
5. รับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของเพื่อนในชั้นเรียน	4.88	0.34	มากที่สุด
6. ปฏิบัติตามความคิดเห็นโดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก	4.92	0.28	มากที่สุด

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ด้าน	คุณลักษณะวิชาชีพครู		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์	4.91	0.15	มากที่สุด
1. เปิดโอกาสให้เพื่อนในชั้นเรียนมีอิสระในการคิดและการแสดงออก	4.83	0.38	มากที่สุด
2. กระตุ้นให้เพื่อนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง	4.96	0.20	มากที่สุด
3. ส่งเสริมให้เพื่อนสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการเรียนรู้	4.92	0.28	มากที่สุด
4. สนับสนุนให้เพื่อนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม	4.92	0.28	มากที่สุด
5. กระตุ้นให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ	4.92	0.28	มากที่สุด
6. ส่งเสริมให้เพื่อนคิดวิธีแก้ปัญหาแปลกใหม่	4.92	0.28	มากที่สุด
ความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น	4.95	0.10	มากที่สุด
1. การให้ความรักต่อเพื่อน	4.92	0.28	มากที่สุด
2. การเอาใจใส่ต่อเพื่อน	4.88	0.34	มากที่สุด
3. ความเอื้ออาทรต่อเพื่อน	5.00	0.00	มากที่สุด
4. ความปรารถนาดีต่อเพื่อน	5.00	0.00	มากที่สุด
5. มุ่งหวังให้เพื่อนในชั้นเรียนประสบความสำเร็จ	5.00	0.00	มากที่สุด
6. ความเป็นกันเองกับเพื่อน	4.92	0.28	มากที่สุด
รวม	4.88	0.11	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.7 พบว่า คุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.11) เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.10) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.15) ด้านการเข้าใจและยอมรับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.19) ด้านการมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.22) ด้านการรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.20) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

1. ด้านการมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน และถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์ส่วนตัวให้กับเพื่อนในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = 0.28) รองลงมา คือ ให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.34) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สร้างวัฒนธรรมในการเรียนรู้ให้กับเพื่อนในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.44)

2. ด้านการรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ และให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานกลุ่มกับงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = 0.28) รองลงมา คือ มีการวางแผนในการศึกษา ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.34) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีอิสระทั้งการเรียนและการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.46)

3. ด้านการเข้าใจและยอมรับผู้อื่น พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แสดงกิริยาต่อเพื่อน ในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.20) รองลงมา คือ ปฏิบัติตามความคิดเห็นโดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = 0.28) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และไม่แสดงอารมณ์ฉุนเฉียวต่อเพื่อน ในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.38)

4. ด้านการส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระตุ้นให้เพื่อนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.22) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 4 รายการ คือ ส่งเสริมให้เพื่อนสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการเรียนรู้ สนับสนุนให้เพื่อนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม กระตุ้นให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และส่งเสริมให้เพื่อนคิดวิธีแก้ปัญหาแปลกใหม่ ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = 0.28) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เปิดโอกาสให้เพื่อนในชั้นเรียนมีอิสระในการคิดและการแสดงออก ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.38)

5. ด้านความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 3 รายการ คือ ความเอื้ออาทรต่อเพื่อน ความปรารถนาดีต่อเพื่อน และมุ่งหวังให้เพื่อนในชั้นเรียนประสบความสำเร็จ ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ การให้ความรักต่อเพื่อน และความเป็นกันเองกับเพื่อน ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = 0.28) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การเอาใจใส่ต่อเพื่อน ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.34)

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน และคะแนนหลังเรียนของความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

ด้าน	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	P-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	10	2.33	0.36	6.63	0.25	19.58**	.00
การรู้จักแบ่งปันความรู้	10	3.54	0.30	5.04	0.20	12.95**	.00
การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น	10	2.63	0.54	4.79	0.26	10.74**	.00
การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์	10	2.83	0.27	5.08	0.21	13.85**	.00
ความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น	10	6.83	0.44	8.08	0.24	18.02**	.00
รวม	50	18.16	3.90	29.67	2.38	12.57**	.00

**Sig. < .01

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนของความรู้ เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพครู ภาวรวม ($\bar{X} = 29.67$, S.D. = 2.38) สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X} = 18.16$, S.D. = 3.90) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อ
หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านเนื้อหา	4.62	0.40	มากที่สุด
1. เนื้อหาตรงตามความต้องการของนักศึกษา	4.71	0.46	มากที่สุด
2. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสม	4.42	0.58	มาก
3. เนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน	4.58	0.58	มากที่สุด
4. เนื้อหาที่น่าสนใจ	4.71	0.46	มากที่สุด
5. เนื้อหาหลากหลาย	4.67	0.57	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.52	0.49	มากที่สุด
1. กิจกรรมช่วยพัฒนากระบวนการคิดของนักศึกษา	4.50	0.59	มากที่สุด
2. กิจกรรมส่งเสริมการทำงานร่วมกับเพื่อนและผู้สอน	4.33	0.64	มาก
3. กิจกรรมส่งเสริมการนำเสนอความคิดเห็นต่อบุคคลอื่น	4.46	0.66	มาก
4. กิจกรรมส่งเสริมความรู้ค้นคว้าด้วยตนเอง	4.67	0.57	มากที่สุด
5. กิจกรรมสร้างความสนุกสนานและน่าสนใจ	4.63	0.58	มากที่สุด
ด้านสื่อการเรียนรู้	4.48	0.55	มาก
1. มีสื่อประกอบการจัดกิจกรรมที่พอเพียง	4.38	0.77	มาก
2. สื่อการเรียนรู้มีความน่าสนใจ	4.54	0.59	มากที่สุด
3. สื่อการเรียนรู้เข้าใจได้ง่าย	4.58	0.65	มากที่สุด
4. สื่อการเรียนรู้สามารถใช้งานได้จริง	4.46	0.66	มาก
5. สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรม	4.46	0.59	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.52	0.48	มากที่สุด
1. นักศึกษาได้ประเมินผลงานของตนเอง	4.38	0.58	มาก
2. นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินของเพื่อน	4.38	0.65	มาก
3. ผู้สอนมีวิธีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.71	0.55	มากที่สุด
4. นักศึกษาสามารถนำผลการประเมินปรับปรุงผลงาน	4.54	0.59	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผลตรงตามสิ่งที่นักศึกษาได้เรียน	4.58	0.58	มากที่สุด
ด้านการนำไปใช้และประโยชน์	4.73	0.34	มากที่สุด
1. นักศึกษาเกิดความตระหนักในการพัฒนาตนเองมากขึ้น	4.58	0.50	มากที่สุด
2. นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	4.79	0.42	มากที่สุด
3. สิ่งที่เรียนมีความจำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวัน	4.75	0.44	มากที่สุด
4. สามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนรู้ที่สูงขึ้นได้	4.79	0.42	มากที่สุด
5. สิ่งที่เรียนทำให้นักศึกษาประพฤติตนและครองตนเป็นตัวอย่างที่ดี	4.75	0.41	มากที่สุด
รวม	4.57	0.38	มากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของข้อมูลต้นฉบับทุกครั้ง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำไปใช้และประโยชน์ ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.73, S.D. = 0.34) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหา ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.40) ด้านการวัดและประเมินผล ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.48) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.49) และ ด้านสื่อการเรียนรู้ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.55) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านเป็นรายการประเมิน พบว่า

1. ด้านเนื้อหา พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ เนื้อหาตรงตามความต้องการของนักศึกษา และเนื้อหาที่น่าสนใจ ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ เนื้อหาที่มีความหลากหลาย ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.57) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เนื้อหาที่มีความยากง่ายเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.58)

2. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมส่งเสริมความรู้ค้นคว้าด้วยตนเอง ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ กิจกรรมสร้างความสนุกสนานและน่าสนใจ ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.58) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กิจกรรมส่งเสริมการทำงานร่วมกับเพื่อนและผู้สอน ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.64)

3. ด้านสื่อการเรียนรู้ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สื่อการเรียนรู้เข้าใจได้ง่าย ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.65) รองลงมา คือ สื่อการเรียนรู้มีความน่าสนใจ ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.59) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีสื่อประกอบการจัดกิจกรรมที่พอเพียง ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.77)

4. ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้สอนมีวิธีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ การวัดและประเมินผลตรงตามสิ่งที่นักศึกษาได้เรียน ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.58) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ นักศึกษาได้ประเมินผลงานของตนเอง ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.58) และนักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินของเพื่อน ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.65)

5. ด้านการนำไปใช้และประโยชน์ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนรู้ที่สูงขึ้นได้ ($\bar{X}$ = 4.79, S.D. = 0.42) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ สิ่งที่เรียนทำให้นักศึกษาประพฤติตนและครองตนเป็นตัวอย่างที่ดี ($\bar{X}$ = 4.75, S.D. = 0.41) และสิ่งที่เรียนมีความจำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ($\bar{X}$ = 4.75, S.D. = 0.44) รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ นักศึกษาเกิดความตระหนักในการพัฒนาตนเองมากขึ้น ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.50)

4.2.4 ผลการประชาพิจารณาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรเสริมสร้าง
คุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร	4.11	0.40	มาก
1. ความจำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตร	4.29	0.46	มาก
2. ความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น	4.17	0.64	มาก
3. ความจำเป็นสำหรับนักศึกษา	4.00	0.59	มาก
4. ความสมเหตุสมผล	4.00	0.42	มาก
ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	3.96	0.62	มาก
1. ความชัดเจน	3.92	0.78	มาก
2. ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ	4.13	0.54	มาก
3. ความครอบคลุมคุณลักษณะวิชาชีพครู	3.83	0.96	มาก
4. มีความเป็นไปได้	3.96	0.69	มาก
ด้านโครงสร้างของหลักสูตร	3.94	0.54	มาก
1. ความครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.04	0.75	มาก
2. ความเหมาะสมของเนื้อหา	3.96	0.62	มาก
3. ความเหมาะสมของเวลาในแต่ละหัวข้อ	3.92	0.65	มาก
4. ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ	3.83	0.64	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	3.93	0.66	มาก
1. ความเหมาะสมกับเวลา	3.92	0.72	มาก
2. การเรียงลำดับขั้นตอน	4.00	0.66	มาก
3. การนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	3.79	0.88	มาก
4. ความมีประโยชน์ต่อนักศึกษา	4.00	0.89	มาก
ด้านสื่อการเรียนรู้	3.91	0.66	มาก
1. ความเหมาะสมกับนักศึกษา	3.96	0.75	มาก
2. การสนับสนุนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	3.96	0.81	มาก
3. ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้	3.88	0.74	มาก
4. มีความครอบคลุม	3.83	0.64	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.01	0.61	มาก
1. ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.13	0.68	มาก
2. ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ	4.08	0.65	มาก
3. ความเหมาะสมของเครื่องมือ	3.92	0.65	มาก
4. ความเหมาะสมของวิธีการ	3.92	0.64	มาก
รวม	3.98	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เกี่ยวกับหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.50) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.40) รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.61) ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.62) ด้านโครงสร้างของหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.94, S.D. = 0.54) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.93, S.D. = 0.66) และด้านสื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = 0.6) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความจำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ ความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.64) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ ความสมเหตุสมผล ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.42) และความจำเป็นสำหรับนักศึกษา ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.59)

2. ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.54) รองลงมา คือ มีความเป็นไปได้ ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.69) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความครอบคลุมคุณลักษณะวิชาชีพครู ($\bar{X}$ = 3.83, S.D. = 0.96)

3. ด้านโครงสร้างของหลักสูตร พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.75) รองลงมา คือ ความเหมาะสมของเนื้อหา ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.62) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 3.83, S.D. = 0.64)

4. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ การเรียงลำดับขั้นตอน ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.66) และความมีประโยชน์ต่อนักศึกษา ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.89) รองลงมา คือ ความเหมาะสมกับเวลา ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.72) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 3.79, S.D. = 0.88)

5. ด้านสื่อการเรียนรู้ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ ความเหมาะสมกับนักศึกษา ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.75) และการสนับสนุนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.74) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีความครอบคลุม ($\bar{X}$ = 3.83, S.D. = 0.64)

6. ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.68) รองลงมา คือ ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.65) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 รายการ คือ ความเหมาะสมของวิธีการ และความเหมาะสมของเครื่องมือ ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.65)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นการดำเนินงานในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 721 คน กลุ่มตัวอย่างนั้นได้ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวน 248 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ข้อคำถามทุกข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และมีความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลกับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 248 คน ด้วยวิธีการใช้เครือข่ายหัวหน้าห้องเป็นผู้เก็บรวบรวมส่งผู้วิจัย ได้รับกลับคืน จำนวน 239 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.37

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยคำนวณหาค่า ความถี่ ร้อยละ วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น สภาพการปฏิบัติกับสภาพที่คาดหวัง และจัดลำดับความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา โดยคำนวณหาค่า PNI modified

2. การศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนข้องเกี่ยวกับการผลิตครู โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนในคณะครุศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ ที่มีประสบการณ์การสอนนักศึกษาในคณะ ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 8 คน (รายชื่อในภาคผนวก ข) เพื่อสัมภาษณ์หาแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู

เอกสารนี้เป็นเอกสาร การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนข้องเกี่ยวกับการผลิตครู ด้วยตนเองระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 โดยมีการบันทึกเสียง และบันทึกข้อความในระหว่างการสัมภาษณ์

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การยกร่างหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา เป็นการนำผลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นข้อมูลสำหรับการยกร่างหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ตามองค์ประกอบของหลักสูตร

2. การตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา และประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตรและผู้เชี่ยวชาญทางด้านคุณลักษณะวิชาชีพครู จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยทำการประสานกับผู้เชี่ยวชาญและนำโครงร่างหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตร และขอคำแนะนำเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

3. การทดลองใช้หลักสูตร มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ได้สุ่มแบบกลุ่มมา 1 กลุ่มเรียน จำนวน 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น 2) แบบวัดคุณลักษณะวิชาชีพครู เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ 3) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู เป็นแบบทดสอบ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็น แบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 5 ด้าน ด้านละ 10 ข้อ มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.80 – 0.94 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ไปทดลองใช้กับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ใช้รูปแบบการวิจัยแบบก่อนทดลอง (Pre-Experimental Research) มีแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design)

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และการทดสอบค่าที่แบบ dependent sample t-test

4. การประชาสัมพันธ์ เป็นการนำหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา ไปสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปี พ.ศ. 2561 จำนวน 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร เสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองได้รับกลับคืน คิดเป็น ร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.1 สรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา เรียงลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อยดังนี้ ลำดับที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น ลำดับที่ 2 การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ ลำดับที่ 3 การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น ลำดับที่ 4 การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ และลำดับที่ 5 ความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น

2. ผลการศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

2.1 ความคาดหวังหรือจุดมุ่งหมายของการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู

2.1.1 ลักษณะของครูที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ที่บทบาทครูจะเป็นลักษณะของผู้ส่งเสริมการเรียนรู้

2.1.2 บัณฑิตวิชาชีพครูควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู จากคุรุสภา เสริมทางด้านการแบ่งปันความรู้ ความรับผิดชอบ การยอมรับผู้อื่น ส่งเสริมให้ผู้อื่นให้มีความคิดสร้างสรรค์

2.2 สารการเรียนรู้/เนื้อหา ที่จัดลงไปหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู

2.2.1 สารที่จำเป็นสำหรับหลักสูตรครู จัดตามลำดับสำคัญ ดังนี้ 1. การจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) 2. การสื่อสารและการนำเสนอ 3. การสอนงานและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring)

2.2.2 สารการเรียนรู้/เนื้อหาของหลักสูตรควรสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา (มาตรฐานการปฏิบัติตน, ปฏิบัติงาน)

2.2.3 เน้นทักษะการปฏิบัติหรือการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและสามารถนำไปใช้ได้จริง และครอบคลุมตามเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 11 มาตรฐานของคุรุสภา

2.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู

2.3.1 กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบบรรยาย (ให้ความรู้), ศึกษากรณีศึกษา (วิเคราะห์) จากนั้นนำความรู้ไปบูรณาการเพื่อทำโครงการเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู

2.3.2 เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Lesson Study และรูปแบบการเรียนรู้วิธีอื่น ๆ เพื่อฝึกหัดครูให้สามารถสอนได้จริงโดยยึดที่เนื้อหาเป็นหลัก

2.3.3 การบูรณาการ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีทักษะกระบวนการ กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องตามนโยบายทางการศึกษา

2.4 แนวทางการวัดและประเมินผลการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู

2.4.1 ใช้วิธีการประเมินแบบทางเลือก (Alternative) แบบเน้นการวัดลักษณะที่ นักศึกษามีพัฒนาการจากการปลูกฝังในกระบวนการเรียนให้ตรงกับสภาพจริง

2.4.2 วัดจากทักษะการปฏิบัติจริง ทั้งด้านทักษะและความรู้ควบคู่กันไปเพื่อเน้น ทักษะการปฏิบัติจริง ส่วนเกณฑ์ในการวัดก็ไม่ควรที่จะเน้นเกินไป ควรใช้ทั้งหลักรัฐศาสตร์และหลัก นิติศาสตร์ควบคู่กัน

2.4.3 วัดตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะ กระบวนการ ด้าน จิตใจ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา เป็นหลักสูตรเสริม ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 15 ชั่วโมง มีองค์ประกอบหลักสูตร ดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร

ปัจจุบันการผลิตและพัฒนาทรัพยากรด้านการศึกษา ได้ให้ความสำคัญต่อวิชาชีพครูมาก โดย ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการ ศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้ สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง และผู้ ประกอบวิชาชีพนี้จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสร้างคุณลักษณะให้เป็นครูที่มีเกียรติ มี ศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ เป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของประชากรในประเทศโดยรวม ในอนาคต

หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา มีกระบวนการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูที่เน้นด้านการครองตน การปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดีให้กับสังคมและประเทศชาติ อีกทั้งส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดใหม่ ตามสภาพความต้องการของผู้ประกอบวิชาชีพครู ปรับปรุงและพัฒนานักศึกษา ให้มีคุณภาพของการ พัฒนาคุณลักษณะวิชาชีพครู และความต้องการของการจัดการศึกษาด้านครุศาสตร์

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช ภัฏยะลา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และคุณลักษณะ ดังนี้

มีคุณลักษณะวิชาชีพครู และสามารถนำไปเป็นแบบแผนในการประพฤติตนกับผู้อื่น

3. โครงสร้างของหลักสูตร

หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา แบ่งโครงสร้างของหลักสูตรออกเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 15 ชั่วโมง ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น หากพบการละเมิดลิขสิทธิ์ กรุณาแจ้งมายังกองนิติการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

1. ด้านความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น จำนวน 3 ชั่วโมง
 2. ด้านการรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ จำนวน 3 ชั่วโมง
 3. ด้านการเข้าใจและยอมรับผู้อื่น จำนวน 3 ชั่วโมง
 4. ด้านการมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น จำนวน 3 ชั่วโมง
 5. ด้านการส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 3 ชั่วโมง
- รวม 15 ชั่วโมง

4. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักศึกษาพัฒนากระบวนการคิด และกิจกรรมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักศึกษา ให้นักศึกษากล้าคิดและกล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

จัดกิจกรรมที่เน้นกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสนใจ มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ โดยใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลายประกอบการใช้คำถาม กระตุ้นซักถาม ทบทวนหรือแสดงความคิดเห็นให้ผู้เรียน นำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งให้นักศึกษามีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ร่วมแสดงออกด้วยการตั้งคำถาม ตอบคำถาม โดยออกแบบ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับเนื้อหาและประสบการณ์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักศึกษา ให้นักศึกษากล้าคิดและกล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

สรุปผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วม โดยร่วมกันสรุปความรู้ ภาพรวมของเรื่องที่เรียนหรือสรุปสาระสำคัญของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยนำความรู้ที่ได้มาทั้งหมด มานำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันสรุปข้อค้นพบหรือสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่

5. สื่อและแหล่งเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ประกอบด้วย

- 5.1 สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน สื่อเพาเวอร์พอยท์ (Power Point)
- 5.2 เครื่องมือ ได้แก่ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต
- 5.3 แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต แหล่งข้อมูลนอกห้องเรียน

6. การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีแนวทางการวัดและประเมินผลโดยมุ่งเน้นการประเมินเพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง แบ่งออกเป็น การวัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1 การวัดและประเมินผลก่อนเรียน

การวัดและประเมินผลก่อนเรียน เป็นแบบทดสอบความรู้เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพรู้ก่อนเรียน ที่สร้างขึ้น

2 การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน

การวัดและประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อตรวจสอบว่านักศึกษา มีความรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด เป็นการประเมินที่เน้นให้นักศึกษา ได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ

3 การวัดและประเมินผลหลังเรียน

เมื่อเรียนจบในแต่ละเรื่อง ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบความรู้เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพรู้ และเมื่อเรียนครบทุกหน่วย ให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ

2. ผลการตรวจสอบหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพรู้ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

2.1 หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพรู้ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.2 องค์ประกอบของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพรู้ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ

3. ผลทดลองใช้และศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพรู้ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่า

3.1 คุณลักษณะวิชาชีพรู้ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 นักศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการเรียน ของความรู้เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพรู้ ภาพรวมสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 นักศึกษามีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพรู้ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประชาพิจารณาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพรู้ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพรู้ของนักศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาหลักสูตร

ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพรู้ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่า ด้านการมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น เป็นลำดับที่ 1 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้ประกอบวิชาชีพรู้จะต้องพยายามสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนโดยการสร้างสรรค์กิจกรรมและบทเรียนที่จะดึงดูดความสนใจจากผู้เรียน เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ครูจะต้องมีรอยยิ้มและทัศนคติในแง่บวกที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการเรียนรู้อย่างที่ทราบกันว่าเด็กทุกคนมี

ความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ Syed Shah Alam (2009 : 39) พบว่าองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ ได้แก่ ระบบการสร้างแรงจูงใจ วัฒนธรรม ความเชื่อใจ และเทคโนโลยี นอกจากนี้การที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันนั้นจะช่วยให้เกิดความรู้และความคิดใหม่ในการพัฒนา ลำดับที่ 2 ด้านการรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คุณลักษณะของนักศึกษา ซึ่งแสดงออกโดยมีความสนใจ เอาใจใส่ตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายด้วยความพากเพียรพยายาม อดทนต่ออุปสรรคใดๆ ที่ขัดข้อง มีการวางแผนงานอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ Zimmerman (1998 : 329) เชื่อว่ากระบวนการเรียนรู้ควรจัดในลักษณะที่นักเรียนต้องมีความรับผิดชอบสำหรับการเรียนรู้ นักเรียนควรมีอิสระในการคิดและการปฏิบัติ ซึ่งการเรียนรู้ที่ให้อิสระแก่ตนเองในการรับผิดชอบจะทำให้ นักเรียนสามารถตัดสินใจได้ว่าตนเองมีระดับความสามารถในการเรียนรู้มากน้อยอยู่ในระดับใดเพื่อสามารถวางแผนการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ลำดับที่ 3 ด้านการเข้าใจและยอมรับผู้อื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่ดีจะต้องเสริมสร้างสนับสนุนและชื่นชมการทำงานและการทำกิจกรรมของนักเรียนของตน โดยทั่วไปบุคคลจะมีความแตกต่างกัน เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาเองเต็มศักยภาพ เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคน มีความแตกต่างกันทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และด้านบุคลิกภาพอื่นๆ ซึ่งความแตกต่างดังกล่าว ล้วนส่งผลต่อการเรียนรู้ของบุคคลทั้งสิ้น ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม สอดคล้องกับ Nel (1992 : 23) กล่าวว่า ทักษะคิดทางบวกของครูจะส่งผลต่อพฤติกรรมในห้องเรียน โดยเฉพาะทัศนคติของผู้เรียน ครูผู้สอนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้รู้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและยอมรับความแตกต่างนั้น ลำดับที่ 4 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูจะต้องจัดการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถจัดบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เป็นบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการยอมรับ และการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ คิดหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในรูปแบบที่แปลกใหม่จากเดิมส่งเสริมจากคิดจินตนาการ ส่งเสริมให้คิดวิธีแก้ปัญหาแปลกใหม่ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนมีความกล้าเสี่ยงทางสติปัญญา ดังนั้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ นอกจากจะพัฒนาด้านความคิดแล้วยังพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ด้วยสอดคล้องกับ Hallman (1971 : 63) บุคคลที่จัดว่ามีความคิดสร้างสรรค์นั้น เป็นบุคคลที่มีความคล่องแคล่ว ยืดหยุ่นในการคิด มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความอยากรู้อยากเห็น ใฝ่หาความรู้ ชอบค้นคว้า ทดลองทำตามวิธีของตนเอง มีอิสระทางความคิดมากกว่าตามผู้อื่น และด้านความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น เป็นลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูต้องแสดงความรักที่ เป็นความตั้งใจและความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่น เบิกบานเป็นสุข ซึ่งจะบ่มเพาะได้หากบุคคลฝึกฝนการเฝ้าดูและการรับฟังอย่างตั้งใจ เพื่อให้เห็นและมีความเข้าใจถึงความต้องการ สอดคล้องกับ Hosking (2007 : 142) กล่าวว่า ความเมตตา เป็นความเห็นอกเห็นใจอย่างลึกซึ้ง ซึ่งทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นให้บรรเทาความเจ็บปวด หรือความโชคร้าย

5.2.2 การพัฒนาหลักสูตร

5.2.2.1 หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และทุกองค์ประกอบมีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วยการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู จากที่มีส่วนข้องเกี่ยวกับการผลิตครู และ สัมภาษณ์

ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะวิชาชีพครู จากคณะ ครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ ทำให้ทราบถึงแนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูได้อย่าง เหมาะสม จากนั้นนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้ศึกษามากำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของ หลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล กระบวนพัฒนาหลักสูตร ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของ Taba (1962 : 456) การพัฒนาหลักสูตรควร คำนึงถึงองค์ประกอบของหลักสูตรเป็นสำคัญ และเน้นจุดเด่นอยู่ที่ยุทธวิธีการสอนและการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ Tyler (Ornstein and Hunkins. 1993 : 267-268) ที่ต้องมีการศึกษาข้อมูล พื้นฐานจากบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายส่วนโดยเฉพาะความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและความต้องการของ นักศึกษาเพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กระบวนในการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยและพัฒนาหลักสูตรของ อรอนงค์ นิยมธรรม (2555 : 5) การสร้างหลักสูตรเป็น การนำข้อมูลพื้นฐานมาป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง ซึ่งประกอบด้วย สภาพปัญหาและ ความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง สาระและกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัด และประเมินผล

5.2.2.2 การทดลองใช้และประสิทธิผลของหลักสูตร

(1) นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีคุณลักษณะวิชาชีพ ครุ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะ วิชาชีพครู ปรับความคิดเห็นและมุมมองที่แปลกใหม่ ลึกซึ้งและน่าเชื่อถือ ของวิชาชีพครู ในด้านการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการสร้างความร่วมมือในชั้นเรียน นำไปสู่การปฏิบัติได้ใน สถานการณ์จริง เนื้อหาอธิบายแนวคิดและทฤษฎี ได้อย่างเข้าใจ ละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผล สนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน รูปแบบหลักสูตร พัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะครู เป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลง เครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจด้านภาวะผู้นำแก่นักศึกษาได้ดี การ จัดการเรียนรู้โดยเน้นความเข้าใจแก่นความรู้ เจตคติและทักษะที่คงทนในการจัดการเรียนรู้ตามแนว ทางการปฏิรูปการศึกษา การปฏิบัติจริง โดยผ่านกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยในการกำกับตนเอง โดยกำหนดผลลัพธ์ในการเรียนรู้ที่ชัดเจน การเรียนรู้เน้นการเสริมศักยภาพและการวางแผนและ กระตุ้นให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรม ทศนคติที่ดีต่อการเป็นครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงมาน ชำนาญกิจ (2550 : 8) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของครูที่มีประสิทธิภาพในยุคปฏิรูป การศึกษาไว้ว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการตีความ ขยายความ และวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาด้านการจัดการชั้นเรียน โดยเฉพาะการควบคุมชั้นเรียนหรือวินัยในชั้นเรียน เพื่อหาแนวทาง แก้ปัญหาให้ตรงประเด็นและเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหา ดังกล่าว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ HollratGlickman, C.D. (2001 : 42) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะ ของครูที่ดี ไว้ว่า ครูที่ดีจะต้องมีความประพฤติดี มีสติปัญญาสูง มีความสามารถในการวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ มีมุมมองที่หลายหลายแง่มุม ทั้งนี้เพื่อจะได้ช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองหรือหาทางที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจใน บทเรียนที่สอนได้อย่างแจ่มชัด

(2) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์หลังการใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพ ครุ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู พัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ และเกิดความ ตระหนักถึงการครองตน และสามารถนำแนวทางไปปฏิบัติตนในแบบอย่างที่ดีต่อวิชาชีพครู

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hollrat (2000 : 3) ได้ศึกษากิจกรรมหลักสูตรเสริม สำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยไอโอวา พบว่า นักศึกษาที่ได้รับจากกิจกรรมการจัดหลักสูตรเสริม มีคะแนนเฉลี่ย มากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในหลักสูตรเสริม นอกจากนี้หลักสูตรเสริมยังช่วยพัฒนา นักศึกษาในลักษณะของการสร้างบทเรียน ทักษะตลอดชีวิต รวมทั้งพัฒนาทักษะทางสังคมอีกด้วย นอกจากนี้หลักสูตรเสริมทำให้นักศึกษาเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และแง่มุมอื่นๆ ของชีวิต

(3) นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีความพึงพอใจต่อ การใช้หลักสูตรภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรเสริมสร้าง คุณลักษณะวิชาชีพครูมีความเหมาะสม ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาเห็นว่านักศึกษามีความ ตั้งใจในการฟังและการทำใบงาน มีความกระตือรือร้นและซักถามในประเด็นที่สงสัย มีการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกับเพื่อนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฐิติพร พิชญกุล (2547 : 103) ที่ศึกษาพบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจหลักสูตรฝึกอบรมในระดับมาก เพราะได้มีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนรู้และทำให้พัฒนาตนเองได้ตามเป้าหมายที่เข้ารับการฝึกอบรม นอกจากนี้ การจัด กิจกรรมแต่ละกิจกรรมยังมีความน่าสนใจ โดยเฉพาะการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย จึงกระตุ้น และจูงใจให้ผู้เข้าอบรมเกิดอารมณ์ ความรู้สึกตามที่ผู้สอนต้องการได้

5.2.2.3 การประชาสัมพันธ์หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

การประชาสัมพันธ์หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู ทุกรายการประเมิน อยู่ ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านสื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรเสริมสร้าง คุณลักษณะวิชาชีพครู จะต้องมีการปรับปรุงเนื้อหาสาระและปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนให้มีความ หลากหลายมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฐิติพร พิชญกุล (2547 : 103-106) ที่ศึกษาพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้และทำให้พัฒนาตนเองได้ตามเป้าหมายที่เข้ารับการฝึกอบรม นอกจากนี้ การจัด กิจกรรมแต่ละกิจกรรมยังมีความน่าสนใจ โดยเฉพาะการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย จึงกระตุ้น และจูงใจให้ผู้เข้าอบรมเกิดอารมณ์ ความรู้สึกตามที่ผู้สอนต้องการได้ และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ Kim, Jung and Lee (2008 : 2) ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการวิเคราะห์ความ คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และความต้องการของครูแล้ว เนื้อหาในส่วนการประมวลผลสารสนเทศเป็น ส่วนที่มีความสำคัญที่สุด และยังพบว่าผู้เชี่ยวชาญและครูมีความเห็นที่แตกต่างกันในเนื้อหาของ เนื้อหาในหลักสูตร นอกจากนี้ยังพบว่ากลยุทธ์การสอนที่มีประสิทธิภาพ และวิธีการประเมินผลควรมี การเตรียมการของเนื้อหาและวิธีการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่า คุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะ ครุศาสตร์ มีค่านี้น้อย ทั้งที่นักศึกษาทุกคนมีประสบการณ์ในการเข้าอบรมเกี่ยวกับคุณลักษณะ วิชาชีพครู และมีสภาพที่คาดหวังของนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ควรนำหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู เพิ่มเติมในการจัดการเรียนการสอนในวิชา ภาคบังคับ เพื่อให้ตรงตามต้องการของนักศึกษาคณะครุศาสตร์

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ตามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ โดยคุณลักษณะวิชาชีพครู จะต้องประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น ด้านการรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ ด้านการเข้าใจและยอมรับผู้อื่น ด้านการส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์ และด้านความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น ดังนั้น ควรดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู เพิ่มเติมในการศึกษาจรรยาบรรณวิชาชีพครู เพื่อปลูกฝังในจิตสำนึกของนักศึกษาให้ตรงตามต้องการของคณะครุศาสตร์

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณลักษณะวิชาชีพครู ให้กับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ทุกชั้นปี ใช้สื่อที่เป็นสถานการณ์จำลองมาใช้ในการเรียนการสอนหรือสถานการณ์ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

5.3.2.2 ควรมีการส่งเสริมคุณลักษณะวิชาชีพครู ด้านพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพครู ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยของเอกชน หรือเพิ่มกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มเรียนศึกษาทั้ง 5 ด้าน เพื่อมาเปรียบเทียบหาความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่ใช้หลักสูตรส่งเสริมคุณลักษณะวิชาชีพครู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

กมล งามสมสุขและนรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2539. **สภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวง 16 แห่ง**. กองพัฒนาเกษตรกรที่สูง สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมวิชาการ. 2540. **ประทีปแห่งการศึกษา : พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสด้านการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว

กรมวิชาการ. 2546. **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กฤษมันต์ วัฒนานรงค์. 2549. **เทคโนโลยีการศึกษาวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ : สีนทวิ.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2535. **ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ ทฤษฎี การเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2553. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2554. **วันสถาปนาการฝึกหัดครูไทย**. [Online]. Available : <http://www.121easy.com/contentn.php?id=10667>.

กันยารัตน์ รินศรี. 2549. “แนวคิดเรื่องเมตตาในเวสสันดรชาดก” บัณฑิตวิทยาลัย, ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2545. **การคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.

เกศริน มนูญผล. 2549. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น.” การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

แกรี่ ชิมสัน. 2545. **การฝึกปฏิบัติในงานจริง**. แปลโดย ยุดา รักไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน้นท์.

ขวัญฤดี ขำซ่อนสัตย์. 2542. **การศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา**. มหาวิทยาลัยมหิดล.

ฉันท ธาดทอง. 2552. **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : เพชรเกษมการพิมพ์.

จริยา สุทธิเดช. 2553. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดทำรอบคณวุฒิกการศึกษาวิชาชีพ สาขาวิชาการระดับปริญญาตรีเทคโนโลยีบัณฑิตของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.” คุรุศาสตร์อุตสาหกรรมดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

จาวรวัฒน รัตนโกคา. 2551. “การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้หลักสูตรฐานสมรรถนะวิชาชีพ หลักสูตรโดยภูมิปัญญาไทย.” คุรุศาสตร์อุตสาหกรรมดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาและวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นใดได้ และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำเอกสารนี้ไปใช้

- จันทรา พวงยอด. 2543. “การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา โดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง”. การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรินทร์ มลิณทสุต. 2552. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ประเมินคุณภาพสถานศึกษาโดยต้นสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.” คุรุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิตสาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เจริญ ไวรวังกุล. ม.ป.ป. การศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ฉวีวรรณ เกยวงศ์. 2552. “การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่องกรดและเบส โดยใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ชม ภูมิภาค. 2539. **เทคโนโลยีการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชลอศรี แก้วสูงเนิน. 2554. **การศึกษาความต้องการพัฒนาดตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5**. คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ขวลิต ชูกำแพง. 2551. **การพัฒนาหลักสูตร**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยรัตน์ หลายวัชรกุล. 2547. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา.” ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2556. **การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : วีพริ้นท์ (1991).
- ชาญ สวัสดิ์สาลี. 2550. **คู่มือฝึกอบรมมืออาชีพ การดำเนินการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ. พิษณุโลก.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. 2546. **ความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ชูชัย สมितिไกร. 2548. **การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชัย สมितिไกร. 2551. **การฝึกอบรมบุคลากรในงาน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชียวชาญ เกียรติณัฐกร. 2547. “การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่อง พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน สำหรับกรรมการสหภาพแรงงาน.” การศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฐิติพร พิษณุกุล. 2538. **การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์แบบกลุ่ม**. การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โณทัย อุดมบุญญาภาพ. 2554. **ครูในศตวรรษที่ 21**. gotoknow.org. [Online]. Available : <http://www.aircadetwing.com/index.php?lay=show&ac=article&ld=538685172> & Ntype=3.

โณทัย อุดมบุญญาณภาพ. 2550. **คุณลักษณะครูรุ่นใหม่กับการปฏิรูปหลักสูตรผลิตครูใน**

ศตวรรษ 21 (Online). Available <http://www.thatpanom.com>

ดิลก ดิลกานนท์. 2534. “การฝึกทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์” การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดิเรก พรสีมา. 2551, 31 ธันวาคม. “ทิศทางการพัฒนาวิชาชีพครู.” มติชน. หน้า 23.

ดิเรก พรสีมา. 2556. **การพัฒนาวิชาชีพครู**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.

ดุสิต อารยกุล. 2548. **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาสำหรับผู้บริหาร**. สุพรรณบุรี : สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3.

ดิช นัท อันท์. 2542. **เมตตาภาวนา คำสอนว่าด้วยรัก**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกลมคิมทอง.

ทองฟู ศิริวงศ์. 2548. **การฝึกอบรมบุคลากร**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ทิตนา แคมมณี. 2545. **ศาสตร์การสอน-องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.

เทือน ทองแก้ว. 2555. **วิทยาศาสตร์พื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือเมืองไทย.

ธัญพร บุชปฤทธิ. 2554. “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.” วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จ่าง บัวศรี. 2542. **ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ธนธการพิมพ์.

ธีรพัฒน์ พิเชฐวงศ์. 2546. “ประสิทธิผลการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารงานที่ดินระดับสูง รุ่นที่ 19 ประจำปี พ.ศ. 2545 ของกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย.” ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ. 2550. “ความเป็นครูและธรรมิกกราชาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การวิเคราะห์คุณธรรมเบื้องหลังพระราชกรณียกิจ.” **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย ปีที่ 20**, ฉบับที่ 1

นภดล พูลสวัสดิ์. 2551. “ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.” ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นฤมล พุกศิลป์ และพัชรา หาญเจริญกิจ. 2543. “**การจัดการความรู้ Knowledge Management**”. กรุงเทพฯ : รังสิตสารสนเทศ

นรินทร์ สุทธิศักดิ์. 2550. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านพลศึกษาของนักศึกษาในสถาบันการพลศึกษา.” ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- นิรุติ สว่างใจธรรม. 2549. “สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตร (ปวช.) ทวิภาคี ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ตามทัศนะของครูผู้สอนในสถานศึกษาและครูฝึกของสถานประกอบการ เขตสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 5.” การศึกษามหาบัณฑิต สาขาอุตสาหกรรมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิลวรรณ โรงแสง. 2547. “รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.” คุรุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน อาชีวศึกษา, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- นุชจิรา ปาสาเนา. 2548. “การประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 วิชา คอมพิวเตอร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มบูรพา สังกัดกรุงเทพมหานคร.” การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2546. **การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญดี บุญญาภิและคณะ. 2548. **การจัดการความรู้ จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- บุศรินทร์ สิริปัญญาธร. 2553. “การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบวิถีเชิงนิเวศและพลวัตรใน ระยะเปลี่ยนแปลงสำหรับเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กเพื่อเตรียมเข้าศึกษาชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1.” คุรุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาธน์ เนืองเฉลิม. 2556. **วิจัยการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : ทวีพริ้นท์.
- ปราโมทย์ จันเรือง. 2548. “หลักการและแนวทางการพัฒนาหลักสูตร.” สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ปรีชา วันดี. 2544. “ทัศนคติของพนักงานในสายงานบำรุงรักษาที่มีนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย:ศึกษาเฉพาะกรณีโรงไฟฟ้าพระนครใต้”. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรียา ชัยนิยม. 2542. “การศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการสอนความรับผิดชอบและระเบียบวินัยโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน”. การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต, 2532.
- ปิยนันท์ สวัสดิ์ศฤงคาร. 2554. **การฝึกอบรมขณะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เทรนนิง แอนด์ คอนซัลแทนท์.
- พจมาน ชำนาญกิจ. 2550. **หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้**. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. **แนวคิดการพัฒนาวิชาชีพครู**. [Online]. Available HTTP <http://www : เอกสารนี้เป็นเอกสาร:moe.go.th/main2/article/article12.htm> นั่นไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
- พนัส หันนาคินทร์. 2545. **การมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ : พิมพ์.

- พรรณิ ลีกิจวัฒน์. 2555. **วิธีการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พระมหาบุญเรียน ปภังกร (พิลาพันธ์). 2542. “การวิเคราะห์แนวความคิดเรื่องเมตตาในพุทธปรัชญาเถรวาท”. พุทธศาสนมहाบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวยง ทิวาโร (คนทา). 2548. “การศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเรื่องเหรินในปรัชญาขงจื้อกับเมตตาในพุทธปรัชญาเถรวาท”. พุทธศาสนมहाบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสิริชัย เสรีไตรรัตน์. 2549. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมศีลธรรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี.” ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พระราชรัตนมงคล. 2554. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมวิธีสอนศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของพระ สอนศีลธรรมตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ.” การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. 2554. **จรรยาบรรณวิชาชีพครู**. [Online]. Available : <http://www.edu.chula.ac.th/knowledge/rule/adm-rule.htm>.
- พัฒนา สุขประเสริฐ. 2545. **กลยุทธ์ในการฝึกอบรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิศิษฐ์ ชำนาญนา. 2560. “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะทางสังคม สำหรับนักเรียนระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ.” ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร), คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พิชญ์ จัปจิตต์. 2550. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาความเข้มแข็งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต.” การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) สาขาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน. 2551. **สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟิก.
- พิษณุ ผิวทอง. 2545. “ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการทำโครงการวิทยาศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดกรมอาชีวศึกษา.” วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พิสนุ พองศรี. 2549. **การประเมินทางการศึกษาแนวคิดสู่การปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เทียมฟ้าการพิมพ์.
- พิสิฐ จัปจิตต์. 2549. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาความเข้มแข็งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต.” การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) สาขาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พัชรพล ธรรมแสง. 2559. “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างการเรียนรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา.” คุรุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคุรุศาสตร์อุตสาหกรรม (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร), คณะคุรุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

พัชร ศิริระภูมิ. 2560. “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านทักษะการคิดแก้ปัญหา โดยผสานแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง.” ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

แพรวพรรณ บุญฤทธิ์มนตรี. 2550. “การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนงานให้กับหัวหน้างานในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ : ศึกษากรณี บริษัท แคล – คอมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัดมหาชน.” ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารอัดสำเนา.

ภาวิณี เพชรสว่าง. 2552 **พฤติกรรมองค์กร**. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ซีวี แอลการพิมพ์.

มนตรี จุฬาวัฒนทล. 2542. แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพครู. **วารสารปฏิรูปการศึกษา**. 1(2) : 121-125.

มนตรี วงษ์สะพาน. 2554. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในการสร้างนวัตกรรมบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่เน้นกระบวนการคิด.” การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2556. **ประมวลชุดวิชาการการพัฒนาหลักสูตรและยุทธวิธีทางการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ์. 2556. “การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร สำหรับผู้สอนอิสลามศึกษาของสถานศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.” **วารสารกึ่งวิชาการ**. 34(4) : 94-100.

รินทร์ภัส เกษศรีรัตน์. 2552. “การประเมินหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1.” คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

รจนา เตชะศรี. 2550. ความพึงพอใจของครูต่อการบริการงานของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายหนองหัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี

รุจิรี ภูระ. 2546. **การพัฒนาหลักสูตรตามแนวปฏิรูปการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

เลขาธิการสภาการศึกษา. 2552. **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561)**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟิก.

วนิช สุธารัตน์. 2547. **การคิดและความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วิชาญ พันธุ์ประเสริฐ. 2551. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูวิทยาศาสตร์เพื่อออกแบบบทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปัญหาท้องถิ่น.” ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. 2553. **ปฏิรูปการศึกษา แนวคิดและข้อเสนอแนะ**. กรุงเทพฯ : วชิระ
วิชัย วงษ์ใหญ่. 2547. **การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
ธเนศวรการพิมพ์.

วิจิตร ศรีสอาน. 2552. **หนังสือที่ระลึกวันครู 2552**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

วิจิตร ศรีสอาน. 2535. **ประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

วิภา โอสถานนท์ และคณะ. 2550. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการประดิษฐ์กระทงกรวย
ดอกไม้ด้วยวัสดุท้องถิ่น.” ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.

วีระศักดิ์ คงจันทร์. 2550. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์จากใ
้ไม้ลำปะหลัง.” การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.

ศรีพรรณ สกลกิตติ. 2552. “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องน้ำพุร้อนฝาง กลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
เชียงใหม่ เขต 3.” คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงใหม่.

ศิริชัย กาญจนวาสี. 2546. **การประเมินหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ**. เอกสาร
ประกอบการประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัย. ครั้งที่ 3. คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรินันท์ โชติญาณนนท์. 2548. **การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
(ภาษาอังกฤษ) ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนกันตะบุตร**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนคร.

ศุภรัตน์ มิ่งสมร. 2553. “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินหลักสูตร
สถานศึกษาสำหรับบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.” การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สมศรี ตรีทิเพนทร์. 2556. **ความถนัดทางวิชาชีพครู**. กรุงเทพฯ : ไฮแอตพัลลิกซ์.

สงัด อุทรานันท์. 2532. **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา. 2548. **ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูและ
บุคลากรทางการศึกษาปี 2549 – 2551**. กรุงเทพฯ : สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สมคิด บางโม. 2549. **เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม**. กรุงเทพฯ : วิทย์พัฒน์.

สมคิด พรหมจ้อย. ม.ป.ป. **เอกสารประกอบการสอน เรื่องการประเมินหลักสูตร**. นนทบุรี :
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สมใจ กงเดิม. 2553. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสอนคิด
วิเคราะห์สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.”
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. 2551. **เทคนิคการจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนา
บุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2545. **การประเมินโครงการการประชุม : หลักการและประยุกต์ใช้**.
กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สมิต สัจฉกร. 2547. **เทคนิคการสอนงาน**. กรุงเทพฯ : สายธาร.

- สันต์ ศูนย์กลาง. 2551. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติวิชาชีพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” การศึกษาศุขภูมิบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สายัณห์ พานิช. 2548. **การฝึกงานในหน้าที่ : On The Job Training**. กรุงเทพฯ : MDI.
- สาโรจ ไสยสมบัติ. 2534. “ความพึงพอใจในการทำงานของครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด.” การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- สุวรรณ เจริญเสาวภาคย์ และคณะ. 2548. **Knowledge Management การจัดการความรู้**. โครงการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ชุดเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning Tool Kits). กรุงเทพฯ: ก.พลพิมพ์.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. 2541. “การสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะความรับผิดชอบสำหรับนักศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การแสดงผลฐานความเที่ยงตรง ความไม่เที่ยงตรง และความเชื่อมั่น”. การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิมล ว่องวานิช. 2542. **การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น ในวิทยานิพนธ์ของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. 2548. **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณ เจริญเสาวภาคย์ และคณะ. 2548. **Knowledge Management การจัดการความรู้**. โครงการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ชุดเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning Tool Kits). กรุงเทพฯ: ก.พลพิมพ์.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. 2541. “การสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะความรับผิดชอบสำหรับนักศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การแสดงผลฐานความเที่ยงตรง ความไม่เที่ยงตรง และความเชื่อมั่น” . การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุดสาคร จันทะล่ำม. 2550. “พฤติกรรมการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของครูโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดเชียงใหม่.” การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภาวรรณ ะสัถย์. 2552. “การปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร.” การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุนทร โคตรบรรเทา. 2547. **หลักการเรียนรู้โดยเน้นสมองเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุนีย์ ภูพันธ์. 2546. **แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร**. เชียงใหม่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เชียงใหม่.
- เอกสารนี้เป็ สุวิมล ตีรกันันท์. 2550. **การประเมินโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งนั้น ยากยิ่งที่จะหาข้อสรุปได้ และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
- อนุวัติ คุณแก้ว. 2548. **หลักการวัดและประเมินผลทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บุคส์ฟอยด์.

- สำนักงาน ก.พ. 2548. **คู่มือสมรรถนะราชการพลเรือนไทย**. กรุงเทพฯ : พี.เอ.ลิฟวิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553. **คู่มือครูมีอาชีพและครูผู้ช่วย**.
[Online]. Available : <http://www.obec.go.th/documents/4766>.
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). 2554 . **องค์ความรู้ชุดบุคคลคุณธรรม :
ชีวิตงามด้วยความดี ศาสตราจารย์ สุนน อมรวิวัฒน์**. นนทบุรี : โรงพิมพ์ บริษัท อินฟินิท
โกลบอลเทรต จำกัด.
- สำนักงานประกันคุณภาพ. 2561. **รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะและ
หน่วยงานเทียบเท่า**. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2544. **เกณฑ์มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครู**. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2549. **คู่มือการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2551. **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐาน
วิชาชีพสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักมาตรฐานวิชาชีพคุรุสภา. 2556. **มาตรฐานการประกอบวิชาชีพครู**. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
- สำราญ มีแจ้ง. 2545. **การประเมินโครงการทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : นิชนแอตเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- อมรศรี แสงส่องฟ้า. 2553. “การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการทดสอบภาษาอังกฤษ
เป็นภาษาต่างประเทศ เพื่อการเสริมสร้างความรู้และทักษะปฏิบัติการทดสอบและการวัดผล
ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา.” ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อดุล นาคะโร. 2551. “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการจัดการตนเองโดยใช้
กิจกรรมแนะแนว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการ
วิจัยและพัฒนาหลักสูตร. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรวรรณ อุทัยฉัตรรัตน์. 2551. “การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานด้านกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยนอร์ท – เชียงใหม่”. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
และการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัศวรัตน์ พลุกระจำง. 2550. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหัวหน้างานเพื่อพัฒนาหลักสูตรการ
สอนงานปฏิบัติในสถานประกอบการ.” ครุศาสตรบัณฑิตสาขารวมดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและ
พัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อรอนงค์ นิยมธรรม. 2555 “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความเมตตากรุณา
ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลล้านนา ตาก.” การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร.
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาภากร ธาตุโลหะ. 2553. **การศึกษาความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัย
บูรพา**. ภาคปลาย ปีการศึกษา 2552. มหาวิทยาลัยบูรพา,

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์ การนำเอกสารนี้ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อารีย์ พรหมเล็ก. 2553. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนักศึกษาวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาความสามารถการจัดประสบการณ์ที่เสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย.” ปรัชญาดุษฐ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อารีย์ พันธมณี. 2546. **จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนรู้การสอน**. กรุงเทพฯ : ไยไหมครีเอทีฟกรุ๊ป.

อารี พันธมณี. 2543. **คิดอย่างสร้างสรรค์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ ลิตเพรส.

อุบล เลี้ยววาริณ. 2556. **ความเป็นครูวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

อุบลรัตน์ โพธิ์พัฒนชัย และคณะ. 2554. “การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการพยาบาลในเขตพื้นที่ประสภักย์พิบัติสึนามิสำหรับนักศึกษาพยาบาล.” วารสารกองการพยาบาล. 38(1) : 4-15.

อัคพงศ์ สุขมาตย์. 2553. “การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา.” การศึกษาดุษฐ์บัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัจฉรา ฉายวิวัฒน์. 2551. “การพัฒนาหลักสูตรเสริมด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.” วารสารศึกษาศาสตร์. 19(3):65

Alexandra, E. A. 2004. **The Effect of Constructionism Learning in the Social Subject on Student Achievement and Analysis Thinking**. Dissertation Abstracts International. 51 (November).

Anderson and others. 1970. **Developing Children Thinking Through Science**. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice – Hall.

Barrow, R.and Milburn, G. 1990. **A Critical Dictionary of Educational Concepts**. New York : Teachers College Press.

David and Stockes. 2001. **Effect of the System of Instruction on Achievement, Product and Attituded Toward Science of Ninth-Grade Student**, Dissertation Abstracts International. 58 (November).

Davis, Garry A. and Rimm, Sylvia B. 1994. **Education of Gifted and Talent**. 3rd ed. Boston : Allyn and Bacon.

Dilworth, M.E. and Imig, D.G. 1995. **Professional Teacher Development and the Reform Agenda**. [Online]. Availabele : Retrieved from <http://www.ericdigest.org/1996-1/reform.htm>

Griffin, C. & Brownhill, B. 2010. **The learning society**. In P. Jarvis 2nd ed. **The age of learning**. London : Kogan.

Glickman, C. D. (2001). **Supervision and Instructional Leadership: A Development Approach**. Bostion: Allyn and Bacon.

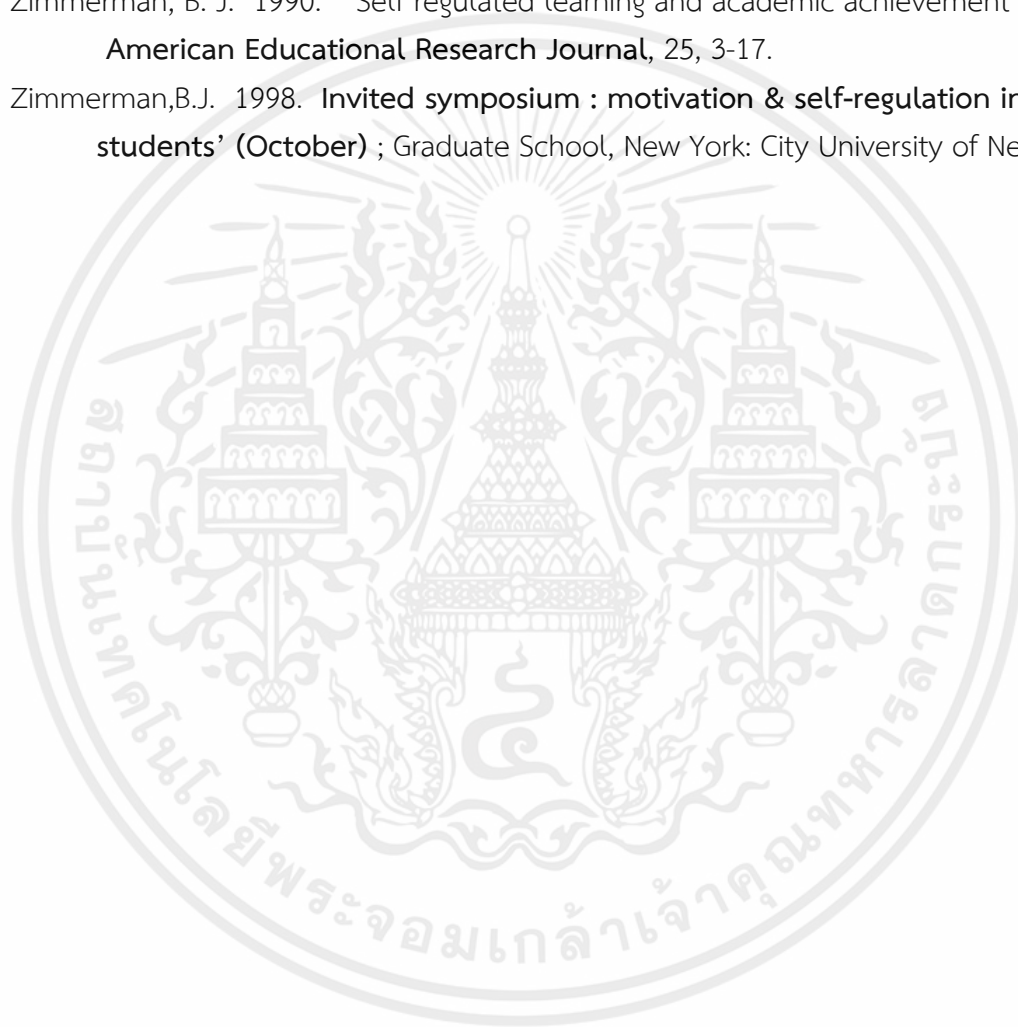
Good. 1973. **Dictionary of Education**. New York : McGraw-Hill Book.

Guterk, Gerald L. 1981. **Education and Schooling in America**. New Jersey : Prentice Hall.

- Gourneau, B. 2005. **“Five Attitudes of Effective Teachers: Implications for Teacher Training”**. Essays in **Education**, vol.13.
- Hallman, R. J. 1971. **“Techniques of Creative Teaching,”**. Training Creative Thinking. Gary A.
- Hollrat, R. 2000. Extracurricular Activities. Retrieved August 14, 2010, from <http://www.Isatate.edu/rhetorical/105H17/hollrat/cof.html>
- Hosking, P. 2007. **Compassion: what is in a word?** In Kostanski, M (Ed.). The power Of compassion an exploration of the psychology of compassion in the 21st century. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing.
- Ingrid Veira. 2010. **Roles of Teachers in the 21st Century**. Great teacher Volume.10.Issue 3. [Online]. Available : http://www.pearsonclassroomlink.com/articles/0910/0910_0520.
- Jacobs. Ronald L. 2003. **Structured on-the-job training : Unleashing Employee Expertise in the Workplace**. San Francisco : Berrett-Koehler.
- Joyce Van Tassel-Baska and others. 1996. **Developing verbal talent : idias and strategies for teachers of elementary and middle school students**. Boston : Allyn and Bacon.
- Kaufman, R.and English, F. W. 1981. **Needs Assessment Concept and Application**. 2 nd ed. United States of America : Educational Technology.
- Kaufman, R. 2000. **Mega Planning**. Thousand Oaks : Sage Publications.
- Kim, Jong Hye, Jung, Soon Yong and Lee, Won Gyu. 2008. “Design of contents for ICT literacy in-service training of teacher in Korea.” *Journal Computer & Education*. 51(4) : 1683-1706.
- Larson, A.A., & Silverman, S. 2000. **A description of caring behaviors of four physical education teachers**. Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, New Orleans.
- Maslow. 1970. **Motivation and Personality**. New York : Harper and Row Publishers.
- Mc Candless. Boyd R. and Evans D. Ellis. 1978. **Children and Youth : Psychological Development**. New York : Holt,
- McNergney, R., & Keller, C. 1999. **“Appendix. Some effective teachers’ actions”**. In R.McNergney & C.Keller (Eds.), *Images of mainstreaming: Educating students with disabilities* (pp. 211-212). New York: Garland Publishing.
- McLaughlin, M.J and Nolet, V. 2005. **Accessing the General Curriculum : Including Students with Disabilities in Standards-based Reform**. California : Corwin Press.
- Mckillip, J. 1987. **Need Analysis Tools for the Human Services and Education**. Newbury Park : Sage Publications.

- Merricks, L. 2010. Implications of the learning society for education beyond school. In P. Jarvis. 2nd ed. **The age of learning**. London : Kogan.
- Morse. 1967, ความหมายความพึงพอใจ[ออนไลน์]. ได้จาก : www.learners.in.th/
- Nel, J. 1992. "Preservice teacher resistance to diversity: Need to reconsider instructional methodologies". *Journal of Instructional Psychology*, 19, 23-27.
- Ornstein, A. C, and Hunkins, F. P. 2004. **Curriculum foundations, principles, and issues**. Boston : Pearson.
- Parasuraman. et.al., **Delivering Service Quality : Planning Customer Perceptions And expectations**. New York : Free Press, 1990.
- Peter F Oliva. 2001. **Developing the Curriculum**. 5th ed. New York : Longman.
- Piirto, Jane. 1994. **Talented Children and Adults : Their Development and Education**. New York : Macmillan College Publishing Company.
- Powell, D. H. 1983. **Understanding human adjustment : Normal adaptation through the Life cycle**. Boston, MA. Little Brown.
- Reviere, R.and Others. 1996. **Assessments a Creative and Practical Guide for Social Scientists**. United States of America : Taylor and Francis.
- Rogers and Shoemaker. 1971. **Communication of Innovation : a cross-cultural approach**. New York : The Free Press.
- Rogers, C.R. 1959. **Towards a Theory of Creativity** in P.E. Vernon, ed. *Creativity*. Hasmonds Worth, Penguin Book.
- Roger. 1990. **E.M. Diffusion of Innovation**. New York, 1962. The free press.
- Saylor, J.G., William, M.A. and Arthur J. Lewis. 1981. **Curriculum Planning for Better Teaching and Learning**. 4th ed. New York : Holt,Rinehart and Winston.
- Sell. 1975 : 252-268. ความหมายความพึงพอใจ[ออนไลน์]. ได้จาก : www.learners.in.th/
- Stufflebeam, D. L. and Others. 1985. **Conducting Educational Needs Assessment**. United States of America : Kluwer Academic.
- Syed Shah Alam (2009) Assessing Knowledge Sharing Behaviour among Employees in SMEs: An Empirical Study. *International Business Research*. 2,2 (April).
- Taba, H. 1962. **Curriculum Development Theory and Practice**. New York : Harcourt, Brace and World.
- Texas Agricultural Extension Service. 2000. **Curriculum Enrichment Program**. [Online]. Available from : <http://www.bexar-tx.tamu.edu/4H/curriculum.pdf>.
- Torrance. Palue E. 1962. **Education and The Creative Potential**. Minneapolis : The Lund Press.
- Tyler, R.W. 1949. **Basic Principle of Curriculum and Instruction**. Chicago : University Of Chicago Press.

- Tyler. R.W. 1971. *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicaco : The University of Chicaco Press.
- Ujlakyné Szűcs Éva. 2009. **The role of teacher in the 21st century**. [Online]. Available : [http:// www.sens-public.org/spip.php?article667](http://www.sens-public.org/spip.php?article667).
- Witkin, B. R.and Altschuld, J.W. 1995. **Planning and Conducting Needs Assessments**. Thousand Oaks : Sage Publications.
- Zais, G.A. 1999. **Statistical analysis in psychology and education**. New York : McGraw-Hill.
- Zimmerman, B. J. 1990. "Self regulated learning and academic achievement". *American Educational Research Journal*, 25, 3-17.
- Zimmerman,B.J. 1998. **Invited symposium : motivation & self-regulation in gifted students' (October)** ; Graduate School, New York: City University of New York.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04/ 4554

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ 10520

๓ พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขออนุญาตขอให้ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.บุญรอด ชาดิยานนท์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ประกาศผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นายณานัน บัวคล้าย นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม วิชาเอกการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร
เสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา” โดยมี
ผศ.ดร.อำนาจ ตั้งเจริญชัย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ และ ผศ.ดร.
เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมและได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครง
วิทยานิพนธ์แล้ว เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2559 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จึงขออนุญาตจาก
ท่านให้ นายณานัน บัวคล้าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและ
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

Smr ab

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่ควรนำเอกสารนี้ไปใช้ในการค้า
หรือการอื่นใดที่มิใช่การวิจัย และต้องแจ้งเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 081-412-5325

ที่ ศธ 0524.04/ 0371

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๓๑ เมษายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน คณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักสูตร

ด้วย นายน่านน้ำ บัวคล้าย นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม วิชาเอกการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา” โดยมี รศ.ดร.ไพฑูรย์ พิมดี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ และ ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ นายน่านน้ำ บัวคล้าย ทดลองใช้หลักสูตรกับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ชั้นปี 4 ภายในสถานศึกษาของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 081-412-5352

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ส่วนสนับสนุนวิชาการ โทร. 3692

ที่ ศธ 0524.04 / 0375

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินแบบประเมินเพื่อการวิจัย

เรียน ผศ.ดร.อัคพงษ์ สุขมาตย์

ด้วย นายน่านน้ำ บัวคล้าย นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม วิชาเอกการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา” โดยมี รศ.ดร.ไพฑูรย์ พิมพ์ดี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ และ ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ของ นายน่านน้ำ บัวคล้าย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04/ 0375

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ถนนฉลองกรุง เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ 10520

๒ กุมภาพันธ์ 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร

เรียน ผศ.ดร.จิตตวิสุทธิ วิมุตติปัญญา

ด้วย นายณาน้ำ บัวคล้าย นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรมคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตรอุตสาหกรรม วิชาเอกการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา” โดยมี รศ.ดร.ไพฑูรย์ พิมพ์ดี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ และ ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ของ นายณาน้ำ บัวคล้าย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา
ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 081-412-5325

เอกสารนี้เป็นเอกสารราชการ ใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ ศธ 0524.04/ 1308

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๑๖ เมษายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินความสอดคล้อง IOC ของหลักสูตร

เรียน รศ.ดร.จรัญ แก้วเอียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบทดสอบ

ด้วย นายน่านน้ำ บัวคล้าย นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิต บัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม วิชาเอกการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา” โดยมี รศ.ดร.ไพฑูริย์ พิมพ์ดี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ และ ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินประเมินความสอดคล้อง IOC ของหลักสูตรนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจและประเมินของท่านจะช่วยให้งานวิจัย ของ นายน่านน้ำ บัวคล้าย มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 081-412-5325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม หากมีข้อสงสัยหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ที่ ศธ 0524.04/ 1210

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

๒๖ เมษายน 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินความสอดคล้อง IOC ของหลักสูตร

เรียน ผศ.ดร.กฤษฎา กุณฑล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบทดสอบ

ด้วย นายน่านน้ำ บัวคล้าย นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิต บัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม วิชาเอกการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา” โดยมี รศ.ดร.ไพฑูริย์ พิมพ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์และ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ และ ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินประเมินความสอดคล้อง IOC ของหลักสูตรนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจและประเมินของท่านจะช่วยให้งานวิจัย ของ นายน่านน้ำ บัวคล้าย มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ราตรี ศิริพันธุ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการและบัณฑิตศึกษา

ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 081-412-5325

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งไปสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่าในรูปแบบใด ๆ ทั้งสิ้น หากพบมีการนำเอกสารไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต กรุณาแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายนามผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครู

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อักรพงศ์ สุขมาตย์ อาจารย์คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญจันทร์ สีสันต์ อาจารย์คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุณี แก้วเอี่ยม อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
4. ดร.เนาวรัตน์ ตรีไพบูลย์ อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เรืองแป้น อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายนามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา กุณพล	คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2. อ.กอดเดช อัสสะกะละ	รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สิริธิชัย แพงทิพย์	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
4. อ.กรัณฐรักษ์ วิทยอภิบาลกุล	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
5. อ.อุซุพร บถพิบูลย์	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
6. ดร.บุญรอด ชาดิยานนท์	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
7. ดร.นพดล พรามณี	อาจารย์คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
8. ดร.สุรวิทย์ เพียรเพชรเลิศ	อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายนามผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความเหมาะสม หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครพงศ์ สุขมาตย์ อาจารย์คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤษณา กุณฑล คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา อาจารย์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
4. ดร. บุญรอด ชาทิยานนท์ อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
5. ดร. กอเดช อัสสะกะละ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
6. ดร. อัครเดช เกตุฉ่ำ อาจารย์สาขาวิชาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
7. ดร. เสาวรส ยิ่งวรรณะ อาจารย์สาขาวิชาการประเมินผลและวิจัย
มหาวิทยาลัยทักษิณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายนามผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความสอดคล้อง ของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤษณา กุณฑล	คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2. ดร. กอเดช อัสสะกะละ	รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สกล สมจิตต์	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
4. ดร. มุหัมมัดตอลาล แกมะ	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
5. รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ บุญภิรมย์	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
6. รองศาสตราจารย์ ดร. จรุณี แก้วเอียน	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ และข้อคำถามจากใบงาน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤษณา กุณฑล	คณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2. ดร. กอเดช อัสสะกะละ	รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สกล สมจิตต์	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
4. ดร. มูหัมมัดตอลาล แกมะ	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
5. รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ บุญภิรมย์	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
6. รองศาสตราจารย์ ดร. จรุณี แก้วเอียน	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**รายนามผู้เชี่ยวชาญ ประชาพิจารณ์และปรับปรุงหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู
อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤษฎา กุณฑล
2. ดร. กอเดช อัสสะกะละ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สกล สมจิตต์
4. ดร. มุหัมมัดตอลาล แกมะ
5. รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ บุญภิรมย์
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิตยา เรืองแป้น
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิรภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อำพล บัวแก้ว
9. อาจารย์ชูจิตต์ เหล่าเจริญสุข
10. ดร. เนาวรัตน์ ตรีไพบูลย์
11. อาจารย์อุซุพร บลพิบูลย์
12. อาจารย์สุณิศา ธรรมบัญชา
13. ดร. พิมพ์วิมล สุวรรณโณ
14. อาจารย์กรณพริกษ์ วิทยอภิบาลกุล
15. ดร. สุภาพร จันทศิริ
16. อาจารย์อาทิตย์ วังศ์มณี
17. อาจารย์จันจลี ถนอมลิขิตวงศ์
18. อาจารย์ปราณี หล้าเบ็ญสะ
19. ดร. มุหัมมัดสุหัย เสงยามา
20. อาจารย์พุมพนิต คงแสง
21. อาจารย์นุสรัน เฮาะมะ
22. อาจารย์ณัฏฐกร คงชีวกุล
23. อาจารย์มนัสภูมิ ศาสนศาสตร์
24. อาจารย์อับดุลฮาติม อาแด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. ด้านความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น							
1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. ด้านการรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ							
1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. ด้านการเข้าใจและยอมรับผู้อื่น							
1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
4. ด้านการมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น							
1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม เกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (ต่อ)

ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
5. ด้านการส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์							
1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ

ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
1. ด้านความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น									
1	+1	+1	+1	+1	-1	+1	+1	0.71	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	0	+1	0.86	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. ด้านการรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ									
1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
3	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
6	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. ด้านการเข้าใจและยอมรับผู้อื่น									
1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
4	-1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.71	ใช้ได้
5	-1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.57	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	-1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.57	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่ควรนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่หรือใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตจากทางต้นฉบับ

ประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบ (ต่อ)

ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
4. ด้านการมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น									
1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
9	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
10	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
5. ด้านการส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์									
1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
8	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
9	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเมินความสอดคล้อง ข้อคำถามจากใบงาน

ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
1. ด้านความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น									
1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. ด้านการรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ									
1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. ด้านการเข้าใจและยอมรับผู้อื่น									
1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่หรือใช้ซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเมินความสอดคล้อง ข้อคำถามจากใบงาน (ต่อ)

ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
4. ด้านการมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น									
1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. ด้านการส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์									
1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.86	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเมินความเหมาะสม หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร									
1	4	4	5	5	5	4	4	4.43	มาก
2	4	4	5	5	5	4	4	4.43	มาก
3	5	5	5	5	5	4	4	4.71	มากที่สุด
4	5	4	5	5	4	5	4	4.57	มากที่สุด
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร									
1	5	4	5	5	5	4	4	4.57	มากที่สุด
2	4	4	5	5	4	4	3	4.14	มาก
3	4	3	5	5	4	4	3	4.00	มาก
4	4	4	5	5	5	4	3	4.29	มาก
3. โครงสร้างของหลักสูตร									
1	5	5	5	5	5	4	4	4.71	มากที่สุด
2	4	4	5	5	4	4	4	4.29	มาก
3	4	4	5	5	5	4	4	4.43	มาก
4	4	4	5	5	5	4	3	4.29	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้									
1	4	4	5	5	5	4	4	4.43	มาก
2	4	4	5	5	5	4	4	4.43	มาก
3	4	5	5	5	4	4	3	4.29	มาก
4	5	5	5	5	4	4	4	4.57	มากที่สุด
5. สื่อการเรียนรู้									
1	4	3	5	5	4	4	3	4.00	มาก
2	4	3	5	5	5	4	4	4.29	มาก
3	4	3	5	5	4	4	4	4.14	มาก
4	4	3	5	5	4	4	3	4.00	มาก
6. การวัดและประเมินผล									
1	4	5	5	5	5	4	3	4.43	มาก
2	5	5	5	5	5	4	3	4.57	มากที่สุด
3	4	5	5	5	5	4	3	4.43	มาก
4	4	5	5	5	4	4	3	4.29	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการเรียนเท่านั้น ไม่อาจนำตัวนี้ไปใช้เพื่อการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆก็ตาม หากมีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยเป็นอย่างสูงและขอสงวนสิทธิ์ในการแก้ไข

ประเมินความสอดคล้อง หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อที่	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7		
1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	+1	0	+1	+1	0.85	สอดคล้อง
3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.85	สอดคล้อง
5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.85	สอดคล้อง
9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.85	สอดคล้อง
13	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.85	สอดคล้อง
14	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
15	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	0.85	สอดคล้อง
16	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
17	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
18	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
19	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
20	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.85	สอดคล้อง
21	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
คุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จึงใคร่ขอให้ทุกท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อ เนื่องจากทุกข้อมีความสำคัญยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูลและมีคุณค่าอย่างมากต่อการวิจัยครั้งนี้ ผลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเป็นแนวทางปรับปรุง และพัฒนาคุณลักษณะวิชาชีพครู ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มากยิ่งขึ้น

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม สาขาวิชาที่ศึกษา ของนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2559 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา 5 ด้าน

- ด้านที่ 1 ความมีเมตตา กรุณา และปรารถนาดีต่อผู้อื่น
- ด้านที่ 2 การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ
- ด้านที่ 3 การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น
- ด้านที่ 4 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น
- ด้านที่ 5 การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์

เมื่อนักศึกษาตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว กรุณาส่งคืนผู้วิจัยทันที ขอขอบคุณเป็นอย่างมากรา ณ โอกาสนี้

นายณานน้ำ บัวคล้าย
ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษาด้วยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ตามความเป็นจริง

สาขาวิชาที่ศึกษา

- ☐ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
- ☐ สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา
- ☐ สาขาวิชาภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีการศึกษา
- ☐ สาขาวิชาการประถมศึกษา
- ☐ สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา 5 ด้าน

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ตามการปฏิบัติของนักศึกษาว่า รายการแต่ละรายการอยู่ในระดับใด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายความว่า ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายความว่า ระดับการปฏิบัติมาก
- 3 หมายความว่า ระดับการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายความว่า ระดับการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายความว่า ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อที่	คุณลักษณะวิชาชีพครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ความมีเมตตากรุณา และปรารถนาดีต่อผู้อื่น						
1	การให้ความรักต่อเพื่อน					
2	การเอาใจใส่ต่อเพื่อน					
3	ความเอื้ออาทรต่อเพื่อน					
4	ความปรารถนาดีต่อเพื่อน					
5	มุ่งหวังให้เพื่อนในชั้นเรียนประสบความสำเร็จ					
6	ความเป็นกันเองกับเพื่อน					
การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ						
1	มีความทุ่มเทในงานที่ได้รับมอบหมาย					
2	ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ					
3	ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานกลุ่มกับงานที่ได้รับมอบหมาย					
4	มีการวางแผนในการศึกษา					
5	มีอิสระทั้งการเรียนและการตัดสินใจ					
6	ยอมรับผลกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ					
การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น						
1	การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล					
2	ไม่แสดงอารมณ์ฉุนเฉียวต่อเพื่อนในชั้นเรียน					
3	พูดให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด					
4	แสดงกิริยาต่อเพื่อนในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม					
5	รับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของเพื่อนในชั้นเรียน					
6	ปฏิบัติตามความคิดเห็นโดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อที่	คุณลักษณะวิชาชีพครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น						
1	สร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน					
2	ส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้					
3	ให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ					
4	แลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน					
5	สร้างวัฒนธรรมในการเรียนรู้ให้กับเพื่อนในชั้นเรียน					
6	ถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์ส่วนตัวให้กับเพื่อนในชั้นเรียน					
การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์						
1	เปิดโอกาสให้เพื่อนในชั้นเรียนมีอิสระในการคิดและการแสดงออก					
2	กระตุ้นให้เพื่อนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง					
3	ส่งเสริมให้เพื่อนสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการเรียนรู้					
4	สนับสนุนให้เพื่อนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม					
5	กระตุ้นให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ					
6	ส่งเสริมให้เพื่อนคิดวิธีแก้ปัญหาแปลกใหม่					

แสดงความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบบันทึกการสัมภาษณ์

เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

อาชีพ/ตำแหน่ง

วันที่สัมภาษณ์

เวลา

สถานที่

คำชี้แจงสำหรับผู้สัมภาษณ์

- แนะนำตัวเอง
- แนะนำวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และประโยชน์จากข้อมูลที่จะได้
- ขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง
- บันทึกประเด็นสำคัญระหว่างการสัมภาษณ์อย่างละเอียด
- ระบุร่องรอยหลักฐานตามสภาพที่เป็นจริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเด็นในการสัมภาษณ์

1. ความคาดหวังหรือจุดมุ่งหมายของการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ควรมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2. สารการเรียนรู้/เนื้อหา ที่จัดลงไปหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ควรมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

3. กระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

4. แนวทางการวัดและประเมินผลการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

5. ความคิดเห็นเพิ่มเติมในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ควรมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลงชื่อ ผู้ให้สัมภาษณ์

(.....)

**แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของ
นักศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
โดยผู้เชี่ยวชาญ**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตร จำนวน 6 ด้าน ได้แก่

1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. โครงสร้างของหลักสูตร
4. กิจกรรมการเรียนรู้
5. สื่อการเรียนรู้
6. การวัดและประเมินผล

2. ในการประเมิน ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมในแต่ละรายการประเมิน โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก
 ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

3. ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องสี่เหลี่ยมที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และหากท่านเห็นว่ามีส่วนที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ขอความกรุณาให้ท่านได้ระบุไว้ในข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์

นายน่านน้ำ บัวคล้าย

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิต

สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม

แขนงวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
โดยผู้เชี่ยวชาญ

.....

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาว่าองค์ประกอบของหลักสูตรในส่วนต่างๆ ต่อไปนี้ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด และทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องสี่เหลี่ยม ตามระดับความเหมาะสม

รายการ	ความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร					
1.1 ความจำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตร					
1.2 ความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น					
1.3 ความจำเป็นสำหรับนักศึกษา					
1.4 ความสมเหตุสมผล					
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
2.1. ความชัดเจน					
2.2. ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ					
2.3. ความครอบคลุมลักษณะวิชาชีพครู					
2.4. ความเป็นไปได้					
3. โครงสร้างของหลักสูตร					
3.1. ความครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
3.2. ความเหมาะสมของเนื้อหา					
3.3. ความเหมาะสมของเวลาในแต่ละหัวข้อ					
3.4. ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ					
4. กิจกรรมการเรียนรู้					
4.1. ความเหมาะสมกับเวลา					
4.2. การเรียงลำดับขั้นตอน					
4.3. การนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
4.4. ความมีประโยชน์ต่อนักศึกษา					
5. สื่อการเรียนรู้					
5.1 เหมาะสมกับนักศึกษา					
5.2 การสนับสนุนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
5.3 ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้					
5.4 สื่อมีความครอบคลุม					

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ไม่อนุญาตให้ทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ หากมีการนำเอกสารนี้ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต จะถือว่าผิดกฎหมาย

รายการประ	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
	5	4	3	2	1
6. การวัดและประเมินผล					
6.1 ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
6.2 ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ					
6.3 ความเหมาะสมของเครื่องมือ					
6.4 ความเหมาะสมของวิธีการ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้เชี่ยวชาญ
(.....)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของ
นักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
โดยผู้เชี่ยวชาญ**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นการประเมินความสอดคล้องของ องค์ประกอบหลักสูตร จำนวน 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่ง เรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

2. ในการประเมิน ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องในแต่ละรายการ โดยมีเกณฑ์การ ประเมิน ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าองค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าองค์ประกอบไม่มีความสอดคล้องกัน

3. หากผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุง ขอความกรุณาได้ระบุไว้ในข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์

นายน่านน้ำ บัวคล้าย

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิต

สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม

แขนงวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำชี้แจง ให้ผู้เชี่ยวชาญทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	+1	0	-1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
2. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับโครงสร้างของหลักสูตร			
3. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับสาระการเรียนรู้			
4. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนรู้			
5. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับสื่อ/แหล่งเรียนรู้			
6. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล			
7. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับโครงสร้างของหลักสูตร			
8. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับสาระการเรียนรู้			
9. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนรู้			
10. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้			
11. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล			
12. โครงสร้างของหลักสูตรกับสาระการเรียนรู้			
13. โครงสร้างของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนรู้			
14. โครงสร้างของหลักสูตรกับสื่อและแหล่งเรียนรู้			
15. โครงสร้างของหลักสูตรกับการวัดและประเมินผล			
16. สาระการเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้			
17. สาระการเรียนรู้กับสื่อและแหล่งเรียนรู้			
18. สาระการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล			
19. กิจกรรมการเรียนรู้กับสื่อและแหล่งเรียนรู้			
20. กิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล			
21. สื่อและแหล่งเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้เชี่ยวชาญ
(.....)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**แบบประเมินความพึงพอใจของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู
ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**

.....

คำชี้แจง

1. แบบประเมินความพึงพอใจของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตร จำนวน 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านเนื้อหา
- 2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้
- 3) ด้านสื่อการเรียนรู้
- 4) ด้านการวัดและประเมินผล
- 5) ด้านการนำไปใช้ ประโยชน์

2. ในการประเมินความพึงพอใจของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยมีระดับความพึงพอใจ ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง ความพึงพอใจมาก
- ระดับ 3 หมายถึง ความพึงพอใจปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง ความพึงพอใจน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด

3. ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องสี่เหลี่ยมที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของนักศึกษา

เมื่อนักศึกษาตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว กรุณาส่งคืนผู้วิจัยทันที

นายнанน้ำ บัวคล้าย
ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำชี้แจง ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องสี่เหลี่ยมที่ตรงกับระดับความพึงพอใจ

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. ด้านเนื้อหา					
1.1 เนื้อหาตรงตามความต้องการของนักศึกษา					
1.2 เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสม					
1.3 เนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน					
1.4 เนื้อหามีความน่าสนใจ					
1.5 เนื้อหามีความหลากหลาย					
2. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้					
2.1 กิจกรรมช่วยพัฒนากระบวนการคิดของนักศึกษา					
2.2 กิจกรรมส่งเสริมการทำงานร่วมกับเพื่อนและผู้สอน					
2.3 กิจกรรมส่งเสริมการนำเสนอความคิดเห็นต่อบุคคลอื่น					
2.4 กิจกรรมส่งเสริมความรู้ค้นคว้าด้วยตนเอง					
2.5 กิจกรรมสร้างความสนุกสนานและน่าสนใจ					
3. ด้านสื่อการเรียนรู้					
3.1 มีสื่อประกอบการจัดกิจกรรมที่พอเพียง					
3.2 สื่อการเรียนรู้มีความน่าสนใจ					
3.3 สื่อการเรียนรู้เข้าใจได้ง่าย					
3.4 สื่อการเรียนรู้สามารถใช้งานได้จริง					
3.5 สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรม					
4. ด้านการวัดและประเมินผล					
4.1 นักศึกษาได้ประเมินผลงานของตนเอง					
4.2 นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินของเพื่อน					
4.3 ผู้สอนมีวิธีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
4.4 นักศึกษาสามารถนำผลการประเมินปรับปรุงผลงาน					
4.5 การวัดและประเมินผลตรงตามสิ่งที่นักศึกษาได้เรียน					
5. ด้านการนำไปใช้ ประโยชน์					
5.1 นักศึกษาเกิดความตระหนักในการพัฒนาตนเองมากขึ้น					
5.2 นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู					
5.3 สิ่งที่เรียนมีความจำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวัน					
5.4 สามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนรู้ที่สูงขึ้นได้					
5.5 สิ่งที่เรียนทำให้นักศึกษาประพฤติตนและครองตนเป็นตัวอย่างที่ดี					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ขอเสนอแนะเพิ่มเติมให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

.....

.....

**แบบประเมินประชากรพิจารณาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
โดยผู้เชี่ยวชาญ**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินประชากรพิจารณาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นการรับรองหลักสูตรขององค์ประกอบหลักสูตร จำนวน 6 ด้าน คือ ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

2. ในการประเมิน ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินประชากรพิจารณาในแต่ละรายการประเมิน โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

3. หากผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีส่วนที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ขอความกรุณาให้ท่านได้ระบุไว้ในข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์

นายน่านน้ำ บัวคล้าย

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต

สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม

แขนงวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบประเมินประชากรพิจารณาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
โดยผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง ให้ผู้เชี่ยวชาญทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
	5	4	3	2	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร					
1. ความจำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตร					
2. ความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น					
3. ความจำเป็นสำหรับนักศึกษา					
4. ความสมเหตุสมผล					
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
1. ความชัดเจน					
2. ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ					
3. ความครอบคลุมคุณลักษณะวิชาชีพครู					
4. มีความเป็นไปได้					
3. โครงสร้างของหลักสูตร					
1. ความครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
2. ความเหมาะสมของเนื้อหา					
3. ความเหมาะสมของเวลาในแต่ละหัวข้อ					
4. ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ					
4. กิจกรรมการเรียนรู้					
1. ความเหมาะสมกับเวลา					
2. การเรียงลำดับขั้นตอน					
3. การนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
4. ความมีประโยชน์ต่อนักศึกษา					
5. สื่อการเรียนรู้					
1. ความเหมาะสมกับนักศึกษา					
2. การสนับสนุนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
3. ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้					
4. มีความครอบคลุม					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ผลิตขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ทำซ้ำหรือเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการประเมิน	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
	5	4	3	2	1
6. การวัดและประเมินผล					
1. ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
2. ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ					
3. ความเหมาะสมของเครื่องมือ					
4. ความเหมาะสมของวิธีการ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้เชี่ยวชาญ
(.....)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร

การเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาทั่วโลก ทำให้เกิดการพัฒนาของวิชาชีพครู เพราะครูซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ครูในปัจจุบันจึงมีความสำคัญ และจำเป็นต่อการพัฒนาระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ความสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะวิชาชีพครูและความต้องการของการจัดการศึกษาด้านครุศาสตร์ นโยบายแห่งรัฐพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ บริบททางสังคม เศรษฐกิจ มาตรฐานการจัดการศึกษาของชาติ การผลิตและพัฒนาทรัพยากรด้านการศึกษาสภาวะความต้องการเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ และการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นวิชาชีพควบคุม ที่ต้องมีมาตรฐานวิชาชีพ จึงเป็นบทบาทหน้าที่ของคณะครุศาสตร์โดยตรง ด้วยคณะครุศาสตร์ มีหน้าที่ผลิตครูออกไปสนองความต้องการของสังคม โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพ และมีปริมาณให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการใช้ครูโดยผลิตครูที่มีคุณภาพดี ให้มีความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างเป็นสัดส่วนที่เหมาะสมปรับปรุงคุณภาพการผลิตครูและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู โดยเฉพาะคุณภาพการศึกษา ดังนั้นผู้ที่ออกไปประกอบอาชีพครูทุกคนต้องผ่านการฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรกำหนด ทั้งนี้เพราะการฝึกปฏิบัติหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกระบวนการเหมาะสมที่นักศึกษาได้นำเอาทฤษฎีและความรู้ตามที่เรียนไปทดลองปฏิบัติในสภาพจริงและเพื่อให้นักศึกษาได้มีการฝึกประสบการณ์ตรงก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา

หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นหลักสูตรเสริมที่สอดคล้องกับการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ที่เป็นกรอบนโยบายและทิศทางการจัดการศึกษาการพัฒนายุทธศาสตร์ทางด้านวิชาชีพครู จากหลักเกณฑ์และกรอบตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ เพื่อรองรับการบริหารจัดการในสภาพการเปลี่ยนแปลงของบริบทรอบด้าน มีขอบข่ายเนื้อหาเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คือ

1. การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น
2. การรู้จักแบ่งปันความรับผิดชอบ
3. การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น
4. การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์
5. ความมีเมตตากรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น

ทำให้สามารถผลิตและพัฒนาวิชาชีพครู ได้อย่างโดดเด่นเช่นในอดีต มีการปรับเปลี่ยนบทบาทพันธกิจ และพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศจากความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างเป็นระบบให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม และสามารถพัฒนากระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูให้สนองความต้องการพัฒนาสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และคุณลักษณะ ดังนี้

มีคุณลักษณะวิชาชีพครู และสามารถนำไปเป็นแบบแผนในการประพฤติตนกับผู้เรียน

โครงสร้างของหลักสูตร

หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา แบ่งโครงสร้างของหลักสูตรออกเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 15 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
1. การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	1.1 สร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน	1. นักศึกษาสามารถอธิบายความรู้ แนวคิด และทฤษฎีได้อย่างเข้าใจ ละเอียด สมบูรณ์ และเสนอเหตุผล การสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน 2. นักศึกษามีความสามารถในการตีความเชื่อมโยง และสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียนอย่างเข้าใจและกระจำชัด 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนของการสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน
----------	---------	------------------------	-------

			ชั่วโมง
1. การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	1.2 ส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้	1. นักศึกษาสามารถอธิบายความรู้ แนวคิด และทฤษฎีได้อย่างเข้าใจ ละเอียด สมบูรณ์ และเสนอเหตุผล การส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ 2. นักศึกษาสามารถตีความเชื่อมโยง เรียบเรียงเรื่องราวต่างๆ เพื่อให้เกิดความหมายที่ชัดเจน ความเข้าใจ 3. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ และยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล ของการส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้	1
	1.3 ให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ	1. นักศึกษาอธิบายแนวคิด และทฤษฎีการให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ได้อย่างเข้าใจละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 2. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ คล่องแคล่วและยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ให้เข้าใจในมุมมองของเพื่อน	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน
----------	---------	------------------------	-------

			ชั่วโมง
2. การรู้จักแบ่งปัน ความรับผิดชอบ	2.1 ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็ม ความสามารถ	1. นักศึกษาอธิบายแนวคิดและทฤษฎีการใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถได้อย่างเข้าใจละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 2. นักศึกษาสามารถมีความสามารถในการวิพากษ์ ไตร่ตรอง ปรับความคิดเห็น และมุมมองที่แปลกใหม่ ลึกซึ้งและน่าเชื่อถือในด้านใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถนั้นการสร้างความร่วมมือ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติสู่การปฏิบัติในสถานการณ์จริง 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ ได้อย่างถูกต้อง	1
	2.2 ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานกลุ่มกับงานที่ได้รับมอบหมาย	1. นักศึกษารู้และเข้าใจจุดอ่อน จุดแข็งของตนเองในด้านให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานกลุ่มกับงานที่ได้รับมอบหมาย และเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง 2. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ คล่องแคล่วและยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานกลุ่มกับงานที่ได้รับมอบหมาย ได้อย่างถูกต้อง	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น และหากมีการละเมิดลิขสิทธิ์หรือการนำเอกสารนี้ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต
ผู้จัดทำเอกสารขอสงวนสิทธิ์ในเอกสารชุดนี้ไว้เป็นของตนเอง

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน
----------	---------	------------------------	-------

			ชั่วโมง
2. การรู้จักแบ่งปัน ความรับผิดชอบ	2.3 มีการวางแผนใน การศึกษา	1. นักศึกษามีความสามารถในการวิพากษ์ไตร่ตรอง ปรับความคิดเห็นและมีมุมมองที่แปลกใหม่ ลึกซึ้ง และน่าเชื่อถือ 2. นักศึกษามีความสามารถในการตีความเชื่อมโยง และเรียบเรียงเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนในการศึกษาอย่างเข้าใจและกระจำชัด 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนและนำเสนอผลการดำเนินงานตามการวางแผนในการศึกษา	1
3. การเข้าใจและ ยอมรับผู้อื่น	3.1 ไม่แสดงอารมณ์ฉุนเฉียว ต่อเพื่อนในชั้นเรียน	1. นักศึกษาสามารถวิพากษ์ไตร่ตรอง มองต่างมุม อย่างรู้แจ้ง เห็นจริง อย่างถ่องแท้ และมีมุมมองที่น่าเชื่อถือ ลึกซึ้งเป็นไปได้และแปลกใหม่ 2. นักศึกษาเข้าใจในมุมมองและความรู้สึกของผู้อื่น 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตน รู้และเข้าใจตนเอง ในเรื่องแสดงอารมณ์ฉุนเฉียวต่อเพื่อนในชั้นเรียนตระหนักถึงจุดอ่อน จุดแข็ง วิถีคิด วิถีปฏิบัติ ตระหนักรู้และปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน
----------	---------	------------------------	-------

			ชั่วโมง
3. การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น	3.2 พูดให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด	1. นักศึกษาสามารถอธิบายความรู้ แนวคิด และทฤษฎีได้อย่างเข้าใจ ละเอียด สมบูรณ์ และเสนอเหตุผล สนับสนุนได้อย่างชัดเจน 2. นักศึกษาสามารถตีความเชื่อมโยง เรียบเรียงเรื่องราวต่างๆ เพื่อให้เกิดความหมายที่ชัดเจน ความเข้าใจ 3. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ คล่องแคล่วและยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล	1
	3.3 แสดงกิริยาต่อเพื่อนในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม	1. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ คล่องแคล่วและยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ 2. นักศึกษารู้และเข้าใจจุดอ่อน จุดแข็งของตนเองในด้านแสดงกิริยาต่อเพื่อนในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนต่อการแสดงกิริยาต่อเพื่อนในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม	1
4. การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์	4.1 กระตุ้นให้เพื่อนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง	1. นักศึกษาอธิบายแนวคิด และทฤษฎีการกระตุ้นให้เพื่อนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเองได้อย่างเข้าใจละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
4. การส่งเสริมให้ผู้อื่นมีความคิดสร้างสรรค์	4.1 กระตุ้นให้เพื่อนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง	2. นักศึกษาเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นทั้งเพื่อนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถ 3. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ และยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล ของการกระตุ้นให้เพื่อนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง	1
	4.2 สนับสนุนให้เพื่อนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม	1. นักศึกษาสามารถอธิบายแนวคิดและทฤษฎีการสนับสนุนให้เพื่อนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม ได้อย่างเข้าใจละเอียดสมบูรณ์และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 2. นักศึกษามีความสามารถประยุกต์แนวคิดหรือหลักการในเรื่องการสนับสนุนให้เพื่อนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมนำไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างมีประสิทธิภาพ 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการสนับสนุนให้เพื่อนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม ให้เข้าใจในมุมมองของตนเอง	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
4. การส่งเสริมให้ ผู้อื่นมีความคิด สร้างสรรค์	4.3 กระตุ้นให้เพื่อนแสดง ความคิดเห็นอย่างอิสระ	1. นักศึกษาอธิบายแนวคิดและทฤษฎีการกระตุ้นให้เพื่อนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเองได้อย่างเข้าใจละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 2. นักศึกษาสามารถตีความเชื่อมโยง เรียบเรียงเรื่องราวต่างๆ เพื่อให้เกิดความหมายที่ชัดเจน ความเข้าใจ ตรงประเด็น และกระชับชัดเจน 3. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ และยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล ของการกระตุ้นให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ	1
5. ความมีเมตตา กรุณาและปรารถนา ดีต่อผู้อื่น	5.1 การให้ความรักต่อเพื่อน	1. นักศึกษาสามารถอธิบายแนวคิดและทฤษฎีการให้ความรักต่อเพื่อนได้อย่างเข้าใจละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 2. นักศึกษามีความสามารถประยุกต์แนวคิดหรือหลักการในเรื่องการให้ความรักต่อเพื่อนนำไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างมีประสิทธิภาพ 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการให้ความรักต่อเพื่อน ได้อย่างถูกต้อง	1

หน่วยที่	เนื้อหา	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	จำนวน ชั่วโมง
5. ความมีเมตตา กรุณาและปรารถนาดีต่อผู้อื่น	5.2 การเอาใจใส่ต่อเพื่อน	1. นักศึกษาอธิบายแนวคิด และทฤษฎีการเอาใจใส่ต่อเพื่อน ได้อย่างเข้าใจละเอียด สมบูรณ์ และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 2. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริง อย่างมีทักษะ คล่องแคล่วและ ยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่ง ถึงการบรรลุประสิทธิผล 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับ การเอาใจใส่ต่อเพื่อน เข้าใจในมุมมองและความรู้สึกของผู้อื่น	1
	5.3 ความเอื้ออาทรต่อเพื่อน	1. นักศึกษาสามารถในการตีความเชื่อมโยง และเรียบเรียงเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในเรื่องของความเอื้ออาทรต่อเพื่อนอย่างเข้าใจ และกระจำชัด 2. นักศึกษาเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นทั้งเพื่อนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและช่วยให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถ 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับความเอื้ออาทรต่อเพื่อน ได้อย่างถูกต้อง	1
รวม			15

กิจกรรมการเรียนรู้

รับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่สามารถนำออกจำหน่ายหรือทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต

กิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักศึกษาพัฒนากระบวนการคิด และ

กิจกรรมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักศึกษา ให้นักศึกษาลำคิดและกล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

จัดกิจกรรมที่เน้นกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสนใจ มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ โดยใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลายประกอบการใช้คำถาม กระตุ้นซักถาม ทบทวนหรือแสดงความคิดเห็นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งให้นักศึกษามีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ร่วมแสดงออกด้วยการตั้งคำถาม ตอบคำถาม โดยออกแบบโดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับเนื้อหาและประสบการณ์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักศึกษา ให้นักศึกษาลำคิดและกล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

สรุปผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วม โดยร่วมกันสรุปความรู้ ภาพรวมของเรื่องที่เรียนหรือสรุปสาระสำคัญของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยนำความรู้ที่ได้มาทั้งหมด มานำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันสรุปข้อค้นพบหรือสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่

สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ประกอบด้วย

1. สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน สื่อเพาเวอร์พอยท์ (Power Point)
2. เครื่องมือ ได้แก่ แบบวัดคุณลักษณะวิชาชีพครู ทดสอบความรู้ ตามคุณลักษณะวิชาชีพครู
3. แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต แหล่งข้อมูลนอกห้องเรียน

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มีแนวทางการวัดและประเมินผลโดยมุ่งเน้นการประเมินเพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง แบ่งออกเป็น การวัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน มีรายละเอียดดังนี้

- 1) การวัดและประเมินผลก่อนเรียน

การวัดและประเมินผลก่อนเรียน เป็นแบบทดสอบความรู้เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพรุก่อนเรียน ที่สร้างขึ้น

2) การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน

การวัดและประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อตรวจสอบว่านักศึกษา มีความรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด เป็นการประเมินที่เน้นให้นักศึกษา ได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ

3) การวัดและประเมินผลหลังเรียน

เมื่อเรียนจบในแต่ละเรื่อง ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบความรู้เรื่องคุณลักษณะวิชาชีพรุก และเมื่อเรียนครบทุกหน่วย ให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน่วยที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น
	หัวข้อที่ 1.1 สร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน
	จำนวน 1 ชั่วโมง
1. สำคัญ การจูงใจ เป็นกระบวนการที่บุคคลถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าโดยจงใจ ให้กระทำหรือตัดสินใจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางอย่าง ซึ่งจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมที่เกิดจากการจูงใจ เป็นพฤติกรรมที่มีใช้ เป็นเพียงการตอบสนองสิ่งเร้าปกติธรรมดาแต่ต้องเป็นพฤติกรรมที่มีความเข้มข้น มีทิศทางจริงจัง มีเป้าหมายชัดเจนว่าต้องการไปสู่จุดใด และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากแรงผลักดัน หรือแรงกระตุ้นที่เรียกว่า แรงจูงใจ แรงจูงใจภายในเป็นสิ่งที่ผลักดันจากภายในตัวบุคคลซึ่งอาจจะเป็นเจตคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า ความพอใจ ความต้องการ ฯลฯ สิ่งต่างๆ ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นไปโดยเนื่องจากความรู้สึกหรือเจตคติที่ดีต่อเจ้าของกิจการหรือด้วยความรับผิดชอบ ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งขององค์การมีใช้เพราะเกรงจะถูกไล่ออกหรือไม่มีที่ไป ก็กล่าวได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอกเป็นสิ่งที่ผลักดันภายนอกตัวบุคคลที่มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม อาจจะเป็น การได้รับรางวัล เกียรติยศ ชื่อเสียง คำชม การได้รับการยอมรับ ยกย่อง ฯลฯ แรงจูงใจนี้ไม่คงทนถาวรต่อพฤติกรรม บุคคลจะ แสดงพฤติกรรม เพื่อตอบสนองสิ่งจูงใจดังกล่าว เฉพาะในกรณีที่ ต้องการรางวัล ต้องการเกียรติ ชื่อเสียง คำชม การยกย่อง การได้รับ การยอมรับ ฯลฯ ตัวอย่างแรงจูงใจภายนอกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เช่น การที่คนงาน ทำงานเพียงเพื่อแลกกับ ค่าตอบแทน หรือเงินเดือน การแสดงความขยันตั้งใจทำงานเพียงเพื่อให้หัวหน้างานมองเห็นแล้วได้ความดี ความชอบ 2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 1. นักศึกษาสามารถอธิบายความรู้ แนวคิด และทฤษฎีได้อย่างเข้าใจ ละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผล การสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน 2. นักศึกษามีความสามารถในการตีความเชื่อมโยง และสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียนอย่างเข้าใจและกระจำชัด 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนของการสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน 3. เนื้อหา 1. การสร้างแรงจูงใจ 2. แรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก 3. ธรรมชาติของแรงจูงใจ 4. การสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนในห้องเรียน	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานานาชาติ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ (10 นาที)

1. นักเรียนร่วมกันตอบคำถามเพื่อทบทวนบทเรียนที่ได้เรียนมาแล้วและเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้กับหน่วยการเรียนรู้นี้ จากคำถามต่อไปนี้ แล้วสุ่มให้นักเรียน 4 – 5 คนตอบ ในแต่ละคำถาม

- คำถาม “การสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน มีลักษณะอย่างไร” คำตอบ แรงจูงใจคือพลังผลักดันให้คนมีพฤติกรรม และยังกำหนดทิศทางและเป้าหมาย ของพฤติกรรมนั้นด้วย คนที่มีแรงจูงใจสูง จะใช้ความพยายามในการกระทำไปสู่เป้าหมายโดยไม่ลดละ แต่คนที่มีแรงจูงใจต่ำ จะไม่แสดงพฤติกรรม หรือไม่ก็ล้มเลิก การกระทำ ก่อนบรรลุเป้าหมาย

- คำถาม “ขั้นตอนการสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน นักศึกษาทำได้อย่างไร” คำตอบ แรงจูงใจภายในมีความคงทนและมีพลัง นอกจากนั้นยังเป็นการทำให้เกิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directive) มากกว่าแรงจูงใจภายนอก นักศึกษาบางคนมีแรงจูงใจภายในน้อยต้องได้รับการกระตุ้นและเสริมแรงกันอยู่ตลอดเวลา การใช้สิ่งตอบแทนในรูปของรางวัลเป็นตัวกระตุ้นภายใต้หลักการของความเชื่อที่ว่าผู้เรียนจะเรียนได้ดีเมื่อมีความพึงพอใจในการเรียนโปรตระวังให้มากในการใช้สิ่งตอบแทนหรือรางวัลซึ่งเป็นตัวกระตุ้นแรงจูงใจจากภายนอก

2. ผู้สอนให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียน

3. ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน โดยสอบถามนักศึกษาถึง การวางแผนในการศึกษา

ขั้นดำเนินกิจกรรม (40 นาที)

1. นักศึกษารับใบความรู้ที่ 1.1 เรื่องการสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน ผู้สอนอธิบายเนื้อหาแก่นักศึกษา

2. นักศึกษาจับกลุ่มในชั้นเรียน กลุ่มละ 4-5 คน

3. ตัวแทนกลุ่ม รับใบงานที่ 1.1 การสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน จากผู้สอน

4. นักศึกษาร่วมแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม และส่งตัวแทนมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

5. ผู้สอนสรุปเนื้อหา แนะนำเพิ่มเติม และเฉลยใบงาน

ขั้นสรุป (10 นาที)

1. ผู้สอนสอดแทรก เรื่องการครองตน การประพฤติตนที่ดีต่อวิชาชีพครู

2. มอบหมายนักศึกษา ศึกษาเรื่องการส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ เพื่อนำมาประกอบการเรียนครั้งต่อไป

5. สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ใบความรู้ที่ 1.1 เรื่องการสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน

2. ใบงานที่ 1.1 เรื่องการสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน

3. สื่อเพาเวอร์พอยท์ (Power Point)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เครื่องมือวัด	วิธีการวัด
1. นักศึกษาสามารถอธิบายความรู้ แนวคิด และทฤษฎีได้อย่างเข้าใจ ละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผล การสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน 2. นักศึกษามีความสามารถในการตีความ เชื่อมโยง และสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียนอย่างเข้าใจและกระจ่างชัด 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนของการสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน	1. ใบงานที่ 1.1 เรื่องการสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน	1. ตรวจสอบความถูกต้องใบงานที่ 1.1 เรื่องการสร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน 2. บันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกความก้าวหน้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	ใบความรู้ที่ 1.1	
	หน่วยที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	
	หัวข้อที่ 1.1 สร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน	

แรงจูงใจ คือพลังผลักดันให้คนมีพฤติกรรม และยังกำหนดทิศทางและเป้าหมาย ของพฤติกรรมนั้นด้วย คนที่มีแรงจูงใจสูง จะใช้ความพยายามในการกระทำไปสู่เป้าหมายโดยไม่ลดละ แต่คนที่มีแรงจูงใจต่ำ จะไม่แสดงพฤติกรรม หรือไม่ก็ล้มเลิก การกระทำ ก่อนบรรลุเป้าหมาย

ความหมายของแรงจูงใจ และการจูงใจ (Definition of motive and motivation)

แรงจูงใจ (motive) เป็นคำที่ได้ความหมายมาจากคำภาษาละตินที่ว่า movere ซึ่งหมายถึง "เคลื่อนไหว (move) " ดังนั้น คำว่าแรงจูงใจจึงมีการให้ความหมายไว้ต่างๆ กันดังนี้

1. แรงจูงใจ หมายถึง "บางสิ่งบางอย่างที่อยู่ภายในตัวของบุคคลที่มีผลทำให้บุคคลต้องกระทำ หรือเคลื่อนไหว หรือมี พฤติกรรม ในลักษณะที่มีเป้าหมาย
2. แรงจูงใจ หมายถึง สภาวะที่อยู่ภายในตัวที่เป็นพลัง ทำให้ร่างกายมีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางที่มีเป้าหมาย ที่ได้เลือกไว้แล้ว ซึ่งมักจะเป็นเป้าหมายที่มีอยู่ภาวะสิ่งแวดล้อม

จากความหมายนี้จะเห็นได้ว่า แรงจูงใจจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. เป็นกลไกที่ไปกระตุ้นพลังของร่างกายให้เกิดการกระทำ และ
2. เป็นแรงบังคับให้กับพลังของร่างกายที่จะกระทำอย่างมีทิศทาง

สรุปได้ว่า การจูงใจ เป็นกระบวนการที่บุคคลถูก กระตุ้นจากสิ่งเร้าโดยจงใจ ให้กระทำหรือ ดำเนินเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางอย่าง ซึ่งจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมที่เกิดจาก การจูงใจ เป็นพฤติกรรม ที่มีใจเป็นเพียงการตอบสนองสิ่งเร้าปกติธรรมดา แต่ต้องเป็นพฤติกรรมที่มีความ เข้มข้น มีทิศทางจริงจัง มีเป้าหมายชัดเจนว่าต้องการไปสู่จุดใด และ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากแรงผลักดัน หรือ แรงกระตุ้น ที่เรียกว่า แรงจูงใจ

ความสำคัญของการจูงใจ

การจูงใจมีอิทธิพลต่อผลผลิต ผลิตผลของงานจะมีคุณภาพดี มีปริมาณมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับ การจูงใจในการเรียน ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องเข้าใจว่าอะไร คือแรงจูงใจที่จะทำให้ นักศึกษา ทำงานอย่างเต็มที่ และไม่ใช่เรื่องง่ายในการจูงใจ เพราะ นักศึกษาตอบสนองต่องานและ วิธีการทำงานแตกต่างกัน การจูงใจพนักงานจึงมี ความสำคัญ สามารถสรุปความสำคัญของการจูงใจใน การทำงานได้ดังนี้

1. พลัง (Energy) เป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญต่อการกระทำ หรือ พฤติกรรมของมนุษย์ ถ้าบุคคลมี แรงจูงใจ ย่อมทำให้ขยันขันแข็ง กระตือรือร้น กระทำให้สำเร็จ ซึ่งตรงกันข้ามกับ บุคคลที่ทำงานประเภท "เช้าขาม เย็นขาม" ที่ทำงานเพียงเพื่อให้ผ่านไปวันๆ
2. ความพยายาม (Persistence) ทำให้บุคคลมีความมานะ อดทน บากบั่น คิดหาวิธีการนำความรู้ความสามารถ และ ประสบการณ์ของตน มาใช้ให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด ไม่ท้อถอยหรือละความพยายามง่ายๆ แม้จะมีอุปสรรคขัดขวาง และเมื่อได้รับผลสำเร็จ ด้วยดีก็มักคิดหา วิธีการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นเรื่อยๆ

3. การเปลี่ยนแปลง (variability) นักจิตวิทยาบางคนเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลง เป็นเครื่องหมายของ ความเจริญก้าวหน้า ของบุคคล แสดงให้เห็นว่า บุคคลกำลังแสวงหาการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ให้ชีวิต บุคคลที่มี แรงจูงใจ ในการทำงานสูง เมื่อดีขึ้น เพื่อจะบรรลุ วัตถุประสงค์ใดๆ หากไม่สำเร็จบุคคล ก็มักพยายามค้นหา สิ่งผิดพลาด และพยายามแก้ไข ให้ดีขึ้นในทุก วิธีทาง ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การทำงานจน ในที่สุดทำให้ค้นพบแนวทาง ที่เหมาะสมซึ่ง อาจจะต่างไป จากแนวเดิม

ลักษณะของแรงจูงใจ

แรงจูงใจของมนุษย์มีมากมายหลายอย่าง เราถูกจูงใจให้มีการกระทำหรือพฤติกรรม หลายรูปแบบ เพื่อหาน้ำและ อาหารมาดื่มกิน สนองความต้องการทางกาย แต่ยังมีความต้องการมากกว่านั้น เช่น ต้องการความสำเร็จ ต้องการเงิน ค่าชมเชย อำนาจ และในฐานะที่เป็นสัตว์สังคม คนยังต้องการมีอารมณ์ผูกพันและอยู่รวมกลุ่มกับผู้อื่น แรงจูงใจ จึงเกิดขึ้นได้จากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

แรงจูงใจภายใน (intrinsic motives)

แรงจูงใจภายในเป็นสิ่งที่ผลักดันจากภายในตัวบุคคล ซึ่งอาจจะเป็นเจตคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า ความพอใจ ความต้องการ ฯลฯ สิ่งต่างๆ ดังกล่าวมาเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมค่อนข้างถาวร เช่น คนงานที่เห็นคุณค่าของงาน มองว่าองค์การคือสถานที่ให้ชีวิตแก่เขาและครอบครัว เขาก็จะจงรักภักดีต่อองค์การ กระทำ การต่างๆ ให้องค์การเจริญก้าวหน้า หรือในกรณีที่บ้านเมืองประสบปัญหาเศรษฐกิจ ในช่วงเวลาของเศรษฐกิจขาลง องค์การจำนวนมากอยู่ในภาวะขาดทุน ไม่มีเงินจ่ายค่าตอบแทน แต่ด้วยความผูกพัน เห็นใจกันและกัน ทั้งเจ้าของกิจการ และพนักงานต่างร่วมกัน ค่าขายอาหารเล็กๆ น้อยๆ ทั้งประเภทแซนวิช ก๋วยเตี๋ยว ฯลฯ เพียงเพื่อให้มีรายได้ ประทับกันไปทั้งผู้บริหารและลูกน้อง และในภาวะดังกล่าวนี้ จะเห็นว่า พนักงานหลายราย ที่ไม่ทิ้งเจ้านาย ทั้งเต็มใจไปทำงานวันหยุดโดยไม่มีค่าตอบแทน ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นไปโดย เนื่องจากความรู้สึก หรือเจตคติที่ดีต่อเจ้าของกิจการ หรือด้วยความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกคนหนึ่งขององค์การ มิใช่เพราะ เกรงจะถูกไล่ออกหรือไม่มีที่ไป ก็กล่าวได้ว่า เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน

แรงจูงใจภายนอก (extrinsic motives)

แรงจูงใจภายนอกเป็นสิ่งที่ผลักดันภายนอกตัวบุคคลที่มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม อาจจะเป็นการได้รับรางวัล เกียรติยศ ชื่อเสียง ค่าชม การได้รับการยอมรับ ยกย่อง ฯลฯ แรงจูงใจนี้ไม่คงทนถาวรต่อพฤติกรรม บุคคลจะ แสดงพฤติกรรม เพื่อ ตอบสนองสิ่งจูงใจดังกล่าว เฉพาะในกรณีที่ต้องการรางวัล ต้องการเกียรติ ชื่อเสียง ค่าชม การยกย่อง การได้รับ การยอมรับ ฯลฯ ตัวอย่างแรงจูงใจภายนอกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เช่น การที่คนงาน ทำงานเพียง เพื่อแลกกับค่าตอบแทน หรือเงินเดือน การแสดงความขยันตั้งใจทำงานเพียง เพื่อให้หัวหน้างานมองเห็นแล้วได้ความดีความชอบ เป็นต้น

การเรียนในชั้นเรียนนั้นมักจะมีค่าน่าเบื่อ (Drudgery) มากกว่าความสนุกสนาน (Delight) จึงมีนักศึกษาจำนวนหนึ่งต้องออกกลางคัน ไม่สามารถอดทนเรียนจนจบการศึกษาได้ และอีก

จำนวนหนึ่งจำต้องอดทนกับความน่าเบื่อหน่ายต่อไป ถึงแม้ว่าร่างกายจะมานั่งอยู่ในชั้นเรียน แต่จิตใจนั้นอยู่นอกห้องเรียน พวกเขามาเรียนแต่ตัว ส่วนจิตใจนั้นขาดเรียนไม่ได้มากับร่างกาย นักศึกษากลุ่มนี้จึงไม่ทุ่มเทความสามารถและใช้ศักยภาพทางด้านการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างเต็มที่เพราะไม่มีจิตใจที่อยากจะเรียน ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความต้องการอยากจะเรียนรู้จะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเหล่านี้พ้นสภาวะของความทรมานหรือพ้นทุกข์ที่เกิดจากการเรียนที่น่าเบื่อหน่าย และได้พบกับความสุขและความท้าทายจากการเรียน

ธรรมชาติของแรงจูงใจ

แรงจูงใจเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นได้ ทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก การสร้างแรงจูงใจนั้นเกิดได้ทั้งการสร้างขึ้นด้วยตนเอง และการสร้างขึ้นโดยผู้อื่น (ที่เรียกว่า การจูงใจ) แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้เป็นศักยภาพที่มีอยู่กับตัวผู้เรียน ที่เกิดจากการได้รับประสบการณ์ต่างๆ มาในชีวิตผ่านทางการได้พบ ได้เห็นตัวอย่าง หรือรูปแบบที่ตรงใจ โดนใจ การได้รับการสั่งสอน การพูดคุย หรือการได้มีการพบปะสังสรรค์ทางสังคมกับคนที่พิเศษบางคน ล้วนมีผลต่อการสร้างแรงจูงใจทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สอนหรืออาจารย์มีอิทธิพลอย่างมากในการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ เช่น เจตคติ ความเชื่อ บุคลิกภาพ ความประพฤติ การใช้วาทกรรม ความรู้ความสามารถ ความคาดหวัง ตลอดจนความตั้งใจสอนของอาจารย์มีผลอย่างมากในการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งการเสริมแรงจูงใจและการบั่นทอนแรงจูงใจในตัวนักศึกษา

นักศึกษาที่มีอายุน้อยเมื่อพบกับความล้มเหลวแล้วมีแรงจูงใจที่จะพยายามต่อสู้เอาชนะ มีความอดทนอย่างยาวนาน และใช้ความพยายามบ่อยครั้งกว่านักศึกษาที่มีอายุมาก และนักศึกษาที่อายุน้อยมองแบบแผนของความพยายามเป็นสิ่งที่ดีงามหรือมองในแง่บวก แต่นักศึกษาที่อายุมากมองแบบแผนของความพยายามเป็นดาบสองคม คือ มีทั้งข้อดีและข้อเสียอยู่ด้วยกัน แรงจูงใจที่จะพยายามเอาชนะหรือให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามความปรารถนา ถึงแม้จะเป็นการลองผิดลองถูกก็ตาม นักศึกษาอายุน้อยมีความพร้อมและยินดีที่จะลองผิดลองถูกมากกว่านักศึกษาที่อายุมาก และความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการต้องใช้ความพยายามและแรงจูงใจอย่างมากมายนั้นให้ผลเชิงลบ (หมดกำลังใจหรือแรงจูงใจหมดไหม้) มากกว่าความล้มเหลวที่เกิดจากการต้องใช้ความพยายามและแรงจูงใจน้อยหรือไม่ต้องใช้แรงจูงใจเลยซึ่งเกิดได้กับนักศึกษาทุกวัย

สำหรับระดับของแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้นั้น เมื่อนักศึกษาพบกับปัญหาที่มีความซับซ้อนและต้องใช้ความอดทนสาหะในการแก้ปัญหา นักศึกษาที่มีระดับของแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้สูงจะใช้เวลาพยายาม ใช้กระบวนการแก้ปัญหา ใช้ยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหา และลองวิธีการต่างๆ ในการแก้ปัญหา มากกว่านักศึกษาที่มีระดับของแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ต่ำ นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้สูงและต้องการผลสัมฤทธิ์ตามความปรารถนาจะมีความตั้งใจ อดทน แสวงหายุทธศาสตร์ต่างๆ รวมทั้งความรู้ ข้อมูลเชิงลึกอย่างมากในการแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุความปรารถนาของตน ส่วนนักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ต่ำจะขาดความสนใจแก้ปัญหา และละความพยายามแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว นักศึกษาที่มีแรงจูงใจภายในนั้นจะพอใจกับสิ่งท้าทายที่มีความยากในระดับกลาง ขณะที่นักศึกษาที่มีแรงจูงใจภายนอกจะพอใจกับสิ่งท้าทายที่มีความยากในระดับต่ำ นักศึกษาที่มีแรงจูงใจภายนอกมีความโน้มเอียงที่จะใช้ความพยายามน้อยที่สุดเพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุด

สำหรับการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนในห้องเรียน เป็นการทำกิจกรรมในทุกช่วงเวลาการสอน เช่น ช่วงเวลาเริ่มต้น ระหว่างดำเนินการและช่วงสุดท้ายของการสอน โดยใช้

บทบาทของอาจารย์ในการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ดังต่อไปนี้

1. ลดความกังวลใจในตัวนักศึกษา เนื่องจากในสถานการณ์ของการเรียนการสอนนั้น มีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความเชื่อ ซึ่งมักจะสร้างความวิตกกังวลใจให้กับนักศึกษา ในแง่นี้การนำความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นการสร้างความเครียดในขณะที่เป็นการสร้างแรงจูงใจได้เช่นกัน ถ้านักศึกษาเกิดความกังวลใจมากๆ ขาดสมาธิ จะทำให้การรับรู้สิ่งต่างๆ ที่อาจารย์พยายามสอนนั้นลดน้อยลง นักศึกษาจะไม่สามารถรับรู้เรื่องราวต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์ต้องดำเนินการลดความกังวลใจของนักศึกษาลงเมื่อต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความเชื่อโดยการพยายามชี้ให้เห็นถึงเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงามในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความเชื่อไปสู่สิ่งใหม่ อาจารย์ต้องหลีกเลี่ยงการนำเสนอที่คลุมเครือ (Ambiguous) หรือใช้วาทกรรมที่ขาดความมั่นใจที่จะถูกซึ่กัดให้กับนักศึกษา เช่น คำพูดที่ว่า “ไม่เชื่ออย่าลบหลู่” เป็นการสร้างความสับสน วิตกกังวล ไม่มั่นใจ ไม่กล้าโต้แย้งหรือตอบโต้กับอาจารย์ ไม่สร้างสรรค์ หรือปิดทงของการสืบค้นหาความจริงให้กับนักศึกษาผู้มีแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ให้ลึกซึ้งอีกด้วย นับเป็นการทำลายแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้อย่างมาก

2. ช่วยนักศึกษาตั้งเป้าหมายและให้คำติชม การตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ไว้เป็นการแสดงถึงความตั้งใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จ และจะกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ในตัวนักศึกษาในทุกๆ วัน และทุกครั้งที่มีการเรียน อาจารย์ต้องชี้แนะการกระทำที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายให้กับนักศึกษา รวมทั้งให้ความช่วยเหลือและให้โอกาสเพื่อนักศึกษาจะสามารถประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

3. ให้ความร่วมมือกับนักศึกษาและยินดีกับความสำเร็จ โดยปกติแล้วนักศึกษามองหาคนช่วยเหลือให้ตนเองสามารถบรรลุความสำเร็จได้ นอกจากนั้นนักศึกษายังมองหาคนอื่นๆ ที่จะนำมาเปรียบเทียบกับตนเองในด้านความสามารถ (Abilities) ความคิดเห็น (Opinions) และความรู้สึก (Emotions) การให้ความร่วมมือและแสดงความยินดีของอาจารย์จะช่วยลดความวิตกกังวลได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของอาจารย์ในลักษณะนี้อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง การอิจฉา การแข่งขันและพฤติกรรมอื่นๆ ที่มีความโน้มเอียงไปในทางลบหรือเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อาจารย์ต้องระมัดระวังการให้ความร่วมมือ การช่วยเหลือนักศึกษา และการชื่นชมนักศึกษาแต่ละคนอย่างเหมาะสมด้วย

4. บูรณาการเทคนิควิธีหลายๆ อย่างเพื่อการสร้างแรงจูงใจ การสร้างแรงจูงใจนั้นไม่มีทฤษฎีหลัก (Grand Theory of Motivation) ที่ใช้สำหรับสร้างแรงจูงใจ แต่อย่างไรก็ตามแรงจูงใจเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ การวางแผนเพื่อทำให้เกิดแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้จำเป็นต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบและเชื่อมโยงเทคนิควิธีการต่างๆ เข้าด้วยกันในการสอนแต่ละครั้ง เพราะแรงจูงใจนั้นเกิดขึ้นจากหลายๆ ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกัน นอกจากนี้พฤติกรรมทางวาจา บุคลิกภาพ คุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ รสนิยม อารมณ์ขันและมนุษยสัมพันธ์ของตัวอาจารย์เองมีส่วนอย่างมากในการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้สำหรับนักศึกษา ถ้าอาจารย์รู้จักที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แล้วจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาได้

5. สร้างความศรัทธา (Faith) ที่เกิดขึ้น ความศรัทธามีความสำคัญสำหรับแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ของนักศึกษา การที่อาจารย์มีผลงานวิจัย มีตำราเรียนที่แต่งโดยอาจารย์ผู้สอนเอง เขียนหนังสือหรือบทความวิชาการจำนวนมาก หรือเป็นที่พึ่งทางวิชาการให้กับสังคม เป็นที่รู้จักแพร่หลายในสังคมจะสร้างความศรัทธาให้กับนักศึกษาได้มาก

อย่างไรก็ตามอาจารย์จำนวนมากที่สอนในระดับอุดมศึกษายังคงมีช่องว่างที่ใหญ่มากระหว่างความรู้ความเข้าใจที่ว่า การสอนที่ดีต้องมีการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักศึกษา กับ เทคนิคการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ ทั้งสองอย่างนี้ยังไม่ได้รับการเชื่อมต่อกับเทคนิควิธีการหรือยุทธวิธีการสอนที่เป็นที่มั่นใจว่าถ้าดำเนินการตามเทคนิควิธีการสอนหรือยุทธวิธีการสอนที่ตนเองดำเนินการอยู่จะเป็นการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักศึกษา ช่องว่างนี้มีอยู่จริงและเป็นช่องว่างที่ใหญ่เกิดขึ้นซ้ำๆ กับผู้ที่มาเป็นอาจารย์ใหม่ในระดับมหาวิทยาลัย การพัฒนาอาจารย์จึงเป็นความจำเป็นที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้อาจารย์สามารถบูรณาการเทคนิควิธีการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักศึกษาได้ ยังไม่มีเทคนิควิธีการหรือยุทธวิธีการสอนที่คณาจารย์ทุกคนสามารถใช้ได้ผลทุกครั้งในการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักศึกษาทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพราะว่า การถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	ใบงานที่ 1.1
	หน่วยที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น
	หัวข้อที่ 1.1 สร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน

ชื่อ-นามสกุล 1. ชั้นปี.....สาขา.....

2. ชั้นปี.....สาขา.....

3. ชั้นปี.....สาขา.....

4. ชั้นปี.....สาขา.....

5. ชั้นปี.....สาขา.....

1. จงบอกความหมายของการจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. จงอธิบายความสำคัญของการจูงใจ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. จงอธิบายลักษณะของแรงจูงใจ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. จงอธิบายธรรมชาติของแรงจูงใจ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

	เฉลย ใบงานที่ 1.1
	หน่วยที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น
	หัวข้อที่ 1.1 สร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน

ชื่อ-นามสกุล 1. ชั้นปี.....สาขา.....

2. ชั้นปี.....สาขา.....

3. ชั้นปี.....สาขา.....

4. ชั้นปี.....สาขา.....

5. ชั้นปี.....สาขา.....

1. จงบอกความหมายของการจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน

.....การจูงใจ เป็นกระบวนการที่บุคคลถูก กระตุ้นจากสิ่งเร้าโดยจงใจ ให้กระทำหรือ
 ดันรนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางอย่าง ซึ่งจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมที่เกิดจาก การจูงใจ
 เป็นพฤติกรรม ที่มีใช่เป็นเพียงการตอบสนองสิ่งเร้าปกติธรรมดา แต่ต้องเป็นพฤติกรรมที่มี
 ความเข้มข้น มีทิศทางจริงจัง มีเป้าหมายชัดเจนว่าต้องการไปสู่จุดใด และ พฤติกรรมที่เกิดขึ้น
 เป็นผลสืบเนื่องมาจากแรงผลักดัน หรือ แรงกระตุ้น.....

2. จงอธิบายความสำคัญของการจูงใจ

..... การจูงใจมีอิทธิพลต่อผลผลิต ผลผลิตของงานจะมีคุณภาพดี มีปริมาณมากน้อย
 เพียงใด ขึ้นอยู่กับ การจูงใจในการทำงาน สามารถสรุปความสำคัญของการจูงใจในการทำงาน
 ได้ดังนี้

1. พลัง (Energy) เป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญต่อการกระทำ หรือ พฤติกรรมของ
 มนุษย์ ในการทำงานใดๆ ถ้าบุคคลมี แรงจูงใจ ในการทำงานสูง ย่อมทำให้ขยันขันแข็ง
 กระตือรือร้น กระทำให้สำเร็จ
2. ความพยายาม (Persistence) ทำให้บุคคลมีความมานะ อดทน บากบั่น คิดหา
 วิธีการนำความรู้ความสามารถ และ ประสบการณ์ของตน มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่องานให้มาก
 ที่สุด ไม่ท้อถอยหรือละความพยายามง่ายๆ แม้งาน จะมีอุปสรรคขัดขวาง และเมื่องานได้รับ
 ผลสำเร็จ ด้วยดีก็มักคิดหา วิธีการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นเรื่อยๆ
3. การเปลี่ยนแปลง (variability) รูปแบบการทำงานหรือวิธีทำงานในบางครั้ง
 ก่อให้เกิดการค้นพบช่องทาง ดำเนินงาน ที่ดีกว่า หรือประสบผลสำเร็จมากกว่า

3. จงอธิบายลักษณะของแรงจูงใจ

.....แรงจูงใจของมนุษย์มีมากมายหลายอย่าง เราถูกจูงใจให้มีการกระทำหรือ
 พฤติกรรม หลายรูปแบบ เพื่อหาน้ำและ อาหารมาดื่มกิน สนองความต้องการทางกาย แต่ยังมี
 ความต้องการมากกว่านั้น เช่น ต้องการความสำเร็จ ต้องการเงิน ค่าชมเชย อำนาจ และใน
 ฐานะที่เป็นสัตว์สังคม คนยังต้องการมีอารมณ์ผูกพันและอยู่รวมกลุ่มกับผู้อื่น แรงจูงใจ จึง
 เกิดขึ้นได้จากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

แรงจูงใจภายใน (intrinsic motives)

แรงจูงใจภายในเป็นสิ่งผลักดันจากภายในตัวบุคคล ซึ่งอาจจะเป็นเจตคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า ความพอใจ ความต้องการ ฯลฯ สิ่งต่างๆ ดังกล่าวมาเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมค่อนข้างถาวร ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นไปโดยเนื่องจากความรู้สึก หรือเจตคติที่ดีต่อเจ้าของกิจการ หรือด้วยความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกคนหนึ่งขององค์กร มิใช่เพราะ เกรงจะถูกไล่ออกหรือไม่มีที่ไป ก็กล่าวได้ว่า เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน

แรงจูงใจภายนอก (extrinsic motives)

แรงจูงใจภายนอกเป็นสิ่งผลักดันภายนอกตัวบุคคลที่มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม อาจจะเป็นการได้รับรางวัล เกียรติยศ ชื่อเสียง คำชม การได้รับการยอมรับ ยกย่อง ฯลฯ แรงจูงใจนี้ไม่คงทนถาวรต่อพฤติกรรม บุคคลจะ แสดงพฤติกรรม เพื่อ ตอบสนองสิ่งจูงใจดังกล่าว เฉพาะในกรณีที่ต้องการรางวัล ต้องการเกียรติ ชื่อเสียง คำชม การยกย่อง การได้รับการยอมรับ ฯลฯ ตัวอย่างแรงจูงใจภายนอกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เช่น การที่คนงาน ทำงานเพียง เพื่อแลกกับ ค่าตอบแทน หรือเงินเดือน การแสดงความขยันตั้งใจ.....

4. จงอธิบายธรรมชาติของแรงจูงใจ

.....นักศึกษาที่มีอายุน้อยเมื่อพบกับความล้มเหลวแล้วมีแรงจูงใจที่จะพยายามต่อสู้เอาชนะ มีความอดทนอย่างยาวนาน และใช้ความพยายามบ่อยครั้งกว่านักศึกษาที่มีอายุมาก และนักศึกษาที่อายุน้อยมองแบบแผนของความพยายามเป็นสิ่งที่ดึงดูดหรือมองในแง่บวก แต่ นักศึกษาที่อายุมากมองแบบแผนของความพยายามเป็นดาบสองคม คือ มีทั้งข้อดีและข้อเสียอยู่ด้วยกัน แรงจูงใจที่จะพยายามเอาชนะหรือให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามความปรารถนา ถึงแม้จะเป็นการลองผิดลองถูกก็ตาม นักศึกษาอายุน้อยมีความพร้อมและยินดีที่จะลองผิดลองถูกมากกว่านักศึกษาที่อายุมาก และความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการต้องใช้ความพยายามและแรงจูงใจอย่างมากมายนั้นให้ผลเชิงลบ (หมดกำลังใจหรือแรงจูงใจหมดไหม้) มากกว่าความล้มเหลวที่เกิดจากการต้องใช้ความพยายามและแรงจูงใจน้อยหรือไม่ต้องใช้แรงจูงใจเลยซึ่งเกิดได้กับนักศึกษาทุกวัย

สำหรับระดับของแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ นั้น เมื่อนักศึกษาพบกับปัญหาที่มีความซับซ้อน และต้องใช้ความอุตสาหะในการแก้ปัญหา นักศึกษาที่มีระดับของแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้สูงจะใช้ความพยายาม ใช้กระบวนการแก้ปัญหา ใช้ยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหา และลองวิธีการต่างๆ ในการแก้ปัญหามากกว่านักศึกษาที่มีระดับของแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ต่ำ นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้สูงและต้องการผลสัมฤทธิ์ตามความปรารถนาจะมีความตั้งใจ อดทน แสวงหา ยุทธศาสตร์ต่างๆ รวมทั้งความรู้ ข้อมูลเชิงลึกอย่างมากในการแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุความปรารถนาของตน ส่วนนักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ต่ำจะขาดความสนใจแก้ปัญหา และละความพยายามแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว นักศึกษาที่มีแรงจูงใจภายในนั้นจะพอใจกับสิ่งท้าทายที่มีความยากในระดับกลาง ขณะที่นักศึกษาที่มีแรงจูงใจภายนอกจะพอใจกับสิ่งท้าทายที่มีความยากในระดับต่ำ นักศึกษาที่มีแรงจูงใจภายนอกมีความโน้มเอียงที่จะใช้ความพยายามน้อยที่สุด เพื่อจะได้ประโยชน์มากที่สุด.....

**แบบประเมินผล
กระบวนการทำงานและการนำเสนอผลงาน**

ชื่อ-นามสกุล 1. ชั้นปี.....สาขา.....
 2. ชั้นปี.....สาขา.....
 3. ชั้นปี.....สาขา.....
 4. ชั้นปี.....สาขา.....
 5. ชั้นปี.....สาขา.....

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
กระบวนการทำงาน					
1	การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน				
2	การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและการเตรียมความพร้อม				
3	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
4	การประเมินผลและปรับปรุงงาน				
การนำเสนอผลงาน					
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง การตอบและการแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมิน

ที่	เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินกระบวนการทำงาน	
1.	การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน	3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานอย่างชัดเจน 2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน 1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน
2.	การมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบและการเตรียมความพร้อม	3 คะแนน = กระจายงานได้ทั่วถึง และตรงตามความสามารถของ สมาชิกทุกคน มีการจัดเตรียมสถานที่ มีสื่อ/อุปกรณ์ไว้ อย่างพร้อมเพรียง 2 คะแนน = กระจายงานได้ทั่วถึง แต่ไม่ตรงตามความสามารถ มีสื่อ/อุปกรณ์ไว้อย่างพร้อมเพรียง แต่ขาดการจัดเตรียมสถานที่ 1 คะแนน = กระจายงานไม่ทั่วถึงและมีสื่อ/อุปกรณ์ไม่เพียงพอ
3.	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	3 คะแนน = ทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย และตามเวลาที่กำหนด 2 คะแนน = ทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย แต่ช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 คะแนน = ทำงานไม่สำเร็จตามเป้าหมาย
4.	การประเมินผลและปรับปรุงงาน	3 คะแนน = สมาชิกทุกคนร่วมปรึกษาหารือ ติดตาม ตรวจสอบและปรับปรุงงานเป็นระยะ 2 คะแนน = สมาชิกบางส่วนมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ แต่ไม่ปรับปรุงงาน 1 คะแนน = สมาชิกบางส่วนไม่มีส่วนร่วมปรึกษาหารือ และปรับปรุงงาน
ที่	เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน	
1.	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง	3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์ 2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์ 1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์
2.	รูปแบบการนำเสนอ	3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและ เทคโนโลยี ประกอบการนำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด 2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยี ประกอบการนำเสนอที่น่าสนใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้วัสดุในท้องถิ่น 1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ
3.	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม	3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม 2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม 1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม
4.	ความสนใจของผู้ฟัง	3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ 2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70 - 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ 1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

บันทึกหลังการสอน

หน่วยที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น
หัวข้อที่ 1.1 สร้างแรงจูงใจให้เพื่อนในชั้นเรียน

ผลการใช้แผนการสอน

1.
2.
3.
4.
5.

ผลการเรียนของนักศึกษา

1.
2.
3.
4.
5.

ผลการสอนของผู้สอน

1.
2.
3.
4.

ผู้บันทึก.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ ภายนอกการคำ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน่วยที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น หัวข้อที่ 1.2 ส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ จำนวน 1 ชั่วโมง
1. สาระสำคัญ การส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ ที่มีความพร้อมแห่งคุณธรรมความดีงาม เป็นผู้ห่างไกลจากสิ่งอันเป็นข้าศึก ในการพัฒนาศักยภาพชีวิต และตั้งตนอยู่อย่างเหมาะสมแห่ง การเคารพ รวมทั้งยังเป็นผู้สร้างสรรค์ประโยชน์สุข และคุณธรรมความดีงามต่าง ๆ ให้แก่เพื่อนหรือคนรอบข้างด้วยความเข้าใจ จนเป็นแรงเหนี่ยวนำให้เพื่อนหรือคนรอบข้างเกิดการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาไปสู่ประโยชน์ และความสุขในระดับต่างๆ โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน ตลอดจนยินดีในการช่วยเหลือ เกื้อกูล ส่งเสริม และการพัฒนาชีวิตผู้อื่น ผู้ทำให้เกิดการเรียนรู้ มีความเพียบพร้อมด้านคุณสมบัติที่สามารถให้คำอบรมสั่งสอน ช่วยแนะนำ ชี้แจง ชักจูง ช่วยบอกเส้นทาง หรือเป็นบุคคลที่สามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต นำไปสู่หนทางการเรียนรู้ ฝึกฝนที่ถูกต้อง ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเฉพาะตัวบุคคล แต่ยังรวมถึงหนังสือ สิ่งแวดล้อมทางสังคมโดยที่เกื้อกูล ชักจูง ส่งเสริม เป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดการเรียนรู้ มีปัญญาดำรงชีพ ด้วยการสนทนาหรือซักถามข้อสงสัยด้วยการอ่าน การค้นคว้า มีความพยายามที่จะสอนผู้อื่นให้บรรลุจุดหมาย ปฏิบัติงานเต็มที่ ไม่ทิ้งขว้างกลางคัน ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดีและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ 2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 1. นักศึกษาสามารถอธิบายความรู้ แนวคิด และทฤษฎีได้อย่างเข้าใจ ละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผล การส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ 2. นักศึกษาสามารถตีความ เชื่อมโยง เรียบเรียงเรื่องราวต่างๆ เพื่อให้เกิดความหมายที่ชัดเจน ความเข้าใจ 3. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ และยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล ของการส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ 3. เนื้อหา 1. การสร้างเสริมสัมพันธภาพกับเพื่อนมีแนวทางในการปฏิบัติ 2. การสร้างเสริมสัมพันธภาพหรือมิตรภาพที่ดีกับผู้อื่น 3. ส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ 4. กิจกรรมการเรียนการสอน ขั้นนำ (10 นาที) 1. นักเรียนร่วมกันตอบคำถามเพื่อทบทวนบทเรียนที่ได้เรียนมาแล้วและเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้กับหน่วยการเรียนรู้นี้ จากคำถามต่อไปนี้ แล้วสุ่มให้นักเรียน 4 – 5 คนตอบ ในแต่ละคำถาม - คำถาม “การส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ มีลักษณะอย่างไร” คำตอบ ตั้งตน	

อยู่อย่างเหมาะสมแห่ง การเคารพ รวมทั้งยังเป็นผู้สร้างสรรค์ประโยชน์สุข และคุณธรรมความดีงามต่างๆให้แก่เพื่อนหรือคนรอบข้างด้วยความเข้าใจ จนเป็นแรงเหวี่ยงนำให้เพื่อนหรือคนรอบข้างเกิดการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาไปสู่ประโยชน์

- คำถาม “การส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ นักศึกษาทำได้อย่างไร” คำตอบ ช่วยแนะนำ ชี้แจง ชักจูง ช่วยบอกเส้นทาง หรือเป็นบุคคลที่สามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต นำไปสู่หนทางการเรียนรู้ ฝึกฝนที่ถูกต้อง

2. ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน โดยสอบถามนักศึกษาถึง ลักษณะการส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้

ขั้นดำเนินกิจกรรม (40 นาที)

1. นักศึกษารับใบความรู้ที่ 1.2 เรื่องการส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ ผู้สอนอธิบายเนื้อหาแก่นักศึกษา

2. นักศึกษาจับกลุ่มในชั้นเรียน กลุ่มละ 4-5 คน

3. ตัวแทนกลุ่ม รับใบงานที่ 1.2 เรื่องการส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ จากผู้สอน

4. นักศึกษาร่วมแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม และส่งตัวแทนมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

5. ผู้สอนสรุปเนื้อหา แนะนำเพิ่มเติม และเฉลยใบงาน

ขั้นสรุป (10 นาที)

1. ผู้สอนสอดแทรก เรื่องการครองตน การประพฤติตนที่ดีต่อวิชาชีพครู

2. มอบหมายนักศึกษา ศึกษาเรื่องให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ เพื่อนำมาประกอบการเรียนครั้งต่อไป

5. สื่อการเรียนการสอน

1. ใบความรู้ที่ 1.2 เรื่องการส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้

2. ใบงานที่ 1.2 เรื่องการส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้

3. สื่อเพาเวอร์พอยท์ (Power Point)

6. การวัดและประเมินผล		
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เครื่องมือวัด	วิธีการวัด
1. นักศึกษาสามารถอธิบายความรู้ แนวคิด และทฤษฎีได้อย่างเข้าใจ ละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผล การส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ 2. นักศึกษาสามารถตีความ เชื่อมโยง เรียบเรียงเรื่องราวต่างๆ เพื่อให้เกิดความหมายที่ชัดเจน ความเข้าใจ 3. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ และยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล ของการส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้	1. ใบงานที่ 1.2 เรื่องการส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้	1. ตรวจสอบความถูกต้อง ใบงานที่ 1.2 เรื่องการส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ 2. บันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกความก้าวหน้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	ใบความรู้ที่ 1.2	
	หน่วยที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	
	หัวข้อที่ 1.2 ส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้	

เพื่อนมีความจำเป็นต่อคนเรา เพราะเราไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวเพียงลำพังได้ โดยเฉพาะวัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับเพื่อนเป็นอย่างมาก การได้อยู่กับเพื่อนวัยเดียวกันจะทำให้วัยรุ่นมีผู้ที่คอยร่วมทุกข์ร่วมสุข ปรับทุกข์ เพราะต่างก็มีปัญหาล้ำยากัน ดังนั้น วัยรุ่นจึงมีความปรารถนาที่จะมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน เพราะจะนำมาซึ่งการยอมรับนับถือ ความสัครสมานสามัคคี และร่วมมือกันระหว่างกัน

การสร้างเสริมสัมพันธภาพกับเพื่อนมีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

1. รู้จักตนเองและรู้จักผู้อื่น นักเรียนต้องมีความเข้าใจในความต้องการของตนและของเพื่อน ยอมรับสภาพความเป็นจริงของตน ไม่ยึดถือข้อบกพร่องใดๆ ในร่างกายของตนเป็นปมด้อยจนขาดความมั่นใจในการคบหากับผู้อื่น และยอมรับความแตกต่างในตัวเพื่อนกับตัวเอง ไม่อิจฉาริษยาเพื่อนที่มีฐานะดีกว่าหรือมีความสามารถมากกว่า และไม่ยกตนข่มท่านหรือดูถูกเหยียดหยามเพื่อนที่ด้อยกว่าตน แต่ให้ยินดีกับความสำเร็จของเพื่อน และคอยช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อนหากมีโอกาส
2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักพูด รู้จักฟัง เรียนรู้ที่จะพูดเรื่องต่างๆ ในจังหวะที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เพื่อนได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน เอาใจใส่ในตัวเพื่อน และให้ความสำคัญกับเพื่อนด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตลอดจนมีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อเพื่อน
3. มองโลกในแง่ที่เป็นจริง ไม่มองในแง่ดีจนเกินไป อันอาจถูกหลอกหลวงและคดโกงได้ แต่ก็ไม่ควรมองคนในแง่ร้ายจนเกินไป เพราะจะทำให้เป็นคนใจแคบ ไม่รู้จักการให้อภัย
4. มีน้ำใจนักกีฬา ยอมรับผิดเมื่อรู้ว่าตนผิด ปฏิเสธในสิ่งที่ตนไม่สามารถทำได้ เมื่อให้สัญญาอย่างไรไว้กับใครก็ต้องพยายามทำตามสัญญานั้นให้ดีที่สุด นอกจากนี้ยังต้องรู้จักเสียสละและให้อภัยแก่เพื่อนเมื่อเกิดข้อผิดพลาด โดยทำความเข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาดนั้น และร่วมมือกับปรับปรุงแก้ไขตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อไป
5. รู้จักแนะนำและชักชวนเพื่อนปฏิบัติกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์ เช่น เล่นกีฬา เล่นดนตรี เรียนภาษาอังกฤษ เรียนคอมพิวเตอร์ เข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาต่างๆ ในชุมชน โดยเลือกตามความสนใจและมีความเหมาะสมกับตนเอง จะได้เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล อันจะทำให้เกิดความรัก ความนับถือ และความร่วมมือ หรืออีกความหมายหนึ่งคือ การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข มนุษย์ไม่สามารถที่จะอยู่อย่างโดดเดี่ยวตามลำพังได้ จำเป็นต้องอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม จึงมีต้องการติดต่อสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นจะทำให้การติดต่อ และการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นเป็นไปได้อย่างดีทำให้เกิดความสุข การดำเนินชีวิตในที่สุด

การสร้างเสริมสัมพันธภาพหรือมิตรภาพที่ดีกับผู้อื่นนั้นจะต้องเริ่มต้นที่ตัวเราเอง โดยจะต้องรู้จักปรับปรุงตนเองก่อน ซึ่งหลักทั่วไปในการ ปฏิบัติดังนี้

1. การสร้างหรือแก้ไขหรือทำให้ตัวเองมีอารมณ์เป็นผู้ใหญ่ ได้แก่ การเป็นคนมีอารมณ์หนักแน่น ไม่มีความหวาดกลัว หวาดระแวง ไม่อ่อนแอจนต้องพึ่งผู้อื่นตลอดเวลา แต่ก็ไม่ใช่ว่าเป็นคนแข็ง

จนกระด้าง และ ลักษณะเช่นนี้จะต้องมีความสมบูรณ์ถาวร ไม่เปลี่ยนแปลงผันแปรง่าย

2. การรู้จักปรับตนเองให้เข้ากับบุคคล เหตุการณ์ และสถานที่ การรู้จักปรับปรุงตนเองให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบต่างๆ หรือให้สอดคล้องกับความผันแปรของสังคมนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นมาก ถ้าเรารู้จัก บทบาทของตนเองว่าควรจะปฏิบัติอย่างไรในโอกาสไหนแล้ว ก็ย่อมจะไม่ มีข้อขัดแย้งกับใคร

3. การรู้จักสังเกต รู้จุด และรู้จำ การสังเกตจะช่วยให้เราสามารถเข้ากับทุกคน ทุกชั้น ทุกเพศ และทุกวัยได้ดี เช่น มารยาทในสังคมจะปฏิบัติได้ดีหรือไม่ดีจะอยู่ที่การสังเกตแล้วนำมาปฏิบัติถ้า หนึ่งสังเกตก็จะจำได้ แต่ถ้าจำไม่ได้ก็ควรจดบันทึกไว้แม้กระทั่งผู้ที่เคยพบกันหรือขอความช่วยเหลือจากเขาเพื่อกันลืม เพราะถ้าหากลืมหรือจำเขาไม่ได้อาจถูกตำหนิได้ว่าเป็นคนหยิ่งยโส หรือลืมนึกคนทำให้เกิดความขัดเคืองใจกันได้

4. การรู้จักตนเอง รู้จักประมาณตน และรู้จักสถานการณ์ของตน คุณลักษณะเช่นนี้จะทำให้คน รู้จักลดทอน และเห็นความสำคัญของผู้อื่น ซึ่งจะสร้างความพึงพอใจให้แก่เขาด้วย

5. การรู้จักสาเหตุและใช้เหตุผล การปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ความรู้สึก จะทำให้การ คบหาสมาคมหรือปฏิบัติงานร่วมกันดำเนินไปด้วยดี

6. การมีความมั่นใจในตนเอง รู้จักเป็นตัวของตัวเอง

หลักการส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้

1. สันติสุขของสังคมเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลกันนักเรียน ครู พ่อ แม่ ชุมชน ต่างมีน้ำใจต่อกัน มีเมตตาธรรม พร้อมทั้งจะเข้าใจ ร่วมมือแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้น

2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทั้งโดยตนเอง และการเรียนรู้จากผู้อื่น มนุษย์สามารถเรียนรู้ และฝึกฝน ตนเองให้อยู่รอดได้โดยสัญชาตญาณ มนุษย์ได้เรียนรู้จากการเผชิญปัญหา การลองผิดลองถูก การ เลียนแบบ การฝึกหัดทำซ้ำๆ เรียนรู้ข้อผิดพลาดเก็บไว้เป็นประสบการณ์ การเรียนรู้เช่นนี้จะพัฒนา ได้มากขึ้นถูกต้องรวดเร็วขึ้นถ้ามีผู้คอยชี้แนะ และช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษา

3. การระดมความคิด การแลกเปลี่ยนความคิดจากสมาชิกในกลุ่ม ย่อมช่วยแก้ปัญหาได้ดีกว่า การคิดเพียงลำพัง หลักการนี้ เน้นกระบวนการกลุ่มในการแก้ปัญหา เมื่อบุคคลเผชิญปัญหาที่รุม ล้อมรุนแรง จิตที่หะยานยาก ความโกรธ และความหลงผิดนั้นทำให้บุคคลมีอารมณ์ความรู้สึก ขาดการ พินิจพิจารณา ใช้อารมณ์ ตัดสิน โดยเข้าข้างตัวเองเป็นใหญ่ สงสารตนเอง มีอคติ การแก้ปัญหา จึงมักผิดพลาด ซ้ำเติม ผลร้ายรุนแรงเพราะความเกียติของตนเอง การได้มีโอกาสระบาย ความรู้สึกนึกคิด มีผู้รับฟังปัญหา และมีใครสักคนหนึ่งแสดงความเห็นใจ เข้าใจและช่วยแนะทาง แก้ปัญหานั้น นับเป็นโชคอย่างยิ่ง สำหรับผู้ที่กำลังเผชิญปัญหาเวลาที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นในกลุ่มจะช่วย ผู้อื่นผ่อนคลายความเครียด และอารมณ์ สามารถเข้าใจเหตุปัจจัยของปัญหา ในมุมมองของผู้อื่นด้วย

4. คุณธรรมเกิดได้ด้วยการรู้จักเตือนตนเอง รู้จักบังคับตนเอง และการที่มีผู้คอยเตือน และ ชี้แนะ ย่อมทำให้ผู้นั้นสามารถคิด และปฏิบัติได้ถูกต้องตามคุณธรรมมากขึ้น การยอมรับซึ่งกันและ กัน ลดอัตราการยึดมั่นถือมั่นทะนงตน ลดความหวาดระแวง

5. เมื่อคนเราเผชิญปัญหา และตกอยู่ในสถานการณ์ที่คับขันมักทำให้เกิดความสับสน ความ ทุกข์ใจ ความไม่พึงพอใจ ย่อมทำให้ผู้นั้นขาดเหตุผล มีอคติ และขาดความรอบคอบ จนนำไปสู่การ ตัดสินใจแก้ปัญหาในทางที่ผิด การมีผู้คอยชี้แนะ ด้วยหลักการที่ดี ย่อมช่วยให้แก้ปัญหาด้วยวิธีการ

ที่ถูกต้องได้

ส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในระดับประถมศึกษา หรือทำงานที่เกี่ยวข้องกับปริญญาบัณฑิต ที่จะตระหนักถึงพื้นฐานของการเป็นนักเรียนที่ดี ทักษะเหล่านี้ หากทำได้ดีในโรงเรียน ย่อมสามารถนำไปใช้สู่ด้านอื่นๆในหลายส่วนของชีวิตได้เช่นกัน

1. สร้างแรงจูงใจเพื่อเป็นนักเรียนที่ดี ต้องมีแรงจูงใจ การสร้างแรงจูงใจอาจทำได้โดยการมองสภาพของเด็กหลายคนที่ไม่มีโอกาส ที่พวกเขาไม่โชคดีพอที่ได้รับการศึกษา นี่เป็นสิ่งที่สามารถระลึกขึ้นได้ในช่วงที่คุณไม่ต้องการเข้าชั้นเรียนหรือทำการศึกษที่บ้าน สาเหตุในการสร้างแรงจูงใจในการศึกษา คือ การที่จะมีความสุขในการยกคุณภาพชีวิตในฐานะเป็นคนที่มีการศึกษา สามารถไปที่เว็บการศึกษาเช่นนี้ และเข้ากลุ่มกับผู้ที่มีความสนใจ โดยไม่จำเป็นต้องบังคับตนเอง เช่นนี้จะช่วยลดความน่าเบื่อ และจะรู้สึกได้ว่าไม่เหมือนกับการเปิดหนังสือของคุณ คุณจะได้รับความรู้ด้านวิชาการเป็นจำนวนมากในหลักสูตร ลองเป็นเพื่อนกับพวกเขา หรือส่งเสริมเพื่อนในปัจจุบันของคุณให้เป็นนักเรียนที่ดีขึ้น จะได้สัมผัสถึงสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ซึ่งจะช่วยให้คุณรู้สึกมีแรงบันดาลใจ

2. ตั้งใจศึกษา ความเอาใจใส่ต่อไปนี้จะช่วยให้คุณมีพื้นฐานด้านความตั้งใจแน่วแน่ และยังให้คำแนะนำอันเป็นการกระตุ้นด้วยการเอาใจใส่ ต้องเอาใจใส่ในชั้นเรียน ไม่พูดคุยเล่นกับเพื่อน เมื่อครูผู้สอนหันหลังให้ อาจดีขึ้น หากไม่ไปข้องเกี่ยวกับคนที่ทำให้เสียสมาธิ ควรตระหนักว่าผู้คนที่ชั้นเรียน ล้วนมีผลสำคัญต่อระดับความก้าวหน้าของทุกคน อย่างไรก็ตาม หากเป็นนักเรียนที่ดีขึ้น ก็จะทำให้ดีกว่าและประสบความสำเร็จในเป้าหมาย เพื่อนจะมีเวลาให้ในช่วงนั้น หากพวกเขายังคงเชื่อใจ ส่วนที่บ้าน การศึกษาเล่าเรียนและทำการบ้านควรเลือกบริเวณที่ไม่ทำให้นอนหลับ แนะนำให้มีตารางเรียนอยู่ที่โต๊ะ ไม่ทบทวนบทเรียนบนเตียงหรือหน้าจอโทรทัศน์, วิทยุ, สเตอริโอ หรืออื่นๆ เพราะจะไม่มีเป้าหมายสู่การศึกษา ถ้ารู้สึกมีความฟุ้งซ่าน ให้ใช้เวลาพัก 15 นาทีหรือน้อยกว่า อาจลองอ่านหนังสือที่ไม่เกี่ยวข้อง แต่ไม่ควรมุงเน้นกับหนังสืออื่นในระยะเวลาที่มากกว่า ทำเครื่องกันหน้ากระตาศและคุณสามารถอ่านได้ในภายหลัง นอกจากนี้ควรจะมีตารางเวลา/ตารางกิจวัตรประจำวันทางให้ และต้องทำตามรายการ มันอาจจะยากที่จะเริ่มต้น แต่การเริ่มต้นที่ยากมักจบลงด้วยดี หลีกเลี่ยงการทุจริตในห้องสอบ นี่จะส่งผลให้ผู้สอนยกย่อง ได้ศูนย์คะแนนดีกว่าการได้หนึ่งร้อยคะแนนจากการลอกข้อสอบ หลีกเลี่ยงการโกงข้อสอบ จงซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ หากไม่ทราบคำตอบให้ข้ามไปก่อน แล้วใช้มันเป็นช่องทางที่จะเพิ่มพูนความรู้ในวิชา โปรดจำไว้ว่าการศึกษาที่ดีในตอนนี้ จะส่งผลให้ได้รับโอกาสและได้รับความสนุกหลังจากบรรลุเป้าหมาย

3. ความประพฤติ หนึ่งในสิ่งสำคัญที่เป็นส่วนตัดสินถึงอนาคตของบุคคลหรือเด็กคือ พฤติกรรมของพวกเขา การเรียนรู้จากตำราและได้คะแนนเต็มร้อยอาจยังไม่พอ ที่มีกิริยาดีงาม เชื่อฟังผู้ปกครอง ไม่เป็นอันตรายต่อเพื่อนร่วมชั้นที่โรงเรียน โปรดจำไว้ว่า ให้ลองจินตนาการตัวเองว่าอยู่ในสถานการณ์ของคนอื่น และได้ทำร้ายพวกเขามากน้อยเพียงใดจากการกระทำ กล่าวสวัสดิกับครูที่โรงเรียนเมื่อพบพวกเขา ผู้คนจะได้ชื่นชมความเป็นมิตรและมอบความเป็นมิตรกลับคืนมา มีการยาตราที่ดีในชั้นเรียน รู้จักยกมือตอบคำถาม ไม่ขัดจังหวะขณะที่ใครกำลังสนทนา และหากไม่มีสิ่งดีที่จะพูดคุย ก็จงอย่าคุย

4. ช่วยเหลือผู้อื่นและให้คำปรึกษา นอกเหนือจากการปรับปรุงตัวเอง ลองกระจายทักษะให้แก่ผู้อื่น นี่เป็นส่วนให้คุณมีทุกสิ่งที่เป็นในการใช้ร่วมกับการแบ่งปันทักษะ การร่วมทำงานจะ

เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อประโยชน์แก่ทุกคน มันเป็นเรื่องตรงข้ามของการแข่งขันที่ทุกคนต้องการชนะสำหรับตัวเอง การเรียนรู้ได้มากที่สุดคือการช่วยเหลือผู้อื่น ดังนั้นการเรียนรู้เพื่อร่วมมือย่อมเป็นทักษะที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน คุณคิดทางการศึกษาเป็นเครื่องมือที่น่าอัศจรรย์ พวกเขาช่วยประหยัดเวลาและเสริมสร้างต่อสิ่งที่คุณได้เรียนรู้ แบ่งการอ่านออกเป็นครึ่งหนึ่ง และใช้กลยุทธ์จดบันทึกที่คุณมีทั้งหมด (เช่น แผนภาพของเวนน์, สรุป, บัตรบันทึก, เน้นสี) เมื่อมีความเข้าใจจากการอ่าน ลองผลัดกันสอน/อธิบายแก่คนอื่น เมื่อปรับการอธิบายแก่คู่หู คุณจะเสริมสร้างแนวคิดสำหรับตัวเอง มันได้ผลเพราะเมื่อคุณคิดเกี่ยวกับวิธีการที่จะอธิบายหัวข้อ ต้องเข้าใจมันเสียก่อน! คุณครูต่างชอบบรรดานักเรียนที่มีความรู้พิเศษอยู่บ้าง เพื่อให้ได้ความรู้เหล่านี้ให้เข้าห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือพิเศษ หากกำลังสืบสนหนังสือที่อ่านอยู่ให้ถามคุณครู มันช่วยได้จริงๆ

จากข้างต้นทั้งหมด พยายามช่วยเหลือเพื่อนในทุกสถานการณ์ และจะเป็นที่จดจำในฐานะเพื่อนที่ดีที่สุดคนหนึ่งของโรงเรียน ไม่เพียงแต่เพื่อชื่อเสียงที่ดี หากแต่เป็นเพื่อนอนาคตที่ดี ควรรู้ด้วยว่าคำพูดจากปากยังเพียงพอที่จะทำลายความสัมพันธ์หรือทำให้แย่ลง ดังนั้นอย่าทำให้เินาหมั่น, ทำให้หมดกำลังใจ หรือใช้คำพูดดูถูก หากใครบางคนมีพฤติกรรมหยาบคาย อย่าสนับสนุนพวกเขาด้วยการหัวเราะ เพราะจะทำให้พวกเขายังคงมีพฤติกรรมที่ไม่ดีอยู่อีก อย่าใช้สิ่งนี้เป็นการปราศัย หากแต่ใช้เป็นแนวทาง พฤติกรรมควรมาเป็นอันดับแรกแล้วตามมาด้วยการเป็นนักวิชาการ แม้ว่า จะทำได้ไม่ดีที่โรงเรียน แต่ก็จะมีชื่อเสียงในทางที่ดีในด้านพฤติกรรม และเพื่อนที่ดีของคุณก็มีค่ามากกว่าทอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	ใบงานที่ 1.2
	หน่วยที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น
	หัวข้อที่ 1.2 ส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้

ชื่อ-นามสกุล 1. ชั้นปี.....สาขา.....

2. ชั้นปี.....สาขา.....

3. ชั้นปี.....สาขา.....

4. ชั้นปี.....สาขา.....

5. ชั้นปี.....สาขา.....

1. จงยกบอกแนวทางในการปฏิบัติ การสร้างเสริมสัมพันธภาพกับเพื่อนอย่างถูกวิธี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. จงบอกการสร้างเสริมสัมพันธภาพหรือมิตรภาพที่ดีกับผู้อื่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. จงสรุปเนื้อหาและสาระสำคัญการส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่แบบลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	เฉลย ใบงานที่ 1.2
	หน่วยที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น
	หัวข้อที่ 1.2 ส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้

ชื่อ-นามสกุล 1. ชั้นปี.....สาขา.....

2. ชั้นปี.....สาขา.....

3. ชั้นปี.....สาขา.....

4. ชั้นปี.....สาขา.....

5. ชั้นปี.....สาขา.....

1. นักศึกษา จงบอกแนวทางในการปฏิบัติ การสร้างเสริมสัมพันธภาพกับเพื่อนอย่างถูกต้องวิธี
ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล อันจะทำให้เกิดความรัก ความนับถือ และความ
 ร่วมมือ หรืออีกความหมายหนึ่งคือ การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข การสร้างเสริม
 สัมพันธภาพกับเพื่อนมีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

1. รู้จักตนเองและรู้จักผู้อื่น นักเรียนต้องมีความเข้าใจในความต้องการของตน
 และของเพื่อน ยอมรับสภาพความเป็นจริงของตน ไม่ยึดถือข้อบกพร่องใดๆ ในร่างกายของ
 ตนเป็นปมด้อยจนขาดความมั่นใจในการคบหากับผู้อื่น
2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักพูด รู้จักฟัง เรียนรู้ที่จะพูดเรื่องต่างๆในจังหวะที่
 เหมาะสมเปิดโอกาสให้เพื่อนได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน เอาใจ
 ใส่ในตัวเพื่อน และให้ความสำคัญกับเพื่อนด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตลอดจนมีความซื่อสัตย์และ
 จริงใจต่อเพื่อน
3. มองโลกในแง่ที่เป็นจริง ไม่มองในแง่ดีจนเกินไป อันอาจถูกหลอกหลวงและ
 คดโกงได้ แต่ก็ไม่ควรมองคนในแง่ร้ายจนเกินไป เพราะจะทำให้เป็นคนใจแคบ ไม่รู้จักการให้อภัย
4. มีน้ำใจนักกีฬา ยอมรับผิดเมื่อรู้ว่าตนผิด ปฏิเสธในสิ่งที่ตนไม่สามารถทำได้
 เมื่อให้สัญญาอย่างไรไว้กับใครก็ต้องพยายามทำตามสัญญานั้นให้ดีที่สุด
5. รู้จักแนะนำและชักชวนเพื่อนปฏิบัติกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์ เช่น เล่นกีฬา
 เล่นดนตรี เรียนภาษาอังกฤษ เรียนคอมพิวเตอร์ เข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาต่างๆ โดยเลือกตาม
 ความสนใจและมีความเหมาะสมกับตนเอง จะได้เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิด
 ประโยชน์.....

2. นักศึกษา จงอธิบายการสร้างเสริมสัมพันธภาพหรือมิตรภาพที่ดีกับผู้อื่น
การสร้างเสริมสัมพันธภาพหรือมิตรภาพที่ดีกับผู้อื่นนั้นจะต้องเริ่มต้นที่ตัวเราเอง
 โดยจะต้องรู้จักปรับปรุงตนเองก่อน ซึ่งหลักทั่วไปในการ ปฏิบัติมีดังนี้

1. การสร้างหรือแก้ไขหรือทำให้ตัวเองมีอารมณ์เป็นผู้ใหญ่ ได้แก่ การเป็นคนมี
 อารมณ์หนักแน่น ไม่มีความหวาดกลัว หวาดระแวง ไม่อ่อนแอจนต้องพึ่งผู้อื่นตลอดเวลา แต่ก็
 ไม่ใช่เป็นคนแข็งจนกระด้าง และ ลักษณะเช่นนี้จะต้องมีความสมบูรณ์ถาวร ไม่เปลี่ยนแปลงผัน

แปรจำย

2. การรู้จักปรับตนเองให้เข้ากับบุคคล เหตุการณ์ และสถานที่ การรู้จักปรับปรุงตนเองให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบต่างๆ หรือให้สอดคล้องกับความผันแปรของสังคม นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นมาก

3. การรู้จักสังเกต รู้จุด และรู้จำ การสังเกตจะช่วยให้เราสามารถเข้ากับทุกคนทุกชั้น ทุกเพศ และทุกวัยได้ดี เช่น มารยาทในสังคมจะปฏิบัติได้ดีหรือไม่ดีจะอยู่ที่การสังเกต แล้วนำมาปฏิบัติถ้าหมั่นสังเกตก็จะจำได้

4. การรู้จักตนเอง รู้จักประมาณตน และรู้จักสถานการณ์ของตน คุณลักษณะ

5. การรู้จักสาเหตุและใช้เหตุผล การปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ วู่วาม จะทำให้การคบหาสมาคมหรือปฏิบัติงานร่วมกันดำเนินไปด้วยดี

6. การมีความมั่นใจในตนเอง รู้จักเป็นตัวของตัวเอง.....

3. นักศึกษา จงสรุปเนื้อหาและสาระสำคัญการส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้

.....ส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในระดับประถมศึกษา หรือทำงานที่เกี่ยวข้องกับปริญญาบัณฑิต ที่จะตระหนักถึงพื้นฐานของการเป็นนักเรียนที่ดี

1. สร้างแรงจูงใจเพื่อเป็นนักเรียนที่ดี ต้องมีแรงจูงใจ การสร้างแรงจูงใจอาจทำได้โดยการมองสภาพของเด็กหลายคนที่ไม่มีโอกาส ที่พวกเขาไม่โชคดีพอที่ได้รับการศึกษา

2. ตั้งใจศึกษา ความเอาใจใส่ต่อไปนี้จะช่วยให้คุณมีพื้นฐานด้านความตั้งใจแน่วแน่ และยังให้คำแนะนำอันเป็นการกระตุ้นด้วยการเอาใจใส่ ต้องเอาใจใส่ในชั้นเรียน ไม่พูดคุยเล่นกับเพื่อนเมื่อครูผู้สอนหันหลังให้ อาจดียิ่งขึ้น หากไม่ไปข้องเกี่ยวกับคนที่ทำให้เสียสมาธิ ควรตระหนักว่าผู้คนในชั้นเรียน ล้วนมีผลสำคัญต่อระดับความก้าวหน้าของทุกคน

3. ความประพฤติ หนึ่งในสิ่งที่สำคัญที่เป็นส่วนตัดสินถึงอนาคตของบุคคลหรือเด็กคือพฤติกรรมของพวกเขา การเรียนรู้จากตำราและได้คะแนนเต็มร้อยอาจยังไม่พอ ที่มีกิริยาดีงาม เชื่อฟังผู้ปกครอง ไม่เป็นอันธพาลต่อเพื่อนร่วมชั้นที่โรงเรียน

4. ช่วยเหลือผู้อื่นและให้คำปรึกษา นอกเหนือจากการปรับปรุงตัวเอง ลองกระจายทักษะให้แก่ผู้อื่น นี่เป็นส่วนให้คุณมีทุกสิ่งจำเป็นในการใช้ร่วมกับการแบ่งปันทักษะ การร่วมทำงานจะเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อประโยชน์แก่ทุกคน มันเป็นเรื่องตรงข้ามของการแข่งขันที่ทุกคนต้องการชนะสำหรับตัวเอง การเรียนรู้ได้มากที่สุดคือการช่วยเหลือผู้อื่น.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**แบบประเมินผล
กระบวนการทำงานและการนำเสนอผลงาน**

ชื่อ-นามสกุล 1. ชั้นปี.....

สาขา.....

2. ชั้นปี.....

สาขา.....

3. ชั้นปี.....

สาขา.....

4. ชั้นปี.....

สาขา.....

5. ชั้นปี.....

สาขา.....

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
กระบวนการทำงาน					
1	การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน				
2	การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและการเตรียมความพร้อม				
3	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
4	การประเมินผลและปรับปรุงงาน				
การนำเสนอผลงาน					
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง การตอบและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมิน

ที่	เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินกระบวนการทำงาน	
1.	การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน	3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานอย่างชัดเจน 2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน 1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน
2.	การมอบหมายหน้าที่ที่รับผิดชอบและการเตรียมความพร้อม	3 คะแนน = กระจายงานได้ทั่วถึง และตรงตามความสามารถของ สมาชิกทุกคน มีการจัดเตรียมสถานที่ มีสื่อ/อุปกรณ์ไว้ อย่างพร้อมเพรียง 2 คะแนน = กระจายงานได้ทั่วถึง แต่ไม่ตรงตามความสามารถ มีสื่อ/อุปกรณ์ไว้ อย่างพร้อมเพรียง แต่ขาดการจัดเตรียมสถานที่ 1 คะแนน = กระจายงานไม่ทั่วถึงและมีสื่อ/อุปกรณ์ไม่เพียงพอ
3.	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	3 คะแนน = ทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย และตามเวลาที่กำหนด 2 คะแนน = ทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย แต่ช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 คะแนน = ทำงานไม่สำเร็จตามเป้าหมาย
4.	การประเมินผลและปรับปรุงงาน	3 คะแนน = สมาชิกทุกคนร่วมปรึกษาหารือ ติดตาม ตรวจสอบและปรับปรุงงานเป็นระยะ 2 คะแนน = สมาชิกบางส่วนมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ แต่ไม่ปรับปรุงงาน 1 คะแนน = สมาชิกบางส่วนไม่มีส่วนร่วมปรึกษาหารือ และปรับปรุงงาน
ที่	เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน	
1.	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง	3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์ 2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์ 1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์
2.	รูปแบบการนำเสนอ	3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและ เทคโนโลยี ประกอบการนำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด 2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยี ประกอบการนำเสนอที่น่าสนใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้วัสดุในท้องถิ่น 1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ
3.	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม	3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม 2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม 1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม
4.	ความสนใจของผู้ฟัง	3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ 2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70 - 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ 1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารไปใช้
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น

บันทึกหลังการสอน

หน่วยที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น
หัวข้อที่ 1.2 ส่งเสริมเพื่อนในชั้นเรียนในการเรียนรู้

ผลการใช้แผนการสอน

1.
2.
3.
4.
5.

ผลการเรียนของนักศึกษา

1.
2.
3.
4.
5.

ผลการสอนของผู้สอน

1.
2.
3.
4.
5.

ผู้บันทึก.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	หน่วยที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น
หัวข้อที่ 1.3 ให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ	จำนวน 1 ชั่วโมง
1. สาระสำคัญ การให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ การวางแผนที่ดีนำไปสู่ความสำเร็จ แผนที่ดีต้องมีเป้าหมายชัดเจน แผนที่ดีต้องยืดหยุ่นได้บ้าง แต่ไม่มากเกินไป แผนที่ดีต้องไม่ยุ่งเกินไป หรือยากเกินไป สามารถปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ บุคคลที่จะให้การให้ความเป็นเพื่อนนั้น ควรจะมีบุคลิกลักษณะทั้งภายนอกและภายในที่เป็นมิตร นับตั้งแต่มีใบหน้าที่ยิ้มแย้มใส มีความสุภาพเรียบร้อย มีที่ท่าและแววตาที่อบอุ่น มีวาจาที่ไพเราะนุ่มนวล มีความหนักแน่นมั่นคง มีคุณลักษณะของความเป็นเพื่อนที่ปรากฏให้เห็นได้ทั้งในกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้สูงอายุ หรือบุคคลที่ตนเองไปเกี่ยวข้องด้วย บุคลิกของความเป็นมิตร จะเชื้อเชิญให้ผู้คนที่กำลังทุกข์ใจ มีปัญหาอยากเข้ามาพูดคุยด้วย 2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 1. นักศึกษาอธิบายแนวคิดและทฤษฎีการให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ได้อย่างเข้าใจละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 2. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ คล่องแคล่วและยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ให้เข้าใจในมุมมองของเพื่อน 3. เนื้อหา 1. คำแนะนำเพื่อความสำเร็จทางการเรียน 2. การสื่อแสดงความเป็นเพื่อน 3. การให้ความเป็นเพื่อน 4. การรับฟังปัญหาของเพื่อน 4. กิจกรรมการเรียนการสอน <u>ขั้นนำ (10 นาที)</u> 1. ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียน เรื่องให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ แจกเกณฑ์การวัดและประเมินผล กฎกติกาต่างๆ ในการเรียน 2. ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน โดยสอบถามนักศึกษาถึง ลักษณะการให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ <u>ขั้นดำเนินกิจกรรม (40 นาที)</u> 1. นักศึกษารับใบความรู้ที่ 1.3 เรื่องการให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ผู้สอนอธิบายเนื้อหาแก่นักศึกษา	

2. นักศึกษาจับกลุ่มในชั้นเรียน กลุ่มละ 4-5 คน
3. ตัวแทนกลุ่ม รับใบงานที่ 1.3 เรื่องการให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ จากผู้สอน
4. นักศึกษาประชุมวางแผนร่วมกัน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้สมาชิกภายในกลุ่ม
5. นักศึกษาร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่มตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยนักศึกษาแต่ละคนต้องร่วมแสดงความคิดเห็น ปรัชญาหรืออภิปราย เสนอแนะ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
6. ผู้สอนสังเกตการทำกิจกรรมกลุ่มของนักศึกษา ว่านักศึกษามีความสนใจและตั้งใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกภายในกลุ่ม ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์หรือกับสมาชิกภายในกลุ่ม สามารถควบคุมอารมณ์และแสดงออกได้อย่างเหมาะสม รับรู้ถึงความต้องการหรือความรู้สึกของผู้อื่น ไม่ยึดความคิดของตนเองเป็นหลัก และมีความสามัคคี ร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม
7. ผู้สอนสังเกตการณ์ควบคุมตนเองด้านการคิดของนักศึกษา ว่านักศึกษามีความสามารถในการกำกับ ติดตาม สะท้อนความคิด และแก้ไขข้อบกพร่องในการคิดของตนเองได้อย่างมีเหตุผล
8. ผู้สอนสังเกตผู้เรียนว่ามีการค้นคว้าแสวงหาความจริง คอยตั้งคำถาม และมีการประเมินค่าตลอดเวลาเมื่อมีข้อมูลใหม่เข้ามา มีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีเหตุผล ทำงานอย่างมีระบบมีแผนงาน มีลำดับขั้นตอน และมีการวางแผนในการทำงานที่ชัดเจน

ขั้นสรุป (10 นาที)

1. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อการปรับปรุงแก้ไขในการทำกิจกรรมกลุ่มให้ดียิ่งขึ้น
2. ผู้สอนสอดแทรก เรื่องการครองตน การประพฤติตนที่ดีต่อวิชาชีพครู
3. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน

5. สื่อการเรียนการสอน

1. ใบความรู้ที่ 1.3 เรื่องการให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ
2. ใบงานที่ 1.3 เรื่องการให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ
3. สื่อเพาเวอร์พอยท์ (Power Point)

6. การวัดและประเมินผล (ต่อ)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	เครื่องมือวัด	วิธีการวัด
1. นักศึกษาอธิบายแนวคิดและทฤษฎีการให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ได้อย่างเข้าใจละเอียด สมบูรณ์และเสนอเหตุผลสนับสนุนได้อย่างถูกต้องและชัดเจน 2. นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริงอย่างมีทักษะ คล่องแคล่วและยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์โดยมุ่งถึงการบรรลุประสิทธิผล 3. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ให้เข้าใจในมุมมองของเพื่อน	1. ใบงานที่ 1.3 เรื่องการให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ	1. ตรวจสอบความถูกต้องใบงานที่ 1.3 เรื่องการให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ 2. บันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกความก้าวหน้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	ใบความรู้ที่ 1.3	
	หน่วยที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	
	หัวข้อที่ 1.3 การให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ	

คำแนะนำเพื่อความสำเร็จทางการเรียน

การวางแผนที่ดีนำไปสู่ความสำเร็จ แผนที่ดีต้องมีเป้าหมายชัดเจน แผนที่ดีต้องยืดหยุ่นได้บ้าง แต่ไม่มากเกินไป แผนที่ดีต้องไม่ยุ่งเกินไป หรือยากเกินไป สามารถปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ ตัวอย่างเช่น มีเป้าหมายทางการเรียน เรียนจบในกี่ปี อ่านหนังสือให้จบก่อนสอบกี่วัน ขั้นตอนวิธีการที่จะเรียน หรือทำให้ได้ตามเป้าหมาย จะอ่านเวลาใด เรื่องอะไร ทำกิจกรรมอะไร มีการประเมินผลตนเอง อ่านหนังสือได้ตามเป้าหมายภายในเวลาที่กำหนด สอบผ่านได้ ต้องมีการปรับปรุงพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพิ่มเติมอีกบ้าง เป็นต้น

การมีอิสระในการเรียนคือความรับผิดชอบต่อตนเอง การเรียนด้วยตนเองย่อมมีความเป็นอิสระ แต่ต้องประกอบไปด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง ที่จะทำให้ได้ตามแผนหรือเป้าหมายของตนเอง นักศึกษาสามารถที่จะเป็น นายเหนือใจตน ได้ เช่น จัดการตนเองว่าจะเรียนเมื่อใด ที่ใด หรือเรียนด้วยวิธีการอย่างไร กำกับตนเองให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ หรือมีการจัดการเวลาที่ดี เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนเป็นส่วนสำคัญของชีวิต เมื่อนักศึกษาตัดสินใจเข้าศึกษา นั้นหมายถึง การยอมรับว่ากิจกรรมการเรียนเป็นส่วนสำคัญหนึ่งในกิจกรรมประจำวันของนักศึกษา เช่นเดียวกับการงาน ครอบครัว และสังคม นักศึกษาสามารถปรับกระบวนการเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน ตัวอย่างเช่น เลือกเวลาเรียนหรือจัดตารางเรียนให้เป็นกิจวัตร เช่นเดียวกับการนอน หรือการรับประทานอาหาร ฝึกอ่านหนังสือให้ได้ทุกวันเป็นประจำ เป็นต้น

ทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญเกิดจากการฝึกฝน ทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น การอ่านให้ได้ใจความ การจดบันทึกย่อ การคิดอย่างเป็นระบบ ทักษะการเขียน ทักษะการทำข้อสอบ และอื่นๆ นักศึกษาจะพัฒนาทักษะเหล่านี้ให้เกิดขึ้นได้ในตนเองก็ต่อเมื่อ นักศึกษามีการฝึกฝน ทดลองนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับแบบการเรียนรู้ของตนเอง

เมื่อพบปัญหาทางการเรียน พึงระลึกว่าต้องมีหนทางแก้ไข เมื่อนักศึกษาพบกับปัญหาทางการเรียน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางเรียนโดยตรง หรือ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบและวิธีการเรียน นักศึกษาควรสำรวจดูก่อนว่ามีสาเหตุของปัญหาคืออะไรและนักศึกษสามารถแก้ไขได้ด้วยตนเองก่อนหรือไม่ ตัวอย่างเช่น เมื่อขาดข้อมูลข้อสนเทศที่สำคัญ นักศึกษาอาจสืบค้นข้อมูลได้จากแหล่งข้อสนเทศต่างๆ ได้แก่ คู่มือนักศึกษา ระบบสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตฯลฯ นักศึกษาอาจสามารถแก้ไขได้ด้วยตนเองก่อนในลำดับแรก แต่หากต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือ มหาวิทยาลัยก็อาจติดต่อขอความช่วยเหลือในลำดับต่อไป

เมื่อนักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียนด้วยตนเอง นักศึกษาอาจพบว่า นอกจากการบรรลุถึงเป้าหมายที่มองเห็นได้ด้วยตาแล้ว นักศึกษายังมีการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทางจิตใจ และความคิด และพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตอื่นๆ ได้แก่ ความอดทนพากเพียร

พยายาม พฤติกรรมไม่รู้ไม่เรียน ความสามารถในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตของนักศึกษาอีกด้วย

คนทุกคนล้วนแล้วแต่มีปัญหาด้วยกันไม่มากนักน้อย ความสำคัญไม่ได้อยู่ที่ว่ามีปัญหามากน้อยแค่ไหน แต่ขึ้นอยู่กับว่าเราจะเผชิญกับปัญหานั้นอย่างไร และหากว่าเพื่อนของเรามีปัญหา เราจะทำอย่างไรได้บ้าง

บุคลิกลักษณะของความเป็นเพื่อน

บุคคลที่จะให้การให้ความเป็นเพื่อนนั้น ควรจะมีบุคลิกลักษณะทั้งภายนอกและภายในที่เป็นมิตร นับตั้งแต่มีใบหน้าที่สดชื่นแจ่มใส มีความสุภาพเรียบร้อย มีที่ท่าและแววตาที่อบอุ่น มีวาทะไพเราะนุ่มนวล มีความหนักแน่นมั่นคง มีคุณลักษณะของความเป็นเพื่อนที่ปรากฏให้เห็นได้ทั้งในกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มผู้สูงวัย หรือบุคคลที่ตนเองไปเกี่ยวข้องด้วย บุคลิกของความเป็นมิตร จะเชื่อเชิญให้ผู้ที่กำลังทุกข์ใจ มีปัญหาอยากเข้ามาพูดคุยด้วย

การสื่อแสดงความเป็นเพื่อน

การที่คนเราจะทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นนี้ยังไม่เพียงพอเพราะทัศนคติเป็นส่วนหนึ่งของความคิด ซึ่งถ้าไม่พูดหรือแสดงออกมา คนทั่วไปอาจไม่เข้าใจรับไม่ได้ หรือการที่ไม่สามารถจะสื่อให้เป็นที่เข้าใจได้ ก็จะเป็นสื่อความหมายผิด ทำให้เกิดการเข้าใจผิดได้ เหมือนอย่างที่เราเคยได้ยินคนไทยชอบนำมาพูดบ่อยๆ ว่าครุฑนี้ ปากร้ายใจดี เพราะถ้าทำใจอ่อนออกมาแล้ว ลูกศิษย์จะไม่กลัว เพราะฉะนั้นจะต้องดูว่าส่งเสียงดังให้เด็ก ๆ กลัวเอาไว้ก่อน

พฤติกรรมเหล่านี้ หากเด็กหรือคนทั่วไปเข้าใจก็ดี ถ้าไม่รู้ไม่เข้าใจก็อาจจะตั้งป้อมเกลียดเอาไว้ก่อน พ่อแม่ก็เช่นกัน การแสดงความรัก การพูดเพราะ ๆ การโอบกอดลูกในยามที่เขาเศร้าใจเสียใจ พ่อแม่ส่วนใหญ่แสดงไม่เป็น ไม่กล้าคิด คิดไปว่าลูกจะได้ใจ ประเดี๋ยวใครจะคิดว่าพ่อแม่อ่อนแอหรือพ่อแม่โง่ลูกเกินไป ทั้งๆ ที่ความจริงการแสดงความรัก การเอาอกเอาใจลูกบ้างไม่ใช่ความผิด และเด็กที่สุขภาพจิตดีก็เติบโตจากการแสดงความรักความเข้าใจอย่างอบอุ่นรักใคร่จากพ่อแม่ทั้งนั้น เพราะฉะนั้น ในการให้ความเป็นเพื่อนนั้นต้องประกอบด้วยทัศนคติที่ดีต่อตนเองและต่อผู้อื่นทั้งมีความพร้อมที่จะแสดงและสื่อความหมายในความเป็นผู้มีไมตรีจิตออกมาให้ปรากฏด้วย

การให้ความเป็นเพื่อนสามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้

ถึงแม้ทัศนคติจะมีผลให้เกิดความแตกต่างในตัวบุคคล ในการให้ความเป็นเพื่อนกับบุคคลอื่น และกับสิ่งแวดล้อม แต่การให้ความเป็นเพื่อนเป็นสิ่งที่เรียนรู้และฝึกฝนกันได้ถ้าต้องการ และการให้ความเป็นเพื่อนก็ไม่ได้ยุ่งยากอะไรที่จะฝึกฝน เพราะมนุษย์ทุกคนมีความเป็นเพื่อนอยู่ในตัวอยู่แล้ว

ความคาดหวังของผู้ที่ประสบปัญหา

ผู้มีกำลังประสบปัญหามักมีความสับสนวุ่นวายใจ มีความวิตกกังวล มีความหมกมุ่นครุ่นคิด ไม่แน่ใจไม่เข้าใจ ตัดสินใจไม่ถูกว่าจะทำอย่างไร หรือปฏิบัติตนไปในทิศทางไหนผู้ที่กำลังมีปัญหาจึงต้องการความมั่นใจ กำลังใจ ต้องการคำตอบสำหรับปัญหาของเขา ขณะเดียวกันก็มีความหวาดระแวงกลัวว่าจะมีใครรู้เรื่องของเขไปแล้ว นำเอาเรื่องของเขาไปพูด เปิดเผยหรือดิ้นนินทา ทำให้ได้รับความอับอาย คนที่กำลังมีปัญหาส่วนใหญ่จึงต้องการปกปิดปัญหาของตนเอาไว้ หรือมองหาใครที่เขามั่นใจว่าจะเก็บความลับของเขาเอาไว้ได้

เพราะฉะนั้นในการให้ความเป็นเพื่อนกับผู้มีปัญหา ประการแรก คือ การสร้างบุคลิกภาพของความเป็นเพื่อนที่ทำให้ผู้พบเห็นเกิดความมั่นใจ ไว้วางใจว่าจะไม่นำความลับของเขาไปเปิดเผย

ในขณะที่การให้ความเป็นเพื่อนและความเป็นมิตร เป็นส่วนประกอบพื้นฐานของผู้ให้คำปรึกษา แนะนำทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา ทุกอาชีพ และทุกสถานภาพทางสังคม แต่การให้คำปรึกษาแนะนำที่แท้จริงเป็นเรื่องของการเรียนรู้ของประสบการณ์และเป็นเรื่องของเทคนิค การให้คำปรึกษาแนะนำจะต้องใช้เวลาในการฝึกฝนเป็นนักวิชาชีพที่แท้จริง ทั้งนี้หากคนหนึ่งคนใดขาดคุณสมบัติของการให้ความเป็นเพื่อน จะไม่สามารถทำงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ให้เป็นผลสำเร็จได้

การรับฟังปัญหาของเพื่อน

อย่างน้อยสักครั้งหนึ่งคงจะมีเพื่อน ญาติมิตร หรือคนรู้จักมาพูดคุยปรึกษาทุกข์ระบายนใจ และแทบทุกครั้ง เราอาจรู้สึกอึดอัดใจไม่รู้อะไรจะตอบอย่างไร ที่สำคัญ ไม่รู้อะไรจะให้คำปรึกษาแนะนำ แก่เขาหรือเธออย่างไร

สาเหตุที่เรารู้สึกอึดอัด อาจเป็นเพราะเรามีงานหรือธุระยุ่งมาก และอยากให้ใช้เวลาจัดการกับงานของเรามากกว่าจะต้องเสียเวลาฟังใครพูด นอกจากนั้น เราอาจแปลกใจว่าทำไมเขาจึงต้องเอาเรื่องส่วนตัวของเขามาเล่าให้เราฟัง เราคิดว่าปัญหาส่วนตัวเป็นเรื่อง เฉพาะ ที่เขาควรจะต้องเก็บเอาไว้ แก่ใจด้วยตนเอง โดยเฉพาะถ้าเรามีปัญหาอะไรคงไม่กล้าปรึกษาใคร เพราะเรารู้สึกอายขายหน้า และเสียหน้า ถ้าต้องยอมรับปัญหาเพราะฉะนั้น เราจึงรู้สึกอึดอัดที่ต้องมารับรู้เรื่องส่วนตัวของผู้อื่น ที่สำคัญ เมื่อมีผู้เล่าปัญหาให้เราฟัง หากเราไม่ได้รับการฝึกฝนมา เราไม่รู้อะไรจะให้คำปรึกษาหรือจะแนะนำเขาอย่างไร สิ่งที่ได้พูดได้ตอบไปอาจถูกผิด เราเองก็ไม่แน่ใจ เพราะฉะนั้นเพื่อความสบายใจ เรามักเลือกที่จะไม่รับรู้ปัญหาของใคร หรือว่าใครมาเล่าปรึกษาทุกข์ระบายนใจ เราก็จะรีบตอบไปก่อนว่าใจเย็นๆ เอะอะ ไม่เห็นมีอะไรเลย หรือ"เรื่องเล็กๆ น้อยๆ อย่าไปสนใจเลยเพื่อน คำพูดเหล่านี้เป็นคำพูดปิดเพื่อที่เราจะได้ไม่ต้องรับรู้ หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ความจริงการไม่รับรู้หรือไม่สนใจปัญหาความเป็นไปของคนอื่นเป็นเรื่องดีสำหรับทุกคน แต่ในสังคมไทยที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันบ้างเล็กๆ น้อยๆ เป็นเพื่อนฝูงญาติมิตรหรือคนใกล้ชิดที่ต้องเผชิญปัญหาการต่อสู้แข่งขันกับการดำเนินชีวิตประจำวัน การให้ความเมตตาช่วยเหลือเกื้อหนุนกันบ้างในเรื่องจำเป็น แม้เราจะช่วยแก้ปัญหาเขาไม่ได้ แต่การให้ความเห็นอกเห็นใจและให้เวลารับฟังปัญหาเขาบ้าง จะช่วยลดช่องว่าง ความคับข้องใจ และความทุกข์ใจของคนใกล้ชิดได้มากมาย

ส่วนใหญ่คนที่มาปรึกษากับเพื่อนก็เพื่อระบายความคับข้องใจ อาจไม่ต้องการคำแนะนำหรือความช่วยเหลือใดๆ จากเรา อาจเพียงอยากปรึกษา แบ่งปันความรู้สึก อยากรู้ว่าในความทุกข์ของเขา ยังมีใครสักคนที่สนใจและให้ความเอาใจใส่ ยังมีผู้จะให้ความสนใจเขาให้สามารถฝ่าฟันอุปสรรคและลุกขึ้นยืนหยัดต่อสู้ปัญหาชีวิตไปได้

การรับฟังอย่างมีสมาธิด้วยความตั้งใจ แม้ว่าเราจะไม่เข้าใจปัญหา เพียงแต่ฟังเขาไปก่อนจะช่วยให้ลดความร้อนใจเย็นลงได้บ้างหลังจากนั้นอาจจะให้นักวิชาชีพที่มีความชำนาญการให้คำปรึกษาแนะนำรับหน้าที่ช่วยเหลือต่อไป นั่นคือ การให้ความเป็นเพื่อนเช่นกัน

การให้ความช่วยเหลือผู้มีปัญหา

เมื่อมีคนคนหนึ่งเกิดปัญหา สิ่งที่มาด้วยกับปัญหาก็คืออารมณ์ กล่าวได้ว่าปัญหาจริงๆ ของแต่ละ

บุคคลนั้นอาจมีเพียง 50 เปอร์เซ็นต์ แต่ความกดดันจากปัญหาเป็นความโกรธความเกลียด ความเสียใจ ความเศร้าใจ ความทุกข์ใจ และความสับสนวุ่นวาย ซึ่งหากจะใช้ ปรัชญาธรรม มาเทียบวัด ธรรมต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นอาจทำให้ระดับของปรัชญาธรรมขึ้นสูงกลายเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งถ้าหากปล่อยให้จิตใจหรือระดับความกดดันดังกล่าวขึ้นสูงไปเรื่อย ๆ ก็อาจกลายเป็นอาการ "พิวส์ขาด" หรือ "เบรคแตก" หรือถึง "จุดระเบิด" ได้คือ สภาพจิตใจความสมดุล จนไม่อาจควบคุมตนเองต่อไปได้ อย่างที่เราเรียกว่า อาการเสียสติหรือคลุ้มคลั่ง เพราะฉะนั้นวิธีที่จะช่วยลดความกดดันทาง ธรรมของผู้มีปัญหาได้ก็คือ การเปิดโอกาสให้ผู้มีปัญหาได้พูดระบายความในใจ ความคับข้องใจ ความทุกข์ใจออกมา สิ่งที่มีปัญหาคาดหวังว่าจะได้รับจากความเป็นเพื่อนจากใครสักคน นั่นก็คือ

1. การใช้เวลา การดำเนินชีวิตในสังคมทุกวันนี้ ต่างฝ่ายต่างก็มีความเร่งรีบแก่งแย่งแข่งขันกันทำมาหากิน จนเราแทบจะไม่มีเวลาให้แก่นัก ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา พ่อแม่ลูก ครูอาจารย์ เพื่อนๆ ในโรงเรียนหรือที่สำนักงาน แต่ครั้งถึงนาที่วิกฤต เราจึงนึกขึ้นได้ และอยากให้ผู้ใดได้เวลากับเรา อยู่กับเรา หรือเป็นเพื่อนเรา เพราะฉะนั้นสิ่งที่ผู้ปัญหาร้องขอคือเวลา และ เพื่อน ก็ควรจะให้เวลากับเพื่อนบ้าง โดยเฉพาะในภาวะวิกฤต

2. การรับฟัง ผู้มีปัญหาต้องการพูดระบายความในใจ ความทุกข์ใจของเขาให้ฟัง เพื่อนผู้ฟังจึงต้องมีสมาธิ มีความตั้งใจที่จะให้ผู้มีปัญหาตระหนักว่า ผู้ฟังสนใจใส่ใจในความทุกข์ของเขา และที่สำคัญคือ เพื่อนหรือผู้ฟังต้องไม่วิพากษ์วิจารณ์ตัดสิน พิพากษา กล่าวหาผู้มีปัญหาจนกว่าเขาจะพูดจบหรือถาม การจุ่มใจเข้าสู่การตัดสินปัญหา เช่นประโยคที่ว่า เราเข้าใจผิด “เราไม่ผิดเอง เราไม่ควรคิดแบบนั้น เราเอง หรือประโยคที่ว่า อย่าร้องไห้ไปเลย หยุดร้องให้ได้แล้ว ไม่เห็นมีอะไรเลย “ทำตัวเป็นคนอ่อนแอไปได้

คำพูดเหล่านี้จะทำให้ผู้ปัญหารู้สึกว่า ตัวเขากำลังถูกพิพากษา ถูกตัดสิน หรือถูกวิจารณ์ว่า เป็นคนผิด เป็นคนเหลวไหล เป็นคนไร้สาระ มีความอ่อนแอ ไม่ควรทำหรือพูดต่อไป กลายเป็นความน้อยใจ เสียใจหรือกลายเป็นปัญหาเพิ่มมากขึ้นอีก เพราะฉะนั้น ผู้ให้ความเป็นเพื่อนจะต้องเป็นนักฟังที่ดี ไม่จุ่มใจเข้าสู่ข้อสรุปหรือวิพากษ์วิจารณ์ตัดสิน หรือแนะนำจนทำให้ผู้ที่มีปัญหารู้สึกเหมือนกับว่าตนเองไร้เวลาเบาปัญญา

3. การให้คำปลอบโยน โดยการแสดงความรู้สึกที่เห็นใจ เข้าใจ และให้กำลังใจ เช่น พูดว่า ผมเข้าใจแล้วเรารู้สึกอย่างไร เราคิดอย่างไร โกรธเขาไหม แล้วยังไปต่อไป พูดต่อไปอีกชี้แล้วหลังจากนั้นละ

การซักถามถึงความรู้สึกของผู้มีปัญหาและให้โอกาสเขา/เธอได้พูดระบายความในใจ และดึงเอาความรู้สึก ความทุกข์ใจของผู้ปัญหาออกมา เช่น พูดว่า ฉันรู้..ว่าเธอเสียใจมากกับเรื่องนี้ หรือให้คำชมเชยเพื่อให้กำลังใจ เช่น แต่เธอก็กล้าหาญมากที่ตัดสินใจไป เรามีความกตัญญูมาก “หนูเป็นเด็กที่น่ารักมาก เป็นต้น

การปลอบโยนนั้นยังสามารถใช้กริยาทำทางได้อีก เช่น

- มองด้วยสายตาที่มีความเมตตา เข้าใจและรับฟังอย่างตั้งใจ

- บีบมือเบา ๆ เป็นการถ่ายทอดความเห็นใจ เข้าใจ หรือปลอบใจ

- ตบไหล่เบา ๆ เพื่อให้กำลังใจ

- ถ้าผู้ปัญหาเป็นเด็กเล็ก ๆ หรือวัยรุ่นที่กำลังร้องไห้ อาจโอบกอดลูบหลังให้

เป็นการปลอบใจ

4. การให้แนะนำ ในระดับของการให้ความเป็นเพื่อน ซึ่งไม่ใช่หน้าที่วิชาชีพจะต้องมีความระมัดระวังในการใช้คำพูดแนะนำ โดยพิจารณาว่า

- ก่อนอื่นต้องประเมินดูว่า ผู้มีปัญหาต้องการอะไร
- เขาต้องการพูดระบายความในใจ ให้มีคนรับฟังก็พอ พูดแล้วสบายใจขึ้นโดยไม่ต้องการคำแนะนำใด ๆ
- เขาอาจต้องการเพียงกำลังใจ คำปลอบใจเท่านั้นก็พอใจแล้ว
- เขาอาจต้องการคำแนะนำจริง ๆ เราจะต้องพิจารณาว่าปัญหาของคนนั้นมีความเร่งด่วน ชับซ้อนหรือยุ่งยากแค่ไหน

ผู้ฟังจะสามารถแนะนำได้ คือ แนะนำแนวทางให้เขาลองปรึกษาหลายๆ คนดูก่อน อย่างเช่น พ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ครูอาจารย์ หรือคนใกล้ชิดดูก่อน ผู้ที่อยู่ใกล้อาจมีความเข้าใจและรับรู้รายละเอียดมากกว่า ต้องเข้าใจว่าคนที่ปัญหาส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับความรู้สึกของเขาเป็นหลัก อาจจะเข้าข้างตนเองหรือพูดให้ประโยชน์แก่ตนเอง และอาจไม่ได้พูดความจริงทั้งหมด เพราะฉะนั้นคนใกล้ชิดที่เป็นผู้ใหญ่อาจให้คำปรึกษาแนะนำได้ดีกว่าเรา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	เฉลย ใบงานที่ 1.3
	หน่วยที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น
	หัวข้อที่ 1.3 ให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ

ชื่อ-นามสกุล 1. ชั้นปี.....สาขา.....

2. ชั้นปี.....สาขา.....

3. ชั้นปี.....สาขา.....

4. ชั้นปี.....สาขา.....

5. ชั้นปี.....สาขา.....

1. จงยกจบบอกวิธีคำแนะนำเพื่อความสำเร็จทางการเรียน อย่างถูกวิธี

.....การวางแผนที่ดีนำไปสู่ความสำเร็จ แผนที่ดีต้องมีเป้าหมายชัดเจน แผนที่ดีต้องยืดหยุ่นได้บ้าง แต่ไม่มากเกินไป แผนที่ดีต้องไม่ยุ่งเกินไป หรือยากเกินไป สามารถปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ ตัวอย่างเช่น มีเป้าหมายทางการเรียน เรียนจบในกี่ปี อ่านหนังสือให้จบก่อนสอบกี่วัน ขั้นตอน วิธีการที่จะเรียน หรือทำให้ได้ตามเป้าหมาย จะอ่านเวลาใด เรื่องอะไร ทำกิจกรรมอะไร มีการประเมินผลตนเอง อ่านหนังสือได้ตามเป้าหมายภายในเวลาที่กำหนด สอบผ่านได้ ต้องมีการปรับปรุงพัฒนาทักษะการเรียนใดเพิ่มเติมอีกบ้าง เป็นต้น

การมีอิสระในการเรียนคือความรับผิดชอบต่อตนเอง การเรียนด้วยตนเองย่อมมีความเป็นอิสระ แต่ต้องประกอบไปด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง ที่จะทำให้ได้ตามแผนหรือเป้าหมายของตนเอง นักศึกษาสามารถที่จะเป็น นายเหนือใจตน ได้ เช่น จัดการตนเองว่าจะเรียนเมื่อใด ที่ใด หรือเรียนด้วยวิธีการอย่างใด กำกับตนเองให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ หรือมีการจัดการเวลาที่ดี เป็นต้น

เมื่อพบปัญหาทางการเรียน พึงระลึกว่าต้องมีหนทางแก้ไข เมื่อนักศึกษาพบกับปัญหาทางการเรียน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางเรียนโดยตรง หรือ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบและวิธีการเรียน นักศึกษาควรสำรวจดูก่อนว่ามีสาเหตุของปัญหาคืออะไรและนักศึกษาสามารถแก้ไขได้ด้วยตนเองก่อนหรือไม่ ตัวอย่างเช่น เมื่อขาดข้อมูลข้อสนเทศที่สำคัญ นักศึกษาอาจสืบค้นข้อมูลได้จากแหล่งข้อสนเทศต่างๆ ได้แก่ คู่มือนักศึกษา ระบบสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตฯลฯ นักศึกษาอาจสามารถแก้ไขได้ด้วยตนเองก่อนในลำดับแรก แต่หากต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือ มหาวิทยาลัยก็อาจติดต่อขอความช่วยเหลือในลำดับต่อไป.....

2. นักศึกษาจงให้คำแนะนำเพื่อน อย่างถูกวิธี

.....ถึงแม้ทัศนคติจะมีผลให้เกิดความแตกต่างในบุคคล ในการให้ความเป็นเพื่อนกับบุคคลอื่นและกับสิ่งแวดล้อม แต่การให้ความเป็นเพื่อนเป็นสิ่งที่เรียนรู้และฝึกฝนกันได้ถ้าต้องการ และการให้ความเป็นเพื่อนก็ไม่ได้ยุ่งยากอะไรที่จะฝึกฝน เพราะมนุษย์ทุกคนมีความเป็นเพื่อนอยู่ในตัวอยู่แล้วความคาดหวังของผู้ที่ประสบปัญหา

ผู้ที่กำลังประสบปัญหามักมีความสับสนวุ่นวายใจ มีความวิตกกังวล มีความหมกมุ่น

ครุ่นคิด ไม่แน่ใจไม่เข้าใจ ตัดสินใจไม่ถูกว่าจะทำอะไร หรือปฏิบัติตนไปในทิศทางไหนผู้ที่กำลังมีปัญหาจึงต้องการความมั่นใจ กำลังใจ ต้องการคำตอบสำหรับปัญหาของเขา ขณะเดียวกันก็มีความหวาดระแวงกลัวว่าจะมีใครรู้เรื่องของเขาแล้ว นำเอาเรื่องของเขาไปเปิดเผยหรือตีฉฉินินทาทำให้ได้รับความอับอาย คนที่กำลังมีปัญหาส่วนใหญ่จึงต้องการปกปิดปัญหาของตนเอาไว้ หรือมองหาใครที่เขามั่นใจว่าจะเก็บความลับของเขาเอาไว้ได้

เพราะฉะนั้นในการให้ความเป็นเพื่อนกับผู้มีปัญหา ประการแรก คือ การสร้างบุคลิกภาพของความเป็นเพื่อนที่ทำให้ผู้พบเห็นเกิดความมั่นใจ ไว้วางใจว่าจะไม่นำความลับของเขาไปเปิดเผย

ในขณะที่การให้ความเป็นเพื่อนและความเป็นมิตร เป็นส่วนประกอบพื้นฐานของผู้ให้คำปรึกษาแนะนำทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา ทุกอาชีพ และทุกสถานภาพทางสังคม แต่การให้คำปรึกษาแนะนำที่แท้จริงเป็นเรื่องของการเรียนรู้ของประสบการณ์และเป็นเรื่องของเทคนิคการให้คำปรึกษาแนะนำจะต้องใช้เวลาในการฝึกฝนเป็นนักวิชาชีพที่แท้จริง ทั้งนี้หากคนหนึ่งคนใดขาดคุณสมบัติของการให้ความเป็นเพื่อน จะไม่สามารถทำงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตนให้เป็นผลสำเร็จได้.....

3. นักศึกษาจงบอกความหมาย การรับฟังปัญหาของเพื่อน

.....อย่างน้อยสักครั้งหนึ่งคงจะมีเพื่อน ญาติมิตร หรือคนรู้จักมาพูดคุยปรับทุกข์ระบายความในใจ และแทบทุกครั้ง เราอาจรู้สึกอึดอัดใจไม่รู้จะวางตัวอย่างไร ที่สำคัญ ไม่รู้ว่าจะให้คำปรึกษาแนะนำแก่เขาหรือเธออย่างไร

สาเหตุที่เรารู้สึกอึดอัด อาจเป็นเพราะเรามีงานหรือธุระยุ่งมาก และอยากให้มีเวลาจัดการกับงานของเรามากกว่าจะต้องเสียเวลาฟังใครพูด นอกจากนั้น เราอาจแปลกใจว่าทำไมเขาจึงต้องเอาเรื่องส่วนตัวของเขามาเล่าให้เราฟัง เราคิดว่าปัญหาส่วนตัวเป็นเรื่องเฉพาะที่เขาควรจะเก็บเอาไว้แก้ไขด้วยตนเอง โดยเฉพาะถ้าเรามีปัญหาอะไรคงไม่กล้าปรึกษาใคร เพราะเรารู้สึกอับอายพ่ายแพ้และเสียหน้า

ความจริงการไม่รับรู้หรือไม่สนใจปัญหาความเป็นไปของคนอื่นเป็นเรื่องดีสำหรับทุกคน แต่ในสังคมไทยที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันบ้างเล็กๆ น้อยๆ เป็นเพื่อนฝูงญาติมิตรหรือคนใกล้ชิดที่ต้องเผชิญปัญหาการต่อสู้แข่งขันกับการดำเนินชีวิตประจำวัน การให้ความเมตตาช่วยเหลือเจือจุนกันบ้างในเรื่องจำเป็น แม้เราจะช่วยแก้ปัญหาเขาไม่ได้ แต่การให้ความเห็นอกเห็นใจ และให้เวลารับฟังปัญหาเขาบ้าง จะช่วยลดช่องว่าง ความคับข้องใจ และความทุกข์ใจของคนใกล้ได้มากมาย

ส่วนใหญ่คนที่มาปรับทุกข์กับเพื่อนก็เพื่อระบายความคับข้องใจ อาจไม่ต้องการคำแนะนำหรือความช่วยเหลือใดๆ จากเรา อาจเพียงอยากปรับทุกข์ แบ่งปันความรู้สึก อยากรู้ว่าในความทุกข์ของเขา ยังมีใครสักคนที่สนใจและให้ความเอาใจใส่ ยังมีผู้จะให้ความสนใจเขาให้สามารถฝ่าฟันอุปสรรคและลุกขึ้นยืนหยัดต่อสู้ปัญหาชีวิตไปได้

การรับฟังอย่างมีสมาธิด้วยความตั้งใจ แม้ว่าเราจะไม่เข้าใจปัญหา เพียงแต่ฟังเขาไปก่อนจะช่วยให้ลดความร้อนให้เย็นลงได้บ้างหลังจากนั้นอาจจะให้นักวิชาชีพที่มีความชำนาญการให้คำปรึกษาแนะนำรับหน้าที่ช่วยเหลือต่อไป.....

4. นักศึกษาจงบอกวิธีการให้ความช่วยเหลือผู้มีปัญหา อย่างถูกวิธี

.....เมื่อมีคนคนหนึ่งเกิดปัญหา สิ่งที่มาด้วยกับปัญหาก็คืออารมณ์ กล่าวได้ว่าปัญหาจริงๆ ของแต่ละบุคคลนั้นอาจมีเพียง 50 เปอร์เซ็นต์ แต่ความกดดันจากปัญหาเป็นความโกรธ ความเกลียด ความเสียใจ ความเศร้าใจ ความทุกข์ใจ การเปิดโอกาสให้ผู้มีปัญหาได้พูดระบายความในใจ ความคับข้องใจ ความทุกข์ใจออกมา สิ่งที่มีปัญหาคาดหวังว่าจะได้รับจากความเป็นเพื่อนจากใครสักคน นั่นก็คือ

1. การใช้เวลา การดำเนินชีวิตในสังคมทุกวันนี้ ต่างฝ่ายต่างก็มีความเร่งรีบ แ่งแย่งแข่งขันกันทำมาหากิน จนเราแทบจะไม่มีเวลาให้แกกัน เพราะฉะนั้นสิ่งที่ผู้มีการร้องขอ คือเวลา และ เพื่อน ก็ควรจะให้เวลากับเพื่อนบ้าง โดยเฉพาะในภาวะวิกฤต

2. การรับฟัง ผู้มีปัญหาต้องการพูดระบายความในใจ ความทุกข์ใจของเขาให้ฟัง เพื่อนผู้ฟังจึงต้องมีสมาธิ มีความตั้งใจที่จะให้ผู้มีปัญหาตระหนักว่า ผู้ฟังสนใจใส่ใจในความทุกข์ของเขา และที่สำคัญคือ เพื่อนหรือผู้ฟังต้องไม่วิพากษ์วิจารณ์ตัดสิน พิพากษา กล่าวหาผู้ที่มีปัญหาจนกว่าเขาจะพูดจบหรือถาม

3. การให้คำปลอบโยน โดยการแสดงความรู้สึกที่เห็นใจ เข้าใจ และให้กำลังใจ เช่น พูดว่า ผมเข้าใจแล้วเรารู้สึกอย่างไร เราคิดอย่างไร โกรธเขาไหม

4. การให้แนะนำ ในระดับของการให้ความเป็นเพื่อน ซึ่งไม่ใช่หน้าที่วิชาชีพจะต้องมีความระมัดระวังในการใช้คำพูดแนะนำ โดยพิจารณาว่า ก่อนอื่นต้องประเมินดูว่า ผู้มีปัญหาต้องการอะไร เขาต้องการพูดระบายความในใจ ให้มีคนรับฟังก็พอ พูดแล้วสบายใจขึ้นโดยไม่ต้องการคำแนะนำใดๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**แบบประเมินผล
กระบวนการทำงานและการนำเสนอผลงาน**

ชื่อ-นามสกุล 1. ชั้นปี.....สาขา.....
 2. ชั้นปี.....สาขา.....
 3. ชั้นปี.....สาขา.....
 4. ชั้นปี.....สาขา.....
 5. ชั้นปี.....สาขา.....

ที่	รายการประเมิน	คะแนน			ข้อคิดเห็น
		3	2	1	
กระบวนการทำงาน					
1	การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน				
2	การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและการเตรียมความพร้อม				
3	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
4	การประเมินผลและปรับปรุงงาน				
การนำเสนอผลงาน					
1	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจน (ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง การตอบและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)				
2	รูปแบบการนำเสนอ				
3	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
4	บุคลิกลักษณะ กิริยา ท่าทางในการพูด น้ำเสียง ซึ่งทำให้ผู้ฟังมีความสนใจ				
รวม					

ผู้ประเมิน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมิน

ที่	เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินกระบวนการทำงาน	
1.	การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน	3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานอย่างชัดเจน 2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน 1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน
2.	การมอบหมายหน้าที่ที่รับผิดชอบและการเตรียมความพร้อม	3 คะแนน = กระจายงานได้ทั่วถึง และตรงตามความสามารถของ สมาชิกทุกคน มีการจัดเตรียมสถานที่ มีสื่อ/อุปกรณ์ไว้ อย่างพร้อมเพียง 2 คะแนน = กระจายงานได้ทั่วถึง แต่ไม่ตรงตามความสามารถ มีสื่อ/อุปกรณ์ไว้อย่างพร้อมเพียง แต่ขาดการจัดเตรียมสถานที่ 1 คะแนน = กระจายงานไม่ทั่วถึงและมีสื่อ/อุปกรณ์ไม่เพียงพอ
3.	การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	3 คะแนน = ทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย และตามเวลาที่กำหนด 2 คะแนน = ทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย แต่ช้ากว่าเวลาที่กำหนด 1 คะแนน = ทำงานไม่สำเร็จตามเป้าหมาย
4.	การประเมินผลและปรับปรุงงาน	3 คะแนน = สมาชิกทุกคนร่วมปรึกษาหารือ ติดตาม ตรวจสอบและปรับปรุงงานเป็นระยะ 2 คะแนน = สมาชิกบางส่วนมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ แต่ไม่ปรับปรุงงาน 1 คะแนน = สมาชิกบางส่วนไม่มีส่วนร่วมปรึกษาหารือ และปรับปรุงงาน
ที่	เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินผลการนำเสนอผลงาน	
1.	เนื้อหาสาระครอบคลุมชัดเจนถูกต้อง	3 คะแนน = มีสาระสำคัญครบถ้วนถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์ 2 คะแนน = สาระสำคัญไม่ครบถ้วน แต่ตรงตามจุดประสงค์ 1 คะแนน = สาระสำคัญไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามจุดประสงค์
2.	รูปแบบการนำเสนอ	3 คะแนน = มีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม มีการใช้เทคนิคที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยี ประกอบการนำเสนอที่น่าสนใจ นำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด 2 คะแนน = มีเทคนิคการนำเสนอที่แปลกใหม่ ใช้สื่อและเทคโนโลยี ประกอบการนำเสนอที่น่าสนใจ แต่ขาดการประยุกต์ใช้วัสดุในท้องถิ่น 1 คะแนน = เทคนิคการนำเสนอไม่เหมาะสม และไม่น่าสนใจ
3.	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม	3 คะแนน = สมาชิกทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม 2 คะแนน = สมาชิกส่วนใหญ่มีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม 1 คะแนน = สมาชิกส่วนน้อยมีบทบาทและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม
4.	ความสนใจของผู้ฟัง	3 คะแนน = ผู้ฟังมากกว่าร้อยละ 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ 2 คะแนน = ผู้ฟังร้อยละ 70 - 90 สนใจ และให้ความร่วมมือ 1 คะแนน = ผู้ฟังน้อยกว่าร้อยละ 70 สนใจ และให้ความร่วมมือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกหลังการสอน

หน่วยที่ 1 การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น
หัวข้อที่ 1.3 ให้คำแนะนำเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ

ผลการใช้แผนการสอน

1.
2.
3.
4.
5.

ผลการเรียนของนักศึกษา

1.
2.
3.
4.
5.

ผลการสอนของผู้สอน

1.
2.
3.
4.
5.

ผู้บันทึก.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบทดสอบ หน่วยที่ 1

การมีความรักที่จะแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น

จงทำเครื่องหมาย (X) ลงหน้าข้อที่ถูกต้งที่สุด

1. ภาระหน้าที่ของครูในปัจจุบันควรเน้นการปฏิบัติตามข้อใดมากที่สุด
 - ก. ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียน
 - ข. สนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
 - ค. ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมให้ทันสมัยอยู่เสมอ
 - ง. เป็นแบบอย่างการปฏิบัติตน
2. คำกล่าวที่ว่า “ครูมีหน้าที่สอนงานไม่ใช่สอนหนังสือ” มีความหมายว่าอย่างไร
 - ก. สอนให้คนรู้จักคิดได้อย่างฉลาด
 - ข. สอนให้คนรู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้
 - ค. สอนให้รู้จักเอาตัวรอดในสังคม
 - ง. สอนให้คนมีความรู้ ไม่ใช่เฉพาะในตำราเรียน
3. หากมีเงื่อนไขที่ครูทำได้เพียงประการเดียว ครูควรเลือกทำสิ่งใดในข้อต่อไปนี้
 - ก. ช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนให้เรียนได้ดีขึ้น
 - ข. ช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนเก่งให้ประสบความสำเร็จสูงสุด
 - ค. ช่วยเหลือนักเรียนตามความถนัดของครูมากที่สุด
 - ง. ช่วยเหลือนักเรียนปานกลางที่มีแววที่จะเรียนได้ดี
4. ในสถานการณ์ของการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยดังที่เป็นอยู่นี้ ท่านจะให้คำแนะนำน้องหรือญาติสนิท เกี่ยวกับการเตรียมตัวอย่างไร
 - ก. ตั้งใจเรียน ทบทวนบทเรียนสม่ำเสมอ
 - ข. ให้เข้ากลุ่มเพื่อนที่เรียนเก่ง ประพุดดีดี
 - ค. ให้ไปขอเรียนพิเศษกับอาจารย์ในโรงเรียนของตนเอง
 - ง. ให้ไปเรียนกับครูที่เก่งที่สุด ถึงแม้จะอยู่ไกล
5. ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่น่าจะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีสติปัญญาและปรับตัวได้ดีที่สุด
 - ก. การเรียนรู้จากครู
 - ข. การเรียนรู้จากหนังสือและตำรา
 - ค. การเรียนรู้จากการร่วมกิจกรรมกับเพื่อนๆ
 - ง. การเรียนรู้จากอินเทอร์เน็ตด้วยตนเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. การสอบกลางภาค ครูมานำข้อสอบมาเฉลยทุกครั้ง ท่านคิดว่าเหตุการณ์นี้มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนน้อยที่สุด

- ก. นักเรียนได้เลียนแบบการคิดของผู้อื่น
- ข. ครูเรียนรู้ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของนักเรียน
- ค. นักเรียนได้สะสมข้อสอบเพื่อเตรียมสอบครั้งต่อไป
- ง. ครูสามารถทำให้นักเรียนเก่งและอ่อนเรียนทันกัน

7. ข้อใดที่ท่านคิดว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- ก. นักเรียนแต่ละคนสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ได้ ถ้าครมีความรู้ดี
- ข. แต่ละคนย่อมมีสติปัญญาแตกต่างกัน ไม่สามารถเรียนให้บรรลุเป้าหมายทุกคนได้
- ค. นักเรียนมาจากครอบครัวที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน ย่อมไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เท่ากันได้
- ง. นักเรียนแต่ละคนสามารถเรียนได้บรรลุเป้าหมาย ถ้าได้รับการชี้แนะและมีเวลา

8. หากท่านและเพื่อนในกลุ่มได้รับมอบหมายงานจากครูให้ใช้ internet ในการสืบค้นข้อมูล แต่ท่านไม่ทราบว่าจะค้นข้อมูลดังกล่าวอย่างไร วิธีการใดที่ท่านจะใช้แก้ปัญหาในการทำงานครั้งนี้เป็นอันดับแรก

- ก. บอกครูว่าท่านและเพื่อนค้นข้อมูลจาก internet ไม่ได้ ขอค้นข้อมูลจากที่อื่นๆ
- ข. ฝากเพื่อนช่วยค้นข้อมูลให้
- ค. ไปขอรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ให้บริการ
- ง. ขอไปเข้ากลุ่มกับเพื่อนที่ใช้ internet ได้

9. การกระทำในข้อใดเป็นการแสดงถึงความรักหมู่คณะและการเสียสละเพื่อส่วนรวมที่น่าชมเชย

- ก. เพื่อให้กองเชียร์ทีมสีฟ้าชนะการประกวดในงานกีฬาของโรงเรียน ทุกคนพร้อมใจกันเสียสละลงทุนตัดเสื้อทีม
- ข. นายพดล เรียกเพื่อนร่วมทีมมาตีวคณิศาสตร์ตอนเย็นทุกวันตลอดสัปดาห์ เพื่อให้ทีมได้ชนะเลิศในการแข่งขันจินตคณิตระหว่างโรงเรียน
- ค. นายสกล เดินหน้าไปเป็นตัวแทนในการเจรจายุติปัญหาขัดแย้งกับกลุ่มวัยรุ่นนอกกลุ่มหนึ่งถึงแม้จะต้องเสี่ยงภัย
- ง. นางสาวสุดา เสนอตัวเป็นผู้ทำรายงานของกลุ่มเพียงผู้เดียว เพราะมั่นใจในฝีมือที่จะทำให้งานได้คะแนนสูงพอที่จะช่วยเพื่อนที่เรียนอ่อนอีกหลายคน

10. ข้อใดเน้นการเรียนรู้ โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองน้อยที่สุด

- ก. นักเรียนอ่านทำนองเสนาะตามตัวอย่างที่ครูเปิดเทปให้ฟัง
- ข. นักเรียนจดงานตามที่ครูเขียนบนกระดานอย่างครบถ้วน
- ค. นักเรียนเขียนรายงานการไปศึกษาสถานศึกษาตามที่ครูมอบหมาย
- ง. นักเรียนแสดงความคิดเห็นในการทำงานกลุ่มกับเพื่อนๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สภาพห้องเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดการเรียนการสอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การนำเสนองาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นไว้สำหรับการใช้งานของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ไม่สามารถนำออกเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน

การนำไปใช้หลังการใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครู

อาจารย์คณะครุศาสตร์ และนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์การใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังขอสงวนสิทธิ์ในเนื้อหาข้อมูลของเอกสารฉบับนี้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายณาน้ำ บัวคล้าย
วัน-เดือน-ปีเกิด	14 มิถุนายน พ.ศ. 2518
สถานที่เกิด	จังหวัดเพชรบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 68 ม.5 ต.หนองโสน อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2541	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชาช่างเทคนิคการผลิต วิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี
พ.ศ.2543	ประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปท.ส.) สาขาวิชาเทคนิคการผลิต วิทยาลัยเทคนิคสตั๊ด
พ.ศ.2546	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาหลักสูตรและการ สอนอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ.2561	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาครุศาสตร์ อุตสาหกรรม วิชาเอกการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ.2543 – 2547	ตำแหน่ง อาจารย์ประจำแผนกเทคนิคพื้นฐาน โรงเรียนอักษรเทคโนโลยี พิทย
พ.ศ.2548 - 2553	ตำแหน่ง ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนอักษรเทคโนโลยีพิทย
พ.ศ.2554 - 2557	ตำแหน่ง หัวหน้างานทะเบียน ประมวลผลและหลักสูตร สถาบันเทคโนโลยี ปทุมวัน
พ.ศ.2557 – ปัจจุบัน	ตำแหน่ง อาจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้